

UNIVERSITY OF TORONTO

3 1761 01722232 4

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
University of Toronto

S. EPHRAEMI SYRI

CARMINA NISIBENA.

S. EPHRAEMI SYRI

CARMINA NISIBENA

ADDITIS PROLEGOMENIS ET SUPPLEMENTO
LEXICORUM SYRIACORUM

PRIMUS EDIDIT, VERTIT, EXPLICAVIT

Dr. GUSTAVUS BICKELL.

LIPSIAE:

F. A. BROCKHAUS.

—
1866.

PRAEFATIO.

Cum rationem originis et consilii hujus libri in prolegomenis reddiderim, nihil jam restat, quam debitas gratias agere et societati germanico-orientali, quae libri imprimendi sumptus ex parte tolerando ejus editionem magnopere adjuvit, et amico doctissimo et humanissimo Dr. Guil. Wright, cujus de hoc opere merita suo loco commemorata invenies.

Ceterum, libro ad finem perducto, jam magis magisque video, quot laborat defectibus, timeoque, ne venerandi Syrorum prophetae splendor editoris vitio nimis obscuretur. Minime igitur moleste feram, si aequi judices ea, quae minus recte posui, reprehendent.

Errata, saltem ea, quae obliquis typis expressa sunt, ante lectionem libri corrigere praestabit.

I. De codicibus hymnorum Nisibenorum.

Cum anno 1862 per bimestre Londini commorarer, ibique codicibus Musei Britannici syriacis operam navarem, complura inter ea S. Ephraemi scripta, hactenus inedita, inveni. Haec igitur publici juris facere mihi congruentissimum visum est, cum veneranda antiquitate, sermonis elegantia, argumenti gravitate S. Ephraem alios omnes scriptores syriacos longe superaret. Alia tamen ex iis propediem a Dr. Overbeck edentur, alia dubiae sunt authenticae; itaque et propter temporis angustias, hymnos tantum, qui dicuntur, Nisibenos mihi edendos constitui.

Primum de codicibus Musei Britannici, e quibus hanc editionem confecimus, dicendum est. 1) Codex addit. 14572, quem litera A designavimus, nihil aliud praeter hanc hymnorum collectionem continet. Folia adhuc habet 117, postquam multa ex iis abscissa sunt. Primum deficit inter fol. 9 et 10; tum major est lacuna inter fol. 15 et 16, ea autem, quae inter fol. 25 et 26 invenitur, paucis versibus exceptis, per codicem B compleri potest. Ex eodem fonte omnia hauriri possunt, quae inter fol. 26 et 27, nec non pars eorum, quae inter fol. 27 et 28 desunt. Una tantum pagina desideratur inter fol. 38 et 39. Inter fol. 44 et 45 denique una quoque pagina deest, quae a codicibus B et C exhibetur. De quibus in annotationibus ad textum syriacum accuratius dictum est. E characterum proprietate codex saeculo sexto adscribendus videtur; ea autem subscriptionis pars, quae

rimi Dr. Guilielmi Wright praedicare, qui mihi non solum lectiones variantes hujus codicis, sed etiam integra ejus carmina, quae in codice A non extant, accurate descripta misit; sunt autem haec carm. 17—21 et partes carm. 16 et 35.

3) Codex 14571 (apud nos C) varia continet scripta Ephraemi, inter quae extant ex hymnis Nisibenis cantica 35—39 in fol. 51—60, canticum 43 in fol. 74—77 et cantica 71—73 in fol. 70—74. Binās habet columnas et scriptus est secundum subscriptionem a. 830 aerae Apameensis, ergo a. Chr. 519.¹⁾ Quantum ex scriptura concludere licet, saeculo sexto scriptus videtur. Valde negliger et mendose exaratus est hic codex; saepissime verba et sententias perperam mutat, et integras strophas omittit, quod quater tantum factum est in cod. B.

4) Cod. 17214 (D), qui inscribitur *كتاب في تفسير* *liber de multis variisque capitulis*, continet etiam excerpta ex hymnis Nisibenis, sub hoc titulo *كتاب في تفسير* *S. Domini Ephraem ex volumine Nisibenorum ad modum: consolamini vos promissionibus*, fol. 80—81, quae inveniuntur in hymnis 43—46, sed multis strophis ejectis. Hoc manuscriptum ad vetustiora pertinere videtur.

5) Cod. 17191 (E), collectaneus et senioris aetatis, inde a pagina 61 exhibet excerpta e hymnis Nisibenis, et quidem primum sub titulo *كتاب في تفسير* *rursus Domini Ephraem* partes cantici 46, tum sub titulo *كتاب في تفسير* *ejusdem* partes hymnorum 47 et 49, denique post eas fragmentum hymni 48, multis tamen strophis omissis.

6) Litera F designamus codicem 12176, qui multa Ephraemi

¹⁾ Apamea ab Antigono condita, a Seleuco Nicatore, qui ei etiam nomen ab uxore sua Apama tribuit, amplificata et munita est (Strabo 16, 2. 10). In nummis Apameensibus autem aera Seleucidarum adhibetur, cf. Rasche lexicon rei numariae I, 1, 912; Norisius de epochis Syromacedonum in Opp. II, 82—90. Praeterea in Chronico Alexandrino expresse dicitur pag. 400, aeram Seleucidarum etiam Apameensem nominatam esse. Ergo non est dubium, quin nulla fuerit aera Apameensibus propria, sed eam nuncupatam esse pro vulgari Syromacedonum aera.

II. Vetera testimonia.

Veterum de hac hymnorum collectione testimonia non ideo affero, ut ejus authentiam demonstrem; nemo enim, qui vel levis-
simam scriptorum Ephraemi notitiam habet, de ea dubitationem
movere potest. Nolo igitur chartam vastare, ex phrasium et ar-
gumentorum similitudine probans, hos hymnos Ephraemianos
esse, praesertim cum nemo illud necessarium habiturus sit. Non-
nulla tamen hujus rei exempla in annotationibus commemorabimus.
Sed aliis de causis non nihil interest haec testimonia proferre.
Videntur quidem hi hymni mox oblivioni dati esse, quia nec
Ebedjesu Sobensis ullam eorum in catalogo suo mentionem facit;
sed auctor anonymus vitae S. Ephraemi, quam editio romana ex-
hibet in tomo III operum Ephraemi syriacorum, et commemorat eos,
et quaedam ex iis laudat. Ita enim legitur ibidem pag. LV: *Hoc
autem tempore composuit carmina de Nisibi et de S. Jacobo et
de Constantino rege, et de poenis et castigationibus suo tempore
per iram divinam immissis, et de captivatione oppidorum, et
habitationum* (Assemanus minus recte, ut mihi videtur, vertit *mo-
nasteriorum*), *quae Nisibim circumdant; et composuit carmina de
S. Semonitha ejusque filiis, et de Samona et Guria et Habibo,
qui Edessae martyrium passi sunt.* Omnia carmina, quae ibi
commemorantur, ad nostram collectionem pertinere facile demon-
strari potest. Praemittit scriptor hymnos de Nisibi, quibus vel
totam collectionem vel priorem ejus partem designat. Hymni de
S. Jacobo, episcopo Nisibeno, habentur in carminibus 13—14.
Rarior quidem Constantini mentio fit, sed in carmine 21 hic im-
perator cum S. Jacobo expresse comparatur. Quae tunc subduntur
de ira divina et castigationibus, nec non de oppidorum vicinorum
expugnatione, ad universam partem priorem hujus collectionis
spectant. Semonitha ejusque filii Machabaici commemorantur in
cant. 57. 71. 72, sancti autem martyres Samona, Gurias, Habibus
in carm. 33. Quae cum fortuita esse non possint, apparet, totum
hunc locum de solis carminibus Nisibenis agere. Insuper in eadem

Vita (pag. L) laudantur strophae secunda et tertia carminis 51, sed, ut videtur, ex memoria, ideoque valde perverse et ratione strophica omnino destructa.

Hic etiam notandum est, sex e necrosimis Ephraemo adscriptis centones esse ex hymnis Nisibenis consarcinatos. 1) Canon necrosimus 32 (ed. rom. III 289) ex his partibus hymnorum Nisibenorum compilatus est: carm. X, v. 97—101; LXXV, v. 42—46; LXXVI, 47—51. 2) Canon 34 (p. 292) ex his versibus compositus est: LXXV, 67—71; LXXVI, 37—46. 3) Ad canonem 35 (p. 292) confer LXXV, 52—61. 72—76; LXXVI, 112—116; LXXV, 7—11. 22—31. 37—41. 62—66. 4) Ad can. 37 (p. 294) cf. LXXV, 17—21. 5) Ad can. 58 (p. 325) cf. LII, 1—4. 9—12; LIII, 1—4; LXVIII, 1—4; LII, 13—28. 6) Ad can. denique 62 (p. 327) cf. LXXIV, 1—5. 7—21. 24—26; LXXVII, 7—16. 7) Initium quoque canonis 3 (p. 228) desumptum est ex hymno Nisibeno LXXVI, v. 82—86, ideoque postea praefixum videtur. Sex autem necrosima priora S. Ephraemo prorsus abjudicanda esse apparet, cum a compilatore seriori ex ejus hymnis composita sint. Tale quid in necrosimis facilius accidere poterat, quippe quae usui liturgico inserviebant. Idem etiam valet de canone necrosimo 65 (p. 332), qui totus e canone 18 excerptus est (cf. p. 264 a—265 a).

III. De hymnorum titulo, argumento, aetate.

In titulo hujus collectionis discrepantia quaedam invenitur. Subscriptio codicis F antiquissimi non ad illam, sed ad universa opera Ephraemi pertinet. Cod. A ponit in initio *volumen hymnorum Nisibis*, in fine autem *finium est volumen hymnorum Nisibenorum*; similiter etiam singulis paginis saepe superscriptum est *هيمنى نيسيبين* *hymni Nisibenorum*. Cod. D quoque praebet *هيمنى نيسيبين*, G autem rursus *هيمنى نيسيبين*. Rectior titulus videtur esse *هيمنى نيسيبين*, tum quia etiam Acta S. Ephraemi syriaca

eum tuentur, tum quia urbs Nisibis in his carminibus saepe loquens introducit. Praeterea ipse auctor in carmine 3 ait: *Audi haec, o Nisibis, propter te enim haec scripta et dicta sunt!* Advertendum tamen est, hanc denominationem a potiori factam esse; cum carmina 25—77 nihil omnino contineant, quod ad res Nisibenas spectet, et post traditionem Nisibis scripta esse appareant.

Non dubitandum est, quin ipse S. Ephraem carmina, quae diversis temporibus concinnavit, hac collectione comprehenderit cum jam antiquissimi codices ea hoc modo conjuncta praebeant. In quatuor partes dividi potest liber: 1) carm. 1—21 res Nisibenas ordine chronologico prosequuntur, 2) 25—30 (carminum enim 22—24 nullum superest vestigium) de Edessa, 3) 31—34 de Carthis agunt, 4) 35—77 res dogmaticas, praecipue eschatologicas tractant.

Pars prima de varia urbis Nisibis et regionum vicinarum in bellis, quae Sapores II contra Romanos movit, fortuna agit, simulque episcopos Nisibenos eorumque in urbem merita praedicat. Antiquissimum est carmen primum, quod durante tertia urbis obsessione, quae a. 350 accidit, concinnatum est. Secundum et tertium continuo post liberatam urbem, eodem ergo anno, scripta sunt, ut auxilio divino grates agerent. Carmina 4—12 omnia ad annum 359 pertinent, quo Sapores iterum Mesopotamiam invasit, ut apparet e notitia chronologica 7, 2, secundum quam urbs jam per viginti annos malis belli premebatur. Carmen quartum scriptum est in ipso initio belli, Persarum exercitu appropinquante et multis incolis prae metu hostium fugientibus. Carm. quintum paulo post concinnatum est, cum ipsi Romani Mesopotamiam devastassent, ne Persarum exercitus pabulum inveniret (cf. Amm. Marcell. 18, 7). Sextum, mense Majo scriptum, eandem calamitatem deplorat Deumque orat, ne urbem hostibus tradat, ideoque tum scriptum videtur, quum Persae ante urbem erant. Septimum quoque carmen et nonum (octavum enim desideratur) eidem fere tempori adscribenda sunt, et praecipue peccata et idololatriam Nisibenorum tanquam causam divinae castigationis accusant. Decimum de expugnatione urbis Anzit

agit, quam Ammianus commemorat 19, 6, ideoque ad autumnum ineuntem referendum videtur. Carmen undecimum utilitatem castigationis praedicat et idololatriam incolarum deplorat, duodecimum autem divino salvatori grates agit.

Carmina 13—21 laudes episcoporum Nisibis canunt. Carm. 13—14 comparant inter se S. Jacobum, Babu, Vologesemque, et anno 358 scripta sunt. Dicit enim poeta, sub Vologese pacem et tranquillitatem Nisibenis advenisse, ergo ante annum 359 scripsit; sed item affirmat, sub hoc episcopo Persas et Romanos per legatos de pace tractasse, quod a. 358 accidit (Ammian. 17, 5). Carmina 15—16 autem sequenti anno 359 tribuenda sunt, quia conqueruntur, hanc felicem tranquillitatem ob delicta populi rursus cessavisse; quintumdecimum solum Vologesem praedicat, sextumdecimum rursus tres illos episcopos comparat et demonstrat, quam bene Deus per eos diversis populi necessitatibus consuluerit, populum autem per peccata sua iram divinam in se concitasse. Accuratissime definiri potest tempus carminum 17—21, in laudem et admonitionem Abrahami, Vologesis discipuli et successoris, dictorum. Poeta enim jam novit, Julianum Apostatam interfectum, et Jovianum novum imperatorem proxime suffectum esse, nondum vero ab eo pacem cum Persis initam et Nisibin concessam esse; scripsit ergo haec aestate anni 363.

Diu haesi in carminibus 26—30, quibus poeta conqueritur, per haeresem schisma in ecclesia ortum esse, Deumque orat, ut errantes, dissidiis sublatis, ad unitatem et veram fidem reducantur. Addit etiam, hoc schisma jam per sex annos durasse (27, 5; 28, 7), et haereticos eo furoris progressos esse, ut sanctissimum urbis episcopum castitatem violasse mentirentur. Haec nullo modo ad Nisibin pertinere possunt; episcopus enim ille non potest esse S. Jacobus, nec Babu, nec Vologeses, quia S. Ephraem, dum de eorum regimine loquitur, nunquam talium calumniarum mentionem facit; sed nec Abraham innui potest, quia is juvenis erat (18, 3. 5; 19, 2), cum episcopus ille tanquam senex decrepitus describatur (29, 6. 7. 8), et quia jam a. 363 Nisibis ab omnibus incolis derelicta est, ergo schisma sex annorum sub Abrahamo esse non potuit.

Itaque jam per se valde verisimile videtur, S. Ephraemum de Edessa loqui, quo se post traditionem Nisibis contulit; haec autem jam non erit hypothesis, sed certa veritas, si animadvertimus, in sequenti hymno 31 urbem Edessam in prima persona singularis loquentem introduci. Ecclesia ergo est Edessena, episcopus S. Barses (361—378), cujus persecutionem per Valentem imperatorem narrat Theodoretus, hist. eccl. 4, 16. Apparet tamen ex his hymnis, Barsen tum nondum exilio mulctatum esse. Optimum ergo nobis videtur, sex annos, per quos schisma illud duravit, inde ab a. 364 numerare, quo Valens, ecclesiae persecutor, regno potitus est. Antea enim, tempore Joviani, Arianis tanta audacia non fuisse videtur. Hi hymni igitur a. 370 scripti videntur, certe nullo modo ultra a. 373 protrahi possunt, quo S. Ephraem mortuus est,¹⁾ et quo Valens secundum Chronicon Edessenum et

1) Mirum est, hanc rem clarissimam adhuc multis tam dubiam videri. Ita ait Rödiger in Herzogii encyclopaedia theologica (s. v. Ephraem), hunc sanctum mortuum esse *secundum quosdam a. 373, secundum alios 375, probabiliter autem 378*. Quod de anno 375 dicit, omnino erroneum est; nititur enim loco Assemani B. O. I, 54, a viro doctissimo Roediger non recte intellecto. Res ita se habet: omnes Syri docent, S. Ephraemum a. 684 aer. gr. mortuum esse, id est 373 p. Chr. (ex nostra scilicet computatione, qua Christus a. 311 hujus aerae natus est). Dionysius Telmachrensis autem et Chronicon Edessenum aliam de Christi nativitate opinionem tenent, quam a. 309 aer. gr. contigisse credunt; ideoque Assemanus ait, mortem Ephraemi in annum Christi 375 secundum eorum computationem incidere. Sed annus Christi 375 secundum computationem Chronici Edesseni prorsus idem est ac annus 373 nostrae computationis. Ergo nemo unquam Ephraemum 375 mortuum esse contendit. — Ii, qui ejus mortem in annum 378 differunt, orationem graecam in laudem S. Basilii, Ephraemo adscriptam, proferunt, ut inde probent, Ephraemum Basilio superstitem fuisse. Sed haec oratio et Basilio adhuc vivo scripta esse potuit et fortasse non genuina est. Certe nunquam syriace exstitit, quippe quae graecos verborum lusus faciat ut Βασιλειος ἀληθῶς ὁ βασις τῶν ἀρετῶν). — Contra omnes veteres scriptores S. Ephraemum anno 373 mense Junio mortuum esse affirmant, Vita scilicet ejus et brevior et prolixior, Chronicon Edessenum, Dionysius Patriarcha, liber Chalipharum, Syrus anonymus in B. O. I, 54. Idem innuere videtur Hieronymus, dicens, Ephraemum sub Valente vita decessisse, qui ipse a. 378 mortuus est. Ceterum, si mense Septembri a. 373, quo Valens catholicos Edessenos persecutus est, adhuc vixisset, certe historici, qui hanc persecutionem narraverunt, aliquam ejus mentionem fecissent. Cf. etiam Alsleben, das leben des heil. Ephraem.

Dionysium Edessenis episcopum Arianum obtrudit et ecclesiam S. Thomae orthodoxis ademit, sine dubio etiam S. Barsen in exilium misit.

Carmina 31—34 de Carrhis agunt, urbe idololatriae pertinaciter dedita, et quidem 31—33 de Vito, ejus episcopo, multisque tribulationibus, quas a paganis et haereticis perpressus est. Scripta sunt, postquam Ephraem Edessam se contulit, quia haec urbs loquens introducit et s. reliquiae, ibi asservatae, commemorantur. Puto, ea paulo post scripta esse, quia Vitus novus pastor nominatur, scilicet sub initio regni Valentis. S. Barse enim a. 361 Edessam translato, pagani Haranitae sub regno Juliani nullum episcopum admisisse credibile est. Fortasse igitur sub Joviano tandem Vitus suffectus est, qui a. 381 consilio Constantinopolitano intererat. Tum, Valente mox subsequente, seditio clericorum Arianorum contra eum mota est. Tum autem schisma Edessae nondum ortum esse videtur, quia haec urbs in his hymnis summis laudibus effertur. Fortasse igitur hymni ad a. 364 referendi sunt. Idem dicendum est de carm. 34, quod insitam Haranitarum idololatriam deplorat, iisque consilium dat, ut Edessenis similes fiant.

De canticorum denique 35—77 aetate nihil habeo quod affirmem, nisi, ut e carm. 42 apparet, ea Edessae scripta esse, ergo inter annos 363 et 373. Carm. 35—42 praecipue querelas Mortis et Diaboli continent de detrimento, quod per Dominum Jesum Christum acceperunt, 43—51 resurrectionem corporis contra Marcionis, Bardesanis, Manetis haereses tuentur, 52—68 altercationes Mortis cum Diabolo et hominibus praecipue repraesentant, 69—77 denique rursus de resurrectione mortuorum agunt. Accuratiores argumenti descriptio ad singulos hymnos pertinet.

Apparet ergo, hymnos 25—77, Nisibi jam derelicta et ab incolis deserta, scriptos esse, ideoque titulum ܡܢ ܢܝܨܝܝܢ proprie nonnisi ad hymn. 1—21 pertinere, qui de variis hujus urbis fati agunt.

IV. De usu historico horum carminum.

Prima pars hujus collectionis de bellis Saporis II contra imperium Romanum agit, in quantum Nisibis et regiones finitimae per ea afficiebantur. Hoc modo res gestae nobis non solum per testem oculatum et aequalem quasi ad vivum repraesentantur, sed etiam multa et ignota afferuntur et dubia solvuntur. Videtur autem necessarium esse, ut breviter hujus belli historiam exponamus, eique, quae ex his hymnis disci possunt, subjungamus.

Pax, quam Persae inde ab a. 297 cum Romanis coluerant, primo interrupta est a. 337 per Saporem regem, qui quinque provincias ad Tigrin sitas reposcit, simulque incursionem hostilem in Mesopotamiam fecit. Constantino paulo post mortuo, anno sequenti sub Constantio, Nisibin primo obsedit Sapores, sed re infecta redire coactus est.¹⁾ Tum usque ad a. 350 continuum fere Romanis et Persis erat bellum, de quo ab historicis pauca tantum memoriae tradita sunt. Hoc tantum scimus, novem praecipuas pugnas accidisse, quorum maxima Singarensis erat (a. 348), sed omnes Romanis infaustas fuisse. Nisibis quoque a. 346 iterum, sed frustra obsessa est. Libanius et Julianus narrant, ante pugnam apud Singaram indutias initas esse, quas Persae violassent.

Hae quidem res gestae sunt, antequam S. Ephraem hymnos nostros scripsit; nonnunquam tamen, praecipue in hymnis 13—14, earum mentionem facit. Docemur inde, hoc tempus bellicosissimum fuisse et Constantium imperatorem saepius Nisibi commoratum esse, quod confirmatur Codice Theodosiano, cui inest lex, 12. Majo 345 Nisibi data. Ceterum ex hymnis 1. 2. 3. 6. 13 certe probari potest, Nisibin a. 346 iterum obsessam esse, quod

1) Barhebraeus in Chronico valde confuse has res tractat, cum primam obsessionem adhuc superstiti Constantino, alteram immediate post mortem ejus accidisse narret. Liber quoque Chalipharum nimis obscuro et perverse de his obsidionibus narrat.

hucusque nonnisi a Theophane et Chronico Hieronymi commemorabatur.

Prolixius nobis loquendum est de tertia urbis Nisibis obsessione a. 350, de qua scilicet tres priores hymni nostrae collectionis agunt. De hac obsessione egerunt Julianus (orat. I, p. 27 sqq.; II, p. 62 sqq.), Chronicon Alexandrinum (p. 674—676), Theodoretus (hist. eccl. 2, 30; vit. patr. 1); Philostorgius (3, 23), Theophanes, Zonaras, Cedrenus, Barhebraeus (Chronicon, p. 68), obiter eam commemoraverunt Libanius (orat. 12) et Zosimus (3, 8). Cum autem hi scriptores valde inter se dissentiant, necessarium videtur, antiquiorum et graviorum relationes, quam brevissime fieri potest, afferre.

Julianus in duabus orationibus suis, quae paucis tantum annis post scriptae sunt, haec fere tradit: Sapores urbem undique aggeribus circumvallavit et Mygdonium flumen ita immisit,¹⁾ ut locus intra muros et aggeres aquis impleretur. Tum machinae navibus impositae muris admovebantur; milites autem partim navibus murum ascendere studebant (aquae enim murum fere aequabant), partim ex aggeribus tela in defensores conjiciebant. Hi vero ignem, tela, lapides in hostes eorumque machinas conjiciebant, et naves partim cremabant, partim in altum evehebant, ita ut corpora, arma, navium tabulae undique aquis intra muros et aggeres supernatarent. Post multos autem dies aqua fortuito aggerem perrupit, simulque etiam muri pars centum cubitorum fluctuum impetu corruit. Tum Sapores urbem capere constituit, sed quia equites et elephantī, ab obsessis lapidibus obruti, terrā uliginosā inter aggeres et muros mergebantur, exercitum reduxit, donec solum exsiccatum esset. Interea jussit continuo tela in confractam muri partem dirigi, ne restauraretur. Cives autem Nisibeni post milites constituti, ita ut videri non possent, novum murum exstruxerunt, qui proximo tempore matutino jam altitu-

1) Ait Julianus, Mygdonium tum forte anniversariam suam inundationem fecisse, quod etsi fieri potuit, tamen ad rem perpetranda nullo modo erat necessarium.

dinem 4 cubitorum habebat. Itaque Sapo- res, spe frustratus, post obsidionem quatuor fere mensium revertit, nonnullis satrapis antea interfectis, qui aut ignavi fuerant, aut aggeres non satis solide extruxerant.

Cum Juliano plerumque convenit Chronicon Alexandrinum, quod a Theophane exscriptum est. Tamquam fontem suum laudat Vologesem episcopum Nisibenum, qui de hac re epistolam ediderit. Ait, Saporem, postquam diu urbem machinis frustra aggressus esset, tandem urbem per Mygdonium inundare constituisse. Tum vero pars muri corruit, unde multi hostes perierunt. Cum Sapores urbem capere vellet, omnes fere milites Nisibeni ad locum muri perruptum convenerunt, multosque hostes et elephantos interfecerunt, aliis in fossarum uligine immersis, ita ut Sapores omnino 10000 militum amitteret. Simul etiam imbre, procella, fulminibus territus est, maxime autem visu hominis in muro ambulantis, qui regio ornatu indutus erat. Itaque post obsessionem 100 dierum, machinis destructis abiit.

Longe alia nos docet Theodoretus in hist. eccl. et in vitis Patrum. Ait enim, Saporem cum ingenti exercitu multisque elephantis urbem per 70 dies obsedis- se, et primo quidem eam tumultis muro oppositis cinxisse, qui e palis constructi et ramis terraque expleti erant; turres quoque contra turres erexit, quo facilius tela in urbem projici et muri capi possent; sed etiam inferius fodi murumque subverti jussit. Cum autem haec ei non ex voto cessissent, tandem alveum Mygdonii fluminis, per urbem fluentis, obstruxit, et ripas utrinque ad magnam altitudinem exaggeravit, ut per aquae impetum murus frangeretur. Id quod accidit; cum enim flumen in immensum auctum aggerem perrupisset, in duobus locis, ubi urbem ingreditur et egreditur, murum confregit. Sapores igitur sequenti die post minutas aquas urbem capere constituit, sed a proposito deterritus est, tum quia Nisibeni in nocte murum restauraverant, tum ob visionem viri, quem primo imperatorem, deinde angelum putabat. Sequentia praetermitto, quia aperte erronea sunt. Theodoretum secuti sunt Zonaras, Cedrenus, Barhebraeus. Duo tamen de suo addidit Zonaras

Saporem scilicet ob incursionem Massagetarum obsessionem omis-
sisse, et eum primum Mygdonium derivasse, ut urbi aquam
adimeret. Prius non inverisimile est, posterius autem certe erro-
neum est, quia Mygdonius, ut mox videbimus, urbem non per-
transiit.

Theodoretī narrationem, in quantum cum Juliano et Chronico
Alexandrino non convenit, rejiciendam esse, jam a priori veri-
simile est, cum Julianus aequalis et homo in rebus bellicis
versatus sit, Chronicon ad fontem aequalem et Nisibenam pro-
vocet, Theodoretus autem episcopus saeculi quinti sit. Porro
Theodoretus multos apertos errores profert; confundit enim hanc
obsessionem cum ea, quae a. 338 accidit, cum in vit. patr. dicat,
Saporem, audita Constantini morte, bellum movisse. Illud quo-
que falsum est, quod Theodoretus (nec non Philostorgius) con-
tendit, S. Jacobum tum episcopatum Nisibis tenuisse; illum enim
paulo post primam obsessionem mortuum esse, infra demonstra-
bimus.

Sed ante omnia quaerendum est, quid nostra carmina, a
quorum testimonio tota res pendet, de hac quaestione doceant.
Conferenda sunt carm. 1—3; 4, 19; 11, 14—17; 12, 6—7; 13, 18.
Dicitur autem 13, 18, Mygdonium extra urbem fluere, unde tota
Theodoretī narratio necessario corrui. Nusquam legimus, Sapo-
rem de industria muri confractionem procurasse; contra Juliani
narrationi favere videtur, quod 3, 19 dicitur, Saporem frustra per
machinas murum frangere studuisse, tum autem ruinam acci-
disse, ne crederet, se post murum fractum urbem capturum esse.
Studeamus ergo ex iis, quae S. Ephraem commemorat, descriptio-
nem hujus obsessionis quaerere: Sapores totam urbem aggeribus
circumvallavit, qui e palis, cratibus, terra exstructi erant, ut
Theodoretus recte narrat, et e quibus tela in obsessos mittebantur
(1, 3; 2, 9. 15; III 207 d¹⁾). Tum aquas Mygdonii sine dubio, per

1) Sermo 3 de Fide nonnunquam ad hanc obsessionem alludit. Comme-
morat hic tumulos terra exstructos. De iisdem loquitur Julianus, quando
ait, Persas montem vicinum fere in urbem injecisse.

canalem in spatium intermedium inter muros et aggeres immisit, quae, quanquam magno impetu irruerant, murum non laeserunt (1, 1. 3. 4. 5. 8; 2, 9; 3, 7; 4, 19). Consilium ejus nullum aliud fuisse videtur, quam ut murus navium opera facilius capi posset. Cum ergo aqua tam alte ascendisset, ut murum fere aequaret, aquae affluxus impeditus est et pugnae illae navales acciderunt, quas Julianus commemorat. Sed repente fluctus aggerem perfruerunt, et per impetum aquae erumpentis pars muri cum turri (ut ex his hymnis discimus) inopinato corruit, cf. 2, 1. 15. 18. 19; 3, 6; 11, 15. Tillemont (hist. des empereurs IV, 2, p. 1108) dubitat, num aqua satis vigoris habuerit, ut in exitu suo murum confringeret, ideoque Theodoretum mavult sequi. Sed haec confractio non impossibilis erit, si ponimus, illam muri partem cursui fluctuum velociter erumpentium ex adverso oppositam fuisse, vel potius, aquas etiam in urbem penetrasse (cf. 1, 5. 7; 4, 19) et fluctuum impetum ab intus murum fregisse. Multos hostes navibus vectos hoc modo periisse per se patet. Haec muri confractio Sabbatho accidit, ut discimus ex hymno 3, 6. Mox Sapores cum exercitu et elephantis urbem aggredi conatus est, sed eo modo, quem Julianus describit, ad regressum coactus est, cf. 2, 18. Ergo captio urbis in crastinam diem dominicam dilata est; cum autem mane videret Sapores, murum per noctem a Nisibenis restauratum esse, omnes conatus suos irritos fore putans eodem adhuc die obsidionem omisit (2, 17. 19; 3, 6; 11, 16—17). Julianus quidem contendit, Saporem etiam postea per tempus non parvum ante urbem remansisse et varios ad eam expugnandam conatus fecisse; sed major debet esse auctoritas Ephraemi, qui non solum 3, 6 illam diem dominicam diem liberationis urbis vocat, sed etiam 2, 17 expresse ait, hostes, postquam murum restauratum vidissent, tam celeriter domum profectos esse, ut ne vesperam quidem huius diei exspectarent.

Causa discessus tam repentini videtur fuisse populorum finitimorum in regnum Persarum incursiones, quos Zonaras Massagetarum, Ammianus autem Chionitas et Gelanos, in extremis Persiae limitibus constitutos, vocat. Usque ad a. 358, quo pacem et

societatem cum iis iniit, Saporess bellum contra hos barbaros exercuit (Amm. 14, 3; 15, 13; 16, 9; 17, 5), ideoque imperium Romanorum quiete fruebatur, nisi quod Persae interdum per furta potius et latrocinia, quam per pugnas, praedam quaerebant (Amm. 14, 3; 15, 13; 16, 9). De hoc tempore intelligendus est S. Ephraem, quando dicit, sub Vologese urbem pace et quiete fruitam esse.

Postquam autem Saporess bellum cum populis finitimis composuit eosque in societatem suam adscivit, pacis conditio ei nuntiata est, quam jam a. 356 Musonianus, praefectus praetorio, Tamsapori, duci Persarum tulerat. Rex autem summa arrogantia a. 358 per legationem et litteras Armeniam Mesopotamiamque poposeit. Constantius et ipse ei bis legatos cum muneribus et litteris misit, sed animum ejus flectere non potuit (Amm. 16, 9; 17, 5. 14). Hae legationes commemorantur in cant. 13, 5. 6.

Sequenti ergo anno 359 rursus bellum movit Saporess, quod Ammianus prolixius describit 18, 4—10; 19, 1—9. In nostra collectione hymni 4—12. de eo agunt; duos ergo habemus testes oculatos. Primum res gestas hujus anni ex Ammiano breviter afferemus. Simulac nuntiatum est, Persas, Anzaba flumine trajecto, appropinquare, Romani sine ulla mora agrestes cum pecoribus ad tutiora transire coegerunt et campos omnes incenderunt, ne pabulorum suppeteret copia, ita ut a Tigride usque ad Euphratem nihil viride cerneretur. Saporess ergo inde a Nisibi sub montis Masii pedibus per valles gramineas exercitum duxit. Cum autem Bebasen venisset, unde regio ad montem sita aridissima esse incipit, simulque audivisset, Euphratem nivibus tabefactis inflatum omniaque inundantem vado transiri non posse, itinere dextrorsum flexo, ultra Masium montem profectus est, ut et Euphratem angustiozem apud Barzalam facilius transiret et pabulum in regione non vastata inveniret. Cum per Horren et Mejacarire et Charcha venisset, duoque castella, Reman et Busan expugnasset, toto animo in Amidam obsidendam incubuit, quam tandem post 73 dies cepit. Antea jam complura castella, inter quae excellebat Ziata, a Persis expugnata, et incolae in captivitatem abducti sunt. Sed autumnano jam praecipite ulterius progredi non ausus est Saporess,

sed reversus anno sequenti 360 rursus Tigride transmisso primum Singaram cepit, tum, Nisibi prudenter evitato, Bezabden expugnavit, postea vero muros reparavit urbemque praesidio Persico instruxit; Virtam autem frustra obsedit. Constantius postea Bezabden, quam Persae praecipuum ipsorum munimentum fecerant, omnibus copiis recuperare studuit, sed re infecta discedere coactus est. Cf. Amm. 20, 6. 7. 11.

Hymni 4—12 omnes ad a. 359 pertinent, nonnullaque ex iis ad illustrandum aut supplendum Ammianum desumi possunt. Ac primum quidem chronologia hujus anni ex iis melius quam ex Ammiano apparet. Ammianus tradit, agros vastatos esse, *cum jam stipula flavente turgerent*, ergo mense Aprili aut Majo (cf. Shaw, travels pag. 335), porro Saporem tempore inundationis Euphratis Bebase fuisse, ergo Julio aut Augusto (cf. Plinius hist. nat. 5, 21), tandem cum Busan profectum tertio die Amidam venisse et 73 dies in obsidenda Amida consumpsisse, hancque obsessionem in autumno finitam esse *autumno praecipite haedorumque improbo sidere exorto*. Ex Ephraemo autem discimus mense Aprili adventum Saporis nuntiatum esse, eodemque mense agros devastatos esse (7, 3). Accuratus tempus indicat 6, 24, ubi ait, hanc devastationem tempore decrescantis lunae accidisse, ergo in priori dimidio Aprilis. Cum autem S. Ephraem, Ammiano consentiens, dicat, messem tum proxime instituisse (5, 2. 22; 6, 10. 12; 7, 3) finem hujus periodi, ergo medium Aprilem, eligere praestabit. Carmen denique sextum, quod Sapore prope Nisibin commorante scriptum videtur (str. 1. 5—9. 22) circa 13. Maji consarcinatum esse apparet e str. 30. — Itaque ordo chronologicus nobis ita disponendus videtur: Ineunte Aprili Sapores in bellum profectus est, sub mediam mensem Anzabam transiecit et Mesopotamia a Romanis vastata est. Medio Majo Nisibin venit, ineunte Julio, postquam, teste Ammiano, din cunctatus Bebase remansit, Bebase profectus Amidam petivit, quod inde a fine Julii usque ad initium Octobris obsidebat. Nec obstat, quod tardius videtur iter Bebasen usque, quia, tota provincia vastata, sub montium pedibus ingens exercitus proficisci coactus erat.

Haec praeterea notatu digna videntur, quod S. Ephraem vastationem Mesopotamiae per Romanos tamquam consilium inutile, crudele et magis propter praedam faciendam initum vituperat, et quod tradit, eos non solum segetes et vineas vastasse, sed etiam arbores abscidisse et greges abduxisse (5, 23—25; 6, 18—21). Quod Ammianus narrat, agricolas coactos esse, ut ad tutiora transirent, sine dubio de oppidis munitis intelligendum est, ut apparet ex XIX, 2, 14; 6, 1. Nihilominus tamen Nisibin non refugisse videntur, quia omnes putabant, Saporem, sicut antea, nihil antiquius habiturum esse, quam hanc urbem obsidere. S. Ephraem certe nos docet, Nisibin ab ipsis civibus suis desertam esse, qui ob metum aufugerint, ita ut decima tantum pars incolarum ejus relicta sit (4, 23; 6, 27—29. 33).

Valde difficilis est quaestio, num Nisibis a. 359 a Persis obsessa sit. Zonaras affirmat, eum frustra hujus urbis expugnationem tentasse, sed mox ab incepto abstitisse. Apud Ammianum duplex est lectio, aliis legentibus *Nisibi prostratione vili transmissa*, aliis *pro statione*. Prior lectio in recentiores editiones assumpta est, sed nobis posterior multo melior videtur. Eandem enim prae se fert ironiam, ac similis locus XX, 7, 1 *rex Nisibin prudenti consilio vitans*. Praeterea vix credendum est, Ammianum, qui vel levissimos hujus belli casus tam minute describit, obsessionem Nisibis duobus tantum verbis, iisque perobscuris, commemorasse. Nostri certe hymni nihil de Nisibi obsessa tradunt, sed tantum orant, ne hostes ad urbem adveniant eamque capiant (6, 1. 5—9. 22). Quando autem in its exemplum divini auxilii affertur, tum semper obsessio a. 350 commemoratur (11, 14—17; 12, 6—7), quod mihi firmissimum argumentum videtur, urbem a. 359 non obsessam esse.

E carmine tandem decimo apparet, Ziatam castellum, quod, obsessione Amidae ad finem vergente, a Persis expugnatum est, (Amm. 19, 6) Anzitam esse, ut in annotationibus demonstravimus. St. Martin quidem (ad Lebeau, histoire du Bas-Empire II, 298) putat Ziatam esse Zaidam (syriace ܙܝܕܐ ܙܝܕܐ, armeniacae Kharpert) in Sophene, sed literae non conveniunt.

Postea anni 361 et 362 quieti erant. Anno autem 363 Julianus Apostata Persis bellum intulit, quo interfectus est. Successor ejus Jovianus Persis pace ignobili, sed necessaria quinque provincias ad Tigrim sitas cessit, una cum urbe Nisibi, cujus incolae omnes patriam relinquere et Amidam emigrare coacti sunt. S. quoque Ephraem primo (ut ex Actis ejus syriacis scimus) Amidam, mox autem Edessam se contulit. Anno 363, sed ante deditionem Nisibis, scripta sunt carm. 17—21, quorum ultimum nonnullas res historicas tangit.

V. De usu in ecclesiastica historia et archaeologica.

Omnia singula, quae in his carminibus ad res ecclesiasticas illustrandas pertinent, hic enumerare, non e re erit, cum ea in indice rerum, quem in fine posuimus, inveniri possint. Nonnulla tamen majoris momenti paucis commemorabimus. Multa ex iis nova discimus de episcopatibus urbium Nisibis, Haran, Edessae¹⁾.

1) Liceat hac occasione quaedam de antiquitate episcopatus in ecclesia syriaca afferre. Wichelhaus enim (de novi testamenti versione peschito, p. 89. 331) et nonnulli alii theologi protestantes contenderunt, peschittham novi test. versionem nullum inter episcopos et presbyteros discrimen agnoscere. Sed contrarium evidenter evinci potest. Vocem ἐπίσκοπος Peschittha vertit per ܐܦܝܫܩܡܐ Act. 20, 28, per ܐܦܝܫܬܐ (presbyter) autem Philipp. 1, 1; 1 Tim. 3, 1. 2; Tit. 1, 7. Vidit enim interpres, episcopos his tribus locis commemoratos revera esse presbyteros, et quia suo tempore non jam licebat, nomen episcopi sensu latiori presbyteris tribuere, in versione sua etiam titulum mutavit. Clarissime apparet causa mutationis in loco Phil. 1, 1, ubi Paulus *episcopos* et diaconos ecclesiae Philippensis salutatur, nec minus Tit. 1, 7, quia in versu antecedente iidem nominatur presbyteri. Etiam 1 Tim. 3, 1. 2 nomen mutavit, quia Timotheum, utpote Ephesi episcopum, nonnisi in presbyteros jurisdictionem exercere putabat, et quia immediate postea diaconorum mentio fit. E contra autem Act. 20, 28 ܐܦܝܫܩܡܐ vertit, quia clericos a S. Paulo Miletum convocatos veros putabat esse episcopos Ephesi et vicinorum oppidorum, in qua sententia prorsus cum S. Irenaeo convenit, qui adv. haer. 3, 14 ait: *in Mileto convocatis episcopis et*

Quod ad Nisibin attinet, quatuor ejus episcopi sibi invicem succedentes commemorantur, Jacobus, Babu, Vologeses, Abraham. De tempore mortis S. Jacobi scriptores non inter se conveniunt, cum Chronicon Edessenum et Dionysius Telmachrensis eum a. 338 defunctum esse statuunt, Theodoretus autem, Philostorgius, alique recentiores, eum adhuc a. 350 in obsidione Nisibis superstitem fuisse affirmant. E nostris hymnis certo demonstrari potest, eum a. 338 mortuum esse. Nam non solum commemoratur, secundam obsessionem a. 346 sub Babu accidisse (13, 2. 17) et sub eodem bellum Persicum gestum esse (13, 4—9. 14—15), sed etiam expresse dicitur, sub Jacobo pacem fuisse et nonnisi una cum ipsius fine finitam esse (13, 15). Ergo Jacobus post a. 338 vixisse non potest. Si verba hujus strophae sensu stricto accipimus, initium quoque episcopatus ejus ad tempus pacis cum Persis ictae (a. 297) referre debemus. — Haec certa de morte Jacobi definitio eo quoque nomine valde commendatur, quod pro certo probat, hunc sanctum infami illi Arianorum synodo Antiochenae a. 341 minime adfuisse. Ille quidem Jacobus, qui canonibus Antiochenis subscriptus invenitur, Nisibenus esse videtur, sed Cl. Ballerini jam probaverunt, hos canones ad a. 332, non 341 pertinere (cf. Opp. Leonis Magni III, pag. XXV—XXX). — Praeterea de S. Jacobo memoriae tradit Ephraem, eum severioris et austeri ingenii fuisse, magnoque rigore populum rexisse. Corpus ejus tamquam palladium urbis Nisibi asservatum est (13, 18—21).

Successit cum Babu, sicut tradunt Elmakinus et Abulpharagius (qui eum بابوية Babuja nominant), quos propterea immerito reprehendit Assemanus (Bibl. Or. I, 18; III P. II pag. 768), cum ipse, Chronicon Edessenum et Dionysium secutus, Vologesen im-

presbyteris. Eisdem quidem v. 17 secundum textum graecum ἐπίσκοποι vertit, sed ideo, quia suo tempore, quanquam presbyteris nomen episcopi dari non jam poterat, tamen episcopi adhuc presbyteri nominabantur, ut ex Irenaei et Hippolyti scriptis apparet. Ergo tempore versionis Peschitthae titulus episcopi apud Syros nunquam sensu latiori de presbyteris, sed de solo ecclesiae praesule adhiberi potuit. Cf. etiam, quae de hac re scripsimus in Zarneckii ephemeridibus litter. centralblatt 1864, n. 9, p. 195.

mediate post Jacobum episcopatum Nisibis tenuisse credat. Nomen Babu invenitur 17, 11; 19, 16. Ejus tempore continuum flagrabat bellum inter Romanos et Persas, Constantius Nisibin venit (a. 345), et urbs altera vice obsessa est (346). Mortuus ergo est intra annos 346 et 350, sed mihi praestare videtur, mortem ejus in a. 349 differre, quia Vologesis tempus tamquam pacificum et tranquillum laudatur. De Babu praesertim hoc narrat S. Ephraem, quod multam operam et pecuniam in captivis redimendis insumpsit (14, 4. 23; 19, 16).

Ejus successor Vologeses (syriace Valagesh, seu secundum nostros hymnos Valgesh) usque ad a. 361 teste Chronico Edesseno episcopatum tenuit. Dionysius quidem cum tempore deditionis Nisibis a. 363 adhuc superstitem fuisse affirmat, sed hymni nostri eum erroris convincunt. Vologesis saepissime mentionem faciunt hymni 13—21. Sub eo tertia obsessio accidit a. 350; postea autem, usque ad a. 359, quies regnabat. Laudatur praecipue eloquentia ejus, propter quam ei adhuc juveni concionandi munus injunctum erat (15, 7; cf. 14, 2—4. 15—16; 15, 8; 17, 11; 18, 2), nec minus summa moderatio et lenitas. Nihilominus nonnulli clerici ei restiterunt et pacem ecclesiae turbaverunt, qua de re in hymnis ad a. 359 pertinentibus conqueritur S. Ephraem (cf. 7, 9—13; 15, 1—2. 18—20). Hos clericos haeresem, sine dubio Arianam, propugnasse, praesertim e carmine septimo mihi apparere videtur.

Successorem Vologesis, hucusque prorsus ignotum, ex hymnis 17—21 discimus nomen habuisse Abraham. Discipulus erat Vologesis, et junioris adhuc, cum eligeretur, aetatis (18, 3. 5; 19, 2); strenue tamen et fortiter Juliano, qui etiam Nisibi idololatriam promovere studebat, restitit (18, 5—8; 21, 14—17). Cum post pacem Joviani a. 363 omnes incolae Nisibis urbem relinquere et Amidam proficisci coacti essent, probabile mihi videtur, episcopatum Nisibenum per aliquod tempus omnino cessasse. Proximus certe, qui commemoratur, episcopus Nisibenus Hosee est, quem Dionysius Telmachrensis interfuisse scribit synodo a. 420 a Jabalaha, Seleucia archiepiscopo, convocatae.

Carmina 26—30 (quibus jungendum videtur carm. 25 deperditum) de schismate ecclesiae Edessenae sub Valente agunt, ut antea demonstravimus. Episcopatum Edessae tunc tenuit S. Barses, quem Theodoretus eccl. hist. 4, 14 summis laudibus celebrat. Habemus etiam duas S. Basilii ad eundem epistolas, a. 377, cum Barses in exiliō versaretur, scriptas (cf. Epp. Basil. 264 et 267). Socrates, Sozomenus, Theodoretus, Rufinus narrant persecutionem a Valente contra catholicos Edessenos motam, postquam Barsen in exilium misit, novumque episcopum Arianum populo obtrudere conatus est. Chronicon Edessenum et Dionysius docent, hanc persecutionem a. 373, mense Septembri accidisse. Eodem ergo anno etiam Barses in exilium missus videtur, cum Theodoretus utramque rem conjungat. Quo tempore hymni nostri scripti sunt, jam per sex annos schisma ecclesiam Edessenam dividebat (cf. 27, 5; 28, 7), cujus causa haeresis Ariana erat (28, 5—6; 29, 3—4. 34; 30, 21—22). Hoc ergo schisma a. 364, quo Valens imperare coepit, initium sumpsisse videtur, ita ut hymni a. 370 scripti sint. Certe nunquam in iis de exilio S. Barsae sermo est, sed nonnisi de inimicitia, qua haeretici eum insectabantur. Praecipue eum impudicitiae accusare audebant, quam calumniam S. Ephraem non minus absurdam, ac detestandam esse demonstrat (29, 6—10). Ex strophā 28, 4 concludendum videtur, schisma jam antea, fortasse sub regno Constantii, exortum, sed rursus suppressum esse. Revera quidem e Juliani epist. 43 apparet, sub initium a. 362 Edessae separatam Arianorum ecclesiam valde opulentam existisse, quae autem a Juliano ob vim Valentinianis illatam cunctarum opum suarum confiscatione mulctata est. Fortasse ergo hi Ariani posteriori Juliani tempore aut sub Joviano ecclesiae catholicae reconciliati sunt. — Alias tamen (29, 11—21) priorem ecclesiae Edessenae conditionem magnopere laudat S. Ephraem.

Carmina 31—34 de rebus Carrhensibus agunt. De idololatria veterum Aramaeorum, a Carrhensibus pertinaciter retenta, hic agere supervacaneum censeo, cum hoc uberrime a Cl. Chwolsohn praestitum sit (*die Ssabier und der Ssabismus* I, p. 301 seqq.); itaque de solis rebus eorum ecclesiasticis mihi dicendum erit.

Barses, antequam episcopatum Edessenum a. 361 suscepit, Carrharum episcopus erat, sicut tradit Chronicon Edessenum, quod confirmatur per carm. 33, str. 8. Eum secutus est Vitus, qui in his carminibus commemoratur et secundum 33, 8 Edessa oriundus erat. S. Ephraem valde commendat ejus sanctitatem et asceticum studium (31, 1—2. 37), eumque multos labores et aerumnas sustinuisse narrat, tum per paganos Haranitas (31, 3. 27—29; 33, 5—6), tum per clericos ipsius, qui eum impugnabant, sine dubio quia Arianae haeresi favebant (31, 30—32). Cum Vitus 31, 30 novus pastor nominetur et schisma Edessenum nondum exortum esse videatur, quia haec urbs summis laudibus effertur (34, 3—4), verisimile videtur, hos hymnos a. 364 scriptos esse, cf. supra. Vito successit post a. 381, quo Vitus concilio Constantinopolitano intererat S. Protogenes, clericus Edessenus, quem Valens in exilium miserat (cf. Theodoret. 5, 4; Sozomen. 6, 33).

His nonnulla subjiciemus, quae ad archaologiam sacram illustrandam pertinent. Ita secundum carm. 6, str. 30—32 in ecclesia Nisibena celebrabatur festum commune omnium martyrum, quod immobile erat, quia a. 359 fortuito hoc festum cum die ascensionis dominicae coincidebat. Cum ergo a. 359 dies paschatis in 4. aprillem¹⁾ incideret, hoc martyrum festum diei 13. Maji tribuendum est. Hoc quidem unicum est testimonium pro immobili martyrum festo in Oriente (in Occidente enim post saec. VII festum omnium martyrum et sanctorum Cal. Novembr. celebratum est), sed ecclesia graeca saeculo IV memoriam martyrum communem in dominica post pentecosten coluit (cf. Chrysost. II, 711), Syri Nestoriani autem in feria sexta post Pascha (cf. Bibl. Or. I, p. 3; III, II, p. 382). Tamen post hoc luculentissimum testimonium dubitari nequit, quin antea apud Syros immobile festum in 13. Maji martyribus destinatum sit.

De aliis in annotationibus egi, ut de martyrio Thomae apostoli

1) Cf. epistolas festivales S. Athanasii (Cureton, the festival letters of Athanasius, p. LVIII), ubi notandum est, has epistolas syriacas Pridie Non. etc. exprimere per I Non., non, ut expectandum esset, per II Non.

apud Indos ejusque reliquiis (carm. 42, str. 1—2), de crucifixione Petri inversa (59, 2—3), de chrismatione ordinandorum (17, 2; 19, 2) etc.

VI. De usu in historia dogmatum.

Ea, quae ad res dogmaticas spectant, suis locis melius expendantur. De duobus tamen hic prolixius agendum est, ac primum quidem de opinione S. Ephraemi circa res novissimas, de quibus fere dimidia horum hymnorum pars disputat. Apparebit ex iis, quae proferemus, S. Ephraemum hac in re cum ecclesia omnino convenire, et neotericos Orientales, qui per spiritum rebellionis et superbiae hoc dogma perverterunt, a sanctis ipsorum majoribus refelli. Quod primum ad statum animarum inter mortem et resurrectionem attinet, aliquis, re parum accurate inspecta, suspicari possit, Ephraemum docere, piorum animas nonnisi post resurrectionem coelestem beatitudinem adepturas esse, antea autem una cum corpore quasi somno oppressos esse. Ita ed. rom. III 225 b hoc tempus intermedium somnum vocat, III 270 a justos in die resurrectionis aeternam beatitudinem hereditare ait, III 572 e Moysen et Adamum per resurrectionem in paradysum venturos esse docet. Tandem in hymno Nisibeno 73, 4 ait, omnibus unam viam esse usque ad resurrectionem, tum autem duas propositas esse, alteram ad Eden et alteram ad ignem. — Haec autem testimonia nihil probant; quid enim sub somno intellexerit, ipse explicat III 258, ubi ait, pie defunctos non mortuos esse, sed dormire, quia vivi et rationales sint. Alia autem ex sequentibus plenam suam solutionem accipient. Ante omnia enim nobis quaerendus est locus, ubi s. doctor ex professo suam de animae corporis expertis statu sententiam profert. Hic est hymnus 8 de paradiso, ed. rom. III 586—588. In hoc hymno poeta primo latronis meminit, cui Dominus paradysum promisit, magnoque inde gaudio afficitur. Tum vero dubitatio ei exoritur, num revera

in coelo excipitur et tamquam unio in coronam Christi inseritur. 239 f: Deus defunctum per mortem ad lucem adduxit, ubi ab angelis et sanctis, qui praeiverunt, exspectatur. 255 c: Mortuus a Domino abductus et jam in regnum coelorum adductus est. 273 c: Defunctus jam nunc apud Deum et sanctos ejus commoratur. 275 c. f: Angeli animam demortui abstulerunt et in regnum coelorum Eden portaverunt, ubi Abraham ei obviam it portamque paradisi aperit. 291 f: Anima defunctae ab angelis in paradysum, in mansionem luminis, ad justos deferitur. 293 d: Puerum mortuum deflare non vult, quia Christus eum in domum lucis abduxit. 300 b—d: Pueri ante resurrectionem in Eden servantur. 325 e—326 a: Post mortem corpus quidem in terra manet, anima autem in paradysum aut in gehennam abit. 336 f: Animae omnium sanctorum exspectant corpora sua in horreo vitae (مِثْقَالُ ذَرَّةٍ). 357 d: Mortuus sanctum suum corpus in terra reliquit, sed anima ejus apud angelos habitat et pro nobis orat. 576 d: Sicut infantes per nativitatem e tenebris in lucem perveniunt, ita etiam defuncti per mortem e terra aerumnosa in hortum deliciarum. — Tandem in hymno Nisibeno 73, str. 1 clarissime testatur, animas sanctorum jam ante resurrectionem in coelo esse, cum dicat: *Ecce sub terra sunt cadavera sepulchrorum, et in coelo sunt justi. Hi enim duo loci portant deposita hominum; terra igitur et coelum reclamarent, si justis resurrectio negaretur.* Notandum hic est, optimos quidem codices A et B ita habere, codicem autem C, qui de industria mutare solet, habere *superne autem in coelo sunt eleemosynae et preces nostrae*, sine dubio quia scriptor ejus recentiorum Orientalium errori circa animarum statum favebat. Hanc autem lectionem falsissimam esse, jam inde patet, quod stropham uno versu superfluo auget.

Jam supra vidimus ex hymno 8. de paradiso, secundum Ephraemi sententiam animas justorum ante Christum in hado detentas per ejus descensum ad inferos liberatas et in paradysum perductas esse. Similiter etiam III 312 b ait, Christum in suo ad inferos descensu Adamum ejusque liberos liberasse et in paradysum reduxisse, postea etiam corpora eorum resuscitaturum. Similia

leguntur 280—281; 303 c—d; 304 d—f; 313 e; 347 c; 511 e, et in nostris hymnis 38, 1. 5; 39, 2. 4. 6. 9. 18; 36, 12; 41, 15.

De impiis idem ac de beatis docet, scilicet eorum sortem definitivam jam ante resurrectionem et iudicium universale post ipsam mortem incipere, cf. hymn. Nisib. 64, 25. Nonnulli loci apud S. Ephraemum occurrunt, e quibus iniquus censor eruere possit, eum Origenis errori circa finem poenarum favisse, sed eos alio sensu explicandos esse, demonstravimus in annotatione ad hymn. 59, 8.

Firmissimum sane habemus argumentum, quo demonstrari potest, animas sanctorum corpore solutas ex Ephraemi sententia et rationis plenum usum habere et arctissime cum Deo conjunctas esse. Docet enim sanctos, praecipue S. Mariam (III 481 a. 487 f. 532 a), a fidelibus invocandos esse, et statim inde a morte sua apud Deum pro hominibus intercedere, eosque suo suffragio adjuvare posse. Cf. III 227 b. e. 231 f. 234 d. e. 236 b. 250 f. 254 a. 255 d. 259 a. b. f. 269 d. 273 c. d. 509 f. 340 d. 345 e. 354 f. 355 a. 357 d, et in hymnis Nisib. 13, 18; 14, 25; 49, 17; 43, 8. 10. 11. 12. Praesertim docetur, sanctos in iis locis beneficia tribuere, ubi eorum reliquiae religiose asservantur et venerantur, cf. II 349—350, III 234 c, hymn. Nisib. 13, 18—21 et totum fere carmen 42.

Non vero omnes defunctos statim ad beatam illam conditionem pervenire contendit, sed animas, nondum ab omnibus peccati maculis purgatas, in purgatorio detineri, ibique bonis operibus et precibus superstitum, nec non incruento sacrificio, adjuvari affirmat. Ita ait III 565 d. e, eos, qui magis ex inscitia, quam malitia peccavissent, post mortem poenis castigari, usque dum iustitiae divinae plene satisfacerent, poenis autem expletis eos in infimam paradisi regionem transferi. Cui congruit, quod 595 c affirmat, esse locum intermedium inter paradysum et gehennam, ubi defuncti castigentur et postea dimittantur, nec non, quae III 461 f. 462 a dicuntur. Preces autem et oblationes pro mortuis saepissime commemorat et commendat, cf. II 558 e; III 236 f. 238 b. 239 a. e. 260 a. b. c. 261 e. 263 a. b. 265 a. d. 267 e. 268 a. 269 a. 270 c. 275 a. 284 a. 288 d. 290 a. 291 d. f. 303 d. 314 d. f. 324 c. e.

337 a. 338 a. 349 b. 496 f. 509 d; hymn. Nis. 62, 31—32. Oblationes anniversariae commemorantur 303 f, oblationes in trigesimo post mortem die in testamento S. Ephraemi. In nonnullis locis ita loqui videtur S. Ephraem, quasi his precibus mortui e gehenna liberari et aeternam salutem consequi possint; sed tales loci non secundum verba accipiendi, sed commode ex clarioribus, supra positis, explicandi sunt. Nefas enim est suspicari, virum tam sanctum nescivisse, unicum tantum esse remedium contra mortem aeternam, mori scilicet in statu gratiae, et ecclesiae suffragia iis tantum defunctis prodesse, qui in hac vita, ut ipsis prodesse possint, procuraverunt. Immo hoc idem expresse docet II 358 a.

Denique ex loco III 299 b. c apparet, etiam S. Ephraemum, sicut nonnullos alios e vetustioribus patribus, putavisse, in iudicio universali justis et peccatoribus per ignem explorantem transeundum esse, qui justos intactos relicturus, impios autem arsurus sit. Cf. etiam III 459 c. d.

Alterum, de quo paulo prolixius agendum videtur, est sententia Ephraemi de anhamartesia B. Mariae Virginis. Ait enim in carm. Nis. 27, str. 8 ex persona ecclesiae Edessenae, postquam se ipsam pulchram nominavit, et filios suos vituperavit: *Revera quidem Tu et mater tua, vos soli estis, qui omni ex parte omnino pulchri sint. In te enim, Domine, non est labes, nec ulla in matre tua macula. Filii autem mei his duabus pulchritudinibus minime similes sunt.* Probatione vix eget, Ephraemum hoc loco S. Virgini immunitatem non solum ab actuali, sed etiam ab originali peccato tribuere. Adscribit enim ei talem sanctitatem, quam cum solo Christo participat, quaque omnes reliqui homines carent. Alias autem Ephraem semper primum locum concedit infantibus, qui post baptismum sine peccato actuali e vita decesserunt, eosque omnes sanctos honore et dignitate superare contendit (cf. III 300 c. 582 f. hymn. Nis. 63, 23). Si ergo de actuali tantum peccato ageretur, Maria Virgo non sola praeter Christum hac immunitate gauderet, sed in eundem cum infantibus post baptismum mortuis ordinem releganda esset. Habemus ergo hic per iteratam omnis peccati negationem, per comparisonem cum anhamartesia

Christi et per oppositionem contra alios omnes homines directum testimonium Ephraemi de conceptu immaculato S. Mariae, pro quo adhuc plura magis indirecta apud eundem inveniuntur.¹⁾ Ita ait II 327 a: *Duae innocentes, duae simplices, Maria et Eva, sibi quidem prorsus aequales factae erant; postea vero altera facta est causa mortis, altera vitae nostrae.* Hic aperte S. Mariam aequae puram a quovis peccato et in eadem integritate constitutam esse statuit, ac Evam ante lapsum. Similia leguntur p. 329: *Apertum est, Mariam esse portam lucis, quia per ipsam illuminatus est mundus ejusque habitatores, qui obscurati erant per Evam, causam omnium malorum. Similes sunt corpori, cujus alter oculus coecus et tenebrosus, alter autem purus et luminosus est, illuminans omnia. Ecce mundo infixi sunt duo oculi; Eva erat oculus coecus laevus, Maria autem lucidus est oculus dexter* etc. Cf. etiam p. 318: *Amisssa est per Evam et restituta per Mariam gloria illa pulchra et desiderabilis, quae recesserat ab Eva et Adamo*, et pag. 321: *Mater stulta est fons miseriarum nostrarum, sed soror prudens est thesaurus gaudiorum nostrorum.* Similiter ait II 326 a, Adamum per novam Evam rursus in paradisum intravisse, et III 150 e (ubi ܐܕܡ pro ܐܕܡ legendum est), nec non III 607 a. b. eam cum coelo comparat. Notandum quoque videtur II 423 f: *Omni modo exornasti eam, o decus matris tuae*, et II 397 a: *Terra virgo genuit primum Adam, caput terrae, virgo quoque genuit hodie novum Adam, caput coeli.* Terra ideo virgo nominatur, quia nondum a Deo maledicta erat; comparatio ergo postulat, ut etiam Maria maledictioni peccati non subjacerit. Cf. etiam III 601 c. d. Bibl. Or. I, 90.

Omnino nulla fere ecclesia tam constanter et unanimiter anhamartesian S. Mariae semper docuit, quam syriaca. Testem

1) In sequentibus opera graeca S. Ephraemi non respeximus, quia a nonnullis eorum authentia dubitatur, quamquam nos ea maxima ex parte genuina censemus. Ea laudibus S. Virginis abundare notum est. — Ceterum notandum est, hanc doctrinam apud Ephraemum eo majoris aestimandam esse, quo clarius et accuratius idem peccatum originale docet.

VII. De re metrica.

Omnia haec carmina modum seu melodiam suam praescriptam habent, hac formula ܠܐ ܡܕܢܐ , quae antiquissima est, interdum etiam ܠܐ ܡܕܢܐ (de cuius significatione vide indicem verborum). Recentiori usu receptae sunt formulae ܠܐ ܡܕܢܐ , vel ܠܐ ܡܕܢܐ , ܠܐ ܡܕܢܐ , etiam simpliciter ? ܠܐ , ܠܐ , ܠܐ . Recensebimus singulos modos, simulque schema eorum metricum indicabimus, quod nonnunquam valde difficile est inventu, cum scribae puncta in fine versuum saepe vel omittant vel falso loco collocent, ob ignorantiam metri, ut videtur; creberrimi enim sunt hi errores in metris difficilioribus; eos annotare, superfluum habemus.

1) ܠܐ ܡܕܢܐ ܠܐ ܡܕܢܐ carm. 1. Hic modus fortasse denominatus est ab hymno Ephraemi, incipiente ܠܐ ܡܕܢܐ ܠܐ ܡܕܢܐ (B. O. I, 88), et hunc in singulis versibus syllabarum numerum habet: 7778777477778.

2) ܠܐ ܡܕܢܐ ܠܐ ܡܕܢܐ carm. 2—3; 43—49. Ita incipit hymnus Ephraemi ed. rom. III 581. In margine hic modus nominatur ܠܐ ܡܕܢܐ , quia hymni S. Ephraemi de Paradiso hoc metro exarati sunt. Schema hoc est: 55555575555.

3) ܠܐ ܡܕܢܐ ܠܐ ܡܕܢܐ carm. 4. 8—12, vocatur in margine ܠܐ ܡܕܢܐ (quod est carmen 74 nostrae collectionis) et ܠܐ ܡܕܢܐ (?). Eadem prorsus melodia in carm. 74—77 praenotatur: ܠܐ ܡܕܢܐ ܠܐ ܡܕܢܐ . Schema: 55555.

4) ܠܐ ܡܕܢܐ ܠܐ ܡܕܢܐ carm. 5—7. 25—30. 31—33 sub inscriptione ܠܐ ܡܕܢܐ . Schema: 555555.

5) ܠܐ ܡܕܢܐ ܠܐ ܡܕܢܐ carm. 13—14. Schema: 777777.

6) ܠܐ ܡܕܢܐ ܠܐ ܡܕܢܐ carm. 15—16. Schema: 77777.

7) ܠܐ ܡܕܢܐ ܠܐ ܡܕܢܐ carm. 17—21. Schema: 7777777777.

8) ܠܐ ܡܕܢܐ (qui est hymnus Ephraemi, a Xenaja laudatus,

B. Maria, qui exstat in cod. Amid. I (cf. Bibl. Or. I, p. 581), et ex quo etiam Iosephus II, Chaldaeorum patriarcha, testimonium laudat (B. O. III, P. I, p. 607).

quatuor punctorum posita est. Haec responsoria, quae semper supplicationem aut doxologiam continent, sine dubio a choro populi canebantur, cum ipse hymnus ab uno ex clericis exhiberetur. Hanc enim rationem alternatim canendi ex ecclesia syriaca originem duxisse, testantur Theodoretus (hist. eccl. 2, 4) et Sozomenus (6, 8).

Denique nonnulla de syllabis ob rationes metricas vel augendis vel minuendis adjicienda videntur, praesertim cum haec etiam ad lectiones critice dijudicandas vel mutandas valde necessaria sint. Si enim nullo modo necessarius syllabarum numerus restitui potest, versus de corruptione suspectus est. Multum ergo interest, ut certas regulas, ex quibus syllabarum numerus vel augeri vel minui potest, inveniamus. Quod hucusque praesertim tentatum est ab Hahn et Sieffert (Chrestomathia syriaca, p. XI—XVI), sed regulae hic datae majori ex parte falso fundamento nituntur, cum ex metris falso explicatis deductae sint. Plurima enim exempla affert Hahn e carm. XI et XII (ed. rom. III, p. 30 et 35), quorum schema putavit esse 5555555, cum tamen revera sit 5656565. Ex quo falso principio nonnullos errores, praesertim durissimas synaereses, in hanc rem invexit. Praesertim autem errat in sequentibus: 1) falso docet, zeqâpham elidi posse (pag. XIII et XIV), quod exempla adducta probare nequeunt. Nam versus VI, 1, 5 cum antecedente jungendus et bfulshonod-nchuniv dobure efferendus est, XVIII, 13, 5 autem legendus jhudo lforukan ashlem. Versus X, 4, 2 et 3 aliter dirimendi sunt, hoc nimirum modo: atlod nçurun lan-rucho bsamone; X, 8, 2 et 10, 1 lege nafshomn çajore, et ainomn çajore. Cetera exempla ex hymnis XI et XII falso intellectis deprompta sunt. — Pethâcha quidem et Rebâça interdum eliduntur, sed rarius, et fere omnia Hahnii exempla falsa sunt. Prorsus autem rejiciendum, quod p. XVI ipsum articulum supprimi posse affirmat; versus enim XII, 11, 5 cum v. 6. locum suum permutare debet; sed XI, 11, 6; XII, 3, 4; 7, 2. 4 omnes suo jure versus sunt hexasyllabi. 2) Affirmat p. XIV, praefixa vocales suas amittere posse, etsiamsi vox praecedens non in vocalem, sed in consonam desinit, quod falsum est; exempla

enim nonnisi e carminibus XI et XII profert. 3) Nec minus impossibile est, secundam vocalem conjugationis Pael supprimi posse, quod Hahn p. XV contendit, exemplis tamen ad probandum minime idoneis propositis.

Breviter nunc indicandum est, quando synaeresis et diaeresis locum habere potest, simulque exempla quaedam ex hymnis nostris addenda. *Diaeresis* in eo potissimum consistit, quod praefixa cum vocali adscititia efferuntur, ita invenitur praepositio 𐌺 9, 35; 10, 87; 13, 112; 14, 133; 15, 12. 53; 18, 64; 19, 35; 36, 168. 205; 53, 43; 55, 55; 58, 23; 61, 41; 62, 94; 66, 61; 69, 4; 70, 4. 6. 85; 74, 27; 39, 134. 269; 43, 232; 50, 105; 𐌶 9, 6. 8; 10, 24. 25. 91; 34, 56; 39, 179; 53, 25. 87; 55, 3; 58, 20; 59, 11. 42. 51; 62, 130; 63, 77; 61, 79; 68, 65. 108; 69, 5; 70, 3; 72, 31; 𐌿 15, 22; 27, 29; 39, 49; 57, 132; 64, 21; 65, 38; 69, 9. 38. 49; 70, 84. Nec minus copula 𐌺 hanc vocalem auxiliarem adsciscit, cf. 10, 26; 13, 49; 29, 150; 50, 97; 52, 83; 54, 21; 69, 8. 61; 71, 10; 75, 117. In his diaeresibus nullā habetur ratio ejus legis, secundum quam Olaph vocalem suam in praecedentem consonam remittit; cf. 13, 36; 21, 108; 39, 35; 41, 179. 207; 42, 84; 53, 89; 57, 72; 61, 37; 70, 90. 91. 93. Praepositio 𐌶 etiam sequentibus suffixis vocalem retinere potest, cf. 5, 92; 13, 118; 14, 150; 31, 22; 35, 13; 37, 31; 39, 37; 52, 67; 58, 25. 49; 68, 51; 71, 54; 74, 30; 75, 94. — Praeterea vocalis auxiliaris ubique in prima vocis littera, vocali destituta, poni potest, ut in perfecto Peal 35, 37. 136. 227; 38, 12; 42, 88; 53, 37; 55, 70; 57, 96; 65, 18. 42; 66, 27; 68, 34; 72, 35, in imperativo 13, 122; 38, 132; 41, 153, in futuro 69, 56; 70, 96, in participio Peil 65, 52; 67, 11; 69, 7. 22. 40. 108; 77, 64 et in participiis Pael atque Aphel 11, 64; 61, 110; 62, 77; 64, 10; 69, 66; 70, 38. Eandem diaeresem in nominibus habes 13, 123; 14, 32; 21, 101; 35, 15; 38, 98; 39, 168; 41, 78; 52, 63; 58, 21; 68, 43; 70, 62; 53, 42.

De *synaeresi* haec praecipue notanda sunt. Si vox praecedens in vocalem desinit et sequens in Olaph incipit, hoc Olaph cum sua vocali elidi potest, nec refert, utrum Olaph sit servile (ut 1, 54; 2, 197; 7, 5; 12, 10. 40; 29, 29; 31, 120; 43, 75; 68, 99),

an radicale (ut 2, 63; 7, 13; 27, 9. 12. 74; 29, 4. 195. 199; 32, 6; 43, 137; 45, 177; 46, 76. 78; 47, 17. 58; 65, 11; 67, 21; 74, 67). Idem in littera Ee locum habet, cf. 2, 172; 5, 44. 108. 109; 14, 15; 26, 33; 27, 105. 107; 28, 26. 51; 31, 62; 40, 39; 41, 96; 44, 67; 57, 52; 62, 87; 1, 47. Sed Olaph vel tum elidi potest cum vocali. si vox praecedens in consonam desinit, cf. 1, 53; 2, 39. 159. 160; 3, 97; 15, 65; 32, 20; 33, 71; 27, 92. 96; 28, 57; 38, 123; 66, 71. nec minus in initio versus (3, 63. 79. 91; 14, 128; 16, 86; 29, 89. 154; 30, 19; 31, 21; 33, 14; 41, 84. 176; 40, 66; 43, 187; 44, 112; 50, 96; 54, 60; 61, 43; 67, 30; 73, 34), post praefixa (2, 77; 7, 30; 27, 47; 29, 196; 30, 5. 119. 124; 32, 49; 33, 8. 63; 67, 77) et in passivis verborum primae Olaph (3, 75. 76; 29, 15; 30, 107. 125; 33, 7; 44, 59). Particulae اِب (5, 125; 29, 174; 35, 171; 44, 77. 108; 47, 78) et اِ (3, 92; 31, 145; 43, 123) nonnunquam sine vocali efferuntur. — Praefixa اِ : اِ = vocalem amittere possunt, si vox praecedens vocali clauditur, cf. 1, 62; 2, 4. 32. 33. 52. 61. 122. 163. 173; 3, 34. 41. 104; 4, 17. 23. 37. 66. 69. 105; 5, 57; 31, 28. 39. 61. 209; 33, 51; 36, 236; 39, 34; 43, 38. 94. 263; 46, 112; 53, 29. Neque obstat; si duae illae voces ad diversos versus pertinent, cf. 1, 44; 29, 204; 31, 117; 50, 39; 58, 7. Sed interdum etiam prima littera radicalis vocalem suam abjicere potest, si vox praecedens vocali clauditur, cf. 1, 38. 90; 3, 60. 100. 122; 29, 105. 149. 177; 30, 120. Particulam اِ vocale antecedente sine vocali pronuntiare licet, cf. 2, 108; 6, 122. 186. 187; 32, 14; 39, 123; 43. 43. 58; 44, 107. 111. — Lex, secundum quam Jud ante consonam in vocalem resolvitur, in carminibus non semper servatur, cf. 2, 86; 5, 140; 12, 8; 3, 80; 6, 72; 31, 96. 218; 33, 96; 43, 93. 243; 46, 121. 123; 49, 161; 62, 3; 75, 18. 92. — Denique vocales breves pethâcha et rebâça nonnunquam per marhetânâam tolluntur, ut اِ 36, 231, اِ 2, 75; 43, 185; 44, 69, اِ 3, 8, اِ 31. 103, اِ 43, 28, اِ 21, 17, اِ 50, 10, immo ante litteram dagessatam, ut in اِ 1, 136 et in conjugatione Pael اِ 1, 3 et اِ 18, 68.

VIII. Supplementa ad lexica syriaca ex hymnis S. Ephraemi.

Primum eas tantum voces, quae in hymnis Nisibenis lexicis ignotae occurrunt, notare constitueram; postea autem non inutile fore censui, si ea, quae mihi ex reliquis quoque S. Ephraemi operibus poeticis excerpsti, adderem. Visum igitur est, non solum verba et significationes prorsus novas recipere, sed ea quoque, quae in lexicis habentur quidem, sed sine testimoniis sola syriacorum lexicographorum auctoritate nituntur. Ea vero verba, ad quae probanda in lexicis¹⁾ vel unicum citatur testimonium, brevitati studens semper omisi, nec alia testimonia adjeci, quamquam saepe non sine aliqua utilitate fuissent. Hymnos Nisibenos secundum carmen et versum citavi, editionem S. Ephraemi romanam secundum tomum, paginam, litteram marginalem.

1) Lexica, quae ad hunc finem inspexi, haecce sunt: lexicon Castelli a Michaeli editum, Schaaffii concordantiale ad novum testamentum syriacum, glossaria Bernsteinii, Hahnii, Rödigeri ad chrestomathias ab iis editas.

Index vocabulorum, in lexicis aut deficientium aut sine
testimonio positorum.

<p> ܐܕܥܪܐܢܐ ^ܐperditio III 43 f. ܐܕܥܪܐܢܐ delictum significare videtur 67, 84, cf. ܐܝܝܐ contumacem esse, renuere, nolere, ܐܒܝܬܐ superbia, ܐܝܝܐ, renuens, contumax. ܐܠܬܪܝܬܐ tristitia 4, 131; III 581 f. ܐܠܬܪܝܬܐ pro ܐܠܬܪܝܬܐ scribi solet in cod. A, cf. 9, 49; 11, 83; 39, 255; 45, 70; 46, 64. Alii co- dices habent ܐܠܬܪܝܬܐ. Simili mo- do etiam ܐܠܬܪܝܬܐ epistola in codd. invenitur. ܐܠܬܪܝܬܐ Pa. pro mercede accipere II 440 c. ܐܠܬܪܝܬܐ ^ܐἀδάμας III 67 e. ܐܠܬܪܝܬܐ fovea ignea 58, 13; II 383 c. ܐܠܬܪܝܬܐ quod Michaelis verbum sy- riacum esse negavit et nonnisi Gen. 2, 7 inveniri contendit, exstat etiam III 581 a. ܐܠܬܪܝܬܐ Pa. concordem facere 54, 87. </p>	<p> ܐܠܬܪܝܬܐ ^ܐὄλεστος II 390 d. ܐܠܬܪܝܬܐ ire cum acc. viae 74, 114; e vita abire II 558 e. ܐܠܬܪܝܬܐ iter III 290 a. 418 d. ܐܠܬܪܝܬܐ lictor III 92 f. 93 e. 139 f; retinens, coagulativus II 316 e. ܐܠܬܪܝܬܐ coarctatus, restrictus 3, 8; III 666 c. ܐܠܬܪܝܬܐ esculentus III 589 e. ܐܠܬܪܝܬܐ impostor, deceptor II 496 f. 508 a; levis II 426 f; debilis 35, 260; III 392 b. ܐܠܬܪܝܬܐ divine III 519 b. ܐܠܬܪܝܬܐ necesse est, sequitur II 447 c, idem ܐܠܬܪܝܬܐ II 454 e. — ܐܠܬܪܝܬܐ quid opus est? 68, 54. 95. ܐܠܬܪܝܬܐ fecte II 548 c. ܐܠܬܪܝܬܐ Plur. ܐܠܬܪܝܬܐ III 613 a. ܐܠܬܪܝܬܐ (ita scribendum est. non ܐܠܬܪܝܬܐ, cf. chald. ܐܠܬܪܝܬܐ) for- ma, proplasma II 521 c. ܐܠܬܪܝܬܐ studens, laborans III 67 e. 70 a. </p>
--	---

𐤀𐤍𐤏𐤓 pro 𐤀𐤍𐤏𐤓 2, 55. Duplex
olaf error scribae videtur.

𐤀𐤍𐤏𐤓 9, 58, vetustior forma pro-
nominis 𐤀𐤍𐤏𐤓, quae apud Sa-
maritanos in usu est. Plura
dabit Rödiger in ZDMG XVI,
550.

𐤀𐤍𐤏𐤓 qua fronte? 9, 39.
𐤀𐤍𐤏𐤓 pompa 74, 50. — 𐤀𐤍𐤏𐤓
𐤀𐤍𐤏𐤓 diverso modo 52, 59;
62, 107; II 533 a. III 674 b.
676 e.

𐤀𐤍𐤏𐤓 Pe. coacervare 29, 250. —
Pa. occultare, obtegere II 362 e.

𐤀𐤍𐤏𐤓 commeatus III 370 a.

𐤀𐤍𐤏𐤓 coacervatio, depositoryum
III 574 a.

𐤀𐤍𐤏𐤓 asceterium III 374 e.

𐤀𐤍𐤏𐤓 ἀπουσία, scobs, intertri-
mentum III 592 b.

𐤀𐤍𐤏𐤓 pro 𐤀𐤍𐤏𐤓 31 in in-
scriptione.

𐤀𐤍𐤏𐤓 ἀπόφασις III 387 e.

𐤀𐤍𐤏𐤓 leaena III 372 d.

𐤀𐤍𐤏𐤓 patienter expectare
41, 95.

𐤀𐤍𐤏𐤓 viduus II 421 d.

𐤀𐤍𐤏𐤓 contignatio, quae plano pede
est (erdgeschoss, gleicher erde)
III 568 a.

𐤀𐤍𐤏𐤓 Pa. pro 𐤀𐤍𐤏𐤓 sanare II 407 f,
ubi Bernstein quidem (syrische
studien ZDMG IV, 309) legen-
dum proponit 𐤀𐤍𐤏𐤓. Sed signi-
ficatio certa est, cum etiam

III 385 d occurrat. Exacte re-
spondet arab. ٱسَّ et hebr.
אָסָה. — Pro significatione
seducendi, quae eidem verbo
in Pa. tribuitur, unicum inveni
testimonium II 457 e.

𐤀𐤍𐤏𐤓 is, qui effudit III 251 b.

𐤀𐤍𐤏𐤓 generatim ager III 239 a;
in Plur. possessiones, peculia
III 163 a (ubi de grege ovium
adhibetur).

𐤀𐤍𐤏𐤓 incantatio II 383 b.

𐤀𐤍𐤏𐤓 concedere 14, 84; 75,
109; II 554 d. III 258 c.

𐤀

𐤀 quod vocatur essentiae, cf. II
324 e 𐤀𐤍𐤏𐤓 tamquam sym-
bola ejus, II 444 d 𐤀𐤍𐤏𐤓
𐤀𐤍𐤏𐤓 praedicant eam tam-
quam creatricem.

𐤀𐤍𐤏𐤓 Pe. impersonale sequ. 𐤀,
malum est 10, 84; 59, 46; II 381 f.

𐤀𐤍𐤏𐤓 depravans II 481 a.

𐤀𐤍𐤏𐤓 reparator II 431 e.

𐤀𐤍𐤏𐤓 Fut. U, Pe. inspergere III
374 b. 382 c; spargere III 397 a.

𐤀𐤍𐤏𐤓 Pa. sedare II 439 a. —

𐤀𐤍𐤏𐤓 remissus, piger III 588 a.

𐤀𐤍𐤏𐤓 Pe. cessare, ut videtur, III
614 e.

𐤀𐤍𐤏𐤓 aperire portam 13, 19.

𐤀𐤍𐤏𐤓 solutio, abrogatio II 519 b.

𐤀𐤍𐤏𐤓 domesticus III 201 d. 202 b.
394 c.

فَامِلِيَارِتَاس familiaritas III 251 c.
 فَ Pe. maturescere, maturum
 esse 29, 122; 62, 115. — Pa.
 praecedere II 407 a; primitias
 tribuere III 41 f. فَصْفْ
 anticipare 15, 32. 33; 58, 1.
 فَصْ primitius II 341 f. 407 a.
 419 a. III 582 f. 594 c. f.
 فَصْفْ confundi 37, 58; II 450 d.
 471 f. 472 b. III 40 f. 116 c.
 317 d.
 فَصْفْ confusio 6, 102; II 441 b.
 471 e. III 116 a. b. 120 a. 195 a.
 196 a.
 فَصْفْ confusio, permixtio II
 448 f. 453 b. III 41 e. 50 e. 195 a.
 فَصْفْ confuse 62, 109; II 446 d.
 450 b.
 فَ Pa. deterere, corrumpere
 vestem II 440 a. 533 b.
 فَ sine, absque praemisso فَ
 II 458 d.
 فَصْ caries II 335 c.
 فَصْ desertum, solitudo, terra
 nihil producens 3, 99, cf. arab.
 فَصْ.
 فَصْ aedificatio II 551 a.
 فَصْ dilaniari 57, 117. 120.
 فَصْ dilaceratio, miseria 3, 85;
 6, 3; II 464 a. III 18 f. 621 a.
 فَصْ incuria, negligentia 20,
 14; 55, 91.
 فَصْ jucunditas, vita lauta II
 542 c.
 فَصْ aroma III 277 c.

فْ humilitas III 266 d.
 فَصْ negligentior II 532 c.
 فَصْ disquisitio II 423 d.
 فَصْ petitor II 467 d. III 33 b.
 261 d. 263 f. 284 a. 299 d. 345 e.
 فَصْ Aph. cum acc. et فَ dis-
 jungere, distrahere aliquem ab
 aliquo, discrimen ponere III
 117 d. — فَصْ remotus III
 15 c. 77 c. 125 f. 136 c. 166 c.
 167 a. 182 f.
 فَصْ fortasse nubilem esse 70, 28.
 — Ethpe. nubere III 227 a.
 فَصْ vita matrimonialis III
 582 e.
 فَصْ Pe. effervescere II 439 f.
 فَصْ ferus, immitis II 463 f.
 فَصْ efferate, immaniter II
 466 c. III 42 d. 170 a.
 فَصْ racemus residuus III 238 b.
 251 f.
 فَصْ perscrutabilis III 176 a.
 فَصْ Aph. consumere, de rubi-
 gine III 107 d.
 فَصْ probatio, exploratio
 26, 32.
 فَصْ non solum, ut asserit As-
 semanus (Bibl. Orient. I, 80)
 significat *secundum eandem*
melodiam, sed etiam simplici-
 ter *ad modum*. cf. 2 in inser.
 فَصْ Ethpa. excludi II 344 d.
 فَصْ ea, quae extra sunt, ex-
 teriora 9, 38.
 فَصْ externe III 58 f.

إِثْطَا tamquam cognomen ur-
bis Edessae jam invenitur 34, 50.

عَقَا Ethpa. coqui, perfici, ad
maturitatem perducere III 138 e.

— Pa. maturare III 594 c.

أَمْرٌ عَالٌ virginee II 478 d.

إِثْطَا Plural. إِثْطَا deliciae, malo
sensu III 512 e. 513 d, bono
sensu 7, 16; III 229 a. 241 d.
420 d. 471 e. 475 c. 590 b. 591 b.
594 b. 595 f.

عَصَا Pe. abscondere 5, 139; III 282 d.
— Part. poel erectus, sublimis
II 457 a.

إِثْطَا amarum 34, 28.

عَصَا Pa. plectere, coronam ne-
ctere III 163 c. — Aph. coro-
nare III 574 f.

إِثْطَا elephantum signifi-
cat II 437 e.

إِثْطَا ea, quae intra sunt 9, 37.

عَصَا Aph. nunquam nisi cum إِثْطَا
conjunctum inveni; significat
ejicere. Cf. 43, 199; II 453 e.
485 b. Bibl. Or. I, 112.

إِثْطَا seu إِثْطَا putamen, cortex
III 570 a.

إِثْطَا dividiuus III 156 e.

إِثْطَا sterilitas II 427 a.

إِثْطَا exsectio, amputatio 11, 23;
II 550 b.

إِثْطَا manifestans III 383 d.

إِثْطَا apocalypsis II 488 f.

عَصَا Fut. U, revelare, retegere
III 160 d. 556 b; auferre II
466 c. III 17 d.

إِثْطَا audacia III 414 a. 532 e.

إِثْطَا audax II 337 e.

إِثْطَا fovea, sepulcrum III 159 a.

إِثْطَا fovea II 335 f.

إِثْطَا Pa. vituperare 27, 43; II
479 f. 480 a. — Ethpa. vitu-
perari III 253 d. e.

إِثْطَا cubile III 588 f.

عَصَا Ethpe. eripi, fraudari III
585 b. 598 c.

عَصَا furtum III 207 a.

إِثْطَا res furto ablata II 526 b.

عَصَا Pe. mirari, obstupescere,
Fut. A III 448 e. — Pa. ter-
rere II 410 f. 319 c. — Ethpa.
terreri, exhorrescere II 480 a.
351 f. — Ethpe. idem III 571 a.
(ubi إِثْطَا corrigendum est).

عَصَا terror, timor 31, 163; 36,
32; 41, 155; II 353 b. 482 b.
493 c. 549 a. III 151 f. 233 d.
296 a. 297 d. 308 f; clamor III
29 f.

عَصَا intrans. scaturire, prorum-
pere 3, 71; 19, 77.

عَصَا Pa., sequ. عَصَا vomitum mo-
vere alicui 71, 56.

عَصَا vomitus 21, 133.

عَصَا significat etiam sinum una
cum brachiis, sicut عَصَا, ex
quo ortum videtur. Cf. 9, 20;
31, 218.

Pe. med. E, leprosum esse III 572 b.

se prosternere, supplicare III 551 e.

Fut. U, eradere II 335 f.

sceletus 39, 210.

Pe. quater (alas) III 35 a.

inundatio 31, 160.

Ethpe. lacerari III 633 f.

solidus (oppos. ^{١٧٧}) III 177 e.

corporaliter 18, 15; II 460 c. 513 d.

pro ^{١٧٧} pons III 665 f.

pro ^{١٧٧} miseria 76, 50.

Cf. Middeldorff, codex syriacohexaplaris, p. 497.

musca III 372 f.

sacrificator II 509 a.

Ethpe. morderi II 439 c.

Ethpe. conjungi, uniri II 473 b.

vespillo III 237 f.

Pa. pinguefacere III 590 b.

pinguis III 589 e.

Pa. excitare, movere, perturbare II 462 b. 334 c. III 439 e.

B. O. I, 94.

judicatus, judicandus III 244 f. 407 a. 485 e. 486 a.

exsultatio III 240 b.

contignatio, mansio 1, 112.

Pa. (praecepta) conculcare, contemnere, violare II 410 f.

(secundum Bernstein l. c. p. 309 ^{١٧٧}) expulsivus II 361 e.

terrefactio 16, 94; II 524 e.

Ethpe. expelli III 572 b.

purgare 30, 85, ut videtur, Etthaphal verbi ^{١٧٧}, fortasse autem passivum conj. Taphel.

Pa. extrahere II 527 c. 535 e.

III 94 e. — Ethpa. extrahi, educi 74, 31; II 399 b. III 447 e.

aqua turbata III 113 f.

flamma III 75 e. 76 a.

haemorrhoida, proprie *femina sanguinis sui* 27, 10, etiam ^{١٧٧} III 554 e, et simpliciter ^{١٧٧} B. O. I, 96.

Eadem constructio apparet in ^{١٧٧} 7, 31 panthera maculosa, versicolor, ^{١٧٧} 1, 149 occisor furiosus, immo cum nominibus propriis, ^{١٧٧} B. O. I, 397 Ephraem sapientissimus, ^{١٧٧} B. O. I, 327 Maris canum.

dignum pretium, aequivalentum 4, 80. Cf. ^{١٧٧}.

Pa. sopire 61, 115; II 504 d.

somnolentia II 505 a. d. 506 d. e. III 199 e. 264 b. 332 d. 346 e.

Part. pass. etiam ^{١٧٧} 43, 217; II 462 c, sed alias ^{١٧٧} 50, 104 etc.

Part. pass. ^{١٧٧} 50, 66. 74.

- 94; III 252 b. — Ethpa. extinguere II 354 c.
- 𐤒𐤓? Pe. infingere 39, 58.
- 𐤒𐤓? Pe. sudare II 392 b.
- 𐤒𐤓? Pe. abluere III 89 c.
- 𐤒𐤓? barbatus II 457 f.
- 𐤒𐤓? ventilatio 7, 12. 13.
- 𐤒𐤓? Pa. gradatim disponere III 588 f.
- 𐤒𐤓? 𐤒𐤓? gradatim 41, 98.
- 𐤒𐤓? disputatorie II 527 f.
- 𐤒𐤓? Aph. occultare 30, 60.
- 𐤒
- 𐤒𐤓 Pa. florere 48, 28; 65, 72; II 497 e. 532 b. III 203 d. 333 c. 384 d.
- 𐤒𐤓 meditatio III 108 b. 202 c. 203 c.
- 𐤒 pro 𐤒 III 80 c. 407 e. 590 b.
- 𐤒 Ethpa. duci, moneri III 279 a. b.
- 𐤒 ut videtur, deliratio III 159 b.
- 𐤒 pro 𐤒 idem 55, 93; 69 in inscript.
- 𐤒 incognitus 18, 55.
- 𐤒 inscitia III 199 c. 451 b.
- 𐤒 imperite 61, 93; II 466 c.
- 𐤒 sequ. 𐤒, Pe. studere, cogitare de aliqua re III 57 f. 478 d.
- 𐤒 pro 𐤒, metro poscente restituendum est 31, 204. 205; 33, 28; III 326 b.
- 𐤒 Plur. 𐤒, non 𐤒 67, 51.
- 𐤒 antea III 189 d.
- 𐤒 resipiscere, commemoratur a Baralio, et invenitur III 190 e.
- 𐤒 eradiatio (solis) II 433 c, impetus II 474 e.
- 𐤒 pro 𐤒 33, 2; II 469 b. III 163 c.
- 𐤒 Ethpa. derideri III 205 e.
- 𐤒 laudatio, cantatio 31, 220; 41, 60; II 435 c. III 41 f. 258 a. 261 c. 335 d. 413 f. 421 a. 463 a. 490 d. 504 f. 595 f.
- 𐤒 ambulans II 461 a. III 109 d.
- 𐤒 Femin. significat Haden II 393 e. 394 c. III 295 d, fortasse proprie congregationen mortuorum, cf. hebr. 𐤒𐤒𐤒.
- 𐤒 sequ. 𐤒 hostiliter aliquem petere, in aliquem irruere 34, 25; II 438 c. 515 e. f; bono sensu ad aliquem venire 42, 52. 58. 60; II 426 c, alicujus meminisse III 419 f.
- 𐤒 studium disceptandi III 81 d.
- 𐤒 idem III 111 e. 116 e. 155 f.
- 𐤒 Pa. dilectum, suave esse III 674 f.
- 𐤒 voluptas III 172 d.
- 𐤒 𐤒𐤒𐤒, auriga III 376 e.
- 𐤒 seu 𐤒 perversus 41, 39; 45, 113; 60, 69; II 521 f. 536 d. 355 f. III 124 d. 360 b. 405 c; alternans III 407 a.
- 𐤒 contrarius III 201 a. 366 a.

𐤀𐤓𐤕𐤓 perversus II 414 b. c. III
173 f.

𐤀𐤓𐤕𐤓 perversus, inconstans II
456 f. 468 b. 477 f.

𐤀𐤓𐤕𐤓 II 467 b. Hermes
pluvius, idolum a sacrificiis
Baali cultum.

=

𐤀𐤓𐤕𐤓 semper pronuntiandum
est pro 𐤀𐤓𐤕𐤓 17, 108; 19,
157; 21, 18. 204. Est graecum
Οὐολόγαισος (in nummis Arsa-
cidarum Βολαγαισος aut Οὐολο-
γαισος), lat. Vologêses, pers.
پَلَش. — Etymologia quaeren-
da videtur a zendico vara *eli-*
gendus, *optimus* et gaêshu
hasta, ita, ut significet *optimis*
hastis praeditum, aut, cum
gaeshu etiam ipsum heroa ha-
sta praeditum denotet, *heroa*
praestantissimum. Quae deri-
vatio, si vera est, confirmat
ea, quae de descriptione et signi-
ficatione vocis gaeshu protuli
in Kuhnii ztschr. für verglei-
chende sprachforschung XII,
438.

𐤀𐤓𐤕𐤓 ecclesia 17, 26. Vix potest
esse status absolutus verbi
𐤀𐤓𐤕𐤓, sed potius error scribae.
𐤀𐤓𐤕𐤓 refugium, asyllum III 581 f;
terminus vitae, mors II 345 b.

1

𐤀𐤓𐤕𐤓 emtor II 349 c. III 684 c.

𐤀𐤓𐤕𐤓 venditor III 684 c.

𐤀𐤓𐤕𐤓 venditio III 662 e. 663 e.

𐤀𐤓𐤕𐤓 Ethpe. coerceri, cohiberi 39,
193; II 463 b.

𐤀𐤓𐤕𐤓 Ethpa. adjudicari 48, 9; III
248 f.

𐤀𐤓𐤕𐤓 juste III 519 c.

𐤀𐤓𐤕𐤓 Pa. illustrare, illuminare 19,
25; III 496 e. 592 f.

𐤀𐤓𐤕𐤓 Pa. sequ. 𐤀𐤓𐤕𐤓 monere de ali-
qua re 46, 106.

𐤀𐤓𐤕𐤓 Aph. aggregare, adjungere
19, 95.

𐤀𐤓𐤕𐤓 Pe. efferi 36, 224; III 356 c.

𐤀𐤓𐤕𐤓 alens II 518 a. 524 b.

𐤀𐤓𐤕𐤓 turbator 56, 89.

𐤀𐤓𐤕𐤓 Pe. desiderare, ut videtur
III 609 a.

𐤀𐤓𐤕𐤓 fraudulententer III 163 c.

𐤀𐤓𐤕𐤓 Pe. magicas artes exercere
9, 58.

𐤀𐤓𐤕𐤓 divinatio, hariolatio II 464 d.

𐤀𐤓𐤕𐤓 Pe. proprie adhibetur de lance
librae leviori ideoque ascen-
dente, unde derivanda est signi-
ficatio deficiendi, cf. 1, 142; 2,
129; III 677 e. — Pa. convi-
ciari III 586 a. — Ethpa. com-
moveri II 417 d. Part. inordi-
natus 75, 112. — Aph. levem
facere 6, 149.

𐤀𐤓𐤕𐤓 exiguus, despectus 17, 66.

אָב Pe. Fut. U, III 381 a. 411 d. e.

— Ethpe. aspergi III 21 d.

מִצְנֵה frenum II 546 e. III 208 d.

מִצְנֵה invitatus 43, 227; 70, 37;

III 25 f. 29 e. 426 d. 589 d.

597 b.

זָמַר cantus II 331 f.

זָמַר cantor III 375 b.

אָב Fut. U rejicere III 523 b.

מָוֶה movere, excitare II 460 f.

מָוֶה agitatio, tumultus III 226 e.

מָוֶה commoveri, labefactari

70, 21. Fortasse מָוֶה emen-

dandum est.

מָוֶה accusatio II 455 c.

מָוֶה paululum III 58 e.

מָוֶה Pe. foetere 67, 67; II 408 d.

מָוֶה foetor II 336 a.

מָוֶה videtur error scribae pro

מָוֶה 29, 36.

מָוֶה crucifixio 60, 124.

מָוֶה Pe. pungere II 464 f. 503 f.

III 37 f.

מָוֶה massa II 383 d.

מָוֶה potens, dominans 74, 32.

מָוֶה Ethpe. dissipari 29, 181; II

481 d.

מָוֶה complexus II 346 e.

מָוֶה amanter II 402 c. 483 d.

מָוֶה perniciosus I, 135. 145.

מָוֶה Fut. U, se intrudere, inge-

rere 14, 152; 60, 27; III 426 e.

427 d. Semper conjunctum in-

venitur cum verbo מָוֶה intrare.

מָוֶה vulnus 28, 15; II 515 c.

549 a. 550 b. III 370 c. e. 374 b.

381 c. 383 c. 391 e. 397 c. 399 d.

414 d. 417 d. 418 a. 423 f. Cf.

hebr. מָוֶה.

מָוֶה pro מָוֶה 37, 140; 69,

102. 104.

מָוֶה obsessor 13, 98. 100.

מָוֶה inclusio, carcer 69, 105;

II 439 e; מָוֶה II 391 a.

מָוֶה scarabaeus III 631 e.

מָוֶה Pe. fortasse occurrit 39, 205

מָוֶה cur ei malum est

(seu videtur) ira? Tum radix

conferenda est cum חָבַת conj.

I malum esse, IV corrumpere.

מָוֶה Pa. pedes demere, claudum,

immobilem reddere II 463 b.

472 b. 535 b. c. e. — Ethpa.

pedes amittere II 482 d. —

מָוֶה pedibus carens 68, 66.

מָוֶה III 365 a, et מָוֶה

77, 5 (cf. 2 Cor. 3, 9) quanto

magis. Magis completa et per-

spicua est phrasis chaldaica

על אחת כמה וכמה, cf. Tr. Succa

fol. 53 a, Targ. Hier. Num. 22,

30; Deut. 31, 27, quae vertenda

est *super unicum quoties*, id

est *quoties magis*. Nam מָוֶה

relationem numeri ad alterum

denotat, plane ac francogalli-

cum sur; *unicum* autem est

- praecedens argumentum a minori, quo sequens conclusio *multoties* firmior est.
- ⲡⲉ Pe. cavere, revereri aliquem, sequ. Ⲫⲉ 29, 72; 35, 164; 63, 53; circumire, sequ. Ⲙ III 444 e.
- ⲓⲛⲧⲉⲣⲁ terra, urbs, platea II 489 e (cf. chald. ܡܕܢܚܐ).
- ⲓⲛⲧⲉⲣⲁ hilaritas III 46 d.
- ⲡⲉ marcescere, liquefieri III 338 e.
- ⲡⲉ ⲧⲉⲛⲧⲉ quod absit! III 95 e.
— ⲡⲉ ⲧⲉⲛⲧⲉ idem III 98 f. 114 c.
- ⲡⲉ Pe. sentire, intelligere, animadvertere 43, 133. Cf. rabb. חָסַס sensus, ar. حَاسَ, conj. V (dolorem) percipere, حَسَّ sentire.
- ⲡⲉⲛⲧⲉⲣⲁ spectator III 376 e.
- ⲡⲉⲛⲧⲉⲣⲁ peregrinator III 272 e.
- ⲡⲉⲛⲧⲉⲣⲁ sulcus III 321 c. Cf. Job 31, 38; 39, 10 hex.
- ⲡⲉⲛⲧⲉⲣⲁ status peccati 45, 174; III 382 e.
- ⲡⲉⲛⲧⲉⲣⲁ vive 76, 54 (cf. psalm. 123, 3).
- ⲡⲉⲛⲧⲉⲣⲁ vita, significatio frequentissima, cf. 35, 79; 43, 147; 44, 24; 45, 61. 138. 143; 46, 172; 47, 25; 48, 67; 49, 28; 50, 8; 76, 74; II 316 e. 327 b; III 225 d. 282 d. 321 c. 587 c. 598 d; ens vivum, creatura, homo 20, 51.
- ⲡⲉⲛⲧⲉⲣⲁ affinitate conjungi 27, 103. 112, proprie constringi Prov. 5, 22 hex.
- ⲡⲉⲛⲧⲉⲣⲁ affinitas 27, 96. 101. 106.
- ⲡⲉⲛⲧⲉⲣⲁ spelunca II 551 d.
- ⲡⲉⲛⲧⲉⲣⲁ Ethpe. erudiri, moneri 2, 171.
- ⲡⲉⲛⲧⲉⲣⲁ Achamoth Valentini et Bardesanis II 444 c. d.
- ⲡⲉⲛⲧⲉⲣⲁ Ethpa. purificari, evacuari 30, 91.
- ⲡⲉⲛⲧⲉⲣⲁ purificatio II 515 b.
- ⲡⲉⲛⲧⲉⲣⲁ rima, fovea III 317 e.
- ⲡⲉⲛⲧⲉⲣⲁ commentum II 455 c.
- ⲡⲉⲛⲧⲉⲣⲁ talpam esse (quod negavit Michaelis) probat II 452 c.
- ⲡⲉⲛⲧⲉⲣⲁ sanitas 5, 133; 11, 36.
- ⲡⲉⲛⲧⲉⲣⲁ sane, incolume II 453 c. III 201 f.
- ⲡⲉⲛⲧⲉⲣⲁ idem significat ac ⲡⲉ pro 5, 98; 67, 43.
- ⲡⲉⲛⲧⲉⲣⲁ cum suffixis, idem 7, 50; 56, 22; III 361 b. (ubi ⲡⲉⲛⲧⲉⲣⲁ legendum est).
- ⲡⲉⲛⲧⲉⲣⲁ Pe. expugnare II 520 d. —
- ⲡⲉⲛⲧⲉⲣⲁ Ethpa. spoliari II 484 f.
- ⲡⲉⲛⲧⲉⲣⲁ spoliatio II 423 b.
- ⲡⲉⲛⲧⲉⲣⲁ spoliium III 323 b.
- ⲡⲉⲛⲧⲉⲣⲁ fatum 72, 106 et saepius.
- ⲡⲉⲛⲧⲉⲣⲁ nuspiam debilem significare contendit Michaelis. Sed saepe invenitur haec significatio, cf. 41, 79; 51, 43; 52, 37; 54, 75; 56, 74; II 404 b. 531 f. Praeterea denotat vilem, contemnendum 19, 92; 44, 48; 63, 69; 64, 1; 65, 60; 72, 73; II 483 b,

- et miserum 10, 43; 26, 33. —
 Magos seu incantatores significat 28, 14, et alternat cum
 מַגִּים^v v. 54. Recte igitur Bar
 Ali explicat vocem מַגִּים^v per
 גֵּנְטִילִים^v *gentilis*, nec ad stipulan-
 dum est Michaeli, qui illud in
 מַגִּים^v mutare voluit. Puto
 autem, מַגִּים^v in hoc sensu cor-
 ruptum esse ex מַגִּים^v, ut incan-
 tatoribus per lusum verbi nota
 debilitatis et contentibilitatis
 inureretur. Similiter מַגִּים^v זְבוֹבִים^v
 dominus muscarum pro מַגִּים^v
 מַגִּים^v dominus coelestis habitatio-
 nis, מַגִּים^v mendacium pro מַגִּים^v.
 Pe. pro מַגִּים^v 48, 31.
 מַגִּים^v Ethpa. colligi III 238 b.
 מַגִּים^v patientia III 353 e.
 מַגִּים^v vinum 74, 102; II 409 d.
 III 125 c. B. O. I, 226.
 מַגִּים^v rancidus II 478 b.
 מַגִּים^v aromatibus condere, balsa-
 mare II 541 c.
 מַגִּים^v Aph. paganum fieri, apo-
 statam esse 18, 71; II 530 d.
 III 154 c. — Pa. ad idolola-
 triam seducere II 451 a.
 מַגִּים^v summo studio aliquid
 appetere II 491 c.
 מַגִּים^v suffocatio 1, 67.
 מַגִּים^v strangulatio 61, 24.
 מַגִּים^v propitiator III 468 c.
 מַגִּים^v Ethpe. contumelia affici III
 39 c.
 מַגִּים^v Ethpe. liberari, salvari 2, 64.
 מַגִּים^v generatim dedocere, a con-
 suetudine abducere 15, 78; II
 472 d. III 4 f. 362 b.
 מַגִּים^v avaritia, proprie retinendi
 cupido III 362 a; ablactatio
 III 617 f.
 מַגִּים^v Ethpa. operiri, obrui 27, 16;
 II 459 c. III 181 c. 246 c.
 מַגִּים^v sequi. ׀ alicui rei operam
 navare III 324 b.
 מַגִּים^v sollicitudo 76, 86; II
 457 d.
 מַגִּים^v etiam superficies maris 1, 48;
 III 15 d. 43 f. 563 e; מַגִּים^v
 mare navibus adire 1, 48; III
 625 a.
 מַגִּים^v urceus III 663 a.
 מַגִּים^v Fut. A, Pe. procacem esse
 III 31 e. 106 e. — Aph. idem
 40, 99; III 364 b. — Ethpa.
 idem 60, 27; III 193 d. 597 d.
 — Pa. Part. pass. sollicitus III
 328 b. c.
 מַגִּים^v bono sensu affabilis, be-
 nignus II 425 d.
 מַגִּים^v versus III 574 c. d, proprie
 punctum, quo finis versus no-
 tatur, a radice מַגִּים^v impungere,
 infingere.
 מַגִּים^v liberator II 517 b.
 מַגִּים^v labrusca III 238 c.
 מַגִּים^v significat non solum sili-
 quas, sed etiam labruscas 43,
 34, cf. Jes. 5, 2. 4.

ܐܝܠܐ II 442 d, et ܐܝܠܐ II 454 e.

III 620 a. c, litigiosus.

ܐܝܠܐ aduri II 376 f.

ܐܝܠܐ sollicitare II 440 a.

ܐܝܠܐ Pe. abesse, interdictum, illicitum esse 72, 103 ܐܝܠܐ ܐܝܠܐ ܐܝܠܐ
quod nobis loqui non fas est
(seu quod absit!) Cod. C habet
ܐܝܠܐ.

ܐܝܠܐ conviva 70, 36; III 26 a et
saepius, cf. arab. ܐܝܠܐ socius.

ܐܝܠܐ Fut. U determinare II 341 d.

ܐܝܠܐ terminus II 341 e.

ܐܝܠܐ Pa. mutum facere, jugulare,
interficere 72, 28 (in cod. C
ܐܝܠܐ); II 528 c. 529 f. — Ethpa.
jugulari 72, 26 (in cod. C.
ܐܝܠܐ). — Aph. artes magi-
cas exercere III 667 b.

ܐܝܠܐ Part. Aph. ܐܝܠܐ II 351 b.
354 c.

ܐܝܠܐ dolorosus III 259 d.

ܐܝܠܐ zelus III 238 b.

ܐܝܠܐ passio, ira II 438 b.

ܐܝܠܐ med. A, Pe. transitive ob-
scurare II 472 e.

ܐܝܠܐ pulcher II 327 e.

ܐܝܠܐ incitare III 483 e. — ܐܝܠܐ
ad concupiscentiam moveri,
concupiscere 35, 51; II 368 b.

ܐܝܠܐ mutus 71, 116, quamquam
hic per lusum verbi simul
etiam sigillo oclusum signi-
ficat.

ܐܝܠܐ, non ܐܝܠܐ, sigillum 73, 56.

ܐܝܠܐ superbia II 414 a.

ܐܝܠܐ

ܐܝܠܐ dormiens 49, 173; humi
depressus II 527 c.

ܐܝܠܐ Pa. Part. pass. somno im-
mersus III 109 c.

ܐܝܠܐ somnolentia 2, 191; 65,
37; II 400 c. 405 c.

ܐܝܠܐ Pe. pro usitata forma ܐܝܠܐ
(cf. hebr. ܐܝܠܐ, ܐܝܠܐ) 45, 150.

ܐܝܠܐ speciatim de fructibus 6,
58; 47, 61; II 466 f; similiter
in hebraico Gen. 45, 23).

ܐܝܠܐ felicitates meae erant,
id est bene, gratulandum mihi
erat 35, 52; 39, 26. 54. 104.
Sed quia semper verbum in
singulari sequitur, fortasse me-
lius legendum est ܐܝܠܐ fortu-
natum erat, quamquam vox
ܐܝܠܐ alias non occurrit.

ܐܝܠܐ de loco quoque adhibetur in
sensu parvae remotionis III
167 a. b. ܐܝܠܐ etiam pro ܐܝܠܐ
et ܐܝܠܐ ponitur, cf. Middel-
dorpff codex syriacohexaplaris,
pag. 485.

ܐܝܠܐ pretium II 349 b. c.

ܐܝܠܐ pro ܐܝܠܐ II 459 c. III
563 d. 378 a.

ܐܝܠܐ Pa. juvenem reddere III 583 a.
— Ethpa. juvenescere III 583 b.

ⲡⲉ. sequ. accus. alicui meritam gratiam non referre, praemium denegare 6, 68; 66, 20; 71, 22; 72, 17. 20. 24. 31. 43. 51. 72; 73, 79; II 468 c. III 264 c. 266 e. 289 f. 332 d. Fut. habet U, sed videtur etiam Fut. A exsistere, cf. 49, 64 in Cod. B. — Ethpe. praemio fraudari 49, 64; 73, 7; 46, 12.

ⲡⲉⲓⲙⲓⲛⲓⲛⲓ oppressio, injuria accepta 12, 14; 47, 14; 51, 59; III 348 a. 360 e.

ⲡⲉⲓⲙⲓⲛⲓⲛⲓ calumnia, ingratitude 40, 22; II 523 f. III 30 a.

ⲡⲉⲓⲙⲓⲛⲓ destructio, interitus 56, 16; III 1 c. 49 c; plenilunium II 439 b.

ⲡⲉⲓⲙⲓⲛⲓ sollers 41, 64; 72, 60.

ⲡⲉⲓⲙⲓⲛⲓ Pa. inficere, polluere III 163 a.

ⲡⲉⲓⲙⲓⲛⲓ oclusus II 344 a.

ⲡⲉⲓⲙⲓⲛⲓ pro ⲡⲉⲓⲙⲓⲛⲓ 9, 43; 32, 46; 49, 182.

ⲡⲉⲓⲙⲓⲛⲓ Pe. inquinatum, peccatorem esse II 478 e.

ⲡⲉⲓⲙⲓⲛⲓ suavem saporem habens III 577 f.

ⲡⲉⲓⲙⲓⲛⲓ esca 14, 95; III 590 e. 591 c.

ⲡⲉⲓⲙⲓⲛⲓ sapientia, intelligentia 35, 163; 62, 29; III 26 d.

ⲡⲉⲓⲙⲓⲛⲓ maturitas 15, 49. 75 (in Cod. B. ⲡⲉⲓⲙⲓⲛⲓ); III 203 f.

ⲡⲉⲓⲙⲓⲛⲓ sapor, sensus III 361 e. 363 a. 567 d.

ⲡⲉⲓⲙⲓⲛⲓ proventus fructuum (ertragnis) 29, 116.

ⲡⲉⲓⲙⲓⲛⲓ sonare, strepere III 565 f.

ⲡⲉⲓⲙⲓ Pa. includere II 390 c; cum ⲡⲉⲓⲙⲓ alicui vae injungere II 352 a. 356 b.

ⲡⲉⲓⲙⲓ Fut. U 43, 85; II 509 d.

III 524 c, sed Fut. A III 244 c. 247 b. — Cod. B habet ⲡⲉⲓⲙⲓ in Praet. Pe. 35, 38, formam med. U, quae alias nonnisi in verbo ⲡⲉⲓⲙⲓ invenitur.

ⲡⲉⲓⲙⲓ Pe. impellere, allidere, sequi.

ⲡⲉⲓⲙⲓ aut ⲡⲉⲓⲙⲓ, 70, 20; III 192 e.

ⲡⲉⲓⲙⲓ ⲡⲉⲓⲙⲓ ⲡⲉⲓⲙⲓ sicut commotio palpebrarum, per momentum temporis (einen augenblick) III 242 f. 245 b.

ⲡⲉⲓⲙⲓ triclinium III 323 c.

ⲡⲉⲓⲙⲓ Pe. pro ⲡⲉⲓⲙⲓ II 350 b.

ⲡⲉⲓⲙⲓ Pe. Part. act. desiderans III 565 e. — Ethpa. ⲡⲉⲓⲙⲓ II 399 d. 400 a.

ⲡⲉⲓⲙⲓ Pa. certiolem facere II 525 b.

ⲡⲉⲓⲙⲓ pro ⲡⲉⲓⲙⲓ 1, 30; 16, 102; 17, 35; 21, 151; 42, 106; 58, 41; 63, 55; 66, 7; 70, 89; 72, 4.

ⲡⲉⲓⲙⲓ mutuum accipiens 49, 72 (in cod. B. ⲡⲉⲓⲙⲓ).

ⲡⲉⲓⲙⲓ solitarie III 29 a.

ⲡⲉⲓⲙⲓ solitudo III 266 e.

ⲡⲉⲓⲙⲓ discipulus, docilis III 74 d.

191 f. 195 c. e. f. 198 f. 201 e.
202 d. e.

إِدْعَاءٌ additamentum, incremen-
tum III 409 d. f.

بُصْرٌ vultur II 469 c.

إِدْعَاءٌ edacem esse 49, 163; 71,
98; III 591 f.

بُصْرٌ finis II 341 f.

بُصْرٌ Pa. curare, quaerere II 360 b.

بُصْرٌ anxie curans II 400 e.

بُصْرٌ provide II 427 d.

بُصْرٌ surdaster, tardus captu 52,
65; 62, 51.

بُصْرٌ rivus, flumen III 63 d. 64 a.

بُصْرٌ pallor II 438 f.

بُصْرٌ haereditas II 334 f.

بُصْرٌ porrigi III 365 a. 584 b.

بُصْرٌ nota accusativi III 422 f.

بُصْرٌ gravis, modestus, veneran-
dus (gesetzt) III 602 e.

بُصْرٌ orbitas III 283 b.

ص

صُ Ethpa. increpari, objurgari

75, 56 (ubi exstat insolita for-
ma Futuri تَصْرُفٌ pro تَصْرُفٌ). —

Pa. increpare II 530 d.

صُ reprehendere, accusare, pu-
defacere II 463 c. f. 473 f. 474 b.

531 f. 539 e. III 60 c. 61 c. 86 a.

115 b. 206 b. — Ethpa. pude-

fieri تَصْرُفٌ III 206 b, et تَصْرُفٌ
9, 62; 16, 8; 49, 68; 63, 39;

III 179 d.

صُ Aph. laedere II 432 c.

صُ pro صُ 15, 2; 29, 55; 30,
58; 61, 9; 64, 30; II 445 e.

صُ Pe. sequ. صُ, aliquid custo-
dire aut retinere, praesertim
avare, abscondere, occultare
studere 17, 111; 35, 40; 36, 27;
43, 169. 172. 173; 50, 7; 52,
91; 71, 54; 74, 30; II 460 f.
462 f. 463 d. 514 a. 522 c. III
29 b. 36 d. 373 f. 462 b. 664 d.
665 d.

صُ aestus, incensio III 595 f.

صُ Pe. Part. poel quiescere, de-
sistere 3, 20.

صُ pudor III 323 c.

صُ stibium, ar. كُحْلٌ III 668 c.

صُ Venus planeta II 458 a.
532 d.

صُ II 434 d. III 31 e. 32 d. 36
falsam puto editoris punctatio-
nem, cui ubique substituenda
est radix صُ, cf. supra.

صُ insidians, excubans III
280 a.

صُ Pe. prorsus convenit cum
rad. صُ, II 448 c.

صُ excoecare II 474 f.

صُ Aph. contristare 1, 56; 10,
76; 37, 53; 39, 85; 49, 106; 76,
115; III 251 e. — صُ atra-
tus, niger 69, 37 (cf. hebr. Thr.
Jer. 5, 10).

صُ opificium II 385 f

صُ Aph. idem ac صُ stabilire,
firmare, restituere 26, 4.

عَلِي Pe. Part. p̄ass. sanatus 26, 4.
— Pa. medicare, sanare 34,
23. 101.

مَعْتَمِدًا conjunctim, simul III
519 c. d.

شَعْنٌ 6, 142, 144, sed شَعْنٌ III
144 c. 594 d. 604 a. b. c. d. Si-
gnificat proprie et etymologice
tempus inter plenilunium et
interlunium, quo luna sensim
obtegitur. Itaque شَعْنٌ III
144 c ea hujus temporis
pars est, qua luna adhuc plena
est. Saepe vero شَعْنٌ etiam
sine addito شَعْنٌ hanc arcio-
rem plenilunii significationem
habet.

عَب Pa. incurvare III 295 a. 319 d.

عِلْ lanx librae II 456 f.

عَد Pe. subvertere 30, 111. 113;
75, 44; II 450 a. — Ethpe.
subverti 30, 106.

عَد Ethpa. famelicum esse
71, 97.

عَد famēs 29, 186; 49, 50;
II 406 f. III 168 a. 581 f. 597 c.
454 c.

عَد Aph. efficere, ut aliquis of-
ficium suum recuset, de pedi-
bus 77, 38.

عَد maledictus 57, 19; sequ. عَد
abrenuntiatum est alicui 68,
22; III 512 c.

عَد abnegatio III 434 c. 436 a.

عَد Pa. contristare III 313 c. nisi

forte Aph. legendum est. (Etiam
عَد III 572 d mutandum vi-
detur in عَد). — Pe. bre-
vem, decurtatum esse III 359 b.

عَد Plur. عَد frumentum 26,
7; III 69 c. 162 f; cumulus 36,
151; 71, 63, praesertim fru-
menti II 503 a. b. III 125 c.

عَد Aph. aegrotum reddere 39,
196.

عَد ambages, circuitus 62, 70.

عَد modestus III 159 a (pro-
prie pudoris rubore suffusus;
derivandum est a voce se-
quente, nec cognatum videtur
cum arab. كَرِيم).

عَد rubor II 457 a. b, et ge-
neratim color II 521 b. Con-
venit chaldaicum כְּדָרִים, כְּדָרִים
fuligo, pudoris rubor. Michael-
lis verbum syriacum derivat a
pers. کَرَم. Obstat quidem vi-
detur, quod کَرَم, sanscrit. कृमि
vermem significat, non colorem
coccineum, qui कृमिज, kermes
(e verme ortus) nominatur. Sed
etymologia Michaelis valde com-
mendatur per vocem hebr. כְּדָרִים
et eo, quod aliae linguae semi-
ticae hanc significationem non
habent.

عَد liber, volumen II 441 c,
proprie quaternio, a rad. عَد,
عَد complicare. Significatio

quaternionis saepe in marginibus codicum invenitur.	ἑταῖρος comitatus, consortium III 58 a.
عُتِفَ Ethpa. congeri, accumulari 57, 85.	عُتِفَ conjunctio, assistentia III 44 c.
عُتِفَ Fut. U, sagittare III 395 c.	عُتِفَ Aph. abstergere facere III 496 f. — Ethpe. abstergi III 453 a. 475 f.
عُتِفَ Pe. Fut. A, rectum esse III 391 c. — Ethpa. sequi ع ali-	عُتِفَ Pe. Part. pass. paratus III 456 d. 464 e. — Ethpa. adaptari, concinnari 46, 110; 57, 77.
cui rei strenuam operam navare III 382 f. 426 c. 446 a. 529 a. 531 b.	عُتِفَ Pe. mussitare, submissa voce loqui 48, 6; III 29 a. 145 d. 151 a. 633 d, incantare II 439 c. — Ethpe. mussitari III 404 a.
عُتِفَ diligentia, studium, industria III 43 f. 44 a.	عُتِفَ incantator II 476 a.
عُتِفَ sedulo III 400 e.	عُتِفَ incantatio II 439 c.
عُتِفَ signatus (de grege ovium) II 526 a.	عُتِفَ velociter III 397 d.
عُتِفَ Ethpa. maculari II 532 c. III 128 c.	عُتِفَ Ethpa. bono sensu delectari, gaudere III 591 b. 592 c.
عُتِفَ Pe. permanere III 566 f.	عُتِفَ intemperanter III 52 b.
عُتِفَ a daemonibus excruciatu III 200 d.	عُتِفَ balbuties III 17 d.
»	عُتِفَ Ethpe. insusurrari II 343 d.
» quod attinet ad 54, 77.	عُتِفَ Aph. cibum praebere II 508 f.
عُتِفَ Ethpa. coagulari II 474 a.	عُتِفَ esca, illecebra III 296 f.
عُتِفَ Aph.prehendere facere III 297 a.	»
عُتِفَ 13, 48 ut videtur, taeda, fortasse λαμπρότης.	عُتِفَ Plur. عُتِفَ pro عُتِفَ III 130 e.
عُتِفَ عُتِفَ qui alicui similis factus est, cf. عُتِفَ exacte similis 3, 35.	عُتِفَ insipidus 29, 121.
عُتِفَ vestis III 649 c.	عُتِفَ magia II 445 c.
عُتِفَ cupidus, appetens II 316 a. III 387 f. 389 c.	عُتِفَ Pe. Fut. A III 424 c.
عُتِفَ comitans III 317 b.	عُتِفَ Pa. pervertere 29, 120.
	عُتِفَ calceus III 323 c.
	عُتِفَ Ethpe. perscrutari 3, 14.

مُتَمَلِّقٌ mortalis, solubilis III 38 c.

مُتَمَلِّقٌ Ethpe. misceri II 405 b.

مُتَمَلِّقٌ pumilus II 456 a.

مُتَمَلِّقٌ Pa. Part. pass. debilitatus, debilis III 624 c.

مُتَمَلِّقٌ (fortasse مُتَمَلِّقٌ corrigendum est) timere II 380 c.

مُتَمَلِّقٌ Pe. pluere 2, 194; 40, 19 (ubi Cod. B Aph. ponit).

مُتَمَلِّقٌ ad momentum temporis, paulisper 2, 70. 141 (cf. hebr. מְהֵרָה, מְהֵרָה).

מְהֵרָה ad tempus, temporarius 44, 83; 72, 91.

מְהֵרָה per diem III 50 f.

מְהֵרָה, non מְהֵרָה legendum est 1, 13. 38. 99.

מְהֵרָה Pe. studere, sequi. II 439 b.

מְהֵרָה III 129 b. Bernstein (ZDMG IV, 311) omnino hoc verbum rejecit, eique substituere voluit מְהֵרָה funditores. Sed hanc correcturam metrum non admittit, nec verum est, quod contendit Bernstein, versionem latinam vocem per *jaculantes* reddere. Benedictus et Hahn putaverunt eam *coccum* significare, quod tamen ex מְהֵרָה albugo et מְהֵרָה lema oculorum concludi non posse videtur. Fortasse convenit arab. مَلْعٌ vilis, stultus, مَالْعٌ nequam.

مَنْثَا mentha 20, 14.

مَنْثَا sine 62, 92. — مَنْثَا secundum Merx (Bardesanes p. 63) significat *ex hoc et per hoc sequitur*. Sed non recte vertit locum II 554 e, et particulam مِثְּ contra metrum et sensum textui addidit. Mihi vertendum videtur: (Non vident haeretici), *si doceatur, unicum omnibus substantiis nomen esse, eo ipso etiam naturam earum eandem esse debere; eo ipso autem, quod unica sit natura principio carens, unicam quoque tantum esse posse substantiam, cui hoc nomen omnino et re et nomine soli competat*.

مَنْثَا negationem exprimit 11, 8; 27, 49; 31, 84.

مَنْثَا quis et cujus sit 19, 127; 20, 7; cf. II 506 c. III 45 c.

مَنْثَا Pa. tribuere 16, 70.

مَنْثَا coagulum, fermentum II 401 e. 404 a.

مَنْثَا paupere II 432 e.

مَنْثَا Pe. contemnere, spernere II 515 f, tradere, docere (sequi. acc. pers.) III 115 e.

مَنْثَا verbum auxiliare. Pe. مَنْثَا II 520 b. inter duo in medio constitutum esse; idem III 562 c. (ubi مَنْثَا legendum

est) sequ. 𐤔 — 𐤕, — Pa.
𐤕 𐤕 in medio collocare
III 169 e. 𐤕 𐤕 dimidia ex
parte fraudare 31, 91. 𐤕
dimidiare, dividere 5, 16.

𐤕 amaritudo III 124 c.

𐤕 Pa. amarum reddere III 361 d.

𐤕 Pe. Part. pass. resistens 60,
115. — Aph. desciscere facere
ab aliquo, sequ. 𐤕 II 459 e. f.
III 584 a.

𐤕 aegritudo III 381 a.

𐤕 Fut. U III 447 e. — Ethpe.
abstergi, purgari, expoliri 30,
90; III 584 a.

𐤕 Pe. Part. pass. mensus,
definitus III 566 c.

𐤕 oleum III 125 c. 574 f.
589 e.

𐤕 Pe. comparare II 558 d. III
119 e. 516 c. 544 e.

𐤕 lenis 19, 95; de vino ve-
teri 29, 136. 140; otiosus III
56 b; iners, piger II 319 b.
499 f.

𐤕

𐤕 Pe. scaturire, prorumpere
35, 37; 71, 114; III 10 a. 116 e.
594 e. 621 e.

𐤕 idem ac 𐤕 2, 30; 47, 72
(ubi in cod. B 𐤕); 62, 89; II
468 b. 502 f. III 417 f.

𐤕 tumba III 328 b.

𐤕 flamma III 430 b, 𐤕
cf. chald. 𐤕, rabb. 𐤕.

Cf. Middeldorpff l. c. p. 505. 601.
Bernstein inepte vocem derivat
a 𐤕 et 𐤕; mihi originis indo-
germanicae esse videtur, cum
radice sanscrita bhrág, bhrég
lucere, splendere comparanda.

𐤕 Pe. oriri, prorumpere, in
solo Codice B 47, 72.

𐤕 Pe. adducere 35, 227.

𐤕 Pe. de fermento farinam per-
meante et attrahente 9, 45; II
434 f. — Ethpe. coagulari, coa-
lescere per fermentum III 44 e.
— Ethpa. redargui, persuaderi
III 145 d.

𐤕 Aph. liberare III 425 d. (sed
fortasse melius 𐤕 a rad.
𐤕 legendum est).

𐤕 diu protractus, diuturnus
10, 69; clemens, misericors (lon-
ganimis) 10, 70.

𐤕 ars fabri lignarii III 33 d.

𐤕 Ethpe. detestari 28, 61; 70,
77. — Aph. nauseam movere
76, 10.

𐤕 terrae motus II 459 c.

𐤕 Pe. movere II 395 a.

𐤕 (pro 𐤕) recreatio
spiritus III 203 a.

𐤕 macer III 168 c.

𐤕 momentum, ut videtur, aut
temporis defluxus II 439 a.

𐤕 resurrectio 45, 33; 46,
149.

𐤕 Pa. humiliare 9, 48.

- נִסְפָּה** venatio 36, 109; II 371 b.
 Vox est pehlvica נִסְכַּר, cf. Ven-
 did. 18, 131 (Spiegel p. 207, l. 5
 ab inno), Bundelesh p. 35, l. 2,
 et p. 36, l. 1, ed. Westergaard),
 pers. شكار.
נִסְפָּה descensus 62, 117.
נִסְפָּה Pe. stillare, tabescere II
 550 a. — Aph. instillare, su-
 perfundere III 440 c. 442 e.
נִסְפָּה stillicidium, stilla 55, 101;
 II 405 f. 546 f. 317 b. III 614 d,
נִסְפָּה III 439 c. 440 c.
נִסְפָּה vices gerens II 397 c.
נִסְפָּה praeservatio 19, 104; asser-
 vatio 44, 22. 85.
נִסְפָּה custodia 3, 66.
נִסְפָּה offensore II 386 c.
נִסְפָּה fraudator 21, 57; II 328 a.
 491 f.
נִסְפָּה fraudulenter II 511 b.
נִסְפָּה Pe. imperson. נִסְפָּה כִּי
 pudet me 61, 23. 93; 62, 13. —
 Pa. modestum facere III 20 f.
 272 e. 276 e.
נִסְפָּה sancte III 260 c. 272 c.
נִסְפָּה Pa. non agnoscere, renun-
 tiare II 551 d. III 308 d. —
 Aph. idem II 551 d.
נִסְפָּה Part. Pass. differens ab ali-
 quo, sequ. ׁ III 117 b. —
נִסְפָּה differre ab aliquo 15, 65;
 III 116 f, animo alienari, descen-
 scere III 368 f. 371 c. 522 f.
נִסְפָּה morsus II 397 f.
- נִסְפָּה** aegrotus, infirmus, de oculis
 27, 40. Cf. ZDMG XVIII, 655.
נִסְפָּה (seu **נִסְפָּה**) infirmitas
 II 549 c. III 185 f.
נִסְפָּה pro **נִסְפָּה** III 632 d.
נִסְפָּה Pe. auferre, abstrahere II
 551 c. — Ethpe. trahi 44, 119.
נִסְפָּה inflatus, elatus, superbus
 II 341 f. III 54 e; fortasse de-
 mortuus, qui animam expira-
 vit 47, 144, cf. hebr. נִסְפָּה.
נִסְפָּה spiratio III 53 d.
נִסְפָּה superbia III 643 b.
נִסְפָּה Pe. quadrare, aptatum esse
 alicui, ut de clavi ostium ape-
 riente, sequ. ׁ 37, 116; 74, 70;
 II 548 f. 550 a. — Ethpa. mi-
 nui, remittere de doloribus II
 464 a.
נִסְפָּה qui cecidit, procubuit III
 423 f. 447 f.
נִסְפָּה (ita pro **נִסְפָּה** legen-
 dum est) excretivus II 316 e.
נִסְפָּה exitus, mortalitas, pestilen-
 tia II 459 c.
נִסְפָּה Ethpe. respirare, recreari,
 consolationem accipere 7, 47;
 II 541 c. — Ethpa. idem III 470 f.
נִסְפָּה plantator III 577 e.
נִסְפָּה Aph. splendere 63, 81.
נִסְפָּה gloria (proprie gloriosum)
 43, 287 (ubi in cod. C **נִסְפָּה**);
 44, 46.
נִסְפָּה Pe. sibilare 40, 47; II 425 f.
 III 392 f.

قَدُّ cantus II 557 f.

قَدُّ Pe. cogere 2, 137; 6, 121;
III 165 c.

قَدُّ Ethpa. purum esso, purifi-
cari III 396 c.

قَدُّ puritas III 619 c.

قَدُّ gutta III 71 c.

قَدُّ Pe. vulnerare, pungero II
346 f.

قَدُّ Ethpe. sequ. قَدُّ vindictam
sumere ab aliquo III 524 f.

قَدُّ Aph. incipere, verbum auxi-
liare cum sequ. praeterito 18, 71.

قَدُّ flatus spiritûs III 589 e. f.

قَدُّ spirare 10, 45; II 438 a.
487 f. 469 b. 503 f.

قَدُّ Pa. clarum, perspicuum fa-
cere III 84 b; cum sequ. قَدُّ
significat *omnino tollere* 45, 55.

قَدُّ purus, clarus 45, 81.

قَدُّ Pa. attrahere III 325 e.
420 c. 472 c.

قَدُّ attractivus II 316 c.

قَدُّ defluxus III 81 d.

قَدُّ Pa. similem esse III 602 f
(cf. ar. شَبَّهَ).

قَدُّ Fut. U, proprie se implicare
in aliquem (cf. hebr. et chald.
בָּדַד, proprie שָׁבַד nectere, com-
plicare, implicare, שָׁבַד, שָׁבַד
cancelli, שָׁבַד sambuca, ar.
شَبَكَ conj. I immiscere, im-

missum esse, conj. II nectere,
شَبَكَ rete), itaque aliquem
aggredi, invadere aut opere
aut scrutatione, sequ. ع 6, 10;
56, 56; II 440 a. 450 b; III 32 e.
81 d. 125 f, sequ. ع III 164 d.
166 f. 167 d, sequ. ع III 404 c,
absol. quaerere, desiderare III
44 b. 193 c; navem ad ancoras
deligare 10, 88; infixum, im-
mobilem remanere 43, 225.

قَدُّ Ethpa. laedi 21, 164; 57,
25; II 405 e. III 156 c.

قَدُّ Ethpa. disponi 21, 186.

قَدُّ pro قَدُّ forma arabizans II
334 c, quam Bernstein (l. l.
pag. 309) vitium lectionis putat.
قَدُّ omnino 15, 95; II 488 f.
540 b. III 327 f. 387 c.

قَدُّ Pe. pro قَدُّ 41, 93.

قَدُّ attendere 15, 24.

قَدُّ Ethpa. sustentari, juvari III
27 f.

قَدُّ animam exspirare 10,
26; ita etiam simplex قَدُّ
60, 61.

قَدُّ lotio, purificatio III 666 f.
667 a.

قَدُّ Pa. firmare II 469 b.

قَدُّ petitio III 47 a.

قَدُّ Aph. III 159 f, idem ac
قَدُّ, quod Bernstein (ZDMG
IV, 311) veram lectionem pu-
tat. Sed radicem قَدُّ exstare.
etiam vox قَدُّ docet.

ܐܝܫܪܝܐ Iscarioth 35, 218 in
 Cod. A, alias ܐܝܫܪܝܐ in Cod.
 A et B, ܐܝܫܪܝܐ in Cod. C.
 ܐܝܪܝܐ exire in colorem,
 similem esse colori 2, 101. —
 ܐܝܪܝܐ accurate similem
 esse III 61 e.
 ܐܝܪܝܐ color 17, 113; 48, 70; 69,
 36; III 46 e. 157 d. 573 c. 596 e.
 ܐܝܪܝܐ fungus lucernae II 335 e.
 ܐܝܪܝܐ Ethpa. coecari II 452 c. III
 156 e.
 ܐܝܪܝܐ coecitas II 406 f. 523 b.
 ܐܝܪܝܐ ascesis, continentia III
 654 c.
 ܐܝܪܝܐ Ethpe. odio haberi, odio
 dignum esse 3, 105; 27, 32.
 ܐܝܪܝܐ odio dignum 26, 18; 27, 36.
 ܐܝܪܝܐ res necessariae 13, 68, 69.
 ܐܝܪܝܐ Aph. accendere 14, 59; 55, 55.
 ܐܝܪܝܐ Pe. redundantem, liberalem
 esse 31, 72; III 125 c, colligere
 (ut chald. ܐܝܪܝܐ) 74, 87.
 ܐܝܪܝܐ Pe. tremere aut manus plan-
 gere III 633 f.
 ܐܝܪܝܐ ut videtur navi vectus 46,
 137.
 ܐܝܪܝܐ licitari 7, 3; 55, 94.
 ܐܝܪܝܐ inanis confabulatio II 459 d.
 III 666 d. e, praecipue licitan-
 tium III 662 e. f.
 ܐܝܪܝܐ evacuatio III 666 e.
 ܐܝܪܝܐ studiosus 15, 38.
 ܐܝܪܝܐ Pe. expolire 76, 14; II 492 c.
 III 618 b

ܐܝܪܝܐ expolitio, ornatus, decus 60,
 35; 76, 58. 59.
 ܐܝܪܝܐ idem III 322 f.
 ܐܝܪܝܐ Ethpe. odio haberi 31, 111.
 — Pa. II 438 a, sed secundum
 Bernstein (l. l. 310) in Pe. mu-
 tandum est.
 ܐܝܪܝܐ Pe. pro ܐܝܪܝܐ III 328 e. —
 Aph. 37, 142, sed Cod. A me-
 lius habet ܐܝܪܝܐ.
 ܐܝܪܝܐ vaniloquus III 161 c.
 ܐܝܪܝܐ loquacitas 40, 35.
 ܐܝܪܝܐ disputatio, rixa III 131 c.
 ܐܝܪܝܐ texere, implicare, Pe. Part.
 pass. III 401 b.
 ܐܝܪܝܐ Aph. corrumpere 51, 12. —
 Ethpa. corrumpi II 480 f.
 ܐܝܪܝܐ videtur significare telarium
 III 282 d.
 ܐܝܪܝܐ germinare 20, 12; II 406 c.
 455 f. III 674 a.
 ܐܝܪܝܐ ramificatio, ramorum
 conjunctio III 588 f.
 ܐܝܪܝܐ (non ܐܝܪܝܐ, ut Barbahlul
 praecipit) tormentum 61, 105;
 72, 123.
 ܐܝܪܝܐ exinanitio, paupertas vo-
 luntaria II 540 e.
 ܐܝܪܝܐ Femin. vitis 5, 76; 70, 23;
 75, 84; II 407 a. 417 d. 419 f.
 529 c, uva III 607 c.
 ܐܝܪܝܐ Pe. de vulneribus recrude-
 scere, praesertim occulto 34,
 65; II 380 c. (ubi falso ܐܝܪܝܐ
 pro ܐܝܪܝܐ). — Ethpe. occulto

- morbo affici II 549 a. — Ethpa.
 protegi, ad protectionem refu-
 gere, sequ. ٱ personae 31, 88;
 40, 37; II 399 b. III 230 b.
 237 c. 385 c. 387 d. 399 a. 400 f.
 431 d. 434 d. 518 f. — ٱ
 occultus II 403 e.
 ٱ occulto II 550 a.
 ٱ absconditas III 92 f.
 ٱ
 ٱ servum fieri III 623 a.
 ٱ fictio, creatio 74, 12.
 ٱ temporarius, fugitivus II
 319 a.
 ٱ femina transiens 27, 24.
 ٱ jaciens III 281 a. f, mor-
 tuus II 390 c. e.
 ٱ excidium, mors II 393 d.
 ٱ ursula major II 449 a (ubi
 falso scriptum est ٱ).
 ٱ videtur esse crassus, den-
 sus, ad subtilia perscrutanda
 non idoneus III 141 b.
 ٱ antequam 61, 33; III 125 b.
 307 e.
 ٱ expurgatus II 392 f.
 ٱ Pa. eripere III 301 e.
 ٱ peregrinus III 371 a.
 ٱ Pe. part. pass. reprehensione
 dignus 31, 149; III 160 d. —
 Aph. reprehendere III 504 e.
 ٱ reprehensio II 510 b. 520 b.
 ٱ Pa. jucundum facere III 593 f.
- Ethpa. jucundum fieri III
 593 f.
 ٱ pro ٱ II 464 f.
 465 d.
 ٱ cista, marsupium 40, 59; II
 541 c, sarcophagus 21, 79.
 ٱ Pa. assuefacere III 320 f. Sed
 secundum Bernstein (l. l. 311)
 ٱ legendum est.
 ٱ speciatim mala consuetudo
 21, 139. 52. 54; 41, 101; II
 540 f.
 ٱ Pe. gemere 52, 67; 61, 100.
 101.
 ٱ Pe. invalescere II 430 b. III
 133 c, sed videtur mihi falso
 punctatum pro ٱ.
 ٱ impediri, arceri III 373 f.
 378 b. 383 d. 490 a.
 ٱ Aph. obscurare, obtegere III
 265 f.
 ٱ Aph. advolare, afflare II
 394 b.
 ٱ afflictatio III 283 f.
 ٱ Ethpa. orbari 1, 37.
 ٱ coccus II 442 d.
 ٱ Pe. vigilare 61, 55.
 ٱ vigilantia III 235 b. 254 b.
 686 b.
 ٱ Pe. invalescere 11, 55; 18,
 48; cf. ٱ.
 ٱ Pa. fortem esse 43, 32; 70,
 15; III 154 e. 169 a; audere
 54, 76; III 43 e.

- 𐤒𐤓𐤕 stupidum esse III 123 c.
 𐤒𐤓𐤕𐤓 stultitia 10, 87; III 72 c,
 obstinatio II 467 f.
 𐤒𐤓𐤕𐤓 stolidè vel duriter 65, 91.
 𐤒𐤓𐤕 amictus II 329 b.
 𐤒𐤓𐤕 indignatio, ira 59, 19; II
 538 a. III 297 c; res, quae in-
 dignationem movet 55, 32; III
 131 c.
 𐤒𐤓𐤕 de gemmis arborum 48, 37.
 𐤒𐤓𐤕 flatu dissipare III 295 e.
 𐤒𐤓𐤕 intrans II 404 f. 428 b.
 550 f. III 280 a. 472 a. d. 469 e.
 566 c. 597 c.
 𐤒𐤓𐤕 pastor 4, 24; 14, 2; 17, 6;
 18, 21; 31, 179. 183. Ex his
 locis apparet, per vocem 𐤒𐤓𐤕
 solum episcopum designari, per
 𐤒𐤓𐤕 autem presbyteros, dia-
 conos, ceterosque clericos.
 Ephraem, qui diaconus erat,
 se ipsum 𐤒𐤓𐤕 vocat II 560 c.
 𐤒𐤓𐤕 aditus III 44 c.
 𐤒𐤓𐤕 cur? II 450 c.
 𐤒𐤓𐤕 speciatim significat idolo-
 rum altaria 11, 96; 53, 123.
 𐤒𐤓𐤕 status vigilantis II 504 b,
 sed saepius 𐤒𐤓𐤕 35, 123; 65,
 35; II 506 a. b. d.
 𐤒𐤓𐤕 defraudatio, oppressio
 59, 69.
 𐤒𐤓𐤕 Pa. juvenem reddere II
 402 c. 418 f. III 262 f. 583 a.
 𐤒𐤓𐤕 ingluvies III 207 a.
 𐤒𐤓𐤕 baptismus II 500 d. III
 207 c. 408 f. 437 b. 460 f. 480 c.
 667 b; B. O. I, 94.
 𐤒𐤓𐤕 urinator (taucher) III
 151 d. 153 b. 155 f. 157 c. 158 d.
 𐤒𐤓𐤕 Pe. Fut. A obscuratum
 esse 18, 91.
 𐤒𐤓𐤕 Ethpa. claudi 47, 62; III
 137 e. 207 e. 581 d. — Aph.
 claudere 77, 22.
 𐤒𐤓𐤕, non 𐤒𐤓𐤕, gramen III
 452 c.
 𐤒𐤓𐤕 responsorium, unde signi-
 ficationem cantilenae exortam
 puto. Vox invenitur post pri-
 mum versum uniuscujusque
 carminis, exceptis carm. 17—
 21 et 53. Plura vide in pro-
 legomenis.
 𐤒𐤓𐤕 sanctus II 542 e.
 𐤒𐤓𐤕 flagitium, peccatum III
 207 a.
 𐤒𐤓𐤕 idem II 454 a.
 𐤒𐤓𐤕 Pe. explorare, perscrutari
 21, 176.
 𐤒𐤓𐤕 perscrutatio II 470 b.
 𐤒𐤓𐤕 difficultas 67, 24; II 402 f.
 𐤒𐤓𐤕 perversitas III 427 b.
 𐤒𐤓𐤕 Aph. duplicare 1, 148. —
 Ethpa. multiplicari III 503 b.
 𐤒𐤓𐤕 Pa. generatim involvere, in-
 ducere, obtegere (cf. ar. عَقَا
 obtegero humum, delicta) 41,
 13; II 426 e. III 363 d.
 𐤒𐤓𐤕 Pe. amplecti III 545 e. —
 Ethpa. amplexari III 602 b.

إِصْفَ amicus 43, 267. 276.

إِصْفَ Ethpe. cogi II 481 f. 482 a.
III 151 e.

إِصْفَ vinctura (verband) 10, 79;
sanatio III 467 f.

إِصْفَ Ethpe. exprimi III 578 b.

إِصْفَ إِصْفَ convolutum esse 40, 46.

إِصْفَ via tortuosa, flexuosa II 486 d.

إِصْفَ injuria, fraus 31, 35.

إِصْفَ sterilitas 37, 18.

إِصْفَ Pe. spondere pro aliquo 46,
189; 48, 99; 51, 39; II 403 f.
539 b. III 122 e. 434 e. Cf.
Middeldorpff l. c. p. 573. Part.
pass. permixtus III 310 c.

إِصْفَ columna 39, 148; 62, 48.

إِصْفَ nude 65, 51; II 340 d.

إِصْفَ Ethpa. astutum esse 30, 10.

إِصْفَ casus, eventus II 450 b.

إِصْفَ contingenter, fortuito,
sine justa causa 2, 114; 31,
111; II 455 c. 520 c.

إِصْفَ fundamenta domus III 169 a.

إِصْفَ fugiens II 546 e.

إِصْفَ Pe. incusare, calumniari
40, 22; 45, 98; 51, 137; 55,
13; II 416 b. 423 b. c. 477 f.
483 b. 522 b. III 361 f, operam
navare III 114 c. — Pa. accu-
sare II 520 a. — Ethpe. ac-
cusari 45, 97; II 474 a.

إِصْفَ calumnia II 427 b.

إِصْفَ oppressor, calumniator II
408 e. 422 f. 423 b. 427 a. b.
480 e. 519 c.

ف

ف Aph. pulchrum facere II
502 c.

ف pes (mensura) II 334 a.

ف Pe. expelli, de somno II
471 f.

ف Aph. errare, evagari facere
21, 122; 48, 124; 64, 41; II
447 e. 547 d.

ف aberratio, evagatio 3, 3; 55,
90; II 415 c. 471 c. 505 d. 550 f.
III 81 a. 105 a. 137 b. 36 a.
131 f. 420 c. 453 c. 454 e. Cf.
Middeldorpff l. c. 649.

ف Pe. fragrare 50, 78. 88; III
574 f (cf. فَاح). ف festinanter egressus sum 63, 9.
— Aph. spirare facere 50, 76.

ف refrigerium III 595 d.

ف persuasus II 473 b.

ف furor, ira 67, 40.

ف remotum esse ab aliquo, sequi

ف III 593 e.

ف futilis, levis 55, 17.

ف Aph. lascivum esse II 397 c.

ف Ethpa. saginari 39, 233; II
467 b. III 591 c. 592 a. c.

ف Pe. deesse III 589 d, solvi,
finire III 434 a. 465 d. 474 f.
478 b. 513 d. — Aph. aperire
(labia) sequi. ف II 368 c,
fortasse excipere, suscipere III
589 e.

ف patronus III 660 f.

ف Pe. evanescere, cessare de

- aromatibus III 623 e. — Pa. alicui proprium aroma aut saporem aut naturam adimere 4, 104; 74, 74; III 121 c. 597 a. — Ethpa. aboleri 21, 55. — Aph. sal demere, edulcare, lenire II 327 c.
- إِنْشَاءٌ insipiditas 15, 71.
- إِنْتَانٌ inquinatio 21, 87; 32, 48; II 560 b. III 571 f.
- إِن Pe., sequ. قَطَّ purgare ab animalculis, ea exquirere II 335 b, cf. ar. فَلْيَ.
- إِنْشَاءٌ, non إِنْشَاءٌ, 33, 21; 43, 42; 46, 31.
- إِنْشَاءٌ honorem tribuere 67, 16.
- إِنْشَاءٌ pumiliones II 455 e. 456 a.
- إِنْشَاءٌ divisive II 505 e.
- إِنْشَاءٌ dividuus III 65 c.
- إِنْشَاءٌ cultor, adorator 9, 27.
- إِنْشَاءٌ Pe. verbum auxiliare 43, 216. — Pa. إِنْشَاءٌ retribuere (oppos. إِنْشَاءٌ mereri) II 456 f. III 206 b. Idem significat إِنْشَاءٌ 2, 7; III 604 b. — Ethpa. retribuui, reddi 38, 34; 62, 111; III 152 f. 177 a. 260 d.
- إِنْشَاءٌ sonus, clamor 4, 53.
- إِنْشَاءٌ conversio III 376 a.
- إِنْشَاءٌ prototypus II 325 a.
- إِنْشَاءٌ Pa. delectare III 590 b. 591 a.
- إِنْشَاءٌ ludus II 459 d.
- إِنْشَاءٌ (pers. بَيْسَه) scribendum videtur, non إِنْشَاءٌ, cf. 31, 46.
- إِنْشَاءٌ sectio, factio II 526 a.
- إِنْشَاءٌ? إِنْشَاءٌ, إِنْشَاءٌ? إِنْشَاءٌ dies iudicii definitivi II 349 f. III 413 f. 520 c.
- إِنْشَاءٌ Pe. conterere 67, 17. 20. — Ethpe. conteri II 440 a.
- إِنْشَاءٌ Pe. balare, vociferari II 407 b. 418 c. e. 424 b. 434 b.
- إِنْشَاءٌ Ethpe. laetificari II 475 f. 531 a. — Aph. renovare effigiem 69, 37.
- إِنْشَاءٌ hilariter III 563 a. d. 567 a. 582 c.
- إِنْشَاءٌ balbuties II 530 f. III 17 d.
- إِنْشَاءٌ mandans 21, 44.
- إِنْشَاءٌ mandative III 14 b.
- إِنْشَاءٌ gubernatio 19, 86; III 319 c.
- إِنْشَاءٌ Pe. florere III 117 e. — Pa. idem III 117 e. — Ethpa. utiliter admoneri III 279 b.
- إِنْشَاءٌ Pe. scindi II 548 a. 551 e.
- إِنْشَاءٌ Pa. insanire II 440 a. III 32 e. — Aph. rabiosum facere II 438 c. 478 f.
- إِنْشَاءٌ rabiose 56, 55.
- إِنْشَاءٌ Pe. fugere 4, 111, cf. ar. فَرَّ.
- إِنْشَاءٌ animam agere, in agone versari 10, 22, cf. ar. فَرَّ et

act. ܐܢܝܢܐ , de quo consulendus
est Geiger in ZDMG XV, 149.

ܐܢܝܢܐ , non ܐܢܝܢܐ , agnus II 478 f.

ܐܢܝܢܐ progenies III 557 f.

ܐܢܝܢܐ exactor II 320 a.

ܐܢܝܢܐ scintilla III 635 c.

ܐܢܝܢܐ Plur. ܐܢܝܢܐ acta II
488 f. 526 a.

ܐܢܝܢܐ dos II 332 e.

ܐܢܝܢܐ fructus III 577 f. (fortasse
legendum est ܐܢܝܢܐ).

ܐܢܝܢܐ Pe. prudentem esse III 427 c.

ܐܢܝܢܐ discretio, prudentia 13,
71; 19, 62; 21, 216; III 372 f.
470 c; discessus, mors 37, 89;
II 541 b. III 226 f.

ܐܢܝܢܐ differentiae II 447 b.

ܐܢܝܢܐ distinctio II 505 c.

ܐܢܝܢܐ Ethpa. rumpi II 386 b.

ܐܢܝܢܐ granum seminale II 551 f.
552 c. d.

ܐܢܝܢܐ Pe. abscidere III 31 a. —
Ethpa. abscissum esse 28, 14;
III 67 f. 671 f.

ܐܢܝܢܐ tolerabilius, melius 6, 31;
20, 13; 35, 190.

ܐܢܝܢܐ extensus II 490 e.

ܐܢܝܢܐ Ethpa. dubitare, sequ. ܐܢܝܢܐ
III 114 a.

ܐܢܝܢܐ Pe. Fut. A, se versare III
104 a.

ܐܢܝܢܐ solutivus II 316 e.

ܐܢܝܢܐ Pe. Fut. U miscere 17, 11.

ܐܢܝܢܐ idolum muliebre II 459 d.

Vocem ܐܢܝܢܐ , a Lorsbachio (ar-

chiv für morgenl. litt. II, 324)
et Bernstein falso derivatam,
recte explicavit Gildemeister
(zeitschr. für kunde des mor-
genlandes IV, 211), cui ad-
dendum, quod patikâra *idolum*
revera in inscriptionibus pa-
laeopersicis invenitur.

ܐܢܝܢܐ Ethpa. contortum esse III
78 e.

ܐܢܝܢܐ (apud Castellum falso
 ܐܢܝܢܐ) perversitas III 202 f.

ܐܢܝܢܐ chirographum impunitatis
III 164 a.

ܐ

ܐܢܝܢܐ pro ܐܢܝܢܐ II 492 e.

ܐܢܝܢܐ pro ܐܢܝܢܐ II 501 b.

ܐܢܝܢܐ ornans II 540 d.

ܐܢܝܢܐ idem 16, 33. Radix ܐܢܝܢܐ
non est originis semiticae, nec
comparanda cum hebr. אנן (ut
Michaelis proposuit), quia hoc
a rad. אנן *obducere* derivatur.
Sed ܐܢܝܢܐ est pael denominati-
vum a ܐܢܝܢܐ splendor, decus,
ornamentum, quod sine dubio
respondet zendico spaēta , pehlv.
 spēd , pers. سپید . Syri saepe
Pa. aut Aph. denominativum
a substantivo peregrino for-
mant, cf. ܐܢܝܢܐ et ܐܢܝܢܐ a ܐܢܝܢܐ (pers.
 راز), ܐܢܝܢܐ a ܐܢܝܢܐ (κλέος),
 ܐܢܝܢܐ a ܐܢܝܢܐ (αἴσις), ܐܢܝܢܐ a
 ܐܢܝܢܐ (πείσις).

אַנְגֵּלִים angelus 9, 41 (cf. hebr. Job 5, 1; 15, 15, chald. Dan. 4, 10).

אַלִּיְקִיד sequ. אֲלִיְקִיד aliquid animo deprehendere (auf etwas kommen) 71, 43, cum negatione aliquid intelligere non posse 35, 208; II 506 c. אֲלִיְקִיד אֲלִיְקִיד verbo suo stare, promissis stare III 142 c. אֲלִיְקִיד אֲלִיְקִיד patrocinium suscipere III 229 f. 230 b. 236 b. 264 f. 267 a. 332 f. 334 c. 488 f. 492 a. אֲלִיְקִיד אֲלִיְקִיד auxilium ferre, sistere, vindicare 31, 38. 108; 43, 69; 51, 59; II 446 b. III 63 f. 70 e. אֲלִיְקִיד אֲלִיְקִיד proferre 6, 56, proferre 5, 51. Cf. אֲלִיְקִיד.

אַרְגִּים erigens III 447 e.

אַמְפֹּרָה amphora II 440 c.

אַפִּי Aph. pervertere, ambire II 474 c.

אַבְיִלְתִּי subtilitas II 492 c. III 139 f. 140 a.

אַבְיִלְתִּי necessario II 553 c.

אַבְיִלְתִּי accusatio II 555 d. III 362 c.

אַרְאֵר aratrum II 392 f.

אַבְיִלְתִּי ignominia, contumelia 55, 4; 60, 83; II 408 c.

אַבְיִלְתִּי Pe. confringere II 469 a; III 372 e (sed hic fortasse melius אֲבִיִּלְתִּי legendum est). — Aph. contemnere, sequ. אֲבִיִּלְתִּי 19, 91; III 480 a.

אַבְיִלְתִּי animalculum frumento in-

festum 31, 167; 40, 90; III 162 c. f.

אַבְיִלְתִּי funda III 372 e.

אַבְיִלְתִּי lutum III 53 b. 131 d.

Cf. Middeldorpff l. c. p. 609.

אַבְיִלְתִּי Pe. colligare III 280 c, cf. ar. قَبَطَ.

אַבְיִלְתִּי possessor II 527 d.

אַבְיִלְתִּי idem 77, 3.

אַבְיִלְתִּי Pe. Part. pass. timens

אַבְיִלְתִּי II 416 b, et אֲבִיִּלְתִּי

III 472 d. — Ethpa. terreri, timere 40, 49; II 379 f. 380 b. 410 d.

אַבְיִלְתִּי concentus, melodia II 557 f. 439 d. (ubi scriptum est אֲבִיִּלְתִּי).

אַבְיִלְתִּי congeries, acervus 73, 46.

אַבְיִלְתִּי Pe. contundere III 563 c.

אַבְיִלְתִּי Ethpe. exscindi III 53 c.

אַבְיִלְתִּי machinatio, insidiae II 475 c.

אַבְיִלְתִּי sophisma intricatum III 100 b.

אַבְיִלְתִּי Pa. impedire 60, 43.

אַבְיִלְתִּי Aph. aliquid alicui in rationem inducere, alicui ob aliquid succensere 36, 197; II 408 a. III 302 f. Part. pass. definitus, tributus III 245 c, odio dignus III 242 e.

אַבְיִלְתִּי sacerdotium idolorum II 381 b. 383 b.

אַבְיִלְתִּי Pe. moleste ferre, vituperare, sequ. אֲבִיִּלְתִּי 36, 164; III

- 253 b. — Ethpa. destitutum esse II 541 a.
- כַּיִס Kaĩsar II 432 e.
- כַּיִס Pe. frigescere, algere 29, 150; III 72 f. 362 d.
- כַּיִס (ita cod. A, ced B et C habent כַּיִס) contentiose 35, 283.
- כַּיִס Pe celebrare II 530 b, part. pass. II 530 b.
- כַּיִס caput debiti 2, 132; 45, 41; 49, 8; 74, 88; II 400 c. 405 f. III 68 e. 296 d. 374 a. 378 d. 415 d, cf. ar. قَرْن et ZDMG XVII, 756.
- כַּיִס currus II 379 e.
- כַּיִס Pe. videtur esse ludibriose annictare 64, 13, cf. קרץ עינים.
- כַּיִס timore afficere, tremore percellere III 633 f.
- כַּיִס Ethpe. senescere II 476 a. — Ethpa. vetustum esse 38, 114; II 488 a. III 379 c.
- ;
- כַּיִס sicut 29, 22. 30; 46, 35. 161. 183; כַּיִס idem 46, 31; simplex כַּיִס idem 45, 122; 49, 110. — Cod. A solet habere כַּיִס, B כַּיִס, C כַּיִס. Vox non est semitica, ut putat Gesenius in thesauro suo, sed sine dubio persic. راز, sanscr. रहस्य, saepius रहस्य. Cf. chald. ܪܗܫܝܐ, Dan. 2, 18. 19; 4, 6.
- כַּיִס symbolum 32, 69; sym-
mysta, particeps divinorum my-
steriorum III 249 b.
- כַּיִס mystice III 408 f.
- כַּיִס magnopere 4, 28; 5, 139; III 257 b. 448 b. 565 f. 678 d.
- כַּיִס ραββουν! 4, 86; II 408 a.
- כַּיִס 13, 72 incrementum; non est prorsus synonymum cum כַּיִס, quod in hoc versu edu-
cationem significat.
- כַּיִס putrescere III 317 d. 322 f.
- כַּיִס putridus III 320 a. II 394 a.
- כַּיִס quatruiduanus, de Lazaro, qui per quatuor dies in sepulcro jacuit 41, 202.
- כַּיִס Pe. deprimere 2, 91. — Ethpa. deprimi III 40 b.
- כַּיִס gaudium, jucunditas 6, 190.
- כַּיִס Pa. emollire 16, 41; 19, 93. — Aph. florentem, fertilem facere II 525 e (proprie humectare, succo imbueri).
- כַּיִס poena divinitus immissa 1, 12. 127; 5, 15; 6, 117. 120. 121; 7, 1; 13, 40.
- כַּיִס ad errorem seu peccatum seducere II 451 a. III 74 f. — Pass. כַּיִס peccare 15, 59.
- כַּיִס pedissequa, proxime sequens II 557 d.
- כַּיִס lapidatio II 421 e.
- כַּיִס Pe. tumultuari, fremere 28, 9; III 70 e.

- ܐܚܝܢܐ; sensus, sensibilitas 2, 175.
 ܐܚܝܢܐ Aph. pandere, diducere, numerare II 383 d. (cf. chald. ܐܚܝܢܐ).
 ܐܚܝܢܐ Pe. spargere, emittere III 624 a (ubi Bernstein non recte ex mea sententia ܐܚܝܢܐ? corrigere voluit ZDMG IV, 313). — Ethipe. de aqua emitti, in canales deduci 3, 98.
 ܐܚܝܢܐ Aph. terrere II 319 c.
 ܐܚܝܢܐ velociter 31, 112.
 ܐܚܝܢܐ promissio matrimonii, sponsalia 60, 101, ut neograecum ἀρραβωνας.
 ܐܚܝܢܐ cursor III 257 b. 584 f. 617 a.
 ܐܚܝܢܐ Aph. putrefacere II 345 c.
 ܐܚܝܢܐ putredo 10, 51; II 515 c. d.
 ܐܚܝܢܐ Pe. vociferari 35, 236; II 407 f. 445 e. III 70 e. 98 e.
 ܐܚܝܢܐ Aph. laetificare 1, 55; III 276 f.
 ܐܚܝܢܐ gaudium III 594 d.
 ܐܚܝܢܐ aroma III 168 f. 574 f. 575 e. 577 b. c. 597 c.
 ܐܚܝܢܐ Pe. instillare, infundere III 305 a. (cf. ܐܚܝܢܐ).
 ܐܚܝܢܐ videtur esse nidus III 35 b, apud Novariam ܐܚܝܢܐ.
 ܐܚܝܢܐ Aph. aspergere III 380 f.
 ܐܚܝܢܐ effluvium 21, 86; III 101 d.
 ܐܚܝܢܐ misericors 61, 12. 109; II 487 f. 499 d. 507 b. 556 f. Cf. ar. رَحِيمٌ.
 ܐܚܝܢܐ Aph. humectare 10, 36. 41. 61; II 446 d.
 ܐܚܝܢܐ Aph. mollem facere II 549 d.
 ܐܚܝܢܐ locus quietis III 577 e; currus III 296 b. 563 e. f; solum, pavementum III 101 b.
 ܐܚܝܢܐ Ethpa. (ita metrum postulat) flecti III 282 b.
 ܐܚܝܢܐ mereri, sensu neutro III 206 b.
 ܐܚܝܢܐ collatio, collecta (einlage, beitrage) 46, 41; III 378 c.
 ܐܚܝܢܐ patientia, mansuetudo 15, 17; 16, 108.
 ܐܚܝܢܐ Pa. 2, 187 ad vesperam usque commorari, ut chald. ܐܚܝܢܐ.
 ܐܚܝܢܐ timens II 416 b; ܐܚܝܢܐ commotus, quassatus 11, 85.
 ܐܚܝܢܐ Ethipe. murmurare 5, 89; II 480 e. — Ethpa. proclamari 1, 15.
 ܐܚܝܢܐ murmuratio, indignatio invenitur 5, 111, sed etiam ܐܚܝܢܐ; II 408 a.
 ܐܚܝܢܐ lamentans 4, 13.
 ܐܚܝܢܐ Aph. movere II 505 d.
 ܐܚܝܢܐ laxitas, pigritia II 458 d. 352 e. 358 f. III 333 f. 373 f. 426 a. 433 e. 449 a. 468 d.
 ܐܚܝܢܐ laxa II 352 c.
 ܐܚܝܢܐ 44, 103 corrigendum est in ܐܚܝܢܐ.
 ܐܚܝܢܐ 19, 15 in cod. B. Sed lectio ܐܚܝܢܐ in cod. A praeferenda est, ut apparet ex 28, 50.

- 47, 28 (ubi cod. A 𐤒 habet);
 50, 18; II 346 e. 504 e. III
 10 a. 109 e. 274 f. 593 a; ser-
 pere (um sich fressen) II 451 a.
 𐤒𐤓𐤕 motus, impulsus II 460 a.
 𐤒 Pe. conterere II 469 c.
 𐤒𐤓 gutta II 529 d. III 22 e.
 𐤒𐤓 II, 342 e, 𐤒𐤓 III 171 a,
 rivulus.
 𐤒 Aph. aliquid suppurare II
 390 d.
 𐤒𐤓𐤕 proprie manuum torsio
 75, 54.
 𐤒𐤓 accusans, vituperans II
 449 c.
 𐤒𐤓 reprehensio, vituperatio
 40, 29; II 449 b. 510 b. 514 f.
 III 230 e. 365 c. 654 f. 659 c. d.
 𐤒 Aph. dimittere, expellere,
 repudiare, concedere, permit-
 tere 26, 29; 27, 33; II 516 b.
 517 b. c. 539 d. 540 e. 571 e.
 𐤒 signum, nota II 491 f.
 𐤒 Pe. scelestum esse II 456 e.
 𐤒 humidus III 177 e.
 𐤒𐤓, abundare, vigere, florere
 III 665 e, ps. 72. 12; Jer. 12, 1;
 Hos. 10, 1; Job 3, 18; 21, 9 hex.
 𐤒 Pe. susurrare III 633 d, lo-
 qui 69, 101; II 338 c. III
 151 a.
 𐤒 interrogans III 369 d.
 450 d. 451 d. e. 569 b.
 𐤒𐤓 communicatorie, adsciti-
 tie II 460 c.
 𐤒𐤓 pro 𐤒𐤓 40, 30.
 𐤒𐤓 (melius 𐤒𐤓) annulorum
 catena, armilla III 245 a. 319 f.
 𐤒 II 454 a, secundum ver-
 sionem latinam *laqueus*, sed
 melius, ut videtur, *scintilla*,
 cf. ar. شَبَّ, hebr. שָׁבִיב, chald.
 שְׁבִיב.
 𐤒 Aph. captivationem efficere
 II 527 b.
 𐤒 captivator 12, 4; II 436 a.
 III 130 e. 205 e. 382 a. 385 b.
 398 f.
 𐤒 Ethpa. se quasi infantem et
 innocentem gerere II 320 b.
 𐤒 infantia II 453 b. 527 d.
 550 f. III 276 d. 595 e. 596 d.
 𐤒 error II 457 e.
 𐤒 violentia, necessitas II
 450 b. 453 b.
 𐤒 perturbatus 11, 104; 75,
 114, sed 𐤒 etiam inve-
 nitur 75, 112; 77, 77. 82.
 𐤒 perturbator II 517 a.
 𐤒 daemoniacus 61, 32; II
 409 e.
 𐤒 Ethpa. ejici, projici 61, 29. —
 𐤒 voluptati habe-
 nam remittere 21, 4.
 𐤒 Pe. blandiri 9, 48; III 673 d.
 𐤒 blandimentum III 378 c.
 𐤒 mittens III 176 c.
 𐤒 Pe. desertum, infirmum,

- extinctum esse, languescere
 36, 182 (in Cod. C); 46, 74.
 𐤀𐤃𐤅𐤃 vigil II 475 b.
 𐤀𐤃𐤅𐤃 lotio III 589 a.
 𐤀𐤃𐤅𐤃 Pe. effundere 30, 69.
 𐤀𐤃𐤅𐤃 munus, donatio 15, 19.
 𐤀𐤃𐤅𐤃 solitarie vivere II 461 a.
 𐤀𐤃𐤅𐤃 donum III 503 b.
 𐤀𐤃𐤅𐤃 Aph. dolorem efficere III 420 d.
 𐤀𐤃𐤅𐤃 pacificatio III 96 a.
 𐤀𐤃𐤅𐤃 limatio, expolitio II 498 b.
 III 94 f.
 𐤀𐤃𐤅𐤃 purus, clarus II 510 a.
 𐤀𐤃𐤅𐤃 Pe. Fut. A, cessare, proprie defluere II 516 a. — Ethpa. conflari, defaecari 43, 214. — Aph. solvere, liquefacere, purificare II 363 b.
 𐤀𐤃𐤅𐤃 effluvium, flumen II 497 f. 498 a. III 579 e, fortasse faex 17, 110.
 𐤀𐤃𐤅𐤃 rivus II 342 e.
 𐤀𐤃𐤅𐤃 Aph. nigrum facere III 578 c. — Ethpa. obfuscarī III 532 e.
 𐤀𐤃𐤅𐤃 massa atra 49, 149.
 𐤀𐤃𐤅𐤃 simpliciter, modo communi II 429 e.
 𐤀𐤃𐤅𐤃 Pe. laborare, operam dare, exercere 40, 10; 41, 72; 43, 192; praeparare, componere III 371 e; contritum esse III 374 e. Part. pass. 𐤀𐤃𐤅𐤃 laborans 7, 46, 66; 9. 43. 57; III 127 f (ubi forma 𐤀𐤃𐤅𐤃 invenitur); laboriosus, aerumnosus, contristatus III 242 c. 243 d. 318 d. 374 d. — Cf. Middeldorpf l. c. p. 448.
 𐤀𐤃𐤅𐤃 labor 66, 29, moeror III 586 f.
 𐤀𐤃𐤅𐤃 relinqui II 526 b.
 𐤀𐤃𐤅𐤃 in pejus mutari II 551 c.
 𐤀𐤃𐤅𐤃 desiderare 71, 63.
 𐤀𐤃𐤅𐤃 Fut. A, Pe. aeruginem contrahere III 55 a. — Pa. II 439 f metro repugnat et in Aph. mutandum est.
 𐤀𐤃𐤅𐤃 Ethpa. desipere III 396 a.
 𐤀𐤃𐤅𐤃 jaciens, dormiens 70, 59.
 𐤀𐤃𐤅𐤃 inventio 46, 32; II 319 a. 329 f.
 𐤀𐤃𐤅𐤃 Aph. habitare facere II 414 b.
 𐤀𐤃𐤅𐤃 daemon hominem inhabitans III 200 d.
 𐤀𐤃𐤅𐤃 majestas divina 𐤀𐤃𐤅𐤃 III 568 a.
 𐤀𐤃𐤅𐤃 Pe. inebriatum esse II 551 d, deturpari, deformari, caligare de oculis 31, 118. — Pa. blasphemare 38, 73; II 438 c (quod Rödiger falso tamquam exemplum conjugationis Peal attulit), 523 f, diripere II 551 c.
 𐤀𐤃𐤅𐤃 III 29 f et 𐤀𐤃𐤅𐤃 II 458 f turpis actio.
 𐤀𐤃𐤅𐤃 Aph. quiescere facere II 474 c. — Ethpa. ad quietem perduci II 390 d.

ܡܥܬܐ Pe. Fut. U, pro ܡܥܬܐ

III 556 d, cf. chald. ܡܥܬܐ.

ܡܥܬܐ silens, pro ܡܥܬܐ II 418 b.

ܡܥܬܐ

ܡܥܬܐ Pe. Imperat. U, quamquam

Fut. A habet, cf. III 388 c.

398 d.

ܡܥܬܐ ܡܥܬܐ idem ac ܡܥܬܐ ܡܥܬܐ
41, 147.

ܡܥܬܐ Plur. ܡܥܬܐ mamma II 423 f.

ܡܥܬܐ rursus 35, 193.

ܡܥܬܐ poenitens 3, 50; 31, 147;
39, 157; II 407 d. 445 c.

471 a. 516 d. III 27 e. 169 c.

245 f. 315 c. 333 c. 338 c.

347 e. 359 a. 367 c. 371 b. d.

375 b. f. 377 a. 382 f. 383 a.

b. 568 a.

ܡܥܬܐ Aph. stupere facere, exci-
tare 18, 52.

ܡܥܬܐ confusio 9, 36; III 265 e.
440 a.

ܡܥܬܐ allium 60, 92, cf. Num.
11, 5.

ܡܥܬܐ ulcus III 124 b.

ܡܥܬܐ Pe. manere, quiescere II 437 d.
III 108 e.

ܡܥܬܐ Pe., ut videtur, descendere,
immergi, 76, 98, cf. ar. ܡܥܬܐ.

ܡܥܬܐ poenitentia 52, 87; II
480 a. 508 f. 514 c. III 339 b.

378 d. 392 d. 585 b.

ܡܥܬܐ Pe. infirmum fieri III 57 c.

58 b. 447 a. — Aph. debilitare,
superare 54, 13; III 623 e.

ܡܥܬܐ infirmus, miser III 279 a.
319 e. 593 f.

ܡܥܬܐ humiliare III 317 f. 319 e.
347 f.

ܡܥܬܐ Ethpe. vehementer irasci seu
timere II 440 f (non Ethpaal,
quod metro repugnat).

ܡܥܬܐ faex, impuritas II 440 f.
476 f. III 592 b. 272 d; ܡܥܬܐ

30, 52. 65. 69. 127; 31, 126;

45, 105; 35, 125; II 504 c.

505 a. 506 d.

ܡܥܬܐ turbidus, impurus II 476 f.

ܡܥܬܐ impuritas III 113 f.

ܡܥܬܐ Aph. jacturam pati II 533 f.

ܡܥܬܐ Pa. studio et sollicitudine
aliquid facere II 417 f.

ܡܥܬܐ instans, appropinquans
14, 63.

ܡܥܬܐ Aph. sperare facere, sequi.
ܡܥܬܐ.

ܡܥܬܐ reprehensor III 169 f.

ܡܥܬܐ reprehensio, coercitio III
170 a.

ܡܥܬܐ Pa. tertio aliquid facere 1,
149. 150. Saepe conjungitur

cum ܡܥܬܐ iterare, cf. 1, 152; 29,
208. 213. 234; III 99 a, aut cum

ܡܥܬܐ duplicare, cf. II 400 d.

ܡܥܬܐ triduanus, Dominus Je-
sus Christus, qui per tres dies
in sepulcro jacuit 1, 105; 41,
202; triunus 2, 49; 5, 83.

𐤍𐤊𐤏𐤋𐤍 se tamquam infantem ge-
rere II 320 b.

𐤍𐤊𐤏 Ethpe. mirari II 354 f.

𐤏𐤋𐤏𐤋𐤍 sanies, ulcus 11, 26; II
515 c. III 619 e.

𐤏 Ethpa. fumigari III 203 a.

𐤏𐤋 Pe. verbum auxiliare 69, 23.—

Ethpe. praedicare, laudare III
560 b, sed bene a Bernstein

(l. l. p. 313) in Peal mutatur.

𐤏𐤋𐤏 iteratio III 198 f.

𐤏𐤋𐤏 idem 35, 47. 48.

𐤍𐤊 Pe. Fut. A, laborare, fati-
gari 49, 100; 50, 20; 74, 122;
III 444 f. 446 b. Part. pass.
vexatus III 372 b.

𐤍𐤊 III 614 f, sed bene a Bern-
stein (pag. 313) in 𐤍𐤊𐤏
mutatum est.

𐤏𐤋𐤏 pondus aut impetus III
192 e.

𐤏𐤋𐤏𐤋𐤍 firmus, stabilitus III 666 e.

𐤍𐤊𐤏𐤋𐤍 firmiter, recte 15, 34; 51,
130; 59, 9; II 501 d. III 20 a.
239 b. 269 f. 464 c. 465 b.

𐤏𐤋𐤏𐤋 aries III 653 a.

𐤏𐤋𐤏𐤋𐤍 nutriens II 316 e.

𐤏𐤋𐤏𐤋𐤍 erumpens, defluens, prae-
sertim de lacrimis III 253 c.
418 f, sed et improprie de
ipsis oculis III 479 a.

𐤏𐤋 Ethpe. rectum fieri II 509 d.

Volumen carminum Nisibenorum, a beato Domino Ephraem compositorum.

I. Ad modum: Aperiam os meum in scientia.

¹ Tu, Deus misericors, Noe recreasti, cum et ipse misericordiam tuam recreasset. Oblatis enim sacrificiis cohibuit diluvium, et ob dona data promissionem accepit. Cum oratione thureque te placasset, tua gratia eum jurejando et arcu donavit, ita ut, si quando diluvium terram laedere audet, arcus extensus sit exadverso, qui illud expellat terraeque animum addat. Tu juratus pacem custodias et arcus tuus pugnet contra indignationem tuam! (Responsorium: Extende arcum tuum adversus inundationem! nam ecce, elevavit fluctus suos contra muros nostros). ² Aperte proclamatum est, Domine, vilem illum, quem Noe sparsit, sanguinem in aeternum prorsus iram cohibuisse. Quanto ergo validior erit sanguis unigeniti tui, cujus sparsione inundatio nostra cohibeatur, cum nonnisi tamquam illius praefigurationes valida facta essent vilia sacrificia, quae Noe obtulit iisque iram

I. In hoc carmine S. Ephraem, patriae personam agens, obsessionem, qua Nisibis jam tertio affligebatur, et inundationem ab hostibus molitam deplorat et misericordiam divinam implorat. Ad quam obtinendam gratiae recordatur, quam Deus diluvii tempore in Noe contulit, atque ostendit, urbem Nisibenam hac gratia cum digniorem esse, tum magis indigere, quam ipsum Noe ejusque familiam. — Tempus facile est inventu, cum haec obsessio expresse tertia nominetur (cf. carm. 1, str. 6. 11; 2, 5. 19; 3, 11. 12; 6, 1. 3), quae anno 350 accidit. Plura de hac obsessione in prolegomenis dicta sunt. Hoc primum carmen scriptum est, antequam aquae aggerem perruperunt et confractionem muri effecerunt.

¹ De مَقْدُودٍ „tu juratus“ cf. quae in indice s. v. مَقْدُودٍ protuli.

cohibuit. Placeris ergo oblatione altaris mei et cohibe a me inundationem mortiferam! Ita salutiferum erit utrumque signum tuum, mihi crux tua et Noe arcus tuus. Crux tua scindat mare aquarum, arcus tuus cohibeat pluviae inundationem! ³ Ecce omnes undae perturbant me. Arcam quidem in eo beatiorum constituisti, quod fluctus tantum eam circumdabant; me autem tumuli et tela et undae circumdant. Illa quippe thesaurorum depositarium tibi erat, ego e contra depositarium debitorum. Itaque illa in amore tuo fluctus subegit, ego autem in ira tua orbata sum inter tela. Gestavit illam inundatio, perturbat me flumen. O nauta illius arcae, esto mihi quoque nauta in sicco! Sicut illi requiem dedisti in portu montis, ita mihi quoque requiem praesta in portu murorum meorum! ⁴ Me justus Deus abunde castigavit, cum arcam illam dilexisset inter medios fluctus. Vicit enim Noe libidinis fluctus, qui ipsius aetate filios Seth suffocaverant. Qui, ut ipsius caro filiabus Cain resisteret, fluctuum superficiem tamquam solum ascendit et, ne a mulieribus pollueretur, animalia copulavit, quorum omnia paria in arca ad matrimonii copulam conjunxit. Oliva, quae alias per oleum suum facies exhilarare solet, illorum facies per folium suum exhilaravit; me vero flumen, cujus potatio laetificat, per inundationem suam, Domine, contristat. ⁵ Abominationem iniquitatum mearum vidit justitia tua et oculi tui puri detestantur me. Congregasti aquas per immundum, ut facias mihi purgationem a peccatis, non ut per eas baptizando me purifices, sed ut terrendo me corrigas. Undae enim excitabunt ad orationem, quae abluet delicta mea. Aspectus earum, poenitentia plenus, est mihi pro baptismo. In mari illo, Domine, quod ad suffocandum

³ Tres hic enumerantur hostium oppugnationes, tumuli, qui et aquae immittendae et telis ejiciendis inserviebant, tela, quibus defensores in muro constituti interficiebantur, denique aquae fluctus. Cf. prolegomena.

⁴ S. Ephraem inter primos est, qui filios Dei Gen. 6 de Sethitis interpretati sunt, cf. ed. rom. I, 48; II 455—456; 477—479; III 564.

⁵ Immundus vocatur Saporis rex, tum ob idololatriam, tum ob horrenda sua et incestuosa matrimonia, cf. G, G. — Mare Syris nominatur quaecumque aquarum congregatio; hic significat Myrdonii fluctus in aggres immissos.

me destinatum est, potius peccata a misericordia suffocentur! In mari rubro corpora submersisti; in hoc autem peccata submerge pro corporibus! ⁶ Arcam misericordia ductus constituisti, per quam servares omnium residua. Ne in ira terram orbares, gratia tua fecit terram ligneam; illam in hanc evacuasti, postea hanc in illam regredi fecisti. Meae autem terrae ter impletae et evacuatae sunt. Et nunc undae aggrediuntur me, ut deleant reliquias, quae evaserunt in me. In arca residuum servasti, in me quoque, Domine, serva fermentum! Arca quasi gignens in montem emisit incolas suas; utinam et ego libere in meas terras emittere possim eos, qui in me inclusi sunt! ⁷ Inclusos in munitionibus meis laetifica, Domine, qui illos inclusos per olivam laetificasti. Misisti illam tamquam medicum per columbam infirmis, qui omnibus undis cruciabantur. Intravit et expulit omnes dolores eorum, nam gaudium ejus vicit moerorem et evanuit tristitia per solatium ejus; et sicut dux exercitus dedit fiduciam timentibus, sparsit conversationem inter desertos, effecitque, ut oculi aspectum pacis gustarent et os festinanter ad laudem tuam aperiretur. Sicut olivam illam in undis conserva me, ut per me laetifices inclusos in munitionibus meis. ⁸ Inundatio ausa est irruere in murum nostrum, sed sustentabit eum potentia, quae omnia sustentat. Non cecidit sicut aedificium arenae superstructum, quia non aedificavi doctrinam meam super arenam. Petra erit mihi fundamentum, quia super petram tuam aedificavi fidem meam. Fundamentum secretum fiduciae meae portabit muros meos. Ceciderunt enim muri Jericho, quia super arenam aedificavit fiduciam suam. Moyses e contra aedificavit murum in mari, quem super petram

⁶ Terrae urbis Nisibis, id est agri et pagi finitimi, jam ter evacuatae sunt, nimirum quia incolae earum tempore trium Persarum invasionum aut aufugerunt aut in urbem munitam se receperunt. Oratur ergo Deus, ut, quemadmodum in arca reliquias generis humani servavit, ita et urbem Nisibin, eosque, qui in eam confugerunt, conservet, nec per excidium urbis omnem spem abscidat.

⁸ Videntur Persae aquas Mygdonii, antequam eas in aggeres immiserunt, diu retinuisse et collegisse, ut magno impetu in muros irruerent. S. Ephraem certe divino auxilio adseribit, quod tum murus non confractus est.

aedificavit animus ejus. Fundamentum Noe in petra positum erat, ideoque aedificia lignea in aquis portavit. ⁹ Compara animas, quae in me sunt, animalibus in arca! Loco Noe, qui tristis erat in ea, ecce altare tuum, triste et humiliatum! Loco mulierum nuptarum in ea, ecce virgines meas, quae non nubunt! Loco Cham, qui post egressum suum nudavit turpitudinem patris sui, ecce operatores charitatis, qui fovebant et vestiebant apostolos. In doloribus meis insipienter loquor, Domine; noli igitur arguere, si irritant te verba mea. Prosperos, qui murmurabant, silere fecisti; mei autem miserere, sicut postremorum, qui siluerant! ¹⁰ Ante iram fecisti domum refugii, sed restiterunt ei omnes gentes. Noe vero recreabatur in requie, quia quietem praestitit habitatio ejus sicut nomen ejus. Clausisti portas, ut servares justum; aperuisti cataractas, ut perderes immundos peccatores. Constitit Noe inter terribiles undas extrinsecus et pernicioosa ora intrinsecus; circumtulerunt eum undae, perturbarunt ora. Tu vero placasti bestias intraneas cum eo et humiliasti coram eo undas extraneas, mutastique aspera celeriter, quia tibi, Domine, facilia sunt difficillima. ¹¹ Audi et perpende comparisonem mei et Noe, et etiamsi levior inveniatur dolor meus quam dolor illius, gratia tua aequet salvationes nostras! Ecce enim filii mei, sicut ille, positi sunt inter iratos et perniciosos. Pacem igitur praesta mihi, Domine, cum intraneis, et humilia coram me extraneos et duplica victoriam meam. Et quia ter me invasit furiosus ille interfector, Christus tuus triplicet etiam gratiam suam! Ne vincat malignus misericordiam tuam, immo supera eum, qui me iterum atque tertio invasit! Volet victoria mea per orbem, laudem tibi paratura in orbe! O qui resurrexisti tertio die, noli nos occidere in tertia calamitate.

⁹ Alludere videtur ad Num. 11 aut 14 aut 16.

¹⁰ Nomen Noe quietem significare notum est.

¹¹ Sub iratis (سَفَاتِي) cives partium studio, haeresi imprimis Ariana, distractos ab invicem, sub perniciosis (سَحَابِي) autem hostes, extra insidiantes, fluctusque ab iis excitatos intelligendos esse, mihi videtur postulare comparatio cum Noe.

II. De liberatione urbis.

Ad modum: Consolamini promissionibus.

¹ Aperta sunt hoc die ora ad gratias agendas. Ii ipsi, qui scissuras aperiebant, aperuerunt ora filiorum meorum; laudant misericordem, qui salvavit populum nostrum, neque hoc tempore id spectavit, ut retribueret nobis secundum merita nostra. Cum jam excitati essent ii, qui nos captivos abducere vellent, gustaverunt saecula gratiam tuam per salvationem nostram. (Responsum: Ab omnibus ore praeditis laudetur gratia tua)! ² Salvavit nos sine muro et se murum nostrum esse docuit. Salvavit nos sine rege et testatus est, se esse regem nostrum. In omnibus omnino salvavit nos et monstravit, se ipsum esse omnia. Salvavit nos per gratiam suam et hoc modo rursus revelavit, se gratis misereri et salvificare. Ab omni gloriante aufert gloriam et dat eam gratiae suae. ³ Sonus omnium orum non sufficit ad laudem tuam. Nam in illa hora, qua lux nostra fumigabat et jam prope extincta erat, repente (quia tibi omnia facilia sunt) prorupit et resplenduit. Quis unquam vidit duo haec mirabilia, quod desperato magna exstitit multaque spes, et quod hora ululatus mutata est in praedicationem? ⁴ Haec est dies festi, quia in ea pendent festa. Si enim ira nos captivasset, cessassent etiam festa nostra; quia autem superavit vicitque pax nostra, ecce intonant festa nostra. Haec dies benedicta sustentat omnia; in ea enim pendet urbs, in urbe populus, in populo pax, in pace pendent omnia. ⁵ Ex ipsis scissuris multiplicasti victorias. Gloria triuno adscendit e tribus scissuris,

II. Hoc carmen post liberationem urbis concinnatum, gratias agit Deo, simulque conqueritur, cives Nisibenos nec per afflictiones, nec per beneficia divina ad veram seriamque poenitentiam revocari posse.

¹ Ii, qui scissuras aperuerunt, sunt Persae, qui per aquae impetum murum confregerunt. Ipsi dicuntur aperuisse ora Nisibenorum ad gratias agendas, quia per murorum confractionem Deo occasionem praeberant mirificam urbis protectionem ostendendi.

⁵ Tres scissurae de tribus urbis obsessionibus intelligendae sunt, cum in unaquaque murus scissus esse videatur, cf. etiam str. 19. Cum tamen vox

quia descendit et restauravit eas per misericordiam, quae cohibet iram. Confregit eum, qui non intellexit, quod nos nonnisi edoceret. Docuit internos, quod justo iudicio scidit scissuras; docuit externos, quod benigne restauravit eas. ⁶ Loquimini et afferte gloriam, salvati mei, in hac die, senes et pueri, adolescentes et virgines, infantes et innocentes, et ecclesia, mater civitatis! Senes enim liberati sunt a captivitate, juvenes a cruciatu, infantes ab allisione, mulieres a denudatione, ecclesia a derisione. ⁷ Venit ad nos duriter et perterrefacti sumus ad momentum; venit ad nos suaviter et emendati sumus ad horam. Avertit se et reliquit nos paululum, tum erravimus in infinitum, sicut fera bestia, quae discit, blandimentis et perterrefactione commota, quae vero, simulac homines averterunt se ab ea, rebellat, errat et perniciosa exsistit media in pace. ⁸ Retribuit nobis, nec tamen timuimus; salvavit nos, nec tamen pudefacti sumus. Coarctavit nos et multiplicata sunt vota, laxavit et multiplicata sunt delicta nostra. Cum affligeret nos, erat pactum cum eo; cum nos respirare sineret, erat rursus perversio. Sed quamquam noverat nos, abiecit se, ut nos stabiliret. Sub vesperam glorificavimus eum, tempore matutino rejecimus eum. Si necessitas discessit a nobis, etiam veritas discedit a nobis. ⁹ Afflixit nos scissuris, ut retribueret nobis pro peccatis. Tumulos elevavit, per quos deprimeret gloriationem nostram; aquas scidit, per quas ablueret sordes nostras. Coarctavit nos, ut conveniremus in templo suo; coarctavit nos et extincti sumus; sed simulac aperuit nobis, rursus aberramus. Similes sumus lanae, quae versicolore omnium colorum varietate praedita est. ¹⁰ Sciamus, beatos Ninivitas non conversos esse per tumulos, nec per aquas, nec per scissuram, nec etiam per arcus, nec quia sonum chordae arcus pertinuissent eoque ad poenitentiam ducti essent; sed audita voce contempta confestim jejunium indixerunt infantibus suis, castitatem praeceperunt juvenibus suis, humiliarunt reges suos.

¶ *etiam de quacunque calunitate adhiberi possit, fortasse muri contractio ad tertiam obsessionem restringi debet.*

¹¹ Castigasti nos, et nos te justum confitebamur, quia non accidit fortuito; salvasti nos et gratias egimus, quia indigni eramus. Misertus es nostri, et quidem non ideo, quia vana opinione sperasses, nos poenitentiam acturos esse. Apertum enim tibi est, nos post gratiam tuam rursus errare; cognosti, quod peccavimus et cognosti, nos peccaturos esse. Bene sciebas culpam nostram et praeteritam et futuram, quando misertus es nostri. ¹² Comparavit poenitentiam nostram, ut superaret debita nostra; sed ne in aequilibrium quidem utraque mensura ascendere potuit, cum multa graviusque essent peccata nostra et deficeret poenitentia nostra. Jusserat jam Deus nos vendi pro debitis nostris, gratia autem ejus facta est advocata nostra. Caput debiti una cum foenore solvimus per quadrantem, quem porrexit poenitentia nostra. ¹³ Dimisit nobis debitum decem millium talentorum propter perpauca, quod tribuimus ei. Ad illud quaerendum valde coactus erat, ut justitiae suae satisfaceret; rursus autem ad dimittendum inductus erat, ut laetificaret bonitatem suam. Lacrimas per momentum temporis dedimus ei. Justitiae suae indulgit quaerendo et perpauca sumendo; bonitatem suam laetificavit, cum multum propter hoc paucum dimitteret. ¹⁴ Permulta debita sunt, quae dimisit nobis, permulta, ita ut linguae nostrae impares sint bonitati ejus. Dimisit nobis, nos autem non dimittimus; retribuimus ei perverso modo. Peccata commissa denuo inscribimus; clamamus: dimitte, Domine! oramus: quaere, Domine! scilicet: dimitte! si nosmet ipsi peccavimus, quaere! autem, si alius peccavit in nos. ¹⁵ Neque etiam sicut extranei oppugnatores laboravimus pro vita nostra. Illi enim elevaverunt tumulos, nos autem ne voces quidem; illi dissolverunt murum, nos autem ne vincula quidem debilia in corde nostro. Rejecit tamen Deus solertes propter nos socordes; rejecit laborem extraneorum, quamquam ipse intus ingratis rejicitur. ¹⁶ Dimisit loquentes et percussit silentes; murus laesus, populus autem instructus est; pepercit patibilibus et percussit murum passioni non obnoxium. Nam pro animabus nostris sensibilibus percussit lapides sensu carentes, ut nos castigaret. In amore suo pepercit corpori nostro, et cele-

riter percussit murum nostrum. ¹⁷ Quis unquam vidit, scissuram pro speculo fuisse. Utraque pars intuita est in id, utebantur eo extranei et intranei. Videbant in eo tamquam prae oculis potestatem frangentem et sanantem. Videbant eum, qui scissuram scidit rursusque restauravit. Extranei videbant fortitudinem ejus et perfecti sunt nec vesperam expectabant; intranei videbant auxilium ejus et laudabant eum nec tamen sufficebant. ¹⁸ Dies salvationis tuae excitet somnolentiam tuam. Quando murus scindebatur et elephantes insistebant et tela pluebant et viri audacter aggrediebantur, erat spectaculum coelestibus; pugnabat ibi peccatum, sed triumphabat ibi gratia. Misericordia vicit infra, angeli clamaverunt superne. ¹⁹ Et studuit hostis tuus, ut percuteret artibus suis murum te circumvallantem, perfugium incolarum tuorum; studuit, sed non potuit. Et ne putaret, se post scissionem muri etiam intraturum et nos captivaturum esse, scidit eum quidem, nec semel tantum, sed pudefactus est; neque hoc sufficebat, sed ter ei accidit, ut pudeviret ter in tribus conatibus. ²⁰ Mihi quoque in media tua multiplicetur beatitudo per gratiam, ut, qui in te multa peccaverim, in te quoque multos fructus feram, et ut senectus mea in te misericordiam adipiscatur pro iis, quae in te peccavit juvenus mea. Ore filiorum tuorum ora pro me filio tuo, qui peccavi supra vires meos et poenitentiam egi infra vires meos, qui sparsi sine mensura et collegi minima mensura.

III. Carmen alterum ejusdem modi.

¹ Stabili auditum nostrum, ne solvatur et aberret. Est enim aberratio, si investigamus, quid sit Deus et cui similis sit. Quomodo enim possumus pingere in nobis imaginem illius essentiae,

¹⁷ Comparatur haec muri scissura cum speculo, quia in ea justitia, et in restauratione ejus potentia, bonitas, auxilium Dei cerni potuit.

III. Hoc carmen eodem cum antecedenti tempore scriptum est. Post praemissam adhortationem contra Arianos, qui S. Trinitatis mysterium perscrutari praesumebant, praedicat Dei misericordiam in liberatione urbis, civesque admonet, ut iterata castigatione edocti poenitentiae et emendationi studeant.

¹ Stultum est Deum perscrutari velle, quia nec ipsius animae nostrae

quae similis est menti. Nihil est in ea coarctatum; tota videt atque audit, tota est tamquam loquens, et totalitas ejus in omnibus singulis sensibus existit. (Responsorium: Gloria sit unicae essentiae, quae investigari nequit a nobis!). ² Non possumus perscrutari aspectum ejus, ita ut pingatur in intellectu nostro; audit sine auribus, loquitur sine ore, operatur sine manibus, vidit sine oculis. Non potest eam comprehendere animus noster et desistit ab ea, cum talis sit; sed ipsa in bonitate sua induit formam humanam, ut nos colligeret sibi similes redderet. ³ Discamus, quomodo haec essentia sit spiritualis et apparuerit tamquam corporalis, et iterum sit pura et apparuerit tamquam irata. Fiebant enim haec propter nostram utilitatem, quia essentia illa nobis similis facta est, ut nos ei similes fieremus. Revera quidem unus tantum ei similis est, filius, qui processit ab ea, ejusque accuratissima imago est. ⁴ Nisibis, audi haec! propter te enim haec scripta et dicta sunt. Tibi et aliis in mundo fuisti causa proeliorum et sacrorum tractatum. Ora super te, o inclusa, ora super te canebant. Sed post triumphum et liberationem tuam aperta sunt ora in te ad jubilationem et laudationem. ⁵ Oratio incolarum tuorum sufficebat ad salvationem tuam, non quia justis, sed quia poenitentes erant, et, quantumvis flagitiosi, tamen se castigationi divinae animo partim debitis depresso, partim virtutibus ornato subiciebant. Utinam in posterum bonis fructibus excellant, sicut hucusque peccatis excelluerunt! Certe victoriae corona iis affulsit, simulac in saccis poenitentiam egerunt. ⁶ Dies liberationis tuae est rex

naturam, qua in singulis sensibus tota est, intelligere possumus. Hoc argumento S. doctor saepissime utitur in hymnis contra scrutatores, cf. III, 180.

³ Sententiarum nexus hic est: Ipsa quidem Dei essentia a scrutatoribus investigari nequit; hoc tamen intelligere possumus, cur Deus, quamquam spiritus est, humanam formam induit, et cur, quamquam est ens clarissimum et sanctissimum, iratus videtur et homines castigat. Incarnatus enim est Deus, ut nos sibi similes faciat, et in ira nos castigare videtur, ut nos emendet. Hoc modo transitum sibi pandit poeta ad sequentia, quae maxima ex parte de utilitate castigationis agunt.

⁶ Docemur hic, murorum scissionem Sabbato, liberationem autem die dominica contigisse. Similiter et Theodoretus tradit, Saporem post muri

omnium dierum. Sabbatum destruxit muros tuos, prostravit ingratos; dies autem resurrectionis filii resurgere fecit cladem tuam. Dies resurrectionis te resurgere fecit secundum nomen suum et glorificavit nomen suum. Sabbatum vero reliquit custodiam suam et seipsum vituperavit per operationem scissurarum. ⁷ Samariae praevaluit fames, in te autem praevaluit satietas. Samariae repente evenit et exstitit satietas; tibi autem insonuit et advenit repente mare. Illic edebatur infans et vitam iis sustinuit; in te autem edebatur corpus vivum et vivificans omnia; repente salvavit manducatus manducatores. ⁸ Notum est, bonum Deum non voluisse calamitates, quae omni tempore homines affligunt, quamquam ipse eas immisit, sed peccata nostra causam esse nostrarum afflictionum. Nemo de creatore nostro, sed hic de nobis conqueri potest, cum eum peccando coegerimus, ut nobis contra ipsius voluntatem irascatur et nos percutiat contra ipsius beneplacitum. ⁹ Terra et vitis et oliva indigent castigatione. Oliva conterenda est, ut fructus ejus suaviter fragrent; vitis putanda est, ut fructus ejus pulchri sint; humus arandus est, ut proventus ejus boni sint; aqua in canales deducenda est, ut deserta irrigare possit; aes denique et argentum et aurum perpolienda sunt, ut splendeant. ¹⁰ Si ergo ipse homo omnia nonnisi castigando pulchra facit, et si quando castigationem spernit et negligit, omnia odibilia et inculta fiunt, discat homo per illud, quod castigat, eum quoque, qui ipsum castigat. Et homo quidem ideo castigat, ut ipse inde utilitatem percipiat. Unusquisque enim servos suos castigat, ut ipse possideat eos; bonus autem Deus castigat servos suos, ut ipsi se possideant. ¹¹ Fiant afflictiones tuae libri ad admonendum te. Ii enim, qui ter inclusi erant, sufficiunt, ut fiant tibi libri, in quorum historiis mediteris omni hora. Quia duo testamenta spreve-

perruptionem in posteram diem expectasse, ut urbem caperet. Nec ab eo differt Julianus, qui tamen in eo errat, quod ait, Saporem post muri restorationem adhuc per longius tempus ante urbem remansisse, cf. 2, 17.

¹ Hic S. Ephraem aperte reale^m Christi praesentiam in eucharistia testatur. Cf. 2 Regg. 6—7.

ras, ne in iis legeres salutem tuam, ideo Deus scripsit tibi tres illos libros duros, in quibus legeres castigationes tuas. ¹² Inhibeamus futurum per praeteritum; erudiamur poena inflicta, ut evitemus intelligendam; reminiscamur praeteriti, ut dissolvamus futurum. Cum primae plagae obliti essemus, altera nobis institit; cum alterius quoque obliti essemus, tertia nos ursit; quis jam nunc obliviscetur?

IV. Ad modum: Congregatio afflictionum mearum.

¹ Mi Deus, indesinenter introibo ad portam domus tuae. Ego, quae rejeci omnem gratiam, poscam audacter, ut accipiam impudenter. (Responsorium: Spes nostra, esto murus noster!). ² Si enim, Domine, singulare tritici granum a terra valde multiplicatur, quanto magis orationes meae ditabunter per gratiam tuam. ³ Propter voces infantium meorum suspirantes et clamantes aperi mihi portam misericordiae tuae! Propter voces eorum lactifica luctum saccorum eorum! ⁴ Fili unigenite, qui eras infans et conversabaris cum maledictis pueris Nazarenis, exaudi agnos meos, qui viderunt lupos, et ecce clamant. ⁵ Si enim, Domine, grex in campo videt lupos, confugit ad pastorem et auxilium quaerit sub baculo, qui edaces pellit. ⁶ Ita tuus quoque grex videt lupos, et ecce clamat valde. Vide eum perturbatum esse; crux tua sit baculus, qui depellat devoratores gregis! ⁷ Accipe benigne clamorem meum per pueros meos, qui omnino puri sunt! Ille enim infans paucorum dierum placare potest, Domine, antiquum dierum. ⁸ In

IV. Oratur Deus, ut, precibus populi flexus, urbi agrisque ejus pacem restituat, eosque, qui aufugerunt, reducat. Hoc carmen scriptum est sub initium mensis Nisan, qui prorsus cum Aprili romano concidit, a. 359, iquando Nisibeni certum nuntium acceperunt, Saporem cum ingenti exercitu ad Mesopotamiam invadendam appropinquare. Ait enim S. Ephraem 7, 3, malos nuntios mense Nisan allatos esse, agros autem a Romanis tempore lunae decrescantis vastatos esse 6, 24. Tempus autem lunae decrescantis a. 359 prius dimidium mensis Aprilis occupavit. Hoc ergo carmen ad initium mensis Nisan referendum est. Apparet, Nisibenos publicam supplicationem instituisse, cui totus populus, etiam infantes, intererant, ut precibus suis finem belli a Deo impetrarent.

plateis meis omnibus infantibus meis sit pax illa, quam evangelizaverunt angeli descendentes illo die, quo infans se demisit in praesepe. ⁹ Duo et septuaginta senes, seniores illius populi, non sufficebant medendis scissuris; infans vero hic, Mariae filius, pacificat omnes regiones. ¹⁰ Miserere, Domine, infantium meorum, per eosque memento nativitatis tuae, quod ipse fuisti infans. Ii igitur, qui similes sunt infantiae tuae, salventur per gratiam tuam! ¹¹ Mixtus est in grege tuo clamor innocentium cum sono ovium, quae invocant pastorem omnium, ut liberet se ab omnibus malis. ¹² Contexam omnes voces et faciam ex iis coronam vocum, offeram eam patri tuo, emam — — —

— — — ¹³ In laetitia ob afflictiones illatas occulta est tristitia; sed tristitia ad nostram emendationem est fons laetitiae in nova illa vita. ¹⁴ In felicitate, qua gaudet persecutor meus, occultae maledictiones insunt. Ego vero laetificor, quia in illa miseria, qua ab eo affecta sum, mihi inest occulta felicitas. ¹⁵ Quis non laudet eum, qui nos procreavit et qui rursus procreare potest vocem laetorum nunciorum e mediis calamitatum famis? ¹⁶ Tu, medice omnium, curasti me in aegritudinibus meis. Pretium medicamentorum tuorum dare nequeo, quia non est eis aequivalens. ¹⁷ Dives misericordia tua praestat vel medicamentis tuis; non possum emi, sed gratis donantur, pro lacrimis accipiuntur. ¹⁸ Quomodo, Domine, urbs orbata, cujus rex procul abest et cujus hostis prope adest, stare potest sine misericordia? ¹⁹ Tu omni tempore portus et refugium es; quando aquae me tegebant, descendit misericordia tua et extulit me; rursus igitur nunc comprehendat me auxilium tuum. ²⁰ Porrige afflictionibus meis medicamentum liberationis tuae et passionem salutarem, qua me emendas. Signum tuum potest fieri medicamentum sanans omnia. ²¹ Valde contristata sum et sedula ad accusandum eum, qui me perturbavit. Sed gratia

⁹ Intelligit septuaginta senes, a Moyse ad Titos dijudicandas constitutos, cf. Num. 11.

¹³ Ante hanc stropham deest unum folium, in quo circa 17—18 strophae scriptae erant.

tua, Domine, confringat calicem, quem miscuerunt peccata mea!
²² Speculata sum in omnes partes et flevi, quia deserta sum; quamquam valde numerosi sunt duces et defensores mei, unus tantum est, qui me liberet. ²³ Fugerunt, Domine, et reliquerunt me infantes mei, et similes facti sunt pullis, quos aquila persequitur; ecce occultaverunt se in abscondito; pax tua reducat eos!
²⁴ Cantum vinitorum meorum ecce desiderant aures meae, nam voces eorum defecerunt; sed rursus intonetur cantus eorum per laetos nuncios liberationis tuae, o bone. ²⁵ Vocem horroris audio in turribus meis; clamant enim defensores mei, quando custodiunt muros meos; quiescentem fac hanc vocem per vocem pacis tuae!
²⁶ Tumultus agricolarum meorum pacem annuntiet extra muros meos, sonus civium meorum intra muros meos, ut Deum laudem foris et intus. ²⁷ Solve, Domine, moestitiam hujus altaris puri, et casti sacerdotis tui, qui stat veste lugubri indutus et sacco desuper cinctus! ²⁸ Laudabit te propter salvationem tuam ecclesia et ministri ejus, urbs et incolae ejus. Fiat, Domine, sonus pacis pretium vocum supplicum eorum!

V. Ad modum: Grex tuus suspiriose.

¹ Fac ut audiatur per gratiam tuam nuntius salvationis, quia nuntii terribiles, auditu nostro tanquam via transitoria usi, animos nostros calcaverunt. (Responsorium: Gloria sit victoriae tuae, laus dominatui tuo!) ² Consolare lucris parvis et levibus eos, qui

²³ Conqueritur, multos cives ob metum hostium urbem et agros relinquere, qua de re in sequentibus hymnis saepe sermo fit; cf. 6, 27 — 29. 33. Putabant enim illi, Saporem, ut antea, simulac Mesopotamiam invaserit, Nisibin obsessurum esse.

V. Deplorat agrorum devastationem, qua Romani iter Saporis impedire voluerant. Conqueritur, non per hostes, sed per ipsos defensores arbores abscisas, segetes et vineas vastatas esse, rogatque Deum, ut fructus residuos conservet et sanet. Simul autem Nisibenos hortatur, ne de hac castigatione, quam ob peccata sua bene meruerint, murmurent, sed ut potius Deo gratias agant, quod ipsis pepercerit. Scriptum est carmen post interlunium, ergo post medium mensem Nisan 359, cf. 6, 24.

² Tempus lucri significat tempus messi proximum, quod in his regioni-

qui mercati sunt damnum pro laboribus suis, et tempore lucri detrimentum acquisiverunt! ³ Apertum est, hanc iram quasi dimidiantem in terra exstitisse, damnumque et lucrum in furore dividisse; alios enim destruxit repente, alios autem superbos fecit repente. ⁴ Ut doceret, se omnibus modis castigare posse, cum videret persecutores terribiles esse oculis meis, extendit me coram infantibus meis et flagellaverunt me hi dilecti mei. ⁵ Ecce docuit me, ut ipsum timerem et non hominem; cum enim nemo adesset, qui nos castigaret, repente ira ejus praecepit et unusquisque se ipse extendit, et flagellavit. ⁶ Illum quoque Babylonium, qui abduxerat omnes reges, cum elatione seductus se a nemine superari posse putaret, se ipsum propriis manibus castigantem fecit Deus. ⁷ Majestas et mens ejus simul repente evanuerunt et dilaceravit atque abiecit vestes suas, et egressus circumvagatus est in deserto. Ipse primus se expulit; et tum expulerunt eum servi ejus. ⁸ Hoc modo monstrabat omnibus regibus, quos captivaverat et deportaverat, se non sua ipsius fortitudine eos vincere potuisse, sed illam potentiam quae ipsum flagellaret, eos castigasse. ⁹ Tuli, Domine, flagellationes a defensoribus meis; tu enim gratia tua potes beneficia tribuere per adversarios, itemque justitia tua castigare per auxiliares. ¹⁰ Cum exercitus aggrediretur et ascenderet Samariam, repente hostes saturitatem et delicias, thesauros et possessiones remiserunt, reliquerunt, fugerunt; coronavit eam Deus per persecutores ejus. ¹¹ Me autem cinxerunt dilecti mei et curaverunt me defensores mei, sed ob peccatum incolarum meorum flagellaverunt me auxiliares mei. Fac me bibere ex vitibus meis calicem consolationis! ¹² Spicam et vitem conserva, Domine, per gratiam tuam; consolatur agricolam vitis vinitoris et lactificet vinitorem spica agricolae. ¹³ Spica et vitis inter se conjunctae sunt; messores enim in agro

bus in finem mensis Nisan incidit. Ammianus quoque 18, 7 docet, segetes crematas esse, cum jam stipula flacente turgent. Cf. str. 22, secundum quam fructus tunc florebat.

³ Per devastationem illam agricolae omnia sua amiserunt, milites autem magnam praedam fecerunt.

¹⁰ Cf. 2 Reg. 6—7.

vinum exultat et rursus vinitores in vinea panis fortificat. ¹⁴ Haec duae possunt quidem consolari afflictiones meas, multo autem magis potest nos consolari triunus, ita ut laudem eum, cujus gratia repente liberata sum. ¹⁵ Si autem is, cujus vita per gratiam servata est, abit murmurans de jactura possessionum suarum, talis ingratus est contra gratiam ejus, qui perpercit ei. ¹⁶ Hic enim in beneplacito suo destruxit aliud pro alio, destruxit possessiones et intactos reliquit possessores, destruxit plantas nostras pro animabus nostris. ¹⁷ Caveamus, ne murmuremus, ne forte ira expurgiscatur et relinquat possessiones et feriat possessores, ut e fine discamus, quam benignus fuerit in principio. ¹⁸ Discamus, quae de re debeamus murmurare! Disce igitur, tibi murmurandum esse non contra persecutorem, sed contra voluntatem tuam, quae te ad peccatum perduxit, propter quod flagellata es. ¹⁹ Mittamus murmurationem et redeamus ad precationem; si enim possessor mortuus est, cessant etiam possessiones ejus; quando autem ipse in vita permanet, semper quaerit recuperare res perditas suas. ²⁰ Multiplicentur consolationes per misericordiam incolis meis; residua et reliquiae consolentur nos in ira, et oblivisci fac per residuum moestitiam devastationis! ²¹ Sana et crescere fac, Domine, fructus, quibus prepercit ira. Similes sunt infirmis, qui evaserunt in peste. Fac me oblivisci per hos debiles tristitiam ob multos perditos! ²² Dum haec loquor, recordor, quod hoc mense insuper flos infirmus et aeger factus est. Utinam perveniat ad valetudinem, ut sit consolationi! ²³ Evaserunt enim hi fructus occisioni, cum tollerentur fratres eorum et vites sine voce clamarent, quia abscissae erant et humi jacebant ante eas multae arbores, dilectae ab iis. ²⁴ Ecce terra poscit consuetudinem plantarum, stipites deflent agricolae eosque flentes reddunt. Pulchri rami eorum se late extenderant et umbram praebebant, sed una hora detracti sunt. ²⁵ Accessit securis et abscidit, ut ita dicam, agricolam. Abscidebantur

²⁰ — ²³ Docemur hic, non omnes prorsus fructus et segetes destructos esse, sed quosdam incolumes remansisse, hos autem et ipsos morbidos fuisse.

²³ Vites in Oriente arboribus circumvinctae sunt, cf. 6, 18.

quidem arbores, sed agricola dolorem sentiebat; hic expertus est dolorem ab omnibus securibus, quibus arbores caedebantur

VI. Carmen alterum ejusdem modi.

¹ Curram in afflictionibus meis ad medicum gratis sanantem; is, qui sanavit aegritudines meas primas et secundas, qui curavit tertias, medicabitur etiam quartis. (Responsorium: Medicare mihi, fili unigenite!). ² Filii mei, Domine, biberunt et inebriati sunt per nuntios sinistros, quos miscuit ira; et irruerunt in decora mea et extraxerunt projeceruntque ornamenta mea et dilaceraverunt inclementer vestes et coronas meas. ³ Ecce aperuerunt me, ita ut denudata sim, postquam aliquam misericordiam nacta sum post primam et secundam denudationem; et post tertiam miserationem ecce denudaverunt me quarto. ⁴ Detraxerunt enim et abstulerunt vestes, ornamenta et hortos meos. Intuere, Domine, saccum, quo altare meum cinctum est, et miserere mei! Saccus fiat mihi, Domine, vestis salvationis! ⁵ Ecce non per castum castigasti me, Domine; e contra ante eum est contumelia ejus et post eum turpitudine ejus; tolerabilius enim est adulterium, quam matrimonium illius. ⁶ Ecce enim filiam habet uxorem et sororem tori sociam, et matrem, e qua egressus est, denuo regressus in matrimonium assumpsit. Coeli stupent, quod tali modo iram divinam provocat et nihilominus omnia ei prospere succedunt. ⁷ Etsi, Domine, multa

VI. Hoc quoque carmen vastationem agrorum per Romanos factam et fugam multorum civium deplorat, simul autem orat, ne Deus permittat, ut Persae urbe potiantur. Videtur ergo scriptum esse, quando Sapore ad urbem Nisibin appropinquabat. E str. 30 apparet, carmen circa 13. Maji scriptum esse. Tum temporis igitur valde timebant Nisibeni, ne Sapore urbem denuo obsideret. Quod non accidit, ut in prolegomenis demonstravimus.

⁶ Notum est, in religione zendica quasi pietatem haberi, si quis proximas cognatas in matrimonium ducit. Vix credi potest, Persas nec incestum cum matribus exhorruisse, sed a quamplurimis scriptoribus ecclesiasticis confirmatur.

⁷ Hic et ed. rom. III 208 D Persia nomine Assyriæ donatur. Etiam Ezra 6, 22 rex Persarum vocatur מלך אשור, quod nonnulli criticastrî indicium contra authenticam prioris partis libri Esrae putaverunt, quamquam

sunt peccata mea, revera tam gravia sunt delicta mea, ut tradas castam castarum matrem Assyriae spurcae, matri contaminatarum? ⁸ Cohibe eum, ne veniat et quatiet super me caput suum, et conculcet me calce sua et lactetur, quod nuntius gloriae suae ita commovit mundum, et amplius aliquid efferatur! ⁹ Domine, videbant filii mei denudationem meam, immo lacrimantes denudabant me. Denuda me coram solis infantibus meis, qui dolent ob dolorem meum, nec irrideant me maledicti misericordiae expertes! ¹⁰ Tulerant terrae meae fructus et delicias, bona in vineis et satietatem in agris; cum vero tranquilla essem, repente advenit ira. ¹¹ Fraudati sunt tum agricolae, coacervaverunt praedatores; hi destruxerunt, quod illi mutuati erant et severant. Una cum debito agricolae nunc etiam fames ejus non saturata remanebit, quia panis ei raptus est. ¹² Domine, fraudatus est agricola, quia mutuum dedit terrae, haec autem accepit depositum et dedit illud extraneo; quod mutuum acceperat ab agricola, reddidit praedatori. ¹³ Zela super me, quia tua sum et tua sponsa, Domine! Apostolus, qui me tibi desponsavit, dixit mihi, te zelotypum esse, quia zelotypia maritorum est murus castarum. ¹⁴ Maria commovit Samson, quia valde zelabat super mulierem, quamquam ea scelestissima erat et diviso in eum animo; serva igitur ecclesiam tuam, cui non est alius praeter te! ¹⁵ Unusquisque, qui non zelat super uxorem suam, contemnit eam; zelotypia tantum potest indicare amorem, qui in ea reconditus est. Zelotypus vocaris, ut indices mihi amorem tuum. ¹⁶ Cum enim talis sit debilis et procax natura mulieris, zelotypia eam semper sub timore tenere debet. Nominaris inter zelotypos, ut indices sollicitudinem tuam. ¹⁷ Unusquisque possidebat, quod non suum erat; unusquisque egressus colligebat, quod non sparserat; ipse mihi praeparavi per peccata

Nehem. 13, 6 idem rex Babyloniae nominatur et 2 Regg. 23, 29; Thren. 5, 6 pro Babylonia Assyria posita est. Magna enim imperia, in Oriente sibi succedentia, tamquam unum regnum sub diversis dynastiis haberi poterant.

⁹ Sensus hic est: Sufficiat, quod agri mei a nostris devastati sunt, nec insuper in hostium me tradas potestatem!

mea hanc diem confusionis. ¹⁸ Quomodo tolerabunt dolores suos operarii et vinitores? Illi enim absciderunt coram vinitore silvas ejus et abstulerunt greges agricolae, segetes autem ejus demesserunt et asportaverunt. ¹⁹ Hi subjugaverant, severant, occaverant, araverant, plantaverant, crescere fecerant, nunc autem steterunt ex adverso lacrimantes et abierunt omnibus privati. Laborem habebant agricolae, proventum autem praedatores. ²⁰ Nullum justum ordinem servaverunt, Domine, magistratus nostri in calamitate nobis infligenda. Si voluissent, ordinem servare potuissent, sed peccata nostra hoc non permiserunt. Ira enim divina eos ad praedandum impulit, quamquam haec calamitatis inflictio valde insipida erat. ²¹ Ad quem undique prospiciam, ut consolationem inveniam de plantis meis eversis et de praediis meis vastatis? Nuntius jubili pacis tristitiam a me depellat! ²² Noli me hostibus tradere, ne forte credatur, te mihi litteras repudii dedisse et me dimisisse et expulisse, ne me nominent desertam et ignominiosam. ²³ Nihil habeo dignum, quod memoretur coram oculis tuis; cum ergo omnino contemptibilis sim, hujus unici recordare, quod alium non colo praeter te, mi Deus! ²⁴ Quis me non defleat voce et lamentationibus, quia ante dies plenilunii fueram verecunda et coronata, et post dies plenilunii eram aperta et denudata? ²⁵ Castae meae e thalamis egressae circumvagantur in agris; ira enim, quae omnes inebriat, graves matronas meas leves reddidit. Utinam

¹⁸ Videmus ex hoc versu, milites romanos non solum segetes, vites, arbores devastasse, sed etiam pecora agricolis abstulisse.

²⁰ Accusat duces Romanos, quod inutiliter Mesopotamiam vastaverint, et magis praedandi causa, quam ad hostes arcendos. Hoc autem stultum consilium a Deo permissum esse ait, ut incolarum peccata eo puniret.

²¹ Vox *فلق* significat proprie et etymologice tempus lunae decrescens, seu tempus inde a plenilunio usque ad interlunium. Cf. Michaelis annotationem ad Castellum sub h. v. Plenilunium proprie nominatur *فلق صائم* *tempus decrescens plenum* cf. opp. Ephr. III 144 c, interdum autem simpliciter *فلق*, cf. III 594 d; 604 a. b. c. d. In nostro autem carmine tempus lunae decrescens intelligendum est, ergo totum prius dimidium mensis Aprilis, cf. 7, 3. Cum autem tempore vastationis jam messis proxime instabat, praestat, ut eam potius versus finem lunae decrescens accidissee putemus.

ergo gratia tua, quae omnibus pacem tribuit, misereatur dilectarum mearum! ²⁶ Matronae et puellae meae ecce clamant coram te, puellae vocibus suis, matronae lacrimis, virgines jejunio, castae meae in saccis suis. ²⁷ Elevavi oculos meos in omnes plateas meas, et ecce desolatae sunt. Remanserunt decem incolae pro centum et mille pro myriade. Da pacem, rursus imple plateas meas tumultu incolarum meorum! ²⁸ Reduc eos, qui foras effugerunt, et laetifica eos, qui intus remanserunt! Tam magna enim est gratia tua, ut extendi possit ad intraneos et extraneos. Collegant alae gratiae tuae pullos meos! ²⁹ Oratio justorum meorum salvet fugitivos meos! Infideles enim depraedati sunt me et fideles sustentaverunt me, itaque contumelia affice per fideles eos, qui non crediderunt! ³⁰ Appropinquaverant uno die duo festa simul sicut unum, festum ascensionis tuae et festum athletarum tuorum, festum texturae coronae tuae et memoria coronationis servorum tuorum. ³¹ Miserere, quia duplicata sunt nobis duo festa in uno die, et pro duobus festis simultaneis duplicata est nobis passio propter malos nuntios et tristitia ob devastationem! ³² Da pacem festis meis, quia cessavit utrumque festum meum, et pro gaudiis in solemnitatibus reliquiae meae, tremores et devastationes ubique in me inciderunt. ³³ Reduc remotos meos, laetifica propinquos meos, ut praedicetur in regione nostra evangelium laetitiae et ego reddam tibi pro pace laudem per omnia ora!

³⁰—³¹ De hoc martyrum festo in 13. Maji incidente cf. prolegomena.— Festum ascensionis Domini commemorat S. Ephraem etiam II 408 a. Ejus festi praeterea mentio invenitur in Constitut. apost. 5, 18 et apud S. Augustinum (ep. 54), qui illud ab apostolis institutum putat. — Liceat hac occasione observare, etiam festum natalitiorum Christi tempore S. Ephraemi apud Syros celebratum esse, cf. II 406. 415.

VII. Carmen ejusdem modi tertium.

¹ Ira venit, ut reprehenderet avidos, qui in pace licitati erant, defraudaverant et rapuerant. Per iram ditati sunt avari; ecce enim ea, quae habebant, dispersa sunt, ut ea, quae non habebant, colligere possent. (Responsorium: Da pacem, fili, regioni nostrae!) ² Per viginti annos afflictiones meae similes erant ramis, qui coarctati sunt per hiemem; quando vero veniebat tempus florendi, effloruerunt etiam afflictiones meae; cum fructu nostro maturuit ad castigationem cor nostrum. ³ In mense Nisan, tempore florum, effloruerunt mali nuntii; cum insisterent deliciae meae, insistebat calamitas mea; tempore ventilationis tritici erat mihi ventilatio vicorum. ⁴ Non enim fugerunt tres fratres Babylone ab igne, quem accenderunt homines, ob strenuitatem suam; sed a voluptate fugerant propter perfectionem suam. ⁵ Ignis sanctorum nigros hoedos albos reddere potest; ignis insipidorum potest mutare oves in pantheras versicolores. ⁶ Quot erunt ululatus mei, quos ejulabo in omnibus horroribus? quot erunt indignationes meae, quae maturescent ob omnes malos nuntios? quot erunt messes meae, quae peribunt omnibus mensibus? ⁷ Filii mei quidem pugnando me liberare conantur, sed propter ipsorum peccata Deus me castigavit; itaque ipse ille populus, qui me liberat, castigat me. Si vos cessaveritis peccare, confestim cessabunt

VII. Hoc carmen in fine mutilum demonstrat, miseras populi poenas esse ob peccata a Deo inflictas, et poenitentiam commendat, ut calamitates finiantur.

¹ Divites, qui tempore pacis (350—359) non nisi rebus terrenis et divitiis augendis studuerant, nunc bona sua terrestria amiserunt, ut hac jactura edocti, ad spiritualia bona se converterent.

² Viginti anni inde ab a. 333 numerandi sunt, per quod tempus Mesopotamia quotannis plus minusve aut justis bellis, aut praedatoris saltem incursionibus vernis tempore infestabatur.

⁴ Sensus hic est: Nos calamitates nostras aegre ferimus, nec tamen a peccatis abstinuimus, quibus eas meruimus. Melius exemplum trium Danielis sociorum imitati essemus, qui forti animo ignem pati non recusaverunt, peccati autem contagionem diligenter evitaverunt.

castigationes. ⁸ Ob malos nuntios illi afflicti sunt, in ira cruciati sunt, in pace laborant ii, qui eo tempore, quo omnes homines libere respirabant et ingrati erant in gratiam, gratias ei agebant pro omnibus hominibus! ⁹ Saccus eorum humilis est pro me et cinis eorum sparsus est ob meam afflictionem; oratio eorum pro mea victoria et jejunium eorum pro mea liberatione est. Ecce culpa illa, quam humiles mei in se recipiunt, ab honoratis meis contracta est. ¹⁰ Omnibus enim temporibus magna est stultitia sapientium; scribae quoque et seniores zelaverant et interfecerant doctorem, qui docuit omnes gentes legem Moysis. ¹¹ Sapientia in hoc saeculo merx valde damnosa est; illi enim, qui nonnihil stultus est, valde parvum annumeratur peccatum; peccatum autem illius, qui nonnihil sapiens est, omnem mensuram excedit. ¹² Verbis aedificant et operibus destruunt, doctores enim multi, sed insipidi erant; os autem iudicis utrumque est, iudex et accusator. ¹³ Vae nobis, quia iustitia in porta domus —

VIII (deest).

IX. — — ¹ Afflictiones meae similes sunt iis Job, quem salvavit iustitia tua; mei misereatur gratia tua. ² In his duobus utilitas est, quod etiam non iusti orationi studeant et quod etiam

^{8—9} Laudat ascetas, qui pro peccatis populi satisfacere studebant, et vituperat clericos, quibus magna ex parte culpam irae divinae excitatae adscribit. Cf. III 205 f. 207 f. Nullo autem modo hac vituperatione Vologesen episcopum perstringit, quippe quem carm. 15 omnino sanctum et de populi miseriis innocentem praedicat. Sed ibidem str. 19—20 non obscure indicat, nonnullos e presbyteris se episcopo opponere et pacem ecclesiae turbare, Ariana sine dubio lue infectos. De his ergo hic quoque sermo est.

¹³ Desunt complura folia (cf. annot. crit.). Supplendum fortasse proxime est: *in porta domus Domini incipiet*, vel simile quid. Certe hic versus mutilatus alludit ad Ezech. 8—9.

IX. Hoc carmen in initio mancum conqueritur, non solum hostes extra urbem bellum saevissimum gerere, sed etiam intra urbem cultores Beli idololatriam exercere et sacrificia offerre. Ait, Deum jam ideo victoriam concedere non posse, ne idolis postea pro ea honor tribuatur.

¹ Antea, ut e str. 2 apparet, exemplum peccatoris, qui per preces veniam impetravit adduxit, fortasse Manassis aut Achab.

non rebelles praevaricationem multiplicent. ³ Laborasti, ut filios castigares et adjuvares, et ne patres dolerent ob sonum flagelli tui, reliquerunt me in pace. ⁴ Intuere, Domine, silvas meas extraneas, quae abscisae sunt, vide sinus meos intraneos, qui ita debiles sunt, ut portare nequeam dilectos meos! ⁵ Gladiis absciderunt milites alas meas extraneas; rursus accendit ignis in sinibus meis intraneis tus sacrificii. ⁶ In campo mactaverunt filios meos adoratores Solis, in urbe sacrificaverunt tauros meos cultores Beli, oves meas cum infantibus meis. ⁷ Ululatio est in agris meis, planctus in atriis meis, horror in vineis meis, disturbatio in plateis meis; quis mihi sufficiens auxilium ferre potest? ⁸ Diabolus, qui dolose egit et rixas excitavit verbis suis, talem perturbationem mihi intus fecit, ut interiora mea omnino similia sint exterioribus meis. ⁹ Qua fronte te, Domine, invocare possum, ut mittas exercitum angelorum ad servandos sinus meos, qui impleti sunt immunditia? ¹⁰ Fermento tuo novo mundum imbuisti; fermento tuo assimila vetus fermentum blandiens et humilians! ¹¹ Vincamus per manifestam pugnam tuae potentiae, ne forte error coronet pugnatores tuos, qui blande adhaerere solet! ¹² Si intuemur in tempus nostrum, simile est nostrae fallaciae, cum in annis veritatis hariolationes administraverimus et in secreto incantaverimus. ¹³ Si hoc tempus inspicio, provocat et in apertum producit occulta, ut pudeat fallacia nostra, quae veritate induta erat. ¹⁴ Vere omnia vincit veritas et mare amaritudine sua eam turbare nequit, quia pura est natura sua. ¹⁵ Bene, Domine, fecisti, quod sapientia tua in apertum produxit pruritum nostrum, ut insipidi a te deficerent, et quod victoriam denegasti, ne in errore confirmarentur. ¹⁶ In muris percussis, in quibus tu mihi victoriam dedisti, reddunt

³ Alludit ad longam pacem intra annos 350 et 359.

¹² — ¹³ Apparet ex his, paganos Nisibenos antea non ausos esse, publice cultum suum exercere; tum autem, cum omnia per bellum perturbata essent, animum his ita crevisse, ut publice sacrificia sua offerrent.

¹⁶ — ¹⁷ Alludit ad obsessionem urbis a. 350, quo tempore pagani nulla sacrificia obtulerant, sed Christianorum preces liberationem a Deo impetraverant.

tibi ingrati sacrificia et libamenta, quae manifesto iram tuam provocant. ¹⁷ Si illo quoque tempore sacrificia oblata essent, error quoque putare posset, me per ea salvatam esse. ¹⁸ Tu autem per multiplicationes salvationum redarguisti utrumque, errorem idolorum et doctrinam magorum, et monstrasti, me per te salvatam esse.

X. Tertium carmen ejusdem modi de Anazit castello.

¹ Interfecti sunt infantes mei et filiae meae, quae extra me sunt; diruti sunt muri earum, dispersi infantes earum, conculcata templa earum. (Responsorium: Benedicta sit castigatio tua!).
² Aucupes venati sunt columbas meas, quae, nidis suis in turribus relictis, fugerunt in loca profunda, ibique retibus captae sunt.
³ Sicut cera, quae liquatur igne, ita liquantur et solventur corpora filiorum meorum prae calore et siti in castellis. ⁴ Et pro fontibus

X. In hoc carmine poeta lamentatur de expugnatione oppidorum vicinorum, et praesertim Anzitae castelli, quod siti ad deditionem coactum erat; concludit per invocationem divinae clementiae. — Anzitam seu Ziatam sub finem obsessionis Amidae expugnatam esse Ammianus tradit; ergo hoc carmen ineunte autumnio 359 scriptum est. De situ urbis Anazit seu, ut Dionysius Telmachrensis scribit, Hanazit (apud Ptolemaeum Ἀνζιτῆα) cf. B. O. I, 249; II in dissert. de Monophysitis sub voce Anazit; III, part. II, 718. Nomen suum dedit regioni, quam Graeci Ἀνζιτῆνη, Armeni Handzit, Syri **الانزيت** vocant. Pro certo habeo, Anzitam eandem esse ac Ziatam castellum *capacissimum et munitum, ad quod promiscua confugerat multitudo*, quod tamen a. 359 a Persis expugnatum et incolae ejus captivi ad Saporem Amidam obsidentem ducti sunt (Amm. Marcell. XIX, 6). Ziata enim in vicinitate Amidae sita erat, quod bene cum Anzita convenit; nec credibile est, castellum, ut Ammianus affirmat, decem stadiorum ambitu, nusquam alibi commemorari. Noli denique nominis mutationem mirari, quae prorsus eadem est in flumine, quod mox Ζαβῆς, mox Anzaba audit.

¹ Ammianus quoque narrat, praeter Ziatam iisdem diebus etiam alia munimenta rapta et incensa, eorumque incolae in servitutem abductos esse.

² De miserrima conditione Anzitenorum, qui post captam urbem servituri abducebantur, conferendus est Ammianus.

³ Ex hoc et sequentibus versibus apparet, Anzitenos per nimium calorem et aquae inopiam ad deditionem coactos esse, antea autem multos ex iis siti extinctos esse.

lactis, qui antea fluxerunt filiis et infantibus meis, nunc deficit lac lactentibus et aqua ablactatis. ⁵ Et excidit infans matri suae et animam agit, quia jam nec haec lactem praeberet, nec ille sugere potest; expirant igitur et moriuntur. ⁶ Quomodo gratia tua refrenare potest scaturiginem suam, cum impediri non possint abundantiae effluviis ejus? ⁷ Et cur retinuit gratia tua misericordiam suam et cohibuit effluvium suum a populo, qui clamat, ut humectetur lingua sua? ⁸ Et facta est fovea inter eos et fratres suos, quemadmodum accidit diviti illi, qui clamabat nec quisquam ei respondebat, ut humectaret linguam ejus. ⁹ Et sicut in ignem projecti sunt miseri, et calorem in siti afflavit iis ignis et arsit in iis. ¹⁰ Postquam vero corpora eorum liquata et a calore resoluta sunt, rursus ipsi sitientes terrae potum praebent putrescentibus cadaveribus suis. ¹¹ Et castellum, quod necaverat incolas suos per sitim, rursus bibit fluxum cadaverum, quae liquata erant per sitim. ¹² Quis unquam vidit populum ardentem prae siti, quem circumdat murus aquarum, et qui tamen non potest humectare linguam suam? ¹³ Iudicio Sodomorum judicati sunt dilecti mei, et infantes castigati sunt cruciatus Sodomorum, qui tamen per unum tantum diem duravit. ¹⁴ Cruciatus ignis, qui per unam tantum horam duravit, Domine, videtur mors clemens et supplicium parvum, si comparatur cum tarda siti. ¹⁵ Domine, post moerores et passiones meas acerbas hoc aliud est solatium, quod me consolatus es pro eo, quod mihi multas has afflictiones parasti: ¹⁶ Medicamentum, quod exspectavi, est dolor decretus; vincturam, quam speravi, fractura acerba mihi paratura est. ¹⁷ Et cum sperassem, me evasuram esse e procella, pejor mihi erat procella ipsius portus, quam illa maris. ¹⁸ Cum putarem in im-

¹² Urbs Anzita ad partem Euphratis sita erat.

¹³⁻¹⁴ Hoc unicum solatium mihi est in miseriis meis, quod scio, Deum me per eas emendare velle.

¹⁷⁻¹⁸ Sensus hic esse videtur: Urbs Nisibis primo valde gavisae est, quod non ipsa a Persis obsidebatur, atque speravit, finem aerumnarum suarum jam venturam. Sed mox multo magis contristata est per urbium vicinarum expugnationem, quam fuerat antea per sui ipsius obsessiones.

peritia mea, me naveni ad ancoras deligaturam et egressuram esse e fovea, rursus me in eam rejecerunt peccata mea. ¹⁹ Domine, vide membra mea, nam gladii spissi sunt in me, et impressi sunt brachiis meis, et stigmata telorum plantata sunt in latera mea. ²⁰ Lacrimas in oculis, malos nuntios in auribus, planctus in ore, tristitiam in corde, noli mihi ultra adjicere, Domine.

XI. Quantum ejusdem modi carmen.

¹ Castigatio tua mater est imperitae pueritiae nostrae. Gratiiosa est increpatio, qua deterres pueros a lusu, ut sapientes fiant. (Responsorium: Sit gloria justitiae tuae!) ² Perscrutemur justitiam tuam, quamquam nemo sufficit, mensurare ejus auxilia, per quam luxuriosi valde casti fiunt. ³ Multoties, Domine, curavit manus ejus aegrotos; est enim medica occulta dolorum eorum et fons vitae eorum. ⁴ Valde leniter digitus justitiae tuae amore et indulgentia palpat vulnera sanandi. ⁵ Valde jucunda et grata est amputatio ejus sapienti; acutum illius medicamentum per fortissimum amorem suum absumit mucorem. ⁶ Valde pulchra videtur ira ejus prudenti, sed exosa sunt medicamenta ejus insipienti, qui delectatur perturbatione membrorum suorum. ⁷ Valde sollicita est, ut obliget, quod amputavit; postquam percussit, miseretur; ex utroque enim producit sanitatem. ⁸ Ira ejus est valde pulchra et furor ejus jucundus et dulcis exacerbatio ejus, qua eduleat amarus, ut fiant suaves. ⁹ Causa otii est remissis cessatio tua; causa lucri est virga tua, qua pigros incitas ad negotiandum. ¹⁰ Causa afflictionis nostrae est justitia tua; causa relaxationis et pigritiae nostrae est gratia tua, quia insipida est intelligentia nostra. ¹¹ Pharaon se obdurabat propter gratiam tuam, quoties enim plagae ejus leniebantur, corroborata est malitia ejus et denegavit promissiones

XI. Demonstrat S. Ephraem, quam utilis sit castigatio ad emendandos peccatores, simulque conqueritur, multos Nisibenos, praesertim nobiliores, nec calamitatibus, nec salvationibus edoctos esse, sed per idololatriam iram divinam adhuc excitare.

⁹—¹¹ Castigatio divina saluti animarum multo utilior est, quam misericordia.

suas. ¹² Itaque retribuit ei justitia pro eo, quod saepe deceperat sororem ejus dominatricem, gratiam, et ut impediret eum, quominus ultra divinam iram amplius provocaret. ¹³ Domine, redargue astutias meas, quae mentiuntur more Aegypti; preces autem meae persuadent, me non similem esse ei, quia non reliqui portam tuam. ¹⁴ Crux tua, Domine, quae stetit super scissuras meas apertas, restauret, etiam occultas, quia pro externis interni me sciderunt. ¹⁵ Aqua diruperat et dejecerat turrin, in qua vici; peccatum nunc ausum est erigere templum, cujus me pudet; libamen ejus suffocat me. ¹⁶ Preces meas in muris meis audiverant persecutores et pudefactus est Sol ejusque cultores per magos suos, quia vici per crucem tuam. ¹⁷ Clamaverant creaturae, cum vidissent pugnam, veritatem, quae cum errore pugnabat in muris percussis et coronabatur. ¹⁸ Vis veritatis errorem flagellabat, per flagellationes suas sensit eam et per delicta sua didicit victoriam ejus. ¹⁹ Magnus est timor meus, quia post salvationem meam spectati et potentes, qui antea incubuerant altari meo, aedificaverunt in me alias aras. ²⁰ Si septem sensus mei fontes essent lacrimarum, tamen non sufficerent lacrimae meae ad defendendam ruinam nostram. ²¹ Plateae in saccis et cinere clamabant, quia excitabantur per ludum, similem illi, qui erat in deserto coram vitulo. ²² Venenum assumit et induit pulchritudinem florum; et quando adhuc occulta sunt et abscondita genuina eorum, jam secreto pullulant amaritudines ejus.

XII. Quintum carmen ejusdem modi.

¹ In afflictionibus meis invocabo potentiam, quae vincit omnia; haec enim potest vincere furiosum illum captivatorem, sicut vicit

^{11—18} Recordatur urbis ab obsessione a. 350 liberatae, monstratque, quam ingrati fuerint Nisibeni contra Deum, cum nunc idololatriam sine pudore exerceant.

²² Alludit ad idololatriam Nisibenorum antea occultam.

XII. Gratias agit Deo pro auxilio, quod lucusque praestitit, et orat, ut victoriam de hostibus concedat perfectam.

Legionem daemonem. (Responsorium: Sit gloria bonitati ejus!).
² Retribuit mihi malus diabolus debita, quae non mutua accepit a me, retribuit mihi etiam bonus Deus misericordias, quas non mutuas dedi ei. Venite, miramini utrumque! ³ Bonus dividit et tribuit debita mea gratiae suae, injuriam autem, quam passa sum, justitiae suae; debita mea delevit gratia ejus, injuriam mihi illatam vindicavit justitia ejus. ⁴ Peccatum irascebatur valde et remanebat in perturbatione, cum videret gratiam coarctantem libertatem, ut vinceret peccata. ⁵ Incalesce, Domine et defunde amorem tuum, et aperire, profunde iram tuam; iram tuam ad perdendum, amorem tuum ad eripiendum captivos a captivatore. ⁶ In diebus illis, quibus, tamquam fundâ, malus me in abyssum dejicere decreverat, bonus animam meam involvit et servavit in fasciculum viventium. ⁷ Eloquentes illi, qui sine intermissione omni tempore praedicant, se servasse me in fluctibus et se sustentasse me, ne ceciderim, illi pro me gratias tibi agant, Domine! ⁸ Cum enim nemo unquam sufficienter laudaverit misericordem gratiam, quae eum circumdat, ego quoque non potero sufficienter laudare misericordiam, quae me obvallat.

XIII. De S. Jacobo ejusque collegis.

Ad modum: Stupenda, Domine, sunt omnia, quae portasti.

¹ Tres nobiles sacerdotes, sicut duo luminaria, alter alteri detulerunt et tradiderunt cathedram et manus impositionem et

⁴ Sensus hic est: Diabolus aegre ferebat, quod Deus per calamitates urbi illatas eam non perdere voluit, sed tantum liberum ejus arbitrium per castigationes ita flectere et emendare studuit, ut a peccatis absteret.

⁶⁻⁷ Haec ad tertiam urbis obsessionem spectant.

XIII. Hoc carmen praedicat S. Jacobum, ejusque successores, Babu et Vologesen, atque fata externa urbis Nisibis sub eorum episcopatibus describit, demonstrans, quam bene ea ad indigentias populi adaptata sint, et quomodo Deus per ea Nisibenos successive educare et ad perfectionem adducere voluerit. — Scriptum est Vologese superstiti (str. 1. 2) et ante bellum a. 359 (4—9. 14—16), sed post legationes inter Romanos Persasque missas (4—6), ergo a. 358.

gregem. Cum nobis dolor sit magnus de duobus primis, consolatur nos omnino ultimus. (Responsorium: Gloria sit tibi, qui elegisti eos!). ² Ille idem, qui creavit duo luminaria, elegit sibi tria haec lumina et aptavit eos tribus tenebris per inclusionem effectis, quae inciderunt. Cum exstincta sint duo lumina, ultimum totum est in splendendo. ³ Tres illi sacerdotes thesaurarii qui tenebant in veritate sua clavem trinitatis, tres portas aperuerunt nobis; unusquisque sua clavi reclusit et aperuit portam suam. ⁴ Per primum aperuit portam castigationi, quae super nos venit, per medium aperuit portam imperio, quod descendit ad nos, per ultimum aperuit portam laetae annuntiationi, quae ascendit ad nos. ⁵ Per primum aperuit portam bello utrarumque copiarum, per medium aperuit portas regibus ab utroque vento, per tertium aperuit portam legatis ab utraque parte. ⁶ Per primum aperuit portam bello propter peccata, per medium aperuit portam regibus propter pugnam, per ultimum aperuit portam legatis propter misericordiam. ⁷ Ecce in his tribus successionibus exacta similitudine ira divina cum sole comparari potest; incepit enim tempore primi et convaluit tempore medii et immersa exstinctaque est tempore ultimi. ⁸ Ita sol quoque tres formas monstrat in tribus coeli partibus; initium ejus est acre et illustre, medietas ejus vehemens et gravis, et finis ejus placidus et suavis, sicut facis, quae consummata est. ⁹ Modicum et illustre est initium ejus, quando venit, ut dormientes expergeficiat; ardens et gravis est medietas ejus, quando venit, ut fructus maturet; gratus et jucundus est finis ejus, quando appropinquat ad consummationem. ¹⁰ Quis est haec filia, Deo dicata, praeclara prae omnibus feminis, cujus successiones ita progrediuntur, et cujus ordines tam multi sunt, et cujus gradationes ita ascendunt, et cujus magistri tam

² Ex hoc versu et septimo decimo apparet, S. Jacobum primae obsessioni adfuisse (338), Babu secundae (346), Vologesen tertiæ (350).

⁴⁻⁶ Alludit ad bellum perpetuum 338—350, ad Constantium Nisibin venientem (quod inter alia accidit a. 345), et ad legationes de pace inter Persas et Romanos a. 358 missas.

¹⁰ Sub hac filia ecclesia Nisibena intelligenda est.

praeclari sunt? ¹¹ Filiae tantum Abrahami fuerunt tales formae, vel tibi quoque, filia Deo dicata, cujus ornamenta conveniunt pulchritudini ejus? Tempori enim ejus convenit auxilium ejus et auxilio ejus minister ejus. ¹² Quando alicujus rei indigebat, venit ei plenitudo ejus; patres ejus conveniebant nativitati ejus et magistri intelligentiae ejus, educatio incremento ejus et vestes staturae ejus. ¹³ Appendit et dedit gratia tua omnia haec tamquam librâ; posuit ea inter se in aequilibrium, ut acciperetur inde utilitas; extendit ea in successionem, ut acciperetur inde perfectio. ¹⁴ In diebus primi magna erat pax, quae autem postea evanuit; in diebus medii descenderunt et ascenderunt reges; in diebus autem ultimi exercitus institerunt, sed postea cessaverunt. ¹⁵ Tempore primi ordo et quies intraverunt, intraverunt cum eo et egressi sunt cum eo; tempore secundi appropinquavit se et recessit corona, quae laetificavit ecclesias nostras; tempore autem ultimi orta est nobis gratia, cui non gratias egimus. ¹⁶ Contra iram primam pugnavit labor primi; contra calorem meridianum exstitit umbra medii; contra pacem ingratam multiplicavit ultimus admonitionem. ¹⁷ Primo obsessori obviam ivit primus sacerdos nobilis; secundo obsessori obviam ivit secundus sacerdos misericors; preces autem ultimi reparaverunt scissuras nostras secreto. ¹⁸ Nisibis plantata est super aquas, aquas occultas et apertas; fontes vivi sunt intra

¹¹ Filia Abrahami significat populum judaicum, ut in Opp. Ephr. II 427 f. Sensus ergo est: Deus non solum olim populo judaico ita prospexit, ut in educatione ejus varios gradus constitueret, variaque auxilia et adjumenta iis congruentia adhiberet, sed eundem modum etiam in ecclesiis suis dirigendis adhuc servat.

¹³ Gratia Dei diversa fata nostra indigentibus et necessitatibus nostris adaptavit, ut nobis utilia essent, eaque per tempora et episcopatus sibi succedentes distribuit, ut hoc modo gradatim educaremur et sensim ad perfectionem adduceremur.

¹⁴—¹⁵ Tempus S. Jacobi quietum erat, sed in fine (337—338) bellicosum; tempus Babu totum bello plenum erat; tempus denique Vologesis in initio tantum (usque ad a. 350) bellicosum erat, postea vero pacificum.

¹⁸ De tertia urbis obsessione intelligenda est haec strophæ. Docet praeterea, Mygdonium extra urbem fluxisse (cf. prolegg.). Fons internus et corpus S. Jacobi.

eam, fluvius superbus extra eam. Fluvius extrinsecus fraudavit eam, fons intus salvavit eam. ¹⁹ Sacerdos primus, vinitor ejus, ramos ejus adhuc in coëlo crescere fecit. Ecce cum mortuus esset, sepultus est in ea et factus est fructus in sinu ejus. Cum igitur venissent amputatores, fructus in media ea salvavit eam. ²⁰ Venerat tandem tempus amputationis ejus; intravit et abduxit vinitorem ejus, ne amplius preces pro ea fundere posset. Sed illa in astutia sua confestim posuit vinitorem suum in sinu suo, ut liberaretur per vinitorem suum. ²¹ Prudentes filiae Nisibis, imitamini Nisibim, quae posuit corpus intra se, ut fieret murus extra ipsam! Ita vos quoque deponite in vobis corpus vivum, ut fiat murus pro vita vestra!

XIV. Alterum carmen ejusdem modi.

¹ Tribus pastoribus multi suberant rectores; unicae matri in urbe multae filiae subsunt in omnibus regionibus. Postquam ira destruxit domos ejus, reaedificet pax ecclesias ejus! (Responsorium: Benedictus sit, qui elegit illos tres!). ² Bonus labor primi circumligavit terram in afflictione ejus; panis et vinum medii urbem sanavit in confractione ejus; edulcavit amaritudinem nostram in afflictione dulce eloquium ultimi. ³ Primus coluit terram labore suo, eradicavit ex ea dumos atque spinas; medius circumsepivit eam, per salvatos sepem ei fecit; ultimus aperuit horreum domini sui et sevit in eam verba domini ejus. ⁴ Sacerdos primus per jejunium portas orum clauserat; sacerdos secundus propter

¹⁹—²⁰ Notum est, Nisibenos corpus S. Jacobi tamquam palladium urbis suae habuisse. Si Gennadio fides adhiberi debet, a Juliano Apostata hic thesaurus Nisibi abductus est, cui facinori paulo post traditio urbis successit.

²¹ Monet urbes finitimas, ut et ipsae sacris reliquiis se muniant.

XIV. Hoc carmen laudatorium in eisdem tres episcopos interna eorum et spiritalia merita in urbem laudat, probatque, Nisibenos per eos profectum et incrementum acceperisse. Eodem cum priore tempore scriptum est.

¹ Apparet ex hac strophâ, dioecesem Nisibenam permagnam fuisse.

² Vologesis eloquentiam sapientius laudat S. Ephraem in his carminibus, cf. str. 3. 4. 15. 16; 15, 7. 8; 17, 11; 18, 2.

⁴ Babu captivos a Persis abductos pecunia redemit, cf. etiam 14, 23; 19, 16.

captivos ora marsupiorum aperuerat; ultimus autem perfodit aures et immisit in eas ornamenta vitae. ⁵ Aaron auribus detraxit in-
 aures et fecit vitulum. Vitulus inanimatus occultè pupugit et in-
 terfecit exercitum; eos, qui fabricaverunt cornua ejus, ferivit cor-
 nubus suis. ⁶ Tertius autem sacerdos noster aures cordis per-
 fodit et immisit in eas inares, fabricatas ab ipso ex clavis, qui
 infixi erant in cruce, qua crucifixus Dominus ejus consortes suos
 salvificaverat. ⁷ Ignis morti filium genuit vitulum; mors quidem
 omnia corpora pascitur, filius autem mortis, qui ipsam mortem
 malitia superavit, hominum animas pastus est. Vitulus gramina
 deseruit, quia mentes erant pascua ejus. ⁸ Primo illi ligno mor-
 tifero filium genuit gratia, nimirum te, o crux, fili ligni, qui
 pugnasti contra patrem tuum; lignum erat fons mortis, crux erat
 fons vitae. ⁹ Filium mortis omnia ora aperta execrantur, quia
 devoravit corpora et animas, et multiplicavit contumeliam patris
 sui. Crux autem delevit contumeliam patris sui, primi ligni.
¹⁰ Uterque filius assimilatus est matri, quae peperit eum; vitulum,
 quem ignis peperit, ignis quoque consumpsit in populo; crux au-
 tem, filius gratiae, mundo beatitudines largita est. ¹¹ O lingua
 mea, quiesce et retice miras historias crucis; animus meus enim
 repente concepit eas, sed parturitiones earum ipsum percutiunt;
 concepit eas inter ultimas, sed primogenitae fieri volunt. ¹² Pugna-
 verunt infantes in utero, senior acceleravit egressum suum, sed
 junior diligens primogenituram retinuit calcem ejus manu sua, et
 quod non acceperat per partum, accepit postea per pulmentum.
¹³ Hoc modo res ultimae vilipendunt primas, ut egrediantur et
 arripiant primogenituram. Nunc demum tempus est res patrum
 nostrorum animo gignendi. Ecce enim res crucis primogenitae
 sunt totius creaturae. ¹⁴ Si enim is, qui sine ullo initio est, no-

7 — 14 Commemoratio vituli aurei et s. Crucis poetam ad longiorem de-
 gressionem inducit, qua primum utrumque comparat. Tum autem se re-
 prehendit, quod post laudationem episcoporum Nisibenorum de cruce disse-
 ruerit, quae tamen omnium rerum antiquissima sit, cum in ea aeternus Deus
 pependerit.

13 — 14 Poeta concedit, sibi primo de cruce Domini, tum demum de

minatur primogenitus omnium creaturarum, tum etiam res ejus primogenitae sunt et antiquiores omnibus creaturis. Res tuae, Domine, nunc nobis concedant, ut loquamur de ministris tuis.

¹⁵ Oratio primi in primo doctrinae gradu constituti similis erat gradui ejus; explanatio medii in secundo gradu aequabat gradum ejus; oratio ultimi in tertio gradu magnifica erat sicut ipse.

¹⁵ Primus verbis simplicibus dedit lac infantibus suis; medius facilibus dedit cibum pueris suis; tertius verbis perfectis dedit escam adultis suis.

¹⁷ Etiam ipsa alumna per singulos gradus transivit cum magistris et patribus suis; erat puella cum primo, adolescentula cum medio, perfecta cum tertio.

¹⁸ Primus dilexerat et perterruebat eam, sicut puellam; medius increpuebat et laetificaverat eam, sicut adolescentulam adhuc indoctam; ultimus erat ei quies jucunda sicut edoctae.

¹⁹ Filia Jacobi in infantia sua directa est ab Altissimo per blandimenta et virgam, in superbia autem et juventute sua per gladium et legem; et quando castigata et edocta erat, venit ei quies et jucunditas.

²⁰ Primus pater gregis in sinu suo portavit infantiam ejus, medius laeta facie cantu suo demulsit et laetificavit puellarem aetatem ejus; ultimus gravi vultu castam fecit juventutem ejus.

²¹ Sacerdos primus, qui eam genuit, dedit lac infantiae ejus; sacerdos medius explanavit et dedit cibum puellari aetati ejus; sacerdos tertius nutrit et dedit escam adultae aetati ejus.

²² Primus pater dives thesaurizavit infantiae ejus; medius juventuti ejus multiplicavit viatica ad profectum ejus; tertius, praeclara illa oliva, multiplicavit oleum in vasis ejus.

²³ Quando pervenerit ad divitem, monstrabit thesaurum primi; quando pervenerit ad salvatorem, monstrabit pretio solutos medii; quando egressa erit, ut sponso obviam iret, monstrabit oleum luminum suorum.

²⁴ Coram eo, qui recompensat laboratores, offeret laborem primi; coram eo, qui diligit beneficos, offeret eleemosynam

episcopis loquendum fuisse; tum rursus ad eorum res gestas laudandas se convertit.

¹⁷ Alumnani ecclesiam Nisibenam esse per se patet.

¹⁹ Sub filia Jacobi populus judaicus intelligendus est.

medii; coram eo, qui iudicat doctrinas, offeret disputationem ultimi. ²⁵ Et quando hi tres, quorum alumnus ego peccator esse studui, videbunt, Christum mihi claudere portam paradisi sui, tum orationibus pro me intercedant, ut portam suam paululum aperiat mihi! ²⁶ Tum inferat se et intret peccator cum gaudio et timore ad videndam gloriam; tum advocent benigniter tres illi magistri unum discipulum, ut colligat sub mensis frustula vitae plena.

XV. Ad modum: Deus, quem dilexistis.

¹ Si non rectum esset caput nostrum, fortasse membra murmurare possent, quod propter caput perversum iter membrorum perturbaretur, et omnem culpam in caput conferre possent. (Responsorium: Benedictus sit, qui te elegit gloriam populi nostri!). ² Si autem nunc capiti nostro omnino pulcherrimo culpam adscribimus nostrae odiositatis, quanto magis hoc faceremus, si ipsum odio dignum esset! De Deo etiam, cum ipse suavis sit, conqueruntur amari. ³ Similes estote capiti, membra! Conquirite pacem per ejus puritatem, suavitatem per ejus quietem, gloriam per ejus sanctitatem, et doctrinam per ejus sapientiam! ⁴ Acquirite vobis saporem per ejus prudentiam et castitatem per ejus gravitatem et dona per ejus paupertatem. Cum ipse omnino abunde

XV. Summis laudibus effert Vologesen episcopum, eosque reprehendit, qui in illum rebellaverunt. Ait, Deum primo Nisibenos per bella continua et episcopos asperiores educare et emendare studuisse, tum autem eos pace et episcopo mitissimo (Vologese) donasse, quia eos jam satis edoctos et maturos censebat; ob eamque causam etiam Vologesen summa semper lenitate in populum usum esse. Populus autem hanc sapientem Dei dispositionem perturbavit, quia per omnes calamitates non eruditus et emendatus est, sed e contra dissidia movit, ideoque Deus cum iterum per hostes castigare coactus est. — Rebellionem illam praecipue a clericis haereticis molitam esse, apparet ex str. 18—20 et e carm. 7, str. 9—13. — Scriptum esse videtur a. 359, tum propter convenientiam cum carm. 7, tum quia jam novi incursus hostiles in str. 20 commemorantur.

decorus sit, nos quoque omnino decori simus cum eo! ⁵ Videte, quomodo mensurata et ponderata sint verba et opera ejus; attendite, quod vel ipsi gressus ejus mensuram quietam habent! Totus enim se totum refrenat. ⁶ Dominabat ille juventuti suae et subjugabat eam sub jugum castitatis; non ad luxuriam illiciebantur membra ejus, quia semper sub virga tenebantur. Voluntas ejus erat ei necessitas. ⁷ Praematuravit se ad gradum sacerdotii, dum antea maturavit mores suos, ponendo fundamenta sua firmiter. Jam erat caput in juventute sua, quo tempore praedicator populi factus est. ⁸ Nobilis erat inter praedicatores, et studiosus inter lectores, disertus inter sapientes, castus inter fratres suos et gravis inter dilectos suos. ⁹ In duabus habitationibus anachoretam agebat ab ipso initio vitae suae; erat enim sanctus in corpore suo et solitarius in domo sua; in occulto et in aperto castus erat. ¹⁰ Etiam quando nos, fratres mei, perturbavimus has mensuras et perdidimus saporem, et nobis ipsi doctores esse volumus ad perfectionem, quae nos vocavit, ¹¹ tamen in illo vase suo mensura veritatis se conservabat; elegit id, quia vidit, quod ipsum elegerat eam, et conservavit in eo odorem et gustum suum ab initio usque in finem. ¹² Caput illud castum et grave, quod non erat iratum nec durum, nec peccabat sicut nos, continuit et servavit mensuras suas et frena iniecit cogitationibus suis. ¹³ In se ipso exemplum prae-buit, ut, sicut ipse servaret mensuram temporis sui, nos quoque deceret cognosse tempus nostrum; nos vero alieni facti sumus tempori nostro, quia in tempore saporis insipidi facti sumus. ¹⁴ Fructum castigat in initio flatus venti vehementiâ suâ et tempore medio vehementia solis; si autem praeteriit vehementia ejus, fructus in fine dulcedinem acquisivit. ¹⁵ Nos autem

⁷ Vologesi jam in juventute sua munus concionatoris injunctum est ob praecipuam suam eloquentiam et sanctitatem.

¹³ Haec et sequentibus strophis conqueritur poeta, quod Nisibeni, qui jam per tot castigationes et admonitiones sapientes facti esse deberent, aetatem virilem et prudentem sibi convenientem non agnoscerent et retinerent, sed rursus puerilem insipientiam prae se ferrent, enque iram Dei in se moverent.

castigaverunt primi et increpauerunt medii, et amplius edulcaverunt nos ultimi; sed cum venisset gustatio nostra, magna erat insipiditas nostra. ¹⁶ Pervenimus enim ad perfectam aetatem, ut dedoceremus pueros lusum et perduceremus eos ad gravitatem; sed indigebat adhuc senectus nostra, ut increparemur sicut pueri. ¹⁷ Itaque benignus pastor patienter nos tulit, nec vim adhibuit, ut honoraret senectutem nostram; quae cum non ipsa cognosset gradum suum, magnificetur tamen is, qui cognovit tempus ejus. ¹⁸ Et si quis dicat, populum vi et virga dirigendum esse, sicut furem teritione et praedatorem comminatione et insipientes ignominia, ¹⁹ respondendum est, quod, si cum primo capite cucurrissent membra secunda, post se traxissent tertia, et totum corpus omnino ea secutum esset. ²⁰ Sed secundi contempserunt primos, et tertii secundos; alter gradus alterum despexit. Cum igitur interni se invicem contemnerent, conculcati sunt etiam ab externis.

XVI. Carmen alterum ejusdem modi.

¹ In hoc reprehendendum est speculum, si obscurata est claritas ejus per maculas, quae in ipso sunt; est enim squalor super

¹⁷ Vologeses valde benigne cum populo sibi subdito agebat, eumque fere non talem spectabat, qualis revera erat, sed talem, qualis esse debebat. Populus ergo vituperandus est, qui dignitatem sibi convenientem neglexit, episcopus autem laudandus, qui cum eo, tanquam cum perfecto et erudito, agebat.

^{18—20} Si aliquid in Vologese reprehendendum esset, hoc nimia lenitas videri posset. Sed nec haec ei jure objici potest; si enim clerus eum adjuvisset, nec eo contra adversus eum rebellasset, conjunctis episcopi et cleri viribus etiam populus in melius reformatus esset. — Sed clerici per inobedientiam suam praecipui auctores miseri et perturbati status facti sunt, et propter eos Deus urbem per hostes castigat. — Sub primo capite seu primis intelligendus est episcopus, sub secundis clerici, sub tertiis laici. Hos clericos Arianæ haeresi favisse putamus, cf. carm. 7, ubi de iisdem sermo incidit.

XVI. Ait, Deum in initio tantum homines terrore et lege coercere, postquam autem eos hoc modo sufficienter praeparaverit et educaverit, coercionem tollere et ab iis, tanquam ab adultis et prudentibus, poscere, ut libero cordis assensu, non poenae timore commoti, bonum eligant volunta-

ipsum obductio coram spectatoribus. (Responsorium: Benedictus sit ille, qui expolivit speculum nostrum!). ² Si neque pulchritudo per id ornari, neque macula per id reprehendi potest, omnino damno est pulchris, quia tum pulchritudines eorum nequeunt lucrari ornamenta sicut lucra. ³ Tum maculae non extirpantur per id, nec ornamenta multiplicantur per id; quod macula remanet, est sicut damnum; quod ornamenta desunt, est sicut defectus; conjungitur cum damno defectus. ⁴ Si speculum nostrum obscurum est, omnino laetantur de eo turpes, quia reprehendi nequeunt maculae eorum; si autem expolitum est et luminosum, libertas nostra, quando vult, ornari potest. ⁵ Duplicatur damnum per defectum turpibus et pulchris, quando nec pulchri coronantur, nec turpes ornantur; dividit speculum damnum. ⁶ Nunquam adduxit speculum per vim eum, qui in id intuetur, nec gratia, quae venit post justitiam legis, possidet vim coercitivam legis. ⁷ Justitia erat pueritiae ornatrix coercitiva; cum enim genus humanum adhuc esset in aetate puerili, ornaverat id per vim, quamquam libertatem ejus non abstulit. ⁸ Per blandimenta et virgam cohibuerat justitia pueritiam; quando percussit eam, excitavit eam. Virga ejus petulantiam abegit, blandimenta ejus molliverunt animos — — —

— — — ⁹ qua hodie ornatur, fratres mei, ad aliud evangelium, sicut puer est; in tempore magnae rationis factus est ratione carens. ¹⁰ Talis enim ex gradu perfectionis descendit ad

tenque divinam perficiant. Eandem methodum divinam etiam in episcoporum Nisibeorum successione ostendit, severitatem S. Jacobi et Babu cum lenitate Vologesis comparans. In fine denique carminis conqueritur, quod Nisibeni hanc Dei intentionem frustraverint, cum per peccata sua Deum ad iteratam castigationem impulerint. — Eidem cum praecedente carmine temporis adscribendum est.

¹ — ² Episcopus comparatur cum speculo; si ipse malus est, duplex detrimentum efficitur, positivum, quod mali emendari nequeunt, et negativum, quod boni in virtutibus non progrediuntur. Nisibeni autem hanc excusationem non habent, sed libero arbitrio peccant, abutentes evangelica illa lenitate, qua Vologeses, omni vi reposita, cum iis agit.

³ Post hanc stropham circiter sex sequentes desunt, cf. annot. criticam.

⁴ Fortasse supplendum est: si quis autem avertit se a gratia, qua hodie etc.

infantiam et dilexit legem illam servorum, quae percutit eum, quando audax est, et colaphizat, quando laetatur. ¹¹ Omne ornamentum per vim extortum non est verum, sed adscititium. Illud magnum habetur coram Deo, si quis ex ipsius voluntate ornatus est; itaque vim abstulit. ¹² Sicut enim prudenter suo tempore vim adhibuit, ita prudenter quoque suo tempore abstulit eam, cum pro ea lenitas requireretur. ¹³ Sicut enim valde consonum est, ut juvenis ponatur sub virga, ita valde odiosum est, ut sapiens aetas virgae subjiçiatur et vis in eam dominetur. ¹⁴ Vide ergo, quomodo ordinaverit Deus successiones meas in pastoribus, qui mihi fuerunt, et in doctoribus, quos mihi dedit, et in patribus, quos mihi tribuit. ¹⁵ Appensa enim erant cum temporibus eorum adjumenta, quae iis propria erant; territio, ubi decebat, et confortatio, ubi proderat, et lenitas, ubi conveniebat. ¹⁷ Per mensuram ambulare fecit gressus meos; pueritiae meae dedit territionem, juventuti meae timorem, sapienti et prudenti aetati meae dedit lenitatem. ¹⁷ In procace aetate pueritiae erat mihi educator metuendus, cujus baculus me deterruit a lusu, et horror ejus a vitio et timor ejus a voluptate. ¹⁸ Alium patrem dedit juventuti meae, qui durus erat, in quantum ego pueriles mores retinebam, sed lenis, in quantum senili prudentia utebar. ¹⁹ Cum autem reliquissem gradus pueritiae et juventutis, evanuit terror primus et timor secundus, et dedit mihi Deus pastorem mitem. ²⁰ Ecce enim esca ejus convenit perfectioni meae, et explanationes ejus sapientiae meae, et lenitas ejus quieti meae, et benignitas ejus tranquillitati meae, et gravitas ejus castitati meae. ²¹ Laudetur is, qui tanquam librâ appendit et dedit mihi patres, ita ut adjumenta mea convenirent temporibus meis et medicamenta mea doloribus meis et pulchritudini meae ornamenta mea! ²² Nosmet ipsi igitur perturbavimus pulchram hanc successionem et ordinem, quia in tempore lenitatis poscimus duritatem et te cogimus ad increpandum nos, sicut pueros.

¹⁷ Haec strophæ S. Jacobum describit, sequens Babu, undevicesima Vologesen.

VII. De Abraham episcopo Nisibis.

Ad modum: Interfecti erant infantes.

¹ Permite, Domine, etiam meae paucitati, ut injiciat quadrantem suum in thesaurum tuum, sicut mercator gregis nostri, qui foeneratus est talentum doctrinae tuae et vita decessit et ad portum tuum egressus est. Loquar de subpastore ejus, qui factus est caput gregis. Erat discipulus illorum trium et factus est magister quartus. Laudetur is, qui eum fecit consolationem nostram. ² In uno amore pingam et in una corona nectam flores illustres et suaves magistri illius et discipuli ejus, qui remansit post eum sicut Elisaeus. Efferbuit cornu electionis ejus et perfectus est et factus est caput, elevatus est et factus est magister. Laudetur ille, qui illum principem fecit! ³ Et laetati sunt caelestes patroni gregis, quod adhuc gregem pascunt per pastorem, quem ipsi paverunt; laetata est habitatio pastorum, cum viderent successionem graduum suorum. Deus tulit et infixit eum sicut animum magno corpori ecclesiae, et circumdant eum membra ejus, ut emant ab eo vitam, doctrinam, novum panem. Laudetur ille, qui fecit eum thesaurum nostrum! ⁴ Elegit eum ex multitudine pastorum, quia dederat probationem firmitatis suae; tentavit eum tempus in grege, et exploravit eum diuturnitas sicut catinus. Quia se ipsum exploraverat, factus est murus pro multis. Jejunium tuum sit arma regioni nostrae et oratio tua scutum urbi nostrae! Turibulum tuum

XVII. Hymni 17 — 21 in laudem Abrahami, Vologesis discipuli et successoris, dicti sunt aestate a. 363, paulo ante deditionem urbis (cf. prolegg.). — Carmen 17, laudes Vologesis canit, simulque laetatur, quod tam dignus successor ei substitutus est. Tum ei consilia dat, quibus munere suo optime perfungi possit.

¹ Apparet ex hoc loco, tus jam saec. IV. in ecclesia christiana adhibitum esse, quod negavit Drey (über die constitutionen und canones der apostel, pag. 367—370). Hic enim tus sensu symbolico positum esse nequit, quia hoc loco res externae nominantur, quibus internas effectus optatur. Cf. opp. III 488 b. 496 d. 505 c. 518 a. 528 d. e.

reconciliationem obtineat! Laudetur ille, qui sanctificavit altaria tua! ⁵ Pastor, quem mors a grege avocavit, paverat eum in pratis spiritalibus et defendit eum contra lupos occultos per insigne baculum suum. Exple locum magistri tui, qui sitit sonum cantorum ejus! Erige te sicut columnam in urbe populi perterriti et fulci eam precibus tuis! Laudetur ille, qui fecit te columnam nostram! ⁶ Tradidit manum suam discipulo suo, cathedram tali, qui dignus erat, clavem tali, qui se fideliter gesserat, gregem tali, qui illustris erat. Decet manum tuam misericordia et sacrificium tuum propitiatio et linguam tuam consolatio. Pax ornet gubernationem tuam, intus sint custodes et extra congregationes. Laudetur ille, qui te elegit ad gaudia nostra. ⁷ Doctrina tua superabundet magis in operibus, quam in verbis! Paucis verbis seminat excole terram nostram per opera, ut per multifariam agriculturam ditetur semen exiguum! Proventus seminis veteris veniet in nobis tricies, et novum semen tuum sexagies. Laudetur ille, qui multiplicavit centies! ⁸ Ira in te cessat, quia pax fluit super te omnino; zelotypia in te exstincta est, quia charitas tua semper ardet; confregisti stimulum invidiae, ne quem occulte percutiat; ad calumniam perturbantem non direxisti auditum tuum, quia aperta veritate delectaris. Laudetur ille, qui ornavit membra tua. ⁹ Da consilium in populo tuo, sicut Jethro inter Hebraeos; omnino ejus sententiam amplectere, qui tibi utile consilium dat, fuge omnino ab eo, qui aliud consilium tibi dat! Roboam sit tibi signum! Elige utiles consiliarios! Laudetur ille, qui dedit sapiens consilium! ¹⁰ Donatio, quae tibi credita est, a coelo devolavit; noli eam nominare nomine hominis, noli eam alii potestati tradere, ne ad regionem ejus perveniat diabolus insidiosus, credens, eam ab hominibus tibi datam esse et hanc donationem, hanc dominam humanae servituti subjectam esse. Laudetur ille, qui donationem suam demisit! ¹¹ Magister tuus in te pictus est; ecce omnes similitudines ejus in te inveniuntur; remansit nobiscum, quamquam e vita discessit. In te videamus tres illustres illos, qui nobis decesserunt! Fias nobis murus sicut Jacobus, et plenus misericordiae sicut Babu et thesaurus verborum sicut Vologeses. Laudetur ille,

qui pinxit eos in uno! ¹² Nec ego, faex gregis, retinui, quae dicere fas erat; pinxi imaginem duorum illorum coloribus duorum, ut videat grex ornamenta eorum et pulchritudines eorum. Et postquam fui agnus loquens, te, o Deus Abraham, in statu Abram glorificabo. Laudetur ille, qui fecit me citharam suam!

XVIII. Ejusdem modi.

¹ O tu, qui sacerdotium tenes post magistrum tuum, gloriosus post illustrem, castus post gravem, vigil post jejunantem, propter te magister tuus non reliquit nos, quia in te vivo illum mortuum adhuc videmus. Ecce enim in te pictae sunt similitudines ejus et notata sunt vestigia ejus, et ille omnino ex te resplendet. Laudetur is, qui dedit nobis te pro illo! ² Fructus, in quo picta est arbor ejus, proclamat etiam de radice sua. Neque ita defecit nobis usque ad hoc tempus gustus suavitatis magistri tui. Tu enim demonstras verba ejus corporaliter, perficiendo ea operibus. In vita tua picta est doctrina ejus et in actionibus tuis explicatio ejus et in perfectione tua explanatio ejus. Laudetur ille, qui resplendentem fecit gloriam tuam! ³ O pastor ultime, qui factus es magnus et caput membrorum tuorum, junior, qui accepisti primogenituram, non per pretium sicut Jacobus, nec per zelotypiam, sicut Aaron, quem zelati erant fratres ejus levitae, sed per charitatem, sicut Moyses, quamquam senior erat quam Aaron; eodem modo etiam laetantur te fratres tui. Laudetur ille, qui elegit te in unanimitate! ⁴ Nulla est invidia vel zelotypia inter membra corporis; nam in charitate ei subjecta sunt et in misericordia ab

¹² Status Abrami est procumbentis in faciem suam, cf. Gen. 17, 3.

XVIII. Omnes gaudent electione novi episcopi, quia sanctitate et virtutibus tam similiter praedecessoris imaginem refert. Porro laudat Abrahamum, quod fortiter Juliano Apostatae restitit, eique in cura animarum bonum successum optat.

³ Abrahamum junioris aetatis fuisse, cum in episcopum eligeretur, dicitur etiam in str. 5 et in carm. 19, 2.

eo inspiciuntur. Specula est caput membris, prospiciens in omnes partes. Altus ille et humilis gratiose usque ad pedes se humiliavit, ut auferret ab iis damnum. Laudetur ille, qui immiscuit nobis charitatem tuam! ⁵ Parvum scilicet hoc fuisset, si per senem victa esset idololatria. In sapientia sua subjacuit senectus, in tempore suo vicit juvenus. Juvenis enim athleta sustulit pugnam odiosam, quam ausa est vis idololatriæ; sed invaluit et exstincta est sicut fumus; una cum initio ejus erat finis ejus. Laudetur ille, qui inflavit in eam, ut exstingeretur. ⁶ Vox cornus repente obstupescentem fecit et vocavit te ad pugnam. Intrasti sicut novus David et victus est a te alter Goliath. Non ignota erat tibi pugna, quia omni die contra diabolum proelium gerere consueveras. Secreta exercitatio solet afferre coronam manifestam. Laudetur ille, qui te elegit gloriam nostram! ⁷ Ante tentationem exercuit Job corpus et animum suum, ideoque vicit in tentatione. Vicit Joseph in cubiculo, Ananias et socii ejus in fornace, Daniel in fovea. Stulte egit diabolus, quia tentando eos confirmavit victoriam eorum secreto et auxit suam ipsius cladem aperte. Laudetur ille, qui multiplicavit contumeliam ejus! ⁸ Et agricolam qui apostatavit et spinas serere inceperat per servos suos, sinistram partem, zelatus est verus agricola et abscidit, amputavit sinistram partem. Implevit dexteram suam et sevit in cor verba viva. Et ecce excolitur mens nostra per prophetas et apostolos ejus, per te excolantur animæ nostræ! Laudetur ille, qui elegit te agricolam nostrum! ⁹ Et si verba tua non sufficiunt, excole terram nostram operibus, ut per multifariam agriculturam roboretur canna et radix. Melius est bonum opus, quam auditus decem millium verborum. Semen tuum veniat centies, et messis serotina sexagies, etiam frumentum sponte nascens trigesies! Laudetur ille, qui multiplicavit proventus tuos! ¹⁰ Lumen obscurum esse non decet, sal insipidum esse non licet, macula capiti non convenit, nec sordes speculo. Si enim medicamenta insipida sunt, dolores etiam sanari nequeunt, et si lucerna obscura est, multa quoque offencicula

⁵ — ⁶ Haec de regno et morte Juliani intelligenda sunt.

sunt. Lumen tuum expellat tenebras nostras! Laudetur ille, qui fecit te lampadem nostram! ¹¹ Constitue tibi legisperitos et iudices, exactores et datores, inspectores et curatores, unicuique proprium opus assigna, ne per nimiam curam rubiginem trahat nec per sollicitudinem abstrahatur mens tua cum lingua tua, qua offers precationem in expiationem universi populi. Laudetur ille, qui illustravit ministerium tuum! ¹² Non sufficit sacerdoti et nomini ejus, offerenti vivum corpus, purgare animum et mundare linguam et expurgare manus et clarum reddere totum corpus, sed omnino purus esse debet omni tempore, quia positus est sicut mediator inter Deum et genus humanum. Laudetur ille, qui mundavit ministros suos!

XIX. Ejusdem ipsius modi.

¹ Respondes nomini tuo, Abraham, quia tu quoque factus es pater multorum. Sed quia tibi non est uxor, sicut Sara Abraham, ecce grex tuus est uxor tua. Educa filios ejus in veritate tua; fiant tibi liberi spiritus et filii promissionis, ut fiant haeredes in Eden. Laudetur ille, qui pinxit te in Abraham! ² O fructus pulcher castitatis, in quo sacerdotium complacuit, minime natu fratrum tuorum, sicut filius Jesse, cornu efferbuit et unxit te, manus incubuit tibi et elegit te, ecclesia optavit et dilexit te. Altare purum destinatum est ministerio tuo, cathedra magna honori tuo, et omnia simul coronae tuae. Laudetur ille, qui multiplicavit coronationem tuam! ³ Ecce, beate, surge et inspicere gregem tuum, o sedule! Sicut Jacob ordinavit greges suos, ita tu quoque

¹¹ Monet Abrahamum, ut ad res mundanas et externas curandas adiutores sibi adsciscat, nec tempus viresque suas in talibus officiis consumat, sed totus rebus spiritualibus, cultui divino, animarum saluti studeat.

¹² Insigne hic habemus de missae sacrificio testimonium. Cf. opp. III 555 c.

XIX. Abrahamo salutaria consilia suadet ad plebem ei commissam regendam et salvandam.

² Enumerantur hic omnia, quae ad episcopi institutionem pertinent, ecclesiae scilicet suffragium, unctio et manus impositio. Unde liquet, in antiqua Syrorum ecclesia notum fuisse ritum ordinandos chrismate ungendi, quod negat Assemanus B. O. I, 94. Idem ritus commemoratur etiam 17, 2.

ordina oves loquentes et illustra ascetas pure et virgines caste, institue sacerdotes gloriose et praesules leniter et congregationem laicorum juste! Laudetur ille, qui te prudentia implevit! ⁴ Ovem sanam conserva et infirmam cura et confractam oblige et errantem custodi! Paece eam in pratis scripturarum et potandum ei praebe fontem doctrinae! Constantia sit tibi murus et crux baculum et veritas pax! Laudetur ille, qui multiplicavit virtutes tuas! ⁵ Sit tecum in grege potestas illa, quae fuit cum David; si enim hic agnum errantem ex ore leonis eripuit, quanto magis tibi, o illustris, zelandum est, ut diabolo eripias animam, quae pretiosior est quam alia omnia, quia nulla alia re emta est, quam sanguine Christi! Laudetur ille, qui venditus est et emit omnes! ⁶ Josue Moysi ministraverat et pro mercede ministerii sui dexteræ impositionem accepit ab eo. Tibi quoque praeclarus senex, cui ministrasti, dexteram tradidit. Moyses Josue commisit gregem, qui dimidia ex parte lupis constabat; tibi autem commendatus est grex, cujus quarta vel tertia pars sancta est. Laudetur ille, qui ornavit gregem tuum! ⁷ Amor Moysis habitet in te, quia amor ejus erat amor prudens et zelus ejus zelus discretus. Cum Core et Dathan scissuram fecissent, scidit terram sub iis et per scissuram avertit scissuram. Per Eldad et Medad autem testatus est, nihil sibi magis esse in votis, quam ut totus populus prophetaret. Laudetur ille, qui reconciliatus est beneplacito suo! ⁸ Paupertatem Eliae dilexit Elisaeus prae divitiis; itaque dedit pauper pauperi donum aliis omnibus pretiosius. Eodem modo quia tu dilexisti egestatem magistri tui, qui in secreto dives erat, ex te scaturiet fons verborum ejus, ut fias cithara spiritus et canas in te beneplacita ejus. Laudetur ille, qui fecit te custodem thesauri ejus! ⁹ Nemo invidet electioni tuae, quia humilis est principatus tuus; nemo irascitur ob increpationem tuam, quia pacem serit verbum tuum; nemo timet vocem tuam, quia grata est visitatio tua; nemo infrenit contra jugum tuum, quia laborat pro nostro collo et levat onus animarum nostrarum. Laudetur ille, qui elegit te ad quietem nostram! ¹⁰ Noli provocare magnates, noli desperare de perversis! Emolli et doce divites, hortare et lucrare

tibi pauperes! Duro adijunge tolerantem et iracundo longanimum; excipe malos per bonos et praedatores per donatores, et maculatos per sanctos! Laudetur ille, qui fecit te venatorem nostrum! ¹¹ Recipe tibi decem millia medicamentorum et surge, ambula inter prata! Aegroto da medicamentum et sano praeservationem! Noli unicum tantum medicamentum dare, ne fortasse morbo non conveniat, sed multa affer auxilia, ut morbus accipiat sanationem et tu quoque discas experimentum! Laudetur ille, qui operam dedit vulneribus nostris! ¹² Sit terra secundum voluntatem tuam, vinea secundum operationem tuam, grex intus in habitatione tua, et oves sanae sub baculo tuo! Sis nobis magnum caput et simus nos uniones coronae tuae! Nos decori simus per te et tu per nos; nam invicem se exornant populus et sacerdos, quando concordiam colunt! Laudetur ille, qui in nobis concordiam sevit! ¹³ Audi apostolum dicentem ecclesiae, quam desponsaverat: zelor de vobis zelo, zelo scilicet divino, non carnali, sed spiritali. Tu quoque zeleris super eam sancte, ut sciat, quis et qualis sit; per te diligat et amet Jesum, verum sponsum! Laudetur ille, cujus zelus sanctus est! ¹⁴ Sicut magistri ejus, ita etiam mores ejus sunt, quia cum magistro remisso remissa est et cum illustri nobilis est ecclesia, similis speculo, quod semper faciei intuentis imaginem repraesentat. In rege enim exercitus ejus et in sacerdote grex ejus sicut in effigie expressus est. Laudetur ille, qui eam in suam similitudinem expressit! ¹⁵ Sine testamento de vita decesserunt tres nobiles sacerdotes, sed quia meditati erant duo testamenta divina, magnum lucrum nobis reliquerunt, hunc scilicet typum paupertatis. Quia nihil possidebant beati illi, fecerunt sibi nos possessiones suas; ecclesia eorum erat thesaurus eorum. Laudetur ille, qui acquisivit per eos possessiones suas! ¹⁶ Cum Jacobo, nobili sacerdote, splendebat ecclesia, sicut ille; quia ille conjungebat amorem cum zelo, timore et amore ipsa tecta erat. Sub Babu, amatore elemosynarum, captivos argento redemit. Sub Vologese, divinae le-

¹³ Cf. II Cor. 11, 2.

gis perito, aperuit cor suum scripturis. Sub te autem multiplicentur auxilia ejus! Laudetur ille, qui magnificavit mercatores ejus!

XX. Ejusdem prorsus modi carmen.

¹O virginalis sponse, aliquantulum zelum tuum concitare velim in uxorem juventutis tuae. Abscinde familiaritates, quae erant ei in adolescentia ejus cum multis. Increpā eam et collige animum ejus, ut sciat, quis et qualis sit! Per te diligat et amet Christum, verum sponsum! Laudetur ille, qui desponsavit eam unigenito suo! ²Zelare, agricola, super zizania, quae germinaverunt et implicuerunt se tritico. Facilius eradicari potest dumus, quam despectata mentha, quae, si a levissimo vento aufertur, segetem invadit et vincit. Quod autem tres agricolae severunt, trino modo veniat, tricies scilicet et sexagies et centies. Laudetur ille, qui ditavit proventus tuos! ³Novum pastorem decet, ut novo modo gregem superattendat, et sciat, quantus sit numerus ejus, et videat, quae sit indigentia ejus. Est enim grex, qui redemptus est sanguine magistri pastorum. Voca igitur et praeterire fac oves nominatim, quia scriptum est nomen et computatio hujus gregis in libro vitae. Laudetur ille, qui poscet numerum ejus! ⁴Ecce sponsa Domini tui credita est tibi; custodi eam ab omni detrimento et ab hominibus, qui corrumpunt et conventicula suis ipsorum nominibus nominant. Ei autem impositum est nomen sponsi ejus; ne fornicetur cum nomine alieno, quia non baptizata est in nomen hominis, sed glorificet nomina, in quae baptizata est, patris scilicet et filii et spiritus sancti. Laudetur ille, ejus nomine nominata est! ⁵Apostolus desponsor ejus zelatus est in

XX. Admonet Abrahamum, ut omni studio ecclesiam suam ab haeresibus purget, simulque haeticorum morem perstringit, propria conventicula suis ipsorum nominibus denominandi. — Idem prorsus est argumentum pulcherrimi hymni 56 adversus haereticos, qui sine magna animi commotione vix legi potest.

⁵ Posset etiam verti: *sed ne quidem nominibus veracibus, nec Petri ne ipsius quidem Pauli*. Hoc autem omnino rejiciendum est, quia tum esset

eam, ne corrumperetur nominibus, non solum nominibus fraudulentis, sed ne quidem nominibus veracibus, immo nec ipsius quidem Petri. Desponsores veraces semper nomen sponsi ejus ei imposuerunt, deceptores autem tanquam fornicatores, sua ipsorum nomina imposuerunt gregi. Laudetur nomen tuum, creator noster! ⁶ Sigillum creaturarum, fratres mei, nemo aperte destruit, et ad nomen sigillatum in epistola nemo aliquid addit vel immutat. Qui enim sigillum laedit, fur habetur, et qui nomen alterat, fraudator est. Sed nomen Christi mutatum est et nomina fraudis imposita sunt conventiculis corruptis ab iis. Laudetur ille, qui suo nomine gregem suum nominavit! ⁷ Vide prophetas et apostolos, quantum inter se similitudinem habent; prophetae enim gregi Dei nomen Dei imposuerunt et apostoli ecclesiae Christi nomen Christi dederunt. Eodem modo fraudatores sibi invicem similes sunt, quia eorum nominibus nominantur conventicula, quae cum iis fornicata sunt. Laudetur ille, in cuius nomine sanctificati sumus!

XXI. Ejusdem ipsius modi.

¹ Joannes, cum lucerna esset, aperuit et arguit impuros, qui ideo celeriter exstinxerunt lucernam, ut voluntati cupiditatum suarum obtemperare possent. Tu quoque esto lampas in splendore et fac cessare opera tenebrarum, ut, quando illucescit doctrina

climax a minori ad majus, dicereturque, Paulum minus aegre tulisse, si ipsius, quam Petri nomine ecclesia nominaretur, quod injuria esset in apostoli modestiam. Omnis porro dubitatio evanescet, si comparamus locos parallelos, ed. rom. II 492 f. 559 c. Hoc ultimo loco S. Ephraem ait: *Nonne reveriti sunt haeretici apostolum vituperantem eum, qui se Petri esse affirmat? Si ergo ne Petri quidem nomine nominatae sunt oves, quamquam ille princeps apostolorum erat et claves regni tenebat, et pastor gregis erat, vae illis, qui oves non suas suo nomine denominare ausi sunt!* Cf. etiam III 435 b. 486 c. B. O. I, 95.

XXI. S. Ephraem Abrahamum laudibus effert, optatque, ut populus Nisibenus per eum ab omnibus pravis consuetudinibus abducatur et perfecte regeneretur; simul etiam media, quibus haec effiei possint, indicat. Porro laetatur, quod per mortem Juliani magna tentatio ad malitiam sublata sit, et sperat, per conjunctas Joviani et Abrahami curas omnia prava emendatum et collapsa restauratum iri.

tua, nemo audeat in ortu ejus obedire voluptati tenebrarum. Laudetur ille, qui fecit te lampada nostram! ² Magnum bonum absconditum erat in admonitione Eliae. Ministravit ei Elisaeus et poposcit duplicem mercedem ministerii sui, quod ei duplicem gloriam dedit, quia dupliciter ornatus erat virtutibus ejus. Tu quoque, quia dilexisti admonitionem Vologesis, divitis magistri tui, haereditabis thesaurum sapientiae ejus. Laudetur ille, qui ditavit doctrinam tuam! ³ Vincatur gula per jejunium tuum, sicut per jejunium Danielis, confundatur libido per corpus tuum, quemadmodum confusa est per Josephum; vincatur a te cupiditas argenti, quemadmodum victa est per Simonem; sicut ille liges in terra et similiter illi solvas in coelo, fides enim tua similis est fidei illius. Laudetur is, qui credidit tibi ministerium suum! ⁴ Castitate similis es Elisaeo et virginitate Eliae et foedere cum oculis tuis Job, misericordia David, sine invidia es sicut Jonathan, fortis ut Jeremias, mitis ut apostoli! Tu possides antiqua prophetarum et nova apostolorum! Laudetur ille, qui implevit te thesauris eorum! ⁵ Fias corona sacerdotio et per te glorificetur ministerium; fias frater presbyteris et praeceptor diaconis, magister pueritiae, baculum et manus senectuti, murus virginibus Deo dicatis! Foedus triumphet per vitam tuam et ecclesia ornetur per pulchritudinem tuam! Laudetur ille, qui elegit te ad sacerdotium! ⁶ Per paupertatem tuam aboleatur odiosa consuetudo Giesi et sociorum ejus; per sanctitatem tuam destruat impura consuetudo filiorum Heli; per concordiam tuam cesset fraudulenta labiorum salutatio Iscariotis fraudatoris! Effunde omnem cogitationem nostram et forma eam denuo modo novo! Laudetur ille, qui conflavit nos in catino tuo! ⁷ Per vitam tuam pudefiat mammona, quae facta est dominatrix libertati nostrae; cesset a nobis aegritudo, quae nobis consueta et jucunda est! Abole causas, quae retinuerunt consuetudines damno plenas. Possessit nos malum per consuetudinem, habitet in nobis bonum per consuetudinem! Esto, Domine, causa auxilii nostri; laudetur ille, qui elegit te ad salvationem nostram! ⁸ Abscidantur pravae consuetudines! Ne possideat ecclesia opes, sed animarum possessione contenta sit et ob hanc continentiam

admirationem incutiat. Neque sepeliantur mortui more pagano in desperatione, cum vestibus et ululatu et luctu; vivum enim oportet tunica indui, sed mortuo sufficiat sarcophagus. Laudetur ille, qui nos redire facit ad pulverem nostrum! ⁸ Causa mali est voluptas et voracitas filiorum Eli et furtum similium Giesi et maledicentia similium Nabal. Obtura hos fontes odiosos, ne fiat scaturigo magna nec accidat per eam inquinatio, nec etiam ad te ipsum veniat pars effluvi ejus! Dominus noster claudat fontes illos! Laudetur ille, qui arefecit scaturigines eorum! ¹⁰ Seni loquendi facultatem praebe, juveni silentium impone, ut peregrinus, qui ad te venit, te cognoscere possit ex ordinatione tua, qua alium primo, alium secundo vel tertio loco loqui instituis. Hoc modo si unusquisque os suum custodit et si unusquisque novit gradum suum, beatus praedicaberis. Perficiat Dominus noster voluntatem tuam! ¹¹ Vox tua vera unica sit, sed voces assumtae innumerabiles! Imago veritatis sit in corde tuo, sed in facie tua omnes species, tristitia, hilaritas, debilitas! Insuper monstra, te esse iratum, casto monstra, te esse hilarem; esto unus erga Deum et multiplex erga homines! Laudetur ille, qui omnibus omnis est! ¹² Si audis nuntium de peccato a veracibus, qui non decipiunt te, funde lacrimas, ut exstinguas ignem in aliis ardentem; tecum orent intelligentes et jejunium constituas scientibus, et domus tua sit in moerore, ut ille, qui per peccatum aberravit, reducatur per poenitentiam! Laudetur ille, qui invenit ovem perditam! ¹³ Noli omnibus aurem tuam praebere, ne demergant te mendaces; noli omnibus pedem tuum commodare, ne impuri te evagare faciant; noli omnibus animum tuum accredere, ne conculcent te procaces! Retine nannum tuam a fraudulento, ne colligat spinas in manum tuam! Esto remotus et propinquus! Laudetur ille, qui remotus et tamen propinquus est! ¹⁴ Ecce fama novi regis intonat et venit in mundum.

¹² Iis, quorum peccata ab aliis delata erant, tum temporis, crimine probato, ab episcopo poenitentia canonica injungebatur. S. Ephraem vero Abrahamo suadet, ut talibus per deprecationes gratiam a Deo impetret ultro poenitentiae remedia quaerendi.

¹⁴ ¹⁷ Sententiarum nexus hic est: In labore tuo pro ecclesia emen-

Direptis facta est confortatio et direptoribus horror. Vomitus accidit voracibus, ut redderent quodcunque devoraverunt. Timeant etiam a te, ut priores consuetudines aboleantur communi sacerdotis et justi regis opera! Laudetur ille, qui irasebatur et rursus ad misericordiam conversus est! ¹⁵ Alius facinus audet, si opportunitatem commodam nactus est, alius autem cogit et compellit voluntatem suam ad peccandum. Alius opinatur, iudicium dilatum esse, alius autem, illud omnino non futurum esse. Alius furatus est et satisfacit siti suae, alius autem furatus est et adhuc furtum sitit. Furati sunt divites et pauperes, furati sunt esurientes modice, satures autem immodice. Laudetur ille, qui exploravit omnes nostrum voluntates! ¹⁶ Nunc autem opportunitatem dedit, ut omnes monstrarent veram voluntatem suam, quales et cui similes essent, et quid de quo sibi elegissent. Abstulit tentationem ab omnibus, ne vel non odiosi eum abnegarent. Dedit nobis opportunitatem, ut intelligeremus, castigationem, quae nobis tantum profuit, meliorem esse, quam hanc potestatem. Laudetur ille, qui vituperat nos, ut auxilium nobis ferat! ¹⁷ Non enim per vim jugum suum super collum nostrum ponere vult. Dedit nobis opportunitatem et superbi facti sumus, ut, cum defecissemus ideoque laesi essemus, diligeremus leve jugum ejus et eligeremus mite baculum ejus! Nostra quies valde nos defatigavit, quia in Dei necessitate est vera quies et in ejus jugo vera levitas. Laudetur ille, cujus labor jucundus est! ¹⁸ Totus mundus similis est corpori, quod cecidit in magnam aegritudinem. Nam per febrim idololatriae incaluit et aegrotavit et in lectum cecidit. Sed dextera misericordiae palpavit eum et curavit animam ejus per gratiam;

danda magno tibi adjumento erit Jovianus, novus imperator christianus et orthodoxus. Antea enim sub Juliano imperium impietati paganæ favebat eamque quadam vi hominibus obtrudit. Ideo multi quoque pellecti sunt, qui non totaliter perversi erant, sed tantum data opportunitate peccabant. Nunc autem gratia Dei hanc tentationem et pressionem removet, et unusquisque libere bonum aut malum secundum propriam voluntatem eligere potest. Certe multo utiliores erant animis nostris duræ illæ castigationes, quibus Deus peccata nostra puniebat, quam hæc dominatio gentilis impietatis sub Juliano.

abscidit cito idololatriam, quia ipsa fuerat causa aegritudinis, et excussus est aegrotus, sudavit et sanitatem recuperavit. Gloria sit manui, quae eum curavit! ¹⁸ Pace fruatur terra in diebus tuis, quia aspectus tuus plenus pacis est! Per te reaedificentur ecclesiae et rursus induantur ornamentis suis, et aperiantur in iis libri earum et disponantur mensae earum et illustrentur ministri earum! Ascendat ex iis gratiarum actio, tanquam primitiae, Domino pacis! Laudetur ille, qui resuscitat ecclesias nostras! ¹⁹ Oratio tua ascendat ad coelum, ascendat cum ea reconciliatio! Dominus coeli faciat pluere bonitates suas super malitiam nostram et consolationes suas super afflictiones nostras et collectionem suam super dispersionem nostram! Excitet zelum suum una cum charitate sua; ignominiam nostram revindictet zelus ejus, debitum nostrum deleat gratia ejus! Laudetur ille qui benedixit gregi suo! ²⁰ Primus sacerdos et primus rex tamquam alter ad alterius normam formati erant, et sicut aequa lance ponderati erant; ita etiam Vologeses et filius regis, qui ambo lenes erant et tranquilli. Ita hi ultimi quoque sibi invicem similes sint! Sacerdotes sint lumina et reges fulgores et iudices splendores! Laudetur ille, qui illuminavit animas nostras! ²¹ Ab imperio procedant leges et a sacerdotio propitiationes; odiosum est enim, utramque hanc potestatem lenem esse, nimis durum autem, utramque esse fortem; sed uni convenit fortitudo et alteri suavitas. In intelligentia et prudentia misceatur territio cum misericordia! Fiat sacerdotium nostrum suave, sed imperium nostrum forte! Laudetur ille, qui miscuit auxilia nostra! ²² Orent sacerdotes pro regibus, ut fiant murus generi humano! Regum est victoria et sacerdotum fides. Victoria salvet corpora et fides animas! Reges finiant bellum et sacerdotes disceptationem! Disputatio et altercatio cesset! Laudetur filius illius, qui omnibus pacem praestat! Gloria sit tibi propter donum tuum!

²⁰ Primum regem, id est Constantinum, cum S. Jacobo comparat, filium regis, Constantium scilicet, cum Vologese, et optat, ut Jovianus quoque Abrahamo similis fiat.

XXII—XXV (desunt.)

XXVI.

¹ — — — ii, qui fecerunt me iram tuam provocare, possunt etiam rursus me tibi reconciliare. ² Tum ero coronata, sanata et honorifice cognominata, ejus infantes erunt in sinu ejus et hostes extra eam, ejus frumentum pulchrum erit et purum a zizaniis. ³ O medice, monstra sapientiam tuam in membris meis, et ea, quae abscisa sunt a corpore meo, rursus compone et infige ei, ita ut spectatores ea omnino nunquam abscisa fuisse existiment! ⁴ Cum diabolus gaudeat de maculis meis et contemnat membra mea, auge pulchritudinem eorum, qua contristetur odiosus ille et poeniteat eum laboris adhibiti, si videt, quam pulchra facta sim! ⁵ Doceat me per tentationem suam, ne rursus iteremus dolorem! Doleo, quod amputata sum et quod illa membra mea abscisa sunt. Caveamus in ultima valetudine, ne rursus pereamus! ⁶ Et ego et illi laudabimus te omnibus diebus, quod reliquisti et docuisti me dolorem per tentationem, et quod rursus collegisti et fecisti me possidere amorem per probationem. ⁷ Pro me quoque misero ora, o ecclesia, ut, qui dolui ob divisionem tuam, gaudeam ob compositionem tuam, et tecum in regnum coelorum post te ingrediar!

De carminum XXII—XXIV argumento nihil conjici potest; carmen autem XXV sine dubio de iisdem rebus agit ac sequentia, cum ejusdem modi sit.

XXVI. Hymnos XXVI—XXX ad res Edessenas pertinere et probabiliter circa a. 370 scriptos esse, in prolegomenis demonstravimus. In hoc carmine, cujus initium desideratur, poeta Deum implorat, ut ecclesiam Edessenam e miserissimo statu, in quem per schisma delapsa est, liberet, eique pristinum decus restituat, schismaticis ad unitatem reversis.

¹—² Si ii, qui per separationem suam ab ecclesia eam in hanc miseriam dejecerunt, rursus ad unitatem revertuntur, efficere possunt, ut ecclesia antiquum splendorem recuperet.

XXVII. *Tertium ejusdem modi carmen.*

¹ Medico facile est, Domine, abscidere membrum; non autem faciliter rursus illud in locum suum infigere potest. Tibi vero, Domine, utrumque facile est, utpote Deo. (Responsorium: Audi vocem clamoris mei, infantes meos!). ² Per duodecim annos medici haemorrhoides illam denudaverunt, nec tamen ei auxilium tulerunt. Si eam sanassent, ignominia fuisset; quanto magis, quia non sanare poterant. ³ Cum illi denudassent eam, tu misertus es ejus et sanasti eam, quando operta erat et tetigit vestem tuam, non corpus tuum; tunica tua fovens omnia fuit ei medica. ⁴ Quanto magis misereberis, Domine, ecclesiae tuae, quae ita contempta est, ut vel ii, qui viam praetereunt, itinere deflectunt, ut videant ignominiam ejus! Mulieris transeuntis misertus est et denudasti sponsam tuam. ⁵ Nec tamen par est diuturnitas meae calamitatis cum diuturnitate illius; mea enim calamitas per sex tantum annos duravit, quod est dimidium temporis illius. Sana igitur aegritudinem recentem, qui inveteratam sanasti! ⁶ Si autem ideo me rejecisti et reliquisti, quia tibi aliquantum exosa sum, quomodo, quaeso, ille tibi exosus esse potest, qui contemnit uxorem suam, quam odio habet? Dilige ergo me, quamquam exosam, et tuo ipsius exemplo doce illum, ut amet uxorem suam! ⁷ Liam, quae exosa erat, tu ipse pulchram reddidisti. Oculi ejus infirmi, sed infantes ejus pulchri erant; me autem, quae pulchra sum, infantes mei contumelia afficiunt. ⁸ Revera quidem tu et mater tua soli

XXVII. Orat Deum, ut ecclesiae, dissidiis exagitatae, benigniter succurrere velit, sicut olim haemorrhoides, nec eam omnino ob peccata ejus rejiciat, cum etiam populum judaicum tam ingratum magna longanimitate portaverit. Ecclesiam Edessenam Christo desponsatam esse ait, nec ab eo deseri posse. Tandem se ad populum convertit, cumque monet, ut Christi et ecclesiae exempla secutus, dissidiis sublati, paci et concordiae studeat.

⁶ Hoc schisma sex annorum videtur ab anno 364 incipiendum esse, quo Valens, Arianorum patronus et ecclesiae persecutor, imperio potitus est. Eadem temporis definitio repetitur 28, 7.

⁸ De hac strophâ prolixè in prolegomenis egi.

estis, qui omni ex parte omnino pulchri estis; non enim in te, Domine, labes est, nec ulla in matre tua macula. Infantes autem mei duabus his pulchritudinibus minime similes sunt. ⁹ Pater tuus tulit exosam illam congregationem, quae fornicata est cum vitulo illo; et propter hoc exosa est etiam progenies ejus, quia exacte idolo illi alieno similis est. ¹⁰ Ei enim similes sunt lectores veracium, Moysis et prophetarum, quos legerunt omnibus temporibus; tu autem nosti, Domine, quid sceleris in te commiserunt. ¹¹ Apostolus me tibi desponsavit, Domine, tanquam puram virginem. Vitulum patrum meorum odi et te, Domine, amavi. Ne pungant oves, infantes mei, fratres suos! ¹² Sunt enim illius agni, qui judicatus est sine vociferatione, immolatus sine clamore, crucifixus sine murmuratione, et qui redivivus rursus laboravit, ut vivificaret interfectores suos. ¹³ Non Adam procreavit vos, qui praeter fas transgressionem ausus est, nec filius ejus, qui injuste sine causa occidit fratrem suum, sed estis filii spiritus sancti et infantes ex aqua renati. ¹⁴ Dicam vobis etiam de me, quod lapidata sum nec tamen irata sum, quod crucifixa sum et non maledixi, quod cremata et non exsecrata sum. Illi domino vestro similes estote et me matrem vestram imitami! ¹⁵ Progenies serpentum nominati sunt homines, non propter ipsorum naturam, sed propter opera ipsorum. Superatur enim ipsum venenum viperæ a veneno liberæ voluntatis. ¹⁶ Ita etiam dii nominati sunt homines, non propter substantiam suam, sed per gratiam, quae vobis cum se ipsa cognationem fecit. ¹⁷ Mirandum est, Deum ipsum vobiscum affinitatem contraxisse et vos abscidisse a vobis affinitatem ejus; quia enim ipse creatura factus est, vos creatori affines facti estis. ¹⁸ Gloria sit tibi, Deus mi, qui non fecisti nobis affinitatem cum

⁹ — ¹⁰ Noli derelinquere ecclesiam tuam propter peccata et dissidia membrorum ejus. Antea enim summa indulgentia erga populum judaicum usus es, quamquam hic multo adhuc magis odio tuo dignus erat.

¹⁴ Ecclesia Edessena hæc in martyribus suis perpressa est.

¹⁵ — ¹⁶ In potestate liberi arbitrii vestri relictum est, utrum per odium adversus fratres et per separationem a communi matre ecclesia serpentibus similes fieri, an e contra per charitatem cognati Dei esse vultis.

creaturis, sed cum te ipso, domino omnium creaturarum; sit laus permixtioni tuae! ¹⁹ Non enim mirum fuisset, si una cum creaturis affinitate conjuncti essemus, quia una est creatio; laudetur Dominus, qui servos suos voluit esse cognatos suos!

XXVIII. Quartum ejusdem modi carmen.

¹ Si ipsae res naturales, Domine, odiosae sunt in aegritudinibus suis, turpes in doloribus suis, abominatae in maculis suis, desideratae in fructibus suis, pulchrae in decoribus suis; (Responsorium: Da pacem cito filiis meis!) ² quanto magis homines fremunt in doloribus suis et dolebunt in tristitia sua et pudefient in maculis suis, quibus fuerunt peccata ipsorum causa castigationum? ³ Ramorum abscisorum vulnera turpia sunt; et scissurae exosae sunt, etiam si expletae sunt; quanto magis ergo abominabiles erunt, Domine, si ita relictas sunt? ⁴ Vestis scidit se ipsam, sed rursus resarsisti eam. Tum denuo iteravit scissuras suas et tu iterum firmasti eam. Sanguini tuo intincta est, sed putruit et a te defecit. ⁵ Adhuc superest spes, ut scissurae meae resarciantur; quamquam enim prosilientes, Domine, te perscrutari quaerunt, et quamquam vestigio fallente lapsi sunt, in te speraverunt, ut serventur. ⁶ O lux nostra, monstra te illis, qui te quac-

XXVIII. Conqueritur de schismate Arianorum, ecclesiam perturbante, et ait, se mortem haereticorum eorum in errorem lapsui praeoptare. Poenitentiam iis imprecatur, et gratiam Dei illuminantem sinceris non defuturam esse sperat.

⁴ Ex hac strophâ sequi videtur, schisma jam antea erupisse, sed postea sublatum esse. Nobis igitur verisimile videtur, Arianos sub Constantio primum ab ecclesia Edessena descivisse, tum sub Joviano ei rursus reconciliatos esse, sed sub Valente denuo se separasse. E Juliani epist. 43 discimus, Arianos Edessenos a. 362 ecclesiam valde divitem habuisse et Valentiniânis vin intulisse, qua de causa Julianus omnes ecclesiae Arianas pecunias confiscare jussit.

⁵ — ⁶ Multos ex Arianis non pertinaciter, sed bona fide errare confidit, et haeresem, in quam Deum perscrutando inciderunt, veritatem credere. Ideo sperat, Deum his errantibus, sed hominibus bonae voluntatis, verae fidei agnitionem largitum esse.

runt, et ad eos, qui vestigio fallente ceciderunt et insuper se stare credunt, demitte te, et monstra iis, te etiam ad lapsos te inclinare! ⁷ Et jam per sex annos reliquerunt me infantes mei et non adsunt. Feminae meae sepelierunt et oblitae sunt moeroris infantum suorum. Sed mei infantes non oblivioni dati sunt, quia non sepulti sunt mortui mei. ⁸ Ne contemnunt me, Domine, servi tui zelatores, ne reprehendant me, quia defleo eos, qui in vita sua mihi mortui sunt! Utinam enim hi non in vita sua, sed in morte a me decessissent! ⁹ Utinam imponere potuissem manus meas super oculos eorum et comitari eos psalmis et mandare ei, qui omnes vivificat, ut eos reddat aspectui meo in resurrectione! ¹⁰ Tum non deberem contristata esse de his duobus, Domine, sicut nunc accidit, quod ii, qui in itinere mortui sunt, sepeliuntur per alienos, et quod ii, qui mortui sunt in habitationibus suis, abominationi sunt in oppidis suis. ¹¹ Fac resurgere, Domine, vitam eorum per poenitentiam et multiplica morti eorum cantum psalmorum! Gaudeamus de vivis eorum, commendemus mortuos eorum! ¹² Per vocem vaccae et ovis discamus condolere; illae enim clamant, si pulli earum amissi non adsunt; et nos illis similes, Domine, perimus propter amissos. ¹³ Et si inventi sunt et redierunt, rursus gaudent et laetantur; eodem modo, Domine, rursus invenire et ad nos redi! Cur timo, ne me exprobres per animalia? ¹⁴ Stultum illum populum, Domine, valde exprobrasti per hirundinem et ciconiam, quae custodiunt tempora. Ut confundat libertatem humanam, laudavit Deus volucres.

⁷ Matres quidem mortuorum infantum oblivisci possunt, ecclesia autem se consolari nequit de haereticis, quia secundum corpus viventes et secundum animam mortui sunt.

¹² — ¹⁴ Commendat zelum in haereticis ecclesiae membris convertendis per exemplum animalium, quae sedula cura pullos suos amissos quaerunt.

¹⁴ Alludit ad Jeremiam 8, 7.

XXIX. Quintum ejusdem modi carmen.

¹ Jerosolymam, Domine noster, lacrimis deplorabas, matrem crucifigentium, cujus infantes concordēs erant in ea. Miserere etiam ecclesiae tuae, cujus filii discordēs sunt in ea! (Responsorium: Miserere mei, quia facta sum opprobrio peregrinis!). ² Illi enim, quos invicem discordēs esse oporteret, concordēs sunt in una sententia. Filii autem mei, quos oporteret in uno amore consentire, sciderunt unicam veritatem. ³ Serpentes, quae devorant fratres suos, unanimes factae sunt, et misereantur sociorum suorum; agni autem mei lupi facti sunt fratribus suis et aggrediuntur pastorem communem. ⁴ Jerosolymae dixisti, te velle colligere eam, sicut mater colligit pullos suos sub alas suas. Colligat veritas tua, Domine, infantes meos sub alas meas! ⁵ Consolatus es Samuelem, cum stulti eum rejecissent, et dixisti, te ipsum in eo rejectum esse. Et ecclesia tua tibi similis est; cum enim sacerdotem tuum rejecerunt, me ecclesiam in eo oderunt infantes mei. ⁶ Et quia sciebas, nunc tempus esse calumniae, non dedisti mihi juvenem pastorem, qui formosus et pulcher esset; calumnia enim cito adhaerere solet juventuti. ⁷ Me ipsam calumniantur in hoc sene, me ipsam ignominia afficiunt in hoc casto, cum Dominus permiserit, quod praeter consuetudinem vox calumniae cito applicetur senectuti. ⁸ Illi non jejunaverunt et vigilaverunt cum hoc sene, qui juvenes defatigaret per vigilias suas. Precor, Domine, ut illi cum eo in comparisonem addu-

XXIX. Miserrimum ecclesiae Edessenae statum deplorat, ex dissensione et separatione ortum, praesertim quod haeretici S. Barsen episcopum persequuntur et falsis criminibus calumniantur. Tum felicissimam conditionem, qua Edessa ante haec dissidia gaudebat, cum praesenti comparat, Deumque orat, ut illam restituat et populum rursus in unica veritate conjungat.

⁶ S. Barsen senem fuisse, etiam a Basilio et Theodoro commemoratur. Ex hac et sequenti strophā apparet, Arianos non veritos esse, hunc episcopum sanctitate et miraculis clarum impudicitiae accusare.

cantur. ⁹ Illic est pauper et illi divites, hic pacificus et illi litigiosi, hic mitis et illi fortes, hic humilis et illi oppressores, ita ut illi fortasse per ipsam ejus humilitatem laesi et superbi facti sunt. ¹⁰ Contra virum misericordiae plenum, Domine, sine misericordia egerunt, cum conviciati essent patrem suum et ignominia affecissent matrem suam. Nam me quoque in hoc sene fecerunt vetulam conviciis obrutam. ¹¹ Quis est, qui non fleret, me in fine ad id pervenisse, ut juvenus mea honorata et senectus mea conviciis obruta sit? Infantes mei me contemptam reddiderunt et facta sum opprobrium crucifigentibus. ¹² Fortes mei mortui sunt et decesserunt et reliquerunt me derisui, quia propter eos pagani confusi sunt a me. Nunc autem omnes digitis me monstrant. ¹³ Ecce per mortem abducti sunt optimi mei, perfecti et illustres mei, qui fecerunt me coronatam et invidendam in mundo; nunc autem ego, quae fui celebrata, facta sum conviciis obnoxia. ¹⁴ Singuli per suas res fortiter gestas honoraverant me triumphis; ipsi etiam pagani et alieni honorabant me propter illos. Nunc autem, Domine, ecce etiam a meis ipsis contempta sum. ¹⁵ Quo discesserunt casti mei, sancti in jejuniis suis, assidui in bonis operibus, diligentes in aegrorum curatione? Non jam est gustus, quia deficit sal. ¹⁶ Per unum ex illis rex placari potuit, et per duos rex regum potuit consolationem accipere et laetificari. Elegisti et adduxisti eos singulos ad te tanquam oblationes acceptabiles. ¹⁷ Agricolae mei collegerunt fructus meos perfectos et suaves; gustus eorum erat veritas, et dulcedo eorum charitas. Nunc vero insipidi facti sunt fructus mei, quia morata et super me hiems.

¹⁶ Cum ultimis strophae verbis compara Opp. Ephr. ed. rom. III, 275 c. — Quod de reconciliatione regis ait, mihi spectare videtur ad rem a Libanio narratam orat. 14, pag. 400. Edesseni statuam Constantii humi dejecerunt, virgis ceciderunt, cumque imperio indignum proclamaverunt. Libanius addit, Constantium hoc non curasse, sed tantum risisse. Sed secundum hanc stropham a sancto aliquo clerico aut episcopo Edesseno ad ignoscendum commotus est, quod multo verisimilius est. Constantius enim nullo modo clemens erat erga reos laesae majestatis.

¹⁷ Inde ab hac strophā usque ad finem poeta allegorice populum Edessenum cum agro, et mores operaque ejus cum fructibus et vino comparat.

¹⁸ Hiems occulta et exosa nivibus suis et glacie sua florem orba-
vit, ita ut hic jam ab ipsa sua germinatione aegrotus factus sit
in doctrina sua et infirmus in initio suo. ¹⁹ Folia illius temporis
antecellebant et vincebant pulchritudine fructus nostros hodiernos;
multo enim desiderabilior erat racematio priorum temporum, quam
messis hodierna. ²⁰ Aestates factae sunt hiemes et perierunt
ordines. Miro enim modo provenerunt fructus et perverterunt
sapores suos. Fructus perfecte maturi erant insipidi, praecoces
autem omnino fatui. ²¹ Ultimus fructus serotinus, jam hiemi vi-
cinus, antecellebat et vincebat odore et sapore suo hodiernum
hunc fructum, qui maturuit in media aestate. ²² Impleta sunt
torcularia mea et abundant vino, quod non effervescit et non re-
cens esse videtur; nam charitas ejus quiescens et debilis est. Di-
versum est a vino recenti et veteri. ²³ Recens enim vinum effe-
rescit et vetus sedatum est. Vinum autem hujus saeculi utrique
dissimile est; nam charitas ejus non effervescit, sed etiam sapor
ejus non sedatus est. ²⁴ Et cum deceret vinum effervescere in dul-
cedine sua, effervescit tantum in furore, quia ira ipsum pervertit.
Tibi jam apertum est, qualis sit finis ejus. ²⁵ Nonne jure conqueror,
Domine, quod tam diu moratur hiems, et quod aquilo tam vehe-
menter spirat, ut ipse auster frigescat, et quod aquilo serenitatem
super me convertit in nebulam? ²⁶ Et quemadmodum discipuli
excitaverunt te in mari et tu surrexisti et voce tua procellam se-
dasti, ita, Domine, audi vocem lacrimarum, quae omni die te exci-
tant. ²⁷ De austro scriptum est, Domine, quod venisti et solvisti
glaciem Aegyptiorum, et fronduit et egressus est populus. Celeriter
fac nobis aestatem hilarem, quae nos exhilarret. ²⁸ Per eam ma-
turescant fructus mei, per eam pinguescant semina mea, per eam
pulchrescant tempora mea, per eam abeant passionες meae, per
eam consummentur tristitiae meae et per eam intonent festa mea.
²⁹ Multiplicentur centies fructus mei per gratiam tuam, ut hoc emo-
lumentum veniat tanquam usura terrae, quae irritam fecit messem
in hienie! ³⁰ Fuerat fames occulta et paucum erat frumentum ve-
ritatis et deficiebat panis charitatis; et propter famem suam ho-
mines dispersi sunt in omnes regiones et effusi sunt in omnes

partes. ³⁰ Volentibus horreum tuum, Domine, plenum est satietatis; si enim horreum Josephi distribuit escam inter famelicos, tuum horreum centies fidem meam nutrit. ³² Da nobis et multiplica nobis satietatem doctrinae tuae! Jejunium proveniat tricies, caritas sexagies, veritas tua sola centies proveniat cum omnibus bonis! ³³ Tu dixisti: restituam vobis annos, quos locusta comedit, bruchus et eruca. Mihi quoque, Domine, restitue abunde, quod locusta occulta comedit, et fidem insere mihi! ³⁴ Terra oratorum, ager verborum eorum, cessabat propter spiritum erroris, et fame laborabant omnes animae, quae non coacervaverant veritatem in mentibus suis. ³⁵ O mi agricola, ara terras meas et repete arationem iterum atque tertio, Domine, quia etiam trino modo baptizasti et salvasti terram animarum nostrarum et ecclesiam spirituum nostrorum! ³⁶ Apostoli quoque iterum atque tertio seruerunt et messuerunt, unde frumentum sponte nascens propagatum est et provenit, et abundavit et implevit terram horreo doctrinae. ³⁷ Et quemadmodum radix ejus se propagavit et usque ad nos pervenit, ita etiam in posterum se propagabit usque ad adventum tuum, quia reges gladiis suis non possunt illam abscidere. ³⁸ Quantumcunque tibi do, Domine, multum tibi videtur paucum nostrum, et quantumcunque tu mihi das, plus poscit aviditas mea; nostrum esurit amor tuus, tuum sitit indigentia mea. ³⁹ Animus meus sit terra tua; ara eum in nomine patris et itera in nomine nativitatis tuae et triplica in spiritu sancto, et manipulus laudationis ascendat ad eum, qui te misit, ⁴⁰ quando mihi restitueris infantes meos et rursus mihi adhaerentes feceris dilectos meos. Si enim, Domine, volucres gaudent de pullis suis, quae mater non gaudeat de sono carorum suorum? ⁴¹ Agnoscant vocem matris suae per gratiam, et currant ad me; revertantur, redeant ad me, ut ego et illi te, Domine, laudent in unica veritate.

³³ Cf. Joel 2, 25.

³⁷ Ad persecutionem Valentis alludere videtur.

XXX. Sextum ejusdem modi carmen.

¹ Mi fili, quemadmodum triticum, quando perficitur, emittit paleam, quam non convenit cum eo mixtam esse, ita dimittunt etiam justi ea, quae utilia non sunt. (Responsorium: Laudetur dominatio tua!). ² Moyses et Daniel, periti illi et docti, erant columbae, quae astutae factae sunt inter serpentes. Alter eruditus est in Aegypto, alter Babylone. ³ Reliquit alter doctrinam incantatorum, alter Chaldaeorum, sed naturalem scientiam communicabant imperitis, sicut lumen, cognatum pupillarum. ⁴ Hi callidi puri erant, et astuti simplices; mundi erant et prudentes, periti et immaculati. Videbant bonum et eligebant; videbant malum et rejiciebant. ⁵ Et quemadmodum homo non ambulat in via, quam non novit, ita hi non noverant viam tenebrarum; in una tantum versati erant, in via lucis. ⁶ In malis erant infantes, in cupiditate ablactati, in superbia pueri, sed in decentibus adulti, praestantes in splendore et casti in puritate. ⁷ Quis unquam vidit, lupos magistros fuisse castorum agnorum, et serpentes columbarum et accipitres avicularum, ut discant mores illorum? ⁸ Diabolus miscuit, fratres mei, amaritudinem suam in dulcedinem et tenebras suas in lucem et fraudem suam in veritatem et malitiam suam in bonitatem et peccatum suum in justitiam. ⁹ Elegerat sibi vasa pura et sancta et infudit in ea faecem suam, implevit ea coeno suo, doctrinâ scilicet incantatorum et sermone Chaldaeorum. ¹⁰ Et expectavit, quando commorabatur faex ejus in puritate, ut fortasse assuesceret veritas tenebris, et ut oblivioni daret occultaretque veritatem per mendacium. ¹¹ Et putavit diabolus, sibi maximae utilitati fore (quamquam revera damnum inde percipiebat), si inferret faecem, coenum doctrinae suae, in filios

XXX. Moyses et Daniel, quamquam ab impiis idololatriis educati sunt, nihil tamen receperunt in se, quod non cum veritate conveniebat, immo alios ex errore liberare studuerunt. Edesseni autem, qui sinceram fidem edocti sunt, misere in disputationes et errores lapsi sunt.

veritatis tanquam ora. ¹² Et putavit, etiam si puri illi se opponerent et evomerent faecem, quam nequissimus iis infudit, tamen fieri non posse, ut nullus prorsus sapor vel odor doctrinae suae in iis remaneret. ¹³ Ita enim decepit et contaminavit vasa ministerii sui, quasi, postquam contaminata essent, non possent purgari, ut populus desperaret neque prospiceret conversioni. ¹⁴ Et pudefactus est in utroque; nam ne sua quidem vasa naturalia potuit inquinare, quia Dominus eorum ea reposcebat; vola manus illa venit et purgavit ea. ¹⁵ Liber ejus (Moysis) effusionem efficiebat et explicatio ejus erat conflatio in fornace. Et per Daniele expolita sunt et purgata et pulchra facta et abluta. ¹⁶ Et ea, quae egressa erant in contemptu, redibant in gloria; quae egressa erant in blasphemia, congregabantur in laudatione, quia reverterunt filii erroris et laudaverunt Dominum omnium. ¹⁷ Vasa naturalia reprehenderunt diabolum contra naturam suam, vasa libertatis reprehenderunt eum voluntate sua, vasa plena erant veritatis et exhibebant veritates suas. ¹⁸ Rursus autem ea vasa, quae ex ipsorum voluntate mendacio impleta erant, subversa et evacuata et effusa et exinanita sunt. Diabolus autem laboravit, ut ea rursus acquireret et denuo impleret. ¹⁹ Moyses decies ea subvertit in Aegypto et Daniel quoque subvertit ea Babylone; sed Dominus noster confregit ea reddiditque paleam. ²⁰ Vasa veracia nonnisi vis implevit, sed illa se ipsa evacuaverunt et pro acerbitate effusa dulcem caritatem et veritatem rursus in se infuderunt. ²¹ Nos autem, in quos salvator noster veritatem suam plene infudit, ipsi vas nostrum subvertimus et effusum est per nostram voluntatem, et rursus impletus est sinus ejus faece contentionis. ²² Lauderis, creator noster, qui fuisti fictor noster! Vasa animi fecisti nobis de pulvere; ne impleamur pulvere, loco thesauri veritatis!

¹⁴—¹⁷ Diabolus tantum aberat, ut Moysem et Daniel ad suum servitium adducere posset, ut ii e contra peccatores converterent et diabolo eriperent.

XXXI. De Vito, episcopo Carrharum.

Ad modum: Ante eum.

¹ Memento, Domine, precum Abram Carrhis et Jacobi in Pad-dan, et consolare adoratorem tuum, qui assumpsit et induit hos dilectos tuos per dilectionem suam, (Responsorium: Gloria sit ei, qui elegit eum!) ² et qui pulcher est in decoribus illorum et nobilis in jejuniis illorum, et quia vidit in speculum tuum, multo magis adhuc se exornât, castus, qui ab omni vite abstinebat os suum. ³ Consueverunt Carrhae, Domine, domum Jacobi opprimere et non remunerare labores ejus. Ipse Laban per delictum suum judicavit eas, cum fuco facto decepisset et introduxisset aliam pro sorore ejus. ⁴ Non est hic usus in nostro loco, inquit Laban. Ergo tuus usus persuadebit de te ipso, aut te solum mendacem esse et locum tuum purum et veracem, aut in te locum tuum repraesentari. ⁵ Hoc enim, quod decies mutasti mercedem ejus eamque huc et illuc transtulisti, numquid hoc quoque mos est loci tui, ut non dent mercedem et post pactum fraudent et mentiantur? ⁶ Reliquit Laban thesaurum suum et profectus est, ut pugnaret cum illo, qui perpressus erat insidiâs et laesiones ejus, qui decepit veracem et exprobravit purum. ⁷ Cum angelus Jacobo vigili assisteret in itinere et Carrhis, victus est Laban in somno suo; somnium enim vicit eum et attulit coronam illi vigili, mercedem vigilantiae ejus. ⁸ Elegit sibi oves maculosas et victus est, nec

XXXI. Orat Deum, ut Vito, Carrharum episcopo, auxilium ferat in tribulationibus, quas et a paganis et a clericis suis Arianis perpetitur, et ut hanc urbem, idololatriae pertinaciter deditam, ad christianam fidem convertat. Comparat etiam ingratitudinem et aerumnas, quibus Haranitae episcopum suum afficiunt, cum iis malis, quae Jacob a Labano et ipso Haranita perpressus est. — Hic Vitus, episcopus Carrhensis, subscripsit concilio Constantinopolitano an. 381. Praeterea commemoratur a Sozomeno hist. eccl. 6, 33, tamquam antecessor Protogenis. Ipse successisse videtur Barsae, qui, secundum chronicon Edessenum et Dionysium Telmachrensem, a. 361 Carrhis Edessam translatus est. De Haranitarum idololatria omnia congesta invenies apud Chwohlaon, die Saabier und der Saabismus I, 301 seqq.

¹⁻⁸ Vitum episcopum his atrophis laudat.

minus, cum elegisset albas. Laban ipse maculosus et versicolor erat in mutationibus suis; erat mutabilis sicut nubes et semper alternans sicut rota. ⁹ Dominus Jacobi vidit laborem ejus et quod silebat, quanquam oppressus erat, et quod parvipendebat, quod fraudabatur. Et quia multiplicabat preces suas, coronavit eum triumphis ille, qui exaudit preces. ¹⁰ Eliezer senex, qui descendit et desponsavit sororem illius, cum videret astutiam ejus, oneravit eum omnibus donis, quia Laban repraesentabat domum et incolas ejus. ¹¹ Decem camelos oneravit et attulit omnia bona, ut persuaderet omnibus oribus; emit libertatem et corruptit donis suis famem Carrharum. ¹² Venerandus ille sapientiâ depulatus est illos; scriptum enim est, quod dedit patri ejus et scriptum est, quod dedit matri ejus; Labano autem abundanter dona multiplicavit, quia ipse erat lingua illorum. ¹³ Secundum consuetudinem suam venit etiam Laban, ut peteret ab illo socio avium, qui emissus erat et portabat baculum, signum crucifixionis, qui pauper et purus erat; opprimebat eum omnibus astutiis. ¹⁴ Dolos exercebat in grege, insidias in convivio vir ille sine Deo vivens; quomodo ergo omnino verax esse potuit? Filias suas odio habuit, cujus ergo hominis eum miserere potuit? ¹⁵ Purus fidem praebeuit deceptoris promissionibus, quia protegebatur nomine Abraham. Sed inter ipsum tempus convivii decepit generum suum. ¹⁶ Et quia deceperat genus Abrahami, Jacobus factus est catinus, in quo manifestaretur aes ejus et cognosceretur ex variationibus ejus, eum odisse domum Isaaci. ¹⁷ Effervuit neque dissimulavit, ut se ornaret, malitiam suam. Vis, inquit, impedivit me, quominus immittis essem contra te. Monstravit igitur. propriam suam voluntatem reconciliationi adversari. ¹⁸ Jacobus, qui erat filius pacis, gavisus est hac pace, et emit edacem per convivium, quo et illo gauderet. Justus justo auxilium tulit, adoratus adoratori suo, ¹⁹ qui invisus est odiose et odio habitus est sine causa et persecutionem passus est celeriter et oravit instanter, salvatus est mirabiliter et exhilaratus est abundanter. ²⁰ Laban

¹⁷ Cf. Gen. 31, 29.

vidit, omnia, quae fecit in damnum Jacobi, evasisse in ejus emolumentum; itaque convertit se ad pacem stabiliendam cum eo, foedus constituit cum eo, osculatus est et dimisit eum et abiit. ²¹ Et recessit purissimus a turbidissimo. Justus Deus abscidit eos et dividit eos in aeternum. Faex descendit in profundum, limpitas ascendit in altum. ²² Oro te, Domine, ne similiter facias in diebus nostris; si enim radix amara suscipit dulcem, quae inseritur in eam, et ambae concordant, quamquam inaequales sunt, ²³ quanto facilius est, Domine, hominibus, qui sui ipsorum potestatem habent, neque, ut ceterae creaturae, naturali necessitati subjecti sunt, ut revertantur et unum fiant, et ut lapsus oret et consistens fulciat eum? ²⁴ Si enim bestiae pullos, qui naturae earum valde dissimiles sunt, recipiunt, diligunt et lactitant, et, quando moriuntur, dolorem suum clamoribus testantur, ²⁵ nos quoque decet, esse similes angelis, Domine, qui gaudent de poenitentibus; si enim nunc non contristata essem, valde reprehendenda essem, quod ego, mater misericordiae expers, inter angelos numerarer. ²⁶ Quam cognatus est sinus meus infantibus meis, qui e me egressi sunt et filii naturae meae sunt et ad tempus filii veritatis meae! Satisfaciant per fructus suos pro eo, quod iram agricolae excitaverunt! ²⁷ Consolare agricolam, cujus plantatio grandinem, inundationem et diluvium experta est, quae novam plantationem impediverunt et veterem laeserunt, terroremque injecerunt servis tuis! ²⁸ Consolare agricolam, quia jam ab initio vermis corrosit terram et formica horreum erosit intus, comedit extra. ²⁹ Is, qui utroque fraudatus est, utroque abundet! Benedic semini extra, imple horrea intus! Novum et vetus largiatur per doctrinam suam! ³⁰ Egressus est novus pastor, et jam ab

²² Orat Deum, ne permittat, ut Haranitae in omne tempus in idololatria permaneant, et tam definitive ab ecclesia christiana separentur, quam Laban a Jacobo, sed ut iis tandem aliquando conversionis gratia concedatur.

²⁶ Loquitur ex persona urbis Edessenae, quae tanquam mater Carrharum consideratur.

³⁰ — ³² His strophis non jam de paganis Haranitis, sed de internis dissidiis in ecclesia Carrhensi loquitur. Discimus ex iis, jam in ipso initio episcopatus Viti grave dissidium inter ipsum et clerum ejus exortum esse. Causa

initio imber et nebula ei obviam venerunt et perturbaverunt subpastores. Diligebant illi lupos, et putabant, hunc pastorem lupum esse. ³¹ Cum temulentus factus sit oculus et visus et intellectus subpastorum per tenebras, rursus firmetur per lucem tuam, et redeant illi ad pastorem et pascant agnos ejus! ³² Et cum in arca agni et lupi concordēs fuissent, nunc oves se invicem pupugerunt. Increpa, Domine, Satanam, qui e puris agnis fecit terribiles pantheras! ³³ Quis dabit huic pastori, ut lupos in oves convertat, quis dabit agricolae, ut zizania in triticum convertat? ³⁴ Ecce sacerdotibus data est haec potestas, ut mutare possint lupos et cum iis zizania; ecce enim sollicitē laborant, ut ex lupis fiant oves et ex spinis semina. ³⁵ Auxilium fer agricolae, ut exornet terram sitientem fontibus, myrto et cupressis, et buxis rationalibus et cedris christianis! ³⁶ Fiant rami eorum portus avibus defatigatis longinquitate itineris, quae veniunt, ut psallant tibi gloriam carminibus et cantilenis David! ³⁷ Et orent pro me. Domine, humilis ille, qui defatigavit brachia sua neque cessavit constringere os suum, vigiliarum hymnorumque causa, et vigiles citharis suis et casti tympanis suis.

XXXII. Ejusdem modi.

¹ Rebecca, soror Labani, dissimilis erat ei; in hac pura inerat sapientia, in illo exosa astutia. Per ea, quae illius erant, salvata

non aperte nominatur; dicit, clericos illos lupos amasse, indeque forte colligi posset, eos episcopo nimium zelum in oppugnandū idololatriā objecisse. Pagani enim in hoc carmine nominantur lupi, Christiani Haranitae oves, inter se invicem pugnantes. Nobis autem multo verisimilius videtur, hos clericos, qui episcopum suum lupum putant, et pro quibus, ut ad unitatem redeant, oratur, Arianæ haeresi favisse; Vitum enim strenuum fidei catholicae assertorem fuisse, ex ejus praesentia in concilio Constantinopolitano apparet.

³⁷ Vitus est humilis ille, quem hic praedicat.

XXXII. Hoc carmen in medio mutilum primo ait, Rebecca a Deo ob meliorem indolem e Carrhis, sede idololatriæ, eductam esse. Postea narrat, quomodo Rebecca frandem et astutias Haranitis a diabolo doctas, quibus Laban Jacobum fraudavit, in ipsum diabolum reverterit, cum Jacobo benedictionem Esau pararet et per eum Liam et Rachel Haranitis auferret.

est Rebecca, per ea, quae hujus erant, periit Laban. (Responsorium: Laudetur omnisciens!). ² Cum sequeretur pura senem, qui eam abduxerat, vidit altissimus, quod ea Abrahami valde memor erat; miserat enim, desponsaverat et abduxerat eam, et introduxerat eam ad utilitatem suam. ³ Triticum egressum est e spinis et zizaniis et ex horreo paganorum ad domicilium justorum. O! — — —

— — — ⁴ Dominus eorum (Haranitarum) erat secretus et astutus, et didicerunt artificia ejus et similes facti sunt ei in astutia ejus, quia multum laboraverat in illis, ut fierent consortes, vasa et discipuli ipsius. ⁵ Ex ipsorum rebus poterant intelligere res illius; sicut enim Lia non similis erat Rachel, ita nec idolum simile est Deo. ⁶ Si nec soror similis est sorori suae, quamquam ejusdem naturae sunt, quanto magis alienus est error a Deo, cujus nomine nominatus est. ⁷ Et Jacobus, etsi deceperant eum, submitit se et possedit justus terram, quam ei commendaverant, et in quam semen suum injecerat, ne remaneret semen ejus in terra zizaniorum. ⁸ Veritas enim nunquam se accommodavit, ut adhaerere faceret firmitatem suam idololatriae, aut sanctitatem suam foeditati, aut vestem suam maculationi, aut stolam suam coinquinationi. ⁹ Rebecca astutiâ Labani contra eum usa est et dolose cum eo pugnavit. Ludibrium enim, quod ille excogitaverat, Rebecca et ipsa per retorsionem imitata est et vicit eum. ¹⁰ Quamquam enim Esau erat filius ejus primogenitus, sciebat, eum alienum esse semini veracium et potius Carrhis cognatum esse per actiones suas. ¹¹ Dominus Haranitarum habitabat in Esau; dolose egit Rebecca et vicit eum, qui docuit, homines omnia ob mercedem perpetrare. ¹² Et advocavit innocentem, fraudem egit et vestivit eum pellibus, symbolis Satanae, ut per omnia sua vinceretur perfecte. ¹³ Et dolose praedata est thesaurum benedictionum, et ra-

Ante str. 4 lacuna tredecim vel quatuordecim stropharum est.

⁷ Senatus est: Liam in uxorem accepit et retinuit, quamquam ei per fraudem data erat. Semel enim, quamquam per errorem, marito officium ei praestiterat, et noluit, progeniem suam apud impios Haranitas remanere.

¹¹ Cf. Job 2, 4.

cemata evacuavit eum, ita ut ne minimum quidem relinqueretur filio suo sinistro, ut exinaniret partem ejus. ¹⁴ Et quemadmodum exinaniverat eum benedictionibus, emisit filium innocentem, vas puritatis, qui et ipse descendit et praedatus est, ut Carrhas depauperaret. ¹⁵ Rebecca deceptorem devicit supra et infra; deceptione ipsius deceperat eum; vicit eum in benedictionibus et vicit eum in puella, quam ille adduxerat ad doctrinam suam. ¹⁶ Misit enim Rebecca aenupem et cum multa patientia cepit duas puellas, typum ecclesiae judaicae et christianae, quia utrique prodest illa longanimitas.

XXXIII. Tertium ejusdem modi carmen.

¹ Spinae et zizania et rhamni idololatriae, quae madefiunt libamentis, in quibus spirat error, progerminaverunt Carrhis, in hoc templo daemonum. (Responsorium: Per te concordēs fiant filii mei!). ² Si Adam germinantes fecit spinas naturales, quia transgressus est in libertate sua terminum praecepti, Carrhis germinaverunt spinae in voluntate hominum. ³ Agricola descendit in terram propter homines, qui erant spinae, ut fierent triticum; sed spinae nexuerunt spinas capiti agricolae. ⁴ Non autem periit semen hujus parabolae, quam constituerunt; ecce enim mutatae sunt spinae in rosas et lilia, coronam agricolae, qui pertulerat coronam spinarum. ⁵ Et illi agricolae quoque, athletae tuo. qui laboravit Carrhis, ut spinas mutaret in triticum, per gratiam tuam fiant spinae corona myrti et abietis et florum! ⁶ Pastor tuus. Domine, tibi similis est in omnibus; et quemadmodum similis erat, Domine, ignominia ejus humiliationi tuae, ita quoque similis fiat exaltationi tuae. ut magnificetur in cathedra sua! ⁷ Et via re-

¹⁵ Puella est Rachel, quae Carrhis theraphim colebat.

¹⁶ Jacob per patientiam et diuturnum laborem Linn et Rachel sibi comparavit; eodem modo etiam ecclesia judaica et christiana a Deo per patientiam et longanimitatem comparatae et redemptae sunt.

XXXIII. Vito felicem successum in convertendis paganis Haranis apprecatur, et optat, ut Carrhae communi fide et amore cum Edessa aliquando conjungantur.

conciliationis et semita gaudiorum Edessâ usque Carrhas ducat, et homines ab altera ad alteram ecclesiam in concordia profisciscantur! ⁸ Edessâ profectus visitet senex ille Carrhas, filiam, quam educavit; et filius Edessae visitet matrem suam et rursus revertatur ad sponsam suam, Carrhas! ⁹ Exple per gratiam tuam foveam, quam fecit diabolus; magnam enim scissionem scidit, ut duas partes ab invicem separaret. Sed dejice eum in suam ipsius foveam et fac viam super eum! ¹⁰ Tum praedicabimus bonitatem tuam, qua purgasti et planasti viam coram populis, qui veniunt ad festum. Ii, qui tum facile ambulare poterunt, laudabunt te abundanter. ¹¹ Et gratias agent pro iis Jacob et Isaac et Abram; si enim adoratoribus vituli profuerunt nomina eorum, gaudebit etiam populus noster in Paddan ob memoriam eorum. ¹² Et quemadmodum per secretum fermentum Abrahami adducti sunt ad locum nostrum omnes patriarchae, ita etiam per fermentum apostolorum attracti et adducti sunt apostoli, collegae eorum. ¹³ Per ossa Joannis, quorum est particula in regione nostra, prophetae vene-

⁸ Sensus est: Tum S. Barse (qui teste Chronico Edesseno ante a. 361 Carrhis episcopatum tenebat), episcopus Edessenus, interdum ecclesiam Carrhensem, quam antea ipse rexit, inspiciat; Vitus autem, episcopus Carrhensis, Edessam, quae ipsum genuit, visitet. Discimus ex hac strophâ, Vitum patriâ fuisse Edessenum.

¹¹ Paddan, quod etiam 31, 1 occurrit, non est Mesopotamia, ut vulgo putatur, sed sola regio Carrhis vicina cum planitie, quae inde usque ad Edessam extenditur. Non solum enim in his carminibus ita nomen usurpatur, ut ei hanc arctiorem significationem convenire necesse sit, sed aliae quoque rationes idem suadent. In inscriptionibus assyriis distinguitur Pattara (Paddan Aram) a Naharaina (Mesopotamia). Geographi etiam arabici medii nesciunt loca فِدَّان et فِدَّان prope Carrhas. Falsum ergo est, quod dicitur, fictitium illum Elohistam in Genesi Mesopotamiam vocare פָּדָן אֲרָם, Jehovahistam autem פָּדָן אֲרָם, qua potissimum causa permotus Kurtz (gesch. des alten bundes I, 52) unitatem pentateuchi, antea ab ipso feliciter defensam, se dereliquisse confessus est. Sed hac de re mihi dicendum erit in libro, quem, Deo volente, pro unitate pentateuchi scripturus sum.

¹² Sub apostolis, qui Edessam venerunt, Thomam et Adacum (Thaddaeum) intellexisse videtur.

¹³ Partem ossium S. Joannis Baptistae Edessae asservatam esse, ex hoc tantum loco discimus. Quae autem a ceteris scriptoribus veteribus de reliquiis Baptistae traduntur, haec sunt: Rufinus, Theodoretus, Chronicon Ale-

runt ad terram nostram. Per Guriam et Samonam et socium eorum Chabib martyres venerunt et visitaverunt nos.

XXXIV. Rursus de Carrhis.

Ad modum: Sponsa regis.

¹ Abram, medicus inclitus, venit Carrhas, quae erant aegrotae; exploravit eas et miratus est et deflexit in terram Chanaan. Profectus est in Aegyptum, totum ejus corpus inspexit et descendit; et sanavit et medicatus est per verbum veritatis. Si Abraham tibi non sufficit, quis tibi sufficiet, o Carrhae, quibus dulcis est morbus? (Responsorium: Laudetur ille, qui nunquam dereliquit genus humanum, sed qui multiplicavit omnibus temporibus infirmarios suos!). ² Jacobus, medicus celebris, venit Carrhas, ut inspiceret eas; exploravit, habitavit et deseruit eas. Sine intercessione per viginti annos medicatus est iis. Cum vero videret eas insanire et in ipsum hostili animo insurgere, deseruit eas et emigravit. Ecce aquae tuae amarae sunt et infantes tui acerbi; o Carrhae, edulcare cruce! ³ Babylon vicina est illi aedificio, quod deseruerunt aedificatores; Aegyptus vicina est Sodomitis; tu autem, Carrhae, ecce aerarium meum est in vicinitate tua, inclita nimirum pulchraque Edessa. Filia, similis esto matri tuae, quae est sal in terra, et sali ejus doctrinâ mentem tuam! ⁴ Qui ad momentum intuetur in speculum, ornatur per illud, tu autem.

xandrinum affirmant, Julianum sepulcrum ejus Sebastae Palaestinae aperuisse, ossaque dispersisse et cremasse. Rufinus addit, ea a quibusdam monachis servata et S. Athanasio tradita esse. Caput autem Sozomenus a monachis Hierosolymis inventum primum in Ciliciam asportatum esse, et a Theodosio imperatore, postquam idem a Valente frustra tentatum sit, Constantinopolim delatum narrat. Quae omnia verbis Ephraemi non repugnant, quippe qui de particula tantum harum reliquiarum loquatur. — Guria et Samonas sub Diocletiano, Abibus autem sub Licinio Edessae martyrio coronati sunt.

XXXIV. Laudat summam curam et sollicitudinem, quam Deus semper adhibuit, ut homines ad veram sui agnitionem perduceret, dolet autem, quod Carrhae tam pertinaciter in errore persistent, omnibus Dei medicamentis reiectis et neglectis, quamquam vicina Edessa bonum exemplum iis ostendet.

Carrhae, turpis es. Ecce speculum tuum pulchrum et purum est; esto igitur ornata in eo, in benedicto, quod coram te positum est, ut placeas Jesu! Inspice in illud et pulchra fias per illud, ut sit tibi utilitati et non dedecori! ⁵ Videte Aegyptum aegrotam, quae et ipsa sanata est per eum, qui sanat omnia. At Carrhis gangraena idololatriae serpit, et si sanata videtur, nulla est de valetudine securitas, quia earum vulnus per omnes occasiones rursus rumpitur. Babylon et Carrhae et Aegyptus, hae tres, baptizamini et induimini tribus nominibus. ⁶ Si autem mundus similis est magnae illi statuae, quam vidit tyrannus, caput est Babylon, medietas terra Judaeae, et pro pedibus ponenda est Aegyptus. Hoc est magnum corpus, quod summi medici curaverunt. Bonus Deus, sicut magnus medicus, inspectionem suam per servos suos in omnes partes extendit. ⁷ Et quemadmodum Abraham medicus a capite profectus sanavit et descendit, ita etiam Moyses medicus a pedibus profectus est. Heu aegrotum illum, cui medici assistunt ab omnibus partibus, et cui nihilominus post sanationem jucundus est morbus! Laudetur ille, qui nunquam deseruit genus humanum, sed multiplicavit omnibus temporibus auxilia ejus! ⁸ Et sicut calcem aegrotam sanavit Joseph terram Aegypti; prophetae autem sanaverunt Sion, tanquam cor; Daniel quoque Babylo ni medicatus est, tanquam capiti, quod insanivit in deserto et sanitati restitutum est et Deo gratias egit. Aegyptus erat medica, celebris medicamentis suis, cujus dolores per ipsius voluntatem indurati sunt. ⁹ Universus mundus, sicut corpus, aegrotus factus est per morbum erroris, et institerunt celeberrimi medici, infirmarii ejus, ut sanaretur ab occulto morbo animi, eturgeret et laudaret Deum, qui ejus misertus est. Laudetur ille, qui justos circumire fecit omnes mundi partes, ut aegrotum mundum curaret! ¹⁰ Non autem sufficere poterant mundo medici cum medicamentis suis. Vidit hoc medicus, qui omnibus sufficit, et miseratione ductus

¹⁰ Hanc stropham non tam ad mortem salutarem Jesu Christi, quam ad eucharistiae sacramentum pertinere, apparet ex verbis *medicamentum vitae*, quae solennia sunt ad eucharistiam significandam.

abscedit a corpore suo, superposuit vulneri ejus, et sanavit dolorem nostrum carne et sanguine suo et incolumem reddidit plagam nostram. Laudetur medicamentum vitae, quod sufficit et sanat morbum animarum doctrinâ suâ! ¹¹ Jesus est medicus noster et ita sanati sumus per eum, ac si semper in eo fuisset. Cum Deus sit, novit naturam et morbum animae, quia ipse est creator et restaurator ejus, medicus et medicamentum. Laudetur ille, qui creavit illud, quod non erat, et rursus erexit illud post peccatum et lapsum! ¹² Medici mundani per dolorem sanare possunt. Valde terribilis est manus eorum vulneratis. Nostro autem vulneri valde grata est attrectatio manus tuae, quia digitus tuus attrectat nos misericorditer. Laudetur ille, ex cujus vestibis benedictis et lenibus, egressa est virtus et sanavit leniter! ¹³ O bone, qui laborasti in mundo, ut omne ejus corpus incolume fiat, noli despicere, Domine, in misericordia tua, hoc unicum membrum miserum. In corpus justorum, Domine, inseratur, et maneat infixum cum iis in aeternum! Domine qui infixisti aurem abscisam, noli me abscidere a te, quia iram tuam excitavi.

XXXV. De Domino nostro et de morte et diabolo.

Ad modum: Cornu et tuba.

¹ Proclamavit vox, et congregatae sunt et advenerunt copiae diaboli cum ministris ejus; convenit universus exercitus zizaniorum, quia viderant triumphasse Jesum, dolorem illum partis sinistrae; nemo enim erat ex illis, qui non excruciatum erat ab eo. Singuli renarrare coeperunt omnia, quae pertulerant. Peccatum et Hades

XXXV. Poeta inducit Diabolum et Mortem cum Peccato, Hade, omnibusque daemonibus ea nocte, qua Dominus in monte olivarum orabat, paulo antequam tradebatur, convenientes et invicem de detrimento, quod per Jesum accepissent, conquerentes. Daemones occisionem Jesu suadent, sed diabolus eam periculosam censet et magno timore laborat. Tandem decernitur, ut diabolus Judam et daemones ejus Pharisaeos ad Jesum capiendum excitent.

expaverunt; tremuit Mors, quia mortui rebellaverunt, et Diabolus, quia peccatores rebellaverunt contra eum. (Responsorium: Gloria sit tibi, quem vidit Malus et perturbatus est!). ² Clamavit Peccatum, consilium dedit filiis suis, diabolis et daemonibus, et ait illis: Legio, caput acierum nostrarum, jam non est, mare devoravit eum et socios ejus. Vos quoque, filii mei, hic Jesus perdet, si eum parvipenditis. Vobis, qui cepistis Salomonem, opprobrio esset, si vinceremini a discipulis illius, piscatoribus et idiotis; ecce enim ceperunt praedam hominum, quae a nobis capta erat. ³ Hoc est omnium pessimum, inquit Malus de salvatore nostro, quod non sufficiebat ei nos spoliasse, sed quod etiam incepit, vindictam a nobis quaerere pro Jona, filio Amathi; a Legione fortasse reposcit eum, quemprehendit et in mare projecit. Jonas quidem post tres dies rursus emersit et ascendit, Legio autem nec post longissimum tempus, quia profunditas maris retinet eum secundum Dei praeceptum. ⁴ Incitare studui Jesum post jejunium ejus ad suavem panem percipiendum, sed nulla cupiditate motus est. Tum ad summam tribulationem meam laboravi, ut psalmum discerem et eum per ipsius psalmum caperem; cessavi et iterans didici, sed inutilem fecit iterationem meam. Tum eum ascendentem feci in montem et monstravi ei omnes possessiones; dedi eas illi, sed non desideravit. Melius mihi erat in die Adami, ad quem docendum mihi non multum laboris opus erat. ⁵ Cessavit Malus a sedulitate sua et ait: Hic Jesus me otiosum esse cogit; ecce enim publicani et meretrices confugerunt ad eum; quodnam opus jam mihi poscere potero? Ego, qui fui magister omnibus hominibus, cuinam discipulus ero? Peccatum rursus ait: Oportet me jam deserere et mutare naturam meam; hic enim, filius Mariae, qui venit, tanquam nova creatura, creavit genus humanum. ⁶ Mors edax lamentavit et ait: Jejunium didici, quod non noveram; ecce Jesus congregationes instituit; mihi autem convivium ejus jejunium indicit. Unus homo clausit os mihi, qui clausi ora innumerabilia. Hades ait: Reprehendam edacitatem meam; nunc enim famem patior. Ecce triumphator, quemadmodum in nuptiis mutaverat aquam in vinum, ita vestem mortuorum mutavit in vitam. ⁷ Et tamen Deus fecit

dilavium et abluit terram et purificavit peccata ejus; rursus applicuit ei ignem et sulphur, ut dealbaret maculas. Dedit mihi per ignem Sodomitae et per diluvium gigantes; clausit ora exercitus Sennacherib et aperuit os Hadae. Talia et similia mihi placuerunt; nunc autem pro interfectionibus per justitiam, fecit in filio suo vivificationem mortuorum per gratiam. ⁸ Vidi prophetas et justos, inquit Malus sociis suis; et quamquam vires eorum valde fortes erant, tamen iis inerat odor quidam meae naturae. Figmentum enim hominum cognatum est fermento nostro. Hic autem indutus est corpore Adami et perturbat nos, quia non dominatur in eum fermentum nostrum. Certe et homo est et Deus, quia humanitas ejus mixta est cum divinitate ejus. ⁹ Vidi Adamum, illum fontem, ex quo profluxerunt omnes generationes. Infantes ejus exploravi et tentavi singulos, et nunquam vidi hominem, cujus altera pars divina et altera humana erat. Moysen, qui claritate sua splendebat, rursus tentavi et perturbavi eum per linguam ejus, hunc autem ne per cogitationem quidem; valde enim purus est fons cogitationum ejus. ¹⁰ Cupiditas carnis in omnibus corporibus existit, quae et vigilat in iis, si ipsa dormiunt. Illum enim, qui vigil puritatem conservat, per somnium perturbo. Faex corporis excitatur in ipso per commotionem occultam in somnio. Vigiles et dormientes quoque perturbo similiter. Hic autem solus purus est, quem ne in somnio quidem ad libidinem excitare possum, quia etiam in somno suo purus et sanctus est. ¹¹ Diversa autem erat etiam pueritia ejus ab aliis pueris, quos vidi. Non enim vidi in eo partem aliquam meae naturae. Pueritiam ejus pertimui, ideoque incitavi Herodem, ut interficeret eum una cum infantibus. Sed etiam quod evasit, magnum mihi iniecit

⁸ S. Ephraem unionem hypostaticam naturarum in Christo per voces et exprimere solet, quae tamen minime sensu monophysitico explicari possunt. Haec enim verba de quacunque unione usurpantur et saepe expresse additur, res, quarum unitio iisdem exprimuntur, nihilominus remanere distinctas seu ab invicem separatas () et non esse permixtas (). Cf. testimonia, quae profert Assemanus (B. O. I, 80 sqq. 107), quibus addantur ed. rom. III 71 E. F; 137 C; 173 E; 181 A; 195 A. B.

timorem; quomodo enim secretas insidias nostras scire potuit? Accepit dona magorum, illusit nobis et profectus est et evasit gladio nostro. ¹² Vidi pueros justorum et infantes castarum, et exploravi eos singulos ab utero et vidi in iis fermentum nostrum. Erant enim iracundi et maledici, fervidi et gulosi; fructus erant, qui non nisi per disciplinam maturi et dulces fieri possunt. Hic autem ab ipsa progerminatione sua erat fructus bonus; possidet enim dulcedinem illam, qua peccatores edulcantur. ¹³ Cum adhuc infans esset, docebat homines. Obstupuit etiam sacerdos, qui portavit eum, ob splendorem super eum. Sapientia senili usus est. Joseph eum cavit; mater de eo gloriata est. Auxiliatus est jam in pueritia sua omnibus, qui eum videbant. Proderat iis, qui eum cognoverant. Inde a die, quo venit in mundum, auxilium erat generi humano per virtutes suas. ¹⁴ Unde propullulavit mihi fructus Mariae, haec uva vini praeternaturalis? Ecce positus sum in dubitationibus; si enim avertō me et relinquo eum, timeo, ne doctrinā ejus edulcentur ii, qui possident acerbiter meam; si autem opprimo et conculco eum, rursus horreo, ne forte convertatur in novum vinum peccatoribus, quo inebriati obliviscantur idolorum suorum. ¹⁵ Ecce timeo utrumque, et mortem et vitam ejus. Responderunt autem diabolo ministri ejus et consilium derunt ei: Quamquam utrumque durum est nobis, tamen hic labor est nobis paulo commodior, ut eligamus mortem ejus prae vita ejus. Dicat nobis Mors, num unquam aliquis e justis rursus resuscitatus sit. E filiis gigantum et illustrium nemo est, qui emergerit ex Hade devoratore. ¹⁶ Diabolus: Flatum venti homo explorare potest; quis autem filium Mariae explorabit? Cum enim lacrimas funderet, me depeculatus est. Rursus cum ei locutus essem: dimitte te de sancto templo!, putabam, eum ob metum non se demisisse; sed cum deiecissent eum de monte, volavit in aere. Rursus autem fatigatus est et consedit super puteum. Non constat mihi de variationibus ejus, quia in sicco et in aqua ambulat. ¹⁷ Vidi eum esurientem sicut hominem, sed hoc solvebatur per panem, quem multiplicavit. Ab initio exploravi eum et adveni; interrogavit tanquam nesciens; sed hoc quoque solvebatur, cum monstraret,

se arcana optime scire. Porro elegit Iscariothem, quasi nesciens, et rursus monstravit, se eum perspectum habere, quanquam ligabat et solvebat. Erravi de eo, quia baptismo submersus emer-
sit et me demersit. ¹⁸ Unum autem signum, quod vidi in eo, me prae omnibus confortat; vidi enim eum orantem et laetatus sum, quia mutatus est color ejus et timuit. Guttas sanguinis erat sudor ejus, quia praesensit venisse diem suum. Hoc signum pulchrius mihi videbatur, quam alia omnia, nisi fortasse me eo fefellerit. Si autem me decepit, tum actum est et de me et de vobis, ministri mei! ¹⁹ Clamavit exercitus daemonum et ait: Hoc est signum exosum, quod videmus in te; nunquam enim antea tale quid tibi accidit. Antea enim semper celeberrimus eras ob consilia tua prompte et celeriter capta; nunc autem filius Mariae capit arces nostras, et tamen differs declarationem tuam! Exsurge, egredere, pugnemus cum eo! Opprobrium enim nobis esset, si multi ab uno vinceremur. Si autem dolore aut timore impediris, da nobis saltem consilium proelio dirigendo, et remane! ²⁰ Diabolus: E verbis hujus Jesu possum discere, quomodo nobis cum eo pugnandum sit; ait enim: Si diabolus in se ipso divisus est, non poterit consistere. Ita, quamquam nobiscum pugnare vult, dedit nobis arma contra se ipsum. Egredimini igitur, dividite mihi discipulos ejus; si enim divisi sunt, vos eos vincere poteritis per debiles, per serpentem scilicet et Evam, per quam vici primum Adam. ²¹ Mors respondit Diabolo et ait ei: Cur quiescis contra consuetudinem tuam? Ecce enim contemptibiles quoque et minimos capiebas sedulo; Jesum autem, qui major est omnibus, quomodo quaesivisti, ut caperes eum? Experientia telorum ejus terruit te, quae conjecit in te, cum a te tentaretur. Tu et ego cum servis nostris, omnis congregatio nostra non sufficiens est

¹⁸ Ex hoc quoque versu apparet, mentionem sanguinei sudoris Domini Luc. 22, 44 olim in peschittha exstitisse et postea demum per falsam quandam pietatem ablatam esse (cf. II 392 b; III 604 d; B. O. I, 97).

²² Verba: *ut caput loquatur cum capitibus* significant: ut tu, caput daemonum, per os Judae cum capitibus populi judaici, sacerdotibus, de pro-
dendo Jesu loquaris.

ad pugnandum cum filio Mariae. ²² Ego autem hoc consilium do, si iurgium nostrum permittet nobis, ut aliquid faciamus: Abi et habita in illo discipulo ejus, ut caput loquatur cum capitibus; et emitte totum exercitum tuum, ut abeat et excitet Phariseos; et cave, ne loquaris contentiose secundum consuetudinem tuam: Si Deus es, demitte te hinc! Sed osculare eum amice et trade eum, et ecce nos adducemus zelum et gladium Levitarum.

XXXVI. Alterum carmen ejusdem modi.

¹ Dominus noster subiecit fortitudinem suam iis, qui eum prehendebant, ut mors ejus viva vivificaret Adamum. Dedit manus suas uncinis clavorum pro manu, quae fructum decerpserat. Alapas accepit in iudicio pro ore, quod manducaverat in Eden. Et pro eo, quod Adam pede suo paradisum reliquerat, pedes illius infixi sunt. Dominus noster vestibis exutus est, ut nos castos redderet. Felle et aceto edulcavit amaritudinem serpentis, quae effusa erat in genus humanum. (Responsorium: Laudetur ille, qui mihi victoriam dedit et vivificavit mortuos ad gloriam suam!).

² Mors: Si Deus es, monstra potentiam tuam; et si homo es, experire potentiam nostram! Si forte Adamum quaeris, abi! Hic enim inclusus tenetur ob debita sua, nec possunt Cherubim vel Seraphim pro eo debitum solvere. Nemo enim ex iis mortalis est, ut possit dare animam suam pro eo. Quis aperiet os Hadae et immergetur et efferet eum ex illo, qui illum devoravit et retinet in aeternum? ³ Ego vici omnes sapientes; ecce in angulis Hadae cumulati sunt mihi. Veni, intra, fili Iosephi, et vide terribilia, membra gigantum, magnum cadaver Samsonis et dura ossa Goliath, nec non Og, filium gigantum, qui fecit sibi lectum ferreum, in quo cubaret; ego autem eum inde dejeci et prostravi; humiliavi hanc cedrum in porta Hadae. ⁴ Ego sola vici multos, et nunc

XXXVI. Mors Salvatori in cruce pendenti illudit et suam universalem potentiam extollit, quae a Jesu superari nequeat; promissionem enim resurrectionis vaniloquium esse. Mox autem, postquam Dominus in haden intravit et mortuos revivificavit, magno timore percussa veniam superbiae suae petit.

unicus me vincere studet. Prophetas et sacerdotes et nobiles abduxi, vici reges in aciebus eorum, et gigantes in venationibus eorum, et justos in virtutibus eorum. Flumina cadaverum jacent mihi in Hade, et tamen adhuc sitit, quantumvis multa cadavera in eum infusa sint. Omnes homines, propinqui et remoti, morte portam Hadae frangere debent. ⁵ Contempsi argentum divitum et non corruerunt me dona eorum. Domini servorum nunquam mihi persuaserunt, ut abducerem servum pro domino ejus, aut pauperem pro divite, aut senem pro infante. Sapientes, qui vel animalibus persuadere possunt, tamen persuasionem suam meis auribus ingerere nequeunt. Osorem persuasionis nominant me omnes; facio enim quaecunque mihi mandata sunt. ⁶ Quis est hic cujusque filius, et quae est gens ejus, qui me vicit? Liber generationum penes me est, quem percurri et studiose in eo legi nomina inde ab Adamo hucusque, et neminis mortalium oblitus sum. Ecce omnes generationes conscriptae sunt in membris meis. Propter te, o Jesu, eas percurri et ad calculum vocavi, ut monstrarem tibi, neminem effugisse manibus meis. ⁷ Duorum quidem, ne mentiar, virorum nominum oblitus est Hades. Henoch enim et Elias non venerunt ad me. In universo mundo quaesivi eos, etiam in eum locum, quo descenderat Jonas, descendi et perscrutata sum, sed non inveni eos. Cum autem putassem, eos ad paradisum ascendisse et ita effugisse, Cherub terribilis custodivit eum. Scalam viderat Jacobus; fortasse hâc ascenderunt in coelum. ⁸ Quis mensuravit arenam maris et dua tantum grana dispersit? Manipulos autem hujus messis, in qua omnibus diebus laborant morbi, tamquam messorum, ego sola asporto et coacervo. Alii coacervatoribus quando festinant, manipuli e manibus delabuntur, vinitores saepe uvarum obliviscuntur; mihi autem duo tantum acini evaserunt ex magna illa vindemia, quam sola decerpsi. ⁹ Ego feci, inquit mors, in terra marique omnes venationes; aquilae in aere ad me veniunt, et ceti in abyso. Vermes, aves et bestiae, senes, juvenes et pueri, hi omnes persuadebunt tibi, o fili Mariae, meam potestatem super omnia regnare. Quomodo me vincere potest crux tua, cum per lignum triumphaverim et vicerim antea? ¹⁰ Cuperem

plus loqui, non enim sum verbis destituta, nec mihi verba quaerenda sunt. Ecce autem poscunt me opera propinqua; ego non, sicut vos, simplicibus arcana promitto, scilicet fore aliquando resurrectionem. Si autem tam fortis es, da arrhabonem propinquum, ut etiam remotae promissioni tuae fides tribuatur. ¹¹ Mors finivit orationem suam ludibriosam, et vox Domini intonuit in Hade; et clamavit et rupit sepulcra singula. Mors tremore perculsa est; in Hade, qui antea nunquam luxerat, fulgura fulserunt per angelos, qui intraverunt et obviam miserunt mortuos illi mortuo, qui omnes vivificat. Egressi sunt mortui et pudefacti vivi, qui putaverant, se vicisse vivificatorem omnium. ¹² Quis autem dedit mihi diem Moysis, inquit Mors, qui mihi festum faciebat? Ille enim agnus in Aegypto dedit mihi primogenitum ex omnibus domibus, cumulos primogenitorum coacervavit mihi ad portam Hadae. Hic autem agnus festi depraedatus est Haden, mortuos decimavit et abduxit a me. Ille agnus implevit mihi sepulcra, hic autem evacuavit plena sepulcra. ¹³ Mors Jesu est mihi tormentum; optabilior est mihi vita, quam mors ejus. Hujus mortui mors mihi exosa est. De morte omnium hominum gaudeo, sed hujus mortem odi. Spero eum rursus in vitam rediturum esse; cum enim viveret, tres tantum mortuos vivificavit et excitavit. Nunc autem per mortem ejus mortui vivificati conculcaverunt me in porta Hadae, cum venissem, ut eos retinerem. ¹⁴ Curram et claudam portas Hadae ante hunc mortuum, cujus mors me depraedata est. Audiens admirabitur humiliationem meam, quod victa sum a mortuo extraneo. Alii omnes mortui egredi cupiunt, hic autem se ingerere studet. Medicamentum vitae intravit in Haden et vivificavit mortuos ejus. Quis mihi importavit et occultavit vivum ignem, quo illuminantur sinus frigidi et tenebrosi Hadae? ¹⁵ Mors vidit angelos in Hade, immortales pro mortalibus, et ait: Perturbatio invasit habitationem nostram; duae res mihi tormento sunt, quod mortui egressi sunt ex Hade, et quod angeli immortales intraverant in eum. Ecce unus intravit et sedet ad cervical sepulcri Jesu, et alius socius ejus ad pedes. Rogabo et persuadebo ei, ut cum pignore suo ascendat et abeat ad regnum suum. ¹⁶ O

bone Jesu, noli mihi succensere propter verba, quae coram te locuta est superbia mea! Quis enim, qui vidit crucem tuam, non sine dubitatione te hominem habuisset; quis e contra, qui videt potentiam tuam, non te etiam Deum credat? Ex utroque ergo didici, quod confiteor, te hominem et Deum esse. Cum mortui in Hade poenitentiam agere non possint, ascende ad vivos et praedica poenitentiam, Domine! ¹⁷ O rex Jesu, accipe precem meam, et cum prece mea cape tibi pignus! Adamum, magnum illud pignus, abduc tecum, in quo occulti sunt omnes mortui, quemadmodum, cum ego accepissem eum, in eo occulti erant omnes vivi. Primum pignus dedi tibi, corpus Adami; ascende nunc, regna super omnia, et, quando audiam tubam tuam, ipse educam mortuos ad adventum tuum. ¹⁸ Rex noster vivus abiit et ascendit tanquam victor ex Hade. Duplicavit mala sinistrae parti; spiritibus et daemonibus erat miseria, diabolo et Morti passio, Peccato et Hadae tristitia. Laetitia autem hodie evenit parti dextrae. Propter hanc igitur magnam diem magnam laudem tribuamus ei, qui mortuus erat et revixit, ut omnes vivificet et excitet!

XXXVII. Tertium carmen ejusdem modi.

¹ Mors deflebat Haden, cum videret thesauros ejus evacuatos esse, et ait: Quis, quaeso, diripuit divitias tuas? Giesi furatus erat et detectus est. Meum autem furtum non apprehensum est apud me, quamquam omnibus diebus furor. Mittor ad reges in morbis eorum; circumdantur a custodibus suis et in porta quoque custodes sunt. Ego autem eripio animam regum et egredior. (Responsorium: Laudetur ille, qui confregit aculeum Hadae per crucem suam!) ² Contristatae sunt omnes steriles, Hades autem gaudet de sterilitate sua; si enim parit, desertus fit. Potestas,

XXXVII. Mors conqueritur, quod Jesus non solum, dum in terris comoretur, complures mortuos resuscitaverit, sed etiam aliquando per resurrectionem mortuorum Haden omnino desolaturus sit.

quae cogit omnia, oppressit sinum sterilem et frigidum, et reddidit Hades, quamquam debitum denegare solet. Rebecca, cum affligerent eam duo infantes, mortem poposcit. Quanto major erit dolor Hadae, quem invaserunt dolores puerperae inauditi; nam excitati sunt mortui et perruperunt eum et exierunt ex eo. ³Num fortasse hoc illud effatum est, quod audiui a Jsaja, sed contempsì illud; constitit enim et ait: Quis unquam tale audivit, quod terra parturit in uno die et parit populum in una hora? (Js. 66, 8). Num hoc est illud, quod factum est, an fortasse nobis in futurum reservatur? Et si adhuc instat, vana umbra est, quod me regem putavi; non enim sciebam, me depositum tantum custodire.

⁴Duas autem voces diversas audiui ab hoc Jsaja. Dixit enim, virginem gravidam fore et parituram, et dixit rursus terram parituram esse. Ecce autem virgo peperit illum et Hades sterilis peperit illum; duo uteri praeternaturales, Hades et virgo, per eum transformati sunt. Virginem partu suo laetificavit; Haden autem resuscitationibus suis contristavit et afflixit. ⁵Vidi Ezechielem, qui vivificavit mortuos in campo, cum interrogaretur; et vidi ossa confusa moveri. Erat tumultus ossium in Hade; alterum enim os alterum quaesivit et alter articulus alterum. Hic autem nemo est, qui interroget aut interrogetur: num reviviscant haec ossa, sed sine interrogatione vivificavit ea vox Jesu, dominatoris creaturarum. ⁶Contristatus est Hades, cum videret tristes mortuos hilares factos esse. Deflebat Lazarum egredientem: Abi in pace, mortue vive, qui planctus es duobus planctibus. Extra et intus Lazarum lamentati sunt; sorores enim ejus fleverunt, cum venisset ad me in sepulcrum, ego autem deflevi eum, cum egrederetur. Per mortem ejus erat lamentatio inter vivos, et per resurrectionem ejus magna tristitia in Hade. ⁷Nunc gustavi gustum tristitiae ejus, qui deflet dilectum suum. Si enim mortui tam dilecti sunt Hadae, quanto cariores erunt parentibus suis? Membra, quae abscidi et abstuli, ecce nunc a me quoque abscisa et ablata sunt. Si ego tantopere dolui de discessu illius juvenis, qui excitatus est, laudetur ille, qui misertus est viduae; in unico filio ejus pacem reddidit domui ejus orbatæ. ⁸Hic dolor, quo afficio homines in

dilectis eorum, ad extremum totus super me congregatur. Si enim mortui reliquerint Haden, omnibus hominibus erit resurrectio et mihi soli cruciatus. Quis haec omnia tolerare possit, quae mihi subeunda sunt, nempe ut videam Haden desolatum, quia haec vox, quae rupit sepulcra, eum desolabit et ex eo educet mortuos? ⁹ Si quis legit in prophetis, audiet ibi de justis bellis; si vero quis historiam Jesu considerat, instruitur de gratia et misericordia. Et si quis putat Jesum Deum alienum esse, me ipsum conviciis petit. Clavis enim alia aliena nunquam infigi potest portae Hadae; unica tantum est clavis creatoris, quae eum aperuit et aperiet in adventu ejus. ¹⁰ Quis reconstruere potest ossa, praeter potentiam creatoris eorum? Quis recompingere potest testas corporis praeter manum factoris? Quis rursus disponet imagines praeter digitum creatoris? Ille, qui creavit et rursus destruxit, potest etiam renovare et excitare. Alienus autem Deus nequit intrare et dispo-
nere creaturas, quae non ipsius sunt. ¹¹ Si Jesus esset potentia aliena, valde gauderem de adventu ejus ad me. In sinum Hadae descenderet, ibique disceret, unum tantum esse Deum. Mortales, qui erraverunt et proclamaverunt, plures esse Deos, ecce vincti sunt mihi in Hade, et Dii eorum nunquam doluerunt de iis. Ego unicum Deum novi, et prophetas et apostolos ejus scio.

XXXVIII. Quartum carmen ejusdem modi.

¹ Stabilitus erat thronus meus in Hade et surrexit unus mortuus et detraxit me de eo. Me solam omnes homines timebant, et ego nullum hominem timui. Timor et sollicitudo inter vivos sunt, pax et quies inter mortuos. Ecce vir interfectus tamquam

⁹ Marcionem refellere videtur, qui in Jesu bonum Deum, diversum a creatore et hominibus hucusque prorsus ignotum apparuisse docuit. Certe etiam alias Deus bonus Marcionis a S. Ephraemo alienus vel peregrinus (ܡܪܥܝܢ) vocatur, cf. ed. rom. II 534 C.

XXXVIII. Mors dolet, quod per mortem Jesu mortui vivificati sint, simulque se in homines bene meritam esse praedicat. Subjungitur demonstratio Jesum primogenitum resuscitatorum esse.

captivator intravit Haden et ego, qui omnes homines captivabam, per hunc filium captivitatis, quam captivavi, ipsa captivata sum. Abduxit enim praedam meam et abiit ad paradisum. (Responso-
rium: Laudetur ille, qui vivificavit mortuos Hadae per crucem suam!) ² Omnes homines valde de me conqueruntur, ego de uno tantum conqueror. Quis est inter homines, qui me justitiâ aequet? Num unquam corruptio pervenit ad integritatem meam? Omnes homines diligo et ipse osor meus scire debet, me semper nescivisse, quid sit corruptela. Regum rationem non habeo; per me enim praedicatur aequalitas, quia servum et dominum ejus in hade aequales facio. ³ Coram Deo ministro, qui et ipse nullius personae rationem habet. Quis est alius, qui talia tolerat ac ego; conviciis enim petor, quamquam beneficia tribuo. Perverso modo remunerantur me homines pro optimis meritis meis. Quamquam opera mea pulchra sunt, nomen meum non pulchrum est. Sed mens mea quieta remanet in firmitate sua; consolatur me exemplum Dei, qui et ipse, quamquam bonus est, ingratitude semper afficitur et hoc patienter tolerat. ⁴ Senes removeo ab omnibus doloribus, et juvenes ab omnibus peccatis; in hade finio bellum secretum. Peccatum non est in regione nostra; hades enim et coelum sola sunt immunia ab omnibus delictis. In hac terra autem, quae media inter illa constituta est, peccatum habitat; itaque prudens aut ad coelum ascendat, aut, si hoc nimis difficile est, descendat ad haden accessu faciliorem. ⁵ Omnes concurrunt ad unum hominem, ut eum consolentur de uno mortuo. Ad me autem, cui plurimi mortui vivificati sunt, nemo venit, ut me consoletur. Diabolus tantum infremens venit, cui septies maledictum est; tamen adhuc elatus est spiritus ejus, quamquam valde conculeavit eum filius Mariae; est enim serpens oppugnans et contrita. Mihi autem consultius est, ut humi procumbam et adorem coram hoc Jesu, qui vicit me cruce sua. ⁶ Quando venerit ad portam hadae pro Joanne, qui praedicavit ante eum, clamabo: Ecce, vivificator mortuorum advenit; nunc servus tuus sum, o Jesu; propter carnem tuam te dedecoravi, quia operiebat divinitatem tuam. Noli irasci, o fili regis, thesaurario tuo! Secundum

mandatum tuum aperui et clausi, et cum valde veloces sint alae meae, nutui tuo obsequens curro in omnes mundi regiones. ⁷ Omnes resuscitati non erant primogeniti; Dominus enim noster est primogenitus hadae. Quomodo mortuus possit anteire huic potestati, per quam resuscitatus est? Sunt alii quoque ultimi qui facti sunt primi, et juniores, qui facti sunt primogeniti. Cum enim Manasses primogenitus esset, quomodo Ephraim accipere potuit primogenituram? Et si filius ultimus praevenit primum, quanto magis praeveniet Dominus et creator resurrectione sua! ⁸ Ecce Joannes, tamquam praeco, docet nos, se posteriorem esse, quamquam senior erat. Ait enim: Ecce virum, qui venit post me, quamquam ante me erat! Quomodo enim praevenire potuerit hanc potentiam, quam praedicabat? Omne enim, quod propter aliud existit, hoc posterius est, quamquam prius videtur; causa enim, quae illud in existentiam vocavit, eo omnino antiquior et prior est. ⁹ Causa Adami antiquior est creaturis, quia propter ipsum factae sunt. In Adamum enim creator semper prospiciebat, cum crearet. Si ergo Adam, cum nondum existeret, antiquior erat creaturis, quanto magis tu, Domine, antiquior eris omnibus! Humanitas enim tua conjuncta est divinitati tuae, quae ab aeterno cum patre tuo est. Laus sit tibi et per te patri tuo ab omnibus! ¹⁰ Gloria sit tibi, qui primus es in divinitate et humanitate tua. Etsi enim Elias ante te ascendit, non tamen potuit praevenire eum, propter quem assumptus est. Nam typus ejus dependet a veritate tua; et quamquam apparenter praeveniebant typi veritatem tuam, haec tamen secreto illis prior est. Praeveniebant etiam creaturae Adamum, et tamen ipse illis prior erat, quia propter ipsum constitutae sunt. ¹¹ Domine, fac mihi resurrectionem, non necessitatis, sed amoris tui! Necessitas enim tua etiam peccatores vivificat, sed Iscariothes multo potius eligeret

⁷—¹⁰ Hae strophae non Morti, sed ipsi poetae, ut e str. 11 apparet, tribuendae sunt. Demonstratur in his, Jesum primum esse omnium resuscitatorum, quia omnes antea resuscitati non nisi propter illum vivificati sint, et causa semper antiquior sit effectu.

sibi mortem hadae, quam vitam gehennae. Fac mihi igitur resurrectionem misericordiae tuae; et si hoc non permittit justitia tua, causam relinque gratiae tuae; meminerit mei pro hoc solo, quod ad eam confugi!

XXXIX. Quintum carmen ejusdem modi.

¹ Venerunt ad me redimentes a justis, sed nemo me ita depraedatus est, ac filius Mariae. Ecce enim Elias vivificavit mortuum; et quamquam ipse evasit manibus meis, hoc mihi solatium erat post eum, quod mortuum, quem vivificaverat, eripui ei. Ab Elisaeo, filio Saphat, virgis caesa sum; duos enim mortuos vivificavit. Ego autem uno baculo rursus abduxi et prophetam et mortuos, quos vivificaverat. (Responsorium: Laudetur ille, qui clavi sua aperuit sepulcra hadae!) ² Timui Giesi, cum viderem, eum baculum ponere super puerum. Fur autem ille rursus abstulit baculum et rediit; venit Elisaeus et incurvavit se, et minutus est cum puero et rursus dilatatus est, et huc illuc postea ambulavit. Stupui ob novos typos, quos ibi vidi, qui tamen unum tantum puerum vivificaverunt. Gratulandum mihi erat, quod adhuc typi tantum exstabant et non jam mortui se opponebant et me vincebant. ³ Timui Moysem, cum viderem magnum splendorem in facie ejus. Non autem accidit mihi, quemadmodum timueram. Nam fecit mihi efflorescere Nisan in hade, pascua cadaverum sexcentorum millium, quae ceciderant. Hic autem contemptus et humilis, quem despexi, sanavit aegrotos et morbosos. Aliis panem multiplicavit, nobis autem panem nostrum ex ore eripuit. ⁴ Convivium magnum erat in hade, cum deglutivissem Core ejusque assecclas; gaudium magnum fecit mihi diabolus, cum fecisset schisma inter levitas. Fontem lactis et mellis mihi fluere fecit in deserto arido,

XXXIX. Mors lamentatur, quod per Jesu mortem et ad inferos descensum mortui vivificati sint. Comparat Jesum, qui mortuos resuscitat et summam lenitatem praecipit, cum sanctis veteris foederis, qui zelo pleni erant et haden cadaveribus peccatorum occisorum impleverant.

cum congregatio peccatorum descenderet ad hadem. Nunc autem vivificati et egressi sunt justi. Moyses vivos ad hadem descendere fecit, Jesus autem resuscitavit et ascendere fecit mortuos. ⁵ Bene mihi erat in diebus zelatorum, quia gladia eorum me laetificabant. Phinees zelator transfixit et dedit mihi cuspide hastae suae ad convivium Zambri una cum Cozbi, quos mihi in cuspide lanceae suae porrigebat. Cuiam unquam duo boves saginati in cuspide hastae oblatae sunt? Jesus autem pro Cozbi, filia principum, filiam Jairi e manibus meis eripuit. ⁶ Turibulum Aaronis terruit me, quia surrexit inter mortuos et vivos, et vicit me. Sed crux multo magis terret me, quia aperuit sepulera hadae. Per crucifixum, quem in ea interfeceram, nunc ipse interfecta sum. Non magna est ignominia ejus, qui vincitur a viro armato. Mea autem ignominia adhuc major est cruciatu meo, quia fortitudo mea victa est per virum crucifixum. ⁷ Sed etiam hasta Phinees terruit me, quia caede sua cohibuit interneccionem. Hasta servavit arborem vitae, laetificavit me et contristavit me. Cohibuit enim hominem a vita, sed cohibuit etiam mortem a populo. Per illam autem hastam, qua Jesus caesus est, ego doleo; ille punctus est et ego ululo. Egrediebantur ex eo aqua et sanguis, quibus ablutus revixit homo et rediit ad paradisum. ⁸ Sadducaei erant ora mea, et disputabant cum eo ex mente mea, omnino negantes resurrectionem mortuorum. Jesus locutus est iis verbum, quod ego sola intellexi; exclamavit odiosum illud et contristavit me: „Ego sum Deus Abraham, et Deus non est deus mortuorum.“ Bonum mihi erat, quod haec verbis tantum expressit et non opere monstravit mihi resurrectionem mortuorum. ² Jesus, filius Nun, occidit triginta reges et implevit mihi sepulera et foveas. Destruxit Jericho et implevit hadem. Hic autem Jesus, qui venit, sepulera mortuis vacua fecit et implevit regiones superiores. Cur, cum similes sint invicem nominibus suis, dissimiles sunt operibus suis? Ille dedit mihi corpus Achan, hic autem eripuit mihi corpus Lazari. ¹⁰ Moyses conculcavit Aegyptium illum; lenitati suae immiscuit justitiam. Unde autem provenit nova haec lex: Si quis percusserit te in maxillam tuam, praebe illi et alteram maxillam tuam, et cave te,

ne odio habeas illum? Pro zelatore forti, qui conculcaverat et occiderat, novus misericors exortus est nobis. Samuel fudit Agag, Jesus autem sanavit paralyticum. ¹¹ Misericordia, quae antea quasi minuta erat, hoc nostro tempore magna est. Antea nunquam vel exosa erat, ne scilicet hominem ad transgrediendum mandatum induceret. Saul enim et Achab sine misericordia interfecti sunt, quia volebant parcere malis, nec eos morti tradere, qui vindictae rei erant. Meo autem tempore mutavit haec Jesus ita, ut omnes homines vivificet et misereatur interfectoris sui. ¹² Memini Samsonis, hujus catuli leonis, qui confregit et dedit mihi columnas Philistaeae. Etiam dux ille exercitus, Abner, filius Ner, cepit mihi capream velocem, Asael, filium Sarujae, percussit eum et projecit in terram. Etiam Banajas in sancto templo juste interfecit Joab, sicut scriptum est. Nunc autem, cum justitia cohibuerit gladium suum, exsultabunt poenitentes ob gratiam. ¹³ David mensus est Idumaeos funiculis et destruxit eos. Quanto misericordior es tu, o fili David! Justitia enim David duplex erat, cum duos funiculos interficeret et unum tantum vivum relinqueret. Filius David autem docet nos: Dimitte fratri tuo septuagies septies! Illic erat justitia mensurata, hic autem lenitas immensa. ¹⁴ Zelum et fortitudinem possidebat David, leonem et lupum simul interfecit. Reliquit leonem fortem et cucurrit contra robustum gigantem, cujus lumen lapide exstinxit, ita ut anima ejus relinqueret eum et periret. Jesus autem juveni mortuo acclamavit: o juvenis! Ipsi enim mortui ei tamquam dormientes sunt. Vivificavit juvenem et eripuit mihi eum; porcos tantum contemptos suffocavit mihi in mari. ¹⁵ Levitae interfecerunt propter vitulum patres et fratres suos. Jephthae propriis manibus filiam suam mactavit. Rex Moab in muro filium suum primogenitum sacrificavit; per gladium ejus lactificata sum. Per Jesum autem obtusus factus est gladius, et objurgata est febris, soror Hadae. Sanata est socrus Simonis,

¹³ Cf. 2 Sam. 8, 2. Idumaeos Ephraem lapsu vel calami vel memoriae pro Moabitibus posuit.

¹⁴ Peshittha 1 Sam. 17, 35 sqq. habet lupum (לִּפְ) pro urso.

Haden autem aegrotum fecit fama sanationis ejus. ¹⁶ Quamquam hic Jesus filius justus est, mera gratia per eum praedicatur. Mihi autem haec gratia ejus cruciatus est. Invidia causa est laetitiae nostrae; invidia enim olim miscuit mihi primitias sanguinis. Cur mala videtur filio Mariae, ut veniat et praecepiat: Ne irascaris fratri tuo? Abstulit gladium inter fratres, cum ego per gladium Cain primitus delectata sim. ¹⁷ Mel in ossibus invenit Samson; num fortasse hoc quoque pro typo habendum est. Hic Jesus multiplicavit nobis typos, incidi in mare typorum, qui mihi parabolizant resurrectionem mortuorum omnimodis figuris et imaginibus. Samsonis parabola erat: „Exiit esca ab edente“. Mihi autem ex contrario accidit; comedens enim exiit mihi ex esca. Ex Adamo enim provenit filius Adami, qui me consumpsit. ¹⁸ Saepe quidem etiam justus me deprædati sunt, per quos praedicabatur resuscitatio mortuorum. Sed illi magnam consolationem immiscuerunt doloribus meis. Propter preces Asae et Ezechiae interfectos epulata sum et cadavera coenavi. Elias mactavit et dedit mihi prophetas Beli, qui saginati erant pane Jezabel. Justus me coegerunt ad devorandum, Jesus autem coegit me ad restituendum omnia, quae comederam. ¹⁹ Timui sanguinem effusum, quod Moyses consperserat in omnes portas. Quamquam enim erat sanguis agnorum interfectorum, tamen vivos servabat. Nunquam sanguinem pertimui praeter sanguinem in portis, et praeter illum in cruce. Sanguis interfectorum est mihi delectatio et tamquam odor suavis. Sanguis autem Jesu est mihi horribilis; cum enim venissem, ut odorarer sanguinem ejus, horrorem mihi injecit odor vitae occultus in eo. ²⁰ Sacerdotes et pontifices, uncti et reges, qui monstraverunt typum resurrectionis mortuorum, non vicerunt per cruces suas, sed coronis et diadematibus induti erant; et, quando cum iis proelia commisi, interdum quidem percussa sum, interdum autem ipsa eos percussi. Hic autem filius fabri lignarii coronâ suâ spinarum humiliavit et projecit humi superbiam meam in ignominia et mortalitate sua. Vidit cum Hades et perterritus est coram eo. ²¹ Moysen vidit mare et refugit, timens baculum et gloriam ejus. Splendorem, baculum, potentiam ejus vidit etiam petra illa, quae scisa

est. Hades autem, cujus sepulcra aperta sunt, quid vidit in Jesu? Pro splendore colorem mortuorum induerat et contrémiscere fecit Haden. Et si color mortis Jesu interfecit Haden, quomodo hic poterit consistere, quando ille veniet in gloria sua, ut excitet mortuos?

XL. Sextum carmen ejusdem modi.

¹ Sensit diabolus magnam humiliationem suam et se ipsum gloria extulit coram servis suis. Magna fecit verba ad persuadendum et ait: Scientia, quam possideo, ex minima tantum parte a natura mihi indita est, sed universam fere plenitudinem ejus discendo mihi comparavi. Ego mihi ipse magister fui et exercui intelligentiam meam. Sine magistro didici omnia; armavi animam meam omnibus armis et abstuli scientia mea coronam victoriae, quam desideravi, de hominibus. (Responsorium: Laudetur ille, qui venit et abolevit insidias Peccati!) In Phariseis involvi odiositatem meam, ut pugnarem cum filio Mariae. Ira tamquam arcus tela pluere fecit, audacia conviciata est eum, immanitas aggressa est eum, calumnia oppressit eum, invidia et zelus iratus pugnaverunt cum eo, et blasphemia lapides elevavit. Medicus intravit, stetit inter aegrotos, sed ego incitavi infirmos, ut pugnarent cum eo. ³ Quia nulli culpationi subjaciebat, confugi ad quaestiones. Multas occasiones provocavi, sed vidi mendacitatem meam reprehendi et impudentiam meam agnosci et verbositatem meam contemni. Tum recepi me ad disputationes litigiosas. Ubicunque vero disputavi cum eo, omnis labor meus tamquam palea factus est, quam vox veritatis in omnes partes dispersit. ⁴ Vidi, in homine esse atletam et dominum potentem per astutiam suam. [Terret eum serpens externus, sed] Voluntas ejus intus semper

XL. Diabolus gloriatur de astutia et prudentia sua, qua in hominibus decipiendis et seducendis utitur, sed conqueritur, eam a Jesu omnino irritam factam esse.

¹ Verba uncis inclusa metrum perturbant, sed salvo sensu vix ejici possunt.

convoluta est et zelus ejus sibilat sicut anguis. Ipse gignit cupiditates mortíferas, sed exhorret febrim. Mandatum, tamquam medicamentum, extinguere potest derisionem, quae percutit in exitium; charitas autem confringere potest aculeum linguae secretum et acerbum. ⁵ Quis est stultior homine, qui magis curat domum suam, quam animam suam. Omni die inspicit vasa, quae in cista ejus sunt, sed occulta est tinea in membris ejus. Scissuras vestium suarum assuit, sed facta est scissura in animo ejus. Domus ejus illuminata, sed cor ejus obscuratum est. Ocludit sensus suos et aperit fenestras suas. Clauduit portam et custodit argentum suum, sed aperit os et surripi sinit thesaurum cogitationis suae. ⁶ Stultus jumentum suum magis aestimat, quam se ipsum; magis enim sollicitus est de illo, quam de se ipso. Bona semina inserit in terram, in cor autem suum inserit zizania. Animus ejus apertus et abjectus est, sed magnum laborem in circumsectione vinearum collocat. Elegit et plantat plantas, cum animus ejus sit vitis ex vitibus Sodomorum. Cohibet onagrum a segete sua, sed porcus silvae depascitur cogitationes ejus. ⁷ Ego catinus sum hominibus, et in me probantur cogitationes eorum. Itaque mihi concessum est fraudem nectere. Ego doceo artem Chaldaeorum, et propter veracia, quae interdum occurrunt, etiam mendacia mea creduntur. Aegyptiis oculos clausos tenui et monstravi insecta, et putabant ea adesse, quamquam non aderant. Per occlusionem oculorum doceo signa zodiaci, quae non sunt in coelo. ⁸ Per velocitatem meam volavi et vidi res, et praeveni indicans eas hariolis; itaque illi, qui per me errant, prophetam me credunt. Nonnunquam autem impudenter rogo, ut mihi ad horam revelentur secreta, et ut explorentur per me veraces, sicut Iob, et fallaces, sicut Saul. Alteri aperui hariolationem suam, et alteri expolivi constantiam suam, ut inde magis illustraretur.

⁵—⁶ Similem sententiam vide in opp. II 319. 335.

⁸ Eodem modo praedictiones oraculorum explicat S. Augustinus in libro de divinatione daemonum.

XLI. Septimum carmen ejusdem modi.

¹ Diabolus ait: Timeo Jesum, ne perdat artes meas. Ecce enim millia annorum natus sum, et nunquam erat mihi otium. Nunquam vidi aliquid firmum, a quo me avertissem et quod inexpugnatum reliquisset. Nunc autem est mihi tristitia, quia venit ille, qui impuros castos facit, et qui destruit omnia, quae aedificavi; multum enim laboravi et docui, ut obtegerem totum mundum omnibus malis. (Responsorium: Laudetur ille, qui detexit insidias callidi!) ² Comparavi cursum meum cum velocibus et eos cursu superavi. Cum pugnarem, tumultus multorum erat mihi pro armis. Laetabar de tumultu populi, quia mihi facilem opportunitatem praebet; durus enim est impetus multorum. Per robur multorum magnum montem elevavi, turrim usque ad coelum extendi. Si ergo cum coelo pugnaverunt, quanto magis vincent eum, qui in terra pugnat? ³ Secundum tempus et auxilium ejus vario modo pugno. Audiverat quondam populus, unum Deum esse, et fecit sibi multos deos. Cum autem videret filium Dei, cucurrit ad unicum Deum, ut Deum negaret sub specie confitendi eum et fugeret ab eo sub specie zelandi pro eo, ut perversi omnibus temporibus sine Deo invenirentur. ⁴ Ecce innumerabiles annos natus sum et nunquam contempsi infantem. Valde sollicitus sum de pueris, ut eos ab initio pravis moribus imbuam, et ut maculae eorum cum ipsis crescant. Sunt autem stulti parentes, qui non repugnant semini, quod insevi in filios eorum; sunt et alii, qui tamquam boni agricolae eradicant maculas ex animis infantum suorum. ⁵ Pigritiâ tamquam vinculo vinxi homines, ut sedeant otiosi. Abstraxi sensus eorum ab omnibus bonis, oculos eorum a lectione, ora eorum a psalmodia, animos eorum a doctrina. Quantopere student fabulis

XLI. Salvatore in cruce pendente, diabolus astutiam et patientiam suam praedicat, sed valde timet, se a Jesu superatum iri, quanquam daemones cum consolari student. Mox, Domino in haden ingresso, mortui vivificantur et diabolus cum Morte magno terrore percutitur.

³ Eadem sententia invenitur etiam in ed. rom. II 519.

destruentibus et inutilibus, et excellunt vaniloquio! Si autem incidit in eos verbum vitae, aut repellunt illud aut surgunt et abeunt ab eo. ⁶ Quot diaboli in homine sunt, et mihi soli omnes maledicunt! Ecce enim furor hominis est daemon, qui omni die vexat eum. Diaboli similes sunt viatoribus; compulsi enim abeunt. Ira autem non eradicatur ex loco suo, etiam si omnes justi adjurent eum. Tamen omnes pro ira vere perniciosa oderunt daemonem contemptum et debilem. ⁷ Pudefit incantator et magus, qui omni die angues domat. Echidna enim, quae intus in ipso est, ei resistit, cum cupiditatem in interno suo refrenare non possit. Si peccatum occultum, tamquam aspis, in eum spirat, conflagratur. Quamquam echidnam cepit astutiâ suâ, percutit eum secreto error. Serpentes sedat incantationibus suis, sed iram divinam excitat magnam super se incantationibus suis. ⁸ Aculeos posui et consedi et exspectavi. Quis praeter me tam patienti animo apud omnes exspectat? Consedi apud patientem, et gradatim incantavi eum, ut veniret ad taedium animae. Illum, qui erubescerat peccata, consuetudines subjugabant; paullatim eum mihi subjeci, donec sub jugo erat, quod suscepit et assuevit, et ne desideravit quidem liberari ab eo. ⁹ Sensi et perspexi, patientem omnes subjugare posse. Itaque cum Adam solus esset eo tempore, quo a me victus erat, reliqui eum, donec filios procrearet, et quaesivi mihi aliud opus, quia otium non diligo. Arenam maris numeravi, ut me hoc modo patientiae assuefacerem, et ut memoriam meam tentarem, num sufficeret hominibus, quando multiplicati forent. Antequam multiplicati sunt, ego jam eos exploravi per innumerabilem arenam. ¹⁰ Disputaverunt servi Diaboli cum eo et dissolverunt verba ejus hac disceptatione: Ecce Elisaeus excitavit mortuum; sed ipse ille, qui vicit Mortem in coenaculo, et vivificavit filium viduae, ecce nunc subjectus est in hade. Cum autem consideratio Diaboli valde major esset, dissolvit verba eorum suis ipsorum verbis: Quomodo victus est Elisaeus? Ecce in hade vivificavit mortuum ossibus suis. ¹¹ Si potentia Elisaei, qui tamen minor est, tam magna

¹⁰ Cf. 2 Regg. 13, 21.

erat in Hade, ut in eo unum mortuum vivificaret, quanto plures mortuos vivificabit in eo mors Jesu fortissimi. Ex hac re intelligite, quanto major Jesus est nobis, socii mei! Ecce enim astutiis suis decepit vos, et non sufficienter determinastis magnitudinem ejus, quando comparastis eum prophetis. ¹² Nimis exiguae sunt consolationes vestrae, inquit diabolus collegis suis. Quomodo enim Mors sufficere potest ei, qui mortuum Lazarum vivificavit. Si autem Mors vicit eum, ipse subjectus esse voluit. Si igitur ipse subjectus esse voluit, tum adhuc magis timete vobis, cum certe non frustra mortuus sit. Magnum terrorem iniecit nobis, quamquam enim mortuus est, intravit, ut Adamum vivificaret. ¹³ Mors prospexit e fovea sua et mirata est, cum videret Dominum nostrum crucifixum, et ait: Ubinam es, o resuscitator mortuorum? Tu mihi nunc eris esca pro Lazaro dulci, cujus dulcedo adhuc est in ore meo. Filia Jairi veniet et videbit hanc crucem tuam. Filius viduae intuebitur in te. Lignum cepit mihi Adamum; benedicta sit haec crux; quae cepit mihi filium David! ¹⁴ Os suum aperuit Mors et ait: Nonne audisti, o fili Mariae, Moysem, qui major et excelsior erat omnibus, Deum fuisse et divina peregissem? Interfecit primogenitos et salvavit primogenitos; cohibuit interuersionem a vivis. Tamen ego cum Moyse in montem ascendi, et ille, cujus majestas laudetur, dedit mihi eum ex manu in manum. Quantumvis enim magnificetur homo, tamen pulvis est et in pulverem redit, quia e terra est. ¹⁵ Venit diabolus cum servis suis, ut videret Dominum projectum in haden, et ut gauderet cum Morte, socia sua. Sed vidit hanc contristatam et dolentem de mortuis, qui per vocem unigeniti revixerunt et egressi sunt ex hade. Surrexit Malus, ut consolaretur Mortem, cognatam suam: Non interfecisti, quemadmodum potuisti. Quamquam Jesus in te est, venient tamen ad te et ii, qui resuscitati sunt et ii, qui resuscitabuntur. ¹⁶ Aperi nobis, ut videamus eum et irrideamus ei. Cantemus et loquamur: Ubi est potentia tua? Ecce enim jam per

¹⁴ Spectat ad nomina „Deus Aaronis“ et „Deus Pharaonis“, quibus Moyses insignitur Exod. 4, 16; 7, 1.

tres dies in morte remanet; et loquamur ei: O triduae, qui Lazarum quatríduanum vivificasti, vivifica te ipsum! Aperuit Mors portas hadae, et resplenduit ex eo splendor faciei Domini nostri; et percussi sunt illi caecitate, sicut Sodomitae, palpaverunt et quaesiverunt portam hadae, quae iis e memoria elapsa erat.

XLII. Octavum carmen ejusdem modi.

¹ Ululavit diabolus: Quem in locum nunc fugere possum justos? Mortem incitavi ad apostolos interficiendos, ut per mortem eorum evadam verberibus eorum. Sed nunc multo durius verberor. Apostolus, quem interfeci in India, praevenit mihi Edessam. Hic et illic totus est; illuc profectus sum, et erat illic; hic et illic inveni eum et contristatus sum. (Responsorium: Laudetur potentia, quae habitat in ossibus sanctis!) ² Ossa portaverat mercator ille, vel potius illa portaverunt eum. Ecce enim

XLII. Lamentatur diabolus de damnis, quibus per reliquias S. Thomae Edessae asservatas afficitur.

¹ Confirmatur hoc carmine 1) S. Thomam apostolum Indis evangelium praedicasse, quod testantur etiam Ambrosius (in ps. 45), Paulinus Nolanus (carm. 26), Hieronymus (ep. 148 ad Marcellam), Gregorius Nazianzenus (orat. 21); 2) eum ibidem martyrio coronatum esse, quae de re apud scriptores vetustiores nullum invenitur testimonium, immo negatur ab Heracleone haeretico apud Clementem Alexandrinum (strom. lib. 4, p. 502); testes autem sunt Gregorius Turonensis, Gaudensius Brixienensis, S. Nilus, S. Asterius, fortasse etiam Theodoretus (qui gr. aff. cur. lib. 8, p. 607 Thomam aliquem inter celeberrimos martyres numerat); 3) reliquias ejus Edessae asservatas esse, quod asserunt etiam Rufinus (hist. eccl. 2, 5), Socrates (4, 18), Sozomenus (6, 18), auctor vitae syriacae S. Ephraemi (B. O. I, p. 49) et chronici Edesseni ad ann. 705 et 753 aerae graecae. Apparet tamen ex hac et quarta strophæ, non totum S. Thomae corpus Edessam translatum esse, sed partem tantum, alia parte Indis relictæ, quae adhuc Goæ asservatur. Confirmatur ergo hoc carmine opinio Baronii, qui recte jam observavit, et Edessae et in India partem harum reliquiarum asservatam esse, refelluntur autem Pagius, Tillemont, Assemanus, qui Indicas S. Thomae reliquias pro comento Nestorianorum habent.

² Docet nos S. Ephraem, haec ossa per mercatorem ex India Edessam asportata esse. De hac translatione cf. etiam Gregorium Turonensem (de gloria martyrum c. 32) et Martyrologia ad 3. Julii aut ad 21. Decembria. De tempore, quo Edessa tantum thesaurum accepit, nihil apud antiquos legitur;

ab invicem lucrati sunt. Mihi autem quid profuerunt, cum sibi invicem profuerint? Ambo mihi damnum intulerunt. Quis monstrabit mihi capsam Iscariothis, ex qua fortitudinem accepi? Capsa autem Thomae interfecit me, quia virtus occulta, habitans in ea, excruciat me. ³ Moyses electus portaverat ossa in fide tamquam lucrum. Si ergo magnus hic propheta credidit, auxilium inesse in ossibus, recte etiam credidit mercator et recte se nominavit mercatorem. Hic mercator lucratus est et magnus factus est et regnavit. Aerarium ejus valde me depauperavit; Edessae enim apertum est et ditavit magnam urbem auxilio suo. ⁴ Obstupui de hoc aerario thesaurorum; antea enim exiguus erat thesaurus ejus, et, quamquam nemo aliquid abstulerat ab eo, tamen parcus erat fons divitiarum ejus. Postquam autem multi circumdederunt et diripuerunt illud et rapuerunt utilitates ejus, quo magis diripitur, eo abundantius multiplicantur divitiae ejus. Quando enim quaeritur fons oclusus, valde scinditur, et tum demum late fluere et effundi potest. ⁵ Apertum est, quod etiam Elisaeus fons erat in populo sitiente, sed quia sitientes non quaerebant eum, non magnum erat effluviū ejus. Cum autem Naaman quaesisset eum, abundavit et effudit sanationem. Fons tulit eum et misit eum in fontem, cum in flumine leprosum purgaret. Jesus autem, mare auxiliorum, misit in Siloë caecum, cui oculos aperuit. ⁶ Giesi baculo, quo Elisaeus mortuos resuscitavit, non potuit resuscitare puerum. Et quomodo per pythonem ascendere potuisset sanctus Samuel? Nos enim illusimus Saul, ut pro uno daemone, quem interrogaverat, duo daemones ascenderent eumque deriderent. Ex ossibus Elisaei et Samuelis disce, posse quidem ossa mortuum vivificare, sed non posse incantatorem mortuum ossa viva et sancta efferre. ⁷ Et quamquam petivi hanc petitionem, non concedit mihi

Baronius autem ad a. 236 ait, incertam esse famam, hoc anno translationem accidisse. Fontem suum non indicat, nec eum hucusque invenire potui.

⁷ Sensus est: Saepe a Deo petivi, ut mihi potestatem super ossa sanctorum tribueret, sed frustra. Itaque peccatorum ossa sanctorum esse praetendebam, eaque mihi timorem injicere simulabam, ut hoc modo homines tutius in mea servitute retinerem. Duplici enim modo homines seducere possum,

eam dator omnium. Si enim timore commovebantur aliquando daemones per ossa viri sacrificuli aut magi aut incantatoris aut chaldaei aut harioli, ego quoque bene sciebam, hoc per ludibrium factum esse. Duobus enim modis homines errare facio, cum aut apostolos decipiam, aut meos apostolos apostolis assimilem. ⁸ Ecce partes daemonum evacuatae sunt, partes diabolorum verberantur; quamquam nemo adest, qui visibiliter baculum elevet, tamen daemones clamant ob dolores; quamquam nemo eos alligat et vincit, tamen mali spiritus pendent et vincti sunt. Hoc tranquillum iudicium, quod quietum et tacitum est et ne per interrogationes quidem operatur, est unica potentia, quae omnibus sufficit; ecce habitat in ossibus alterius Elisaei. ⁹ Iudicium dedit duodecim discipulis suis, ut iudicent duodecim tribus. Si ergo apostoli filios magni Abraham iudicaturi sunt, nihil magnum erit, quod daemones iudicent. Et crucifixo- res, nisi solvi facient iudicium futurum, in nostro iudicio explorabuntur. Pejus enim quam nosmet ipsi clamabant coram apostolis, iudiciis gentium. ¹⁰ Lupus enim erat apostolus Saulus, et educevi eum sanguine agnorum, et robustus factus est lupus singularis. Repente autem prope Damascum lupus in agnum mutatus est. Hic dixit, fore ut apostoli angelos iudicarent. Angelorum enim nomine intellexit sacerdotes, secundum quod scriptum est. Si ergo tam potentes sunt, vae daemonibus propter verbera ossium eorum!

XLIII. Ad modum: Consolamini promissione.

¹ Murus erat Joseph sibi ipsi in pace; Moyses portavit ossa ejus, ut fierent castris suis murus in deserto. Vidit enim popu-

aut bonos fallendo, aut malos bonis similes faciendo. Prius autem in sanctos defunctos, qui deceptioni jam non obnoxii sunt, exercere non potui, itaque posterius mihi eligendum erat.

XLIII. Resurrectionem mortuorum probat primum inde, quod per ossa sanctorum fidelibus multifaria bona donantur, tum ex omnipotentia Dei, ex analogia somni et defaecationis metallorum, deinde quod corpus a Deo plasmatum et ab ejus filio indutum est, denique ex analogia uteri et exemplo Eliae.

lum per idola sua creatori suo mortuum esse; itaque portavit ossa mortua, ut fierent pro vivis turibulum expiationis et intercessio reconciliationis. (Responsorium: Non mercede fraudetur corpus iustorum, qui crediderunt in te!). ² Joseph in thalamo vidit eum, qui videt omnia; in loco, ubi homines se a nemine videri putant, injecit juventuti suae frena castitatis. Moyses portabat ossa ejus, ut secreto condemnarent populum, quem aperte honestabant filiae Madian. Ossibus sancti accusavit fornicatores. ³ Moyses reliquit vivos et cucurrit ad mortuos. Operatores erant ei et restaurabant scissuras populi. Vineam erat, cujus sepes scidit conculcatores. Ille autem botrus benedictus roboratus est inter vites ejus, abstulit et eduxit benedictionem e labruscis inter omnes populos. ⁴ Ossa Elisaei spem seminaverunt in hade. Potentia occulta in ossibus consolata est mortuos. Mors vidit mortuum, sese commoventem, et exhorruit. Quis unquam vidit tam mirabilem aspectum, quod mortuus ex ore Mortis cadaver eripuit et vivificavit, et quod sepultus sepulchros suos domum comitatus est. ⁵ Hades palpavit thesaurum suum, repositorium omnium corporum; portas et obices ejus consolidavit et confidit; nunquam enim viderat os, quod se moveret. Sed vox Ezechielis eum obstupescere fecit; ossa se moverunt et alterum alterum quaesivit, ut ei infingeretur. Per compositionem eorum defecit hades et solutus est. ⁶ Prae sono ossium fugit Mors in foveas suas ibique se abscondit; aegrotavit, venit ad mortuos, et putavit se consumptam esse. Vocavit cum desiderio Haden, eumque desperationis suae haeredem instituit. Testamentum elaboravit in titubatione sua, testata est, se esse caducam, et scripsit, se esse pauperem, cum reddere deberet depositum commodatori suo. ⁷ Mortui auxilium tulerunt vivis, sepulti sepulchris, jacentes ambulantes, tacentes loquentibus. David in sepulchro suo Ezechiae urbem servavit, et ossa persuaserunt Josiae, ne senem illum attingeret. Propter ossa pepercit quoque ossibus illius, qui decepit, interfecit, sepelivit, sed postea credidit,

³ Sub botro benedicto Dominus Jesus Christus intelligendus est.

⁷ Cf. 1 Regg. 13; 2 Regg. 23, 16 — 18.

ad prophetam confugit et evasit. ⁸ Si ergo hic senex seduxit innocentem, et credidit, quamquam et ipse interfectus a mandato deflexerat, et servatus est per eum, mirum est illum, quamquam occiderat eum, credidisse et in ejus protectionem refugisse. Quis vidit rem tam stupendam in hadē, quod occisus occisorem suum in sepulcro incolumem servavit? Quanto magis autem salvabunt fratres meos ii, qui propter Christum occisi sunt? ⁹ Rursus imposuit Elisaeus manus suas infirmas manibus validis regis, qui descenderat, ut eum visitaret, unde manus regis fortitudinem acceperunt et telum salvationis emiserunt, ut admiraretur, quomodo aegritudo sanctorum magistrorum facta sit fons sanationis corpori eorum, qui eos visitabant. Dignare me visitatione eorum, o tu, qui curas eos, qui te curant! ¹⁰ Infirmitas ergo eorum dat regibus fortitudinem. Tria nomina adjuverunt sexcenta millia. Per ea occludatur os diaboli, hostis mei! Intercessores enim mei boni sunt et audaces, diserti et multi, et possunt in iudicio placare iudicem et salvare debitorem. ¹¹ Admiremur eos, fratres mei, nam silentium est arma eorum. Silentio persuadent ei, qui silentes exaudit. Silentium discretum precatio est ei, qui omnia scit. Exiguo pretio emuntur intercessores mei et valde molestantur; fletu corrumpuntur a me, lacrimis emuntur a me, quas effudi super sepulcra eorum. ¹² Curramus ad sepulcra eorum, ut salvemur per mortem eorum. Ossa enim Elisaei testimonium praebent ossibus eorum, cum vitam dederint, quae inerat in iis. Mors timuit et didicit et honorare coepit in hade ossa iustorum, ut reprehenderet impios, qui nolunt agnoscere resurrectionem, quam ipse Hades praesentit. ¹³ Nihil enim omnino vivificatori omnium mortuum est, praeter illam tantum mortem, de qua iuravit et dixit, se non delectari morte peccatoris unquam. Quamquam enim omnia facilia sunt Domino omnium, tamen difficile ei est in vitam reducere mortem liberi arbitrii, quia mors peccati e spontanea voluntate orta est. ¹⁴ Ipsa enim etiam corpus, vas vitae suae, interfecerat in initio in paradiso, cum solvisset per dominationem suam sepem

⁹ Cf. 2 Regg. 13, 14—19.

legis. Justus enim Deus noluit vi domare et opprimere hanc dominatricem, quae destruxit voluntatem suam et mortua est per voluntatem suam. ¹⁵ Valde gratus est somnus defatigato, et mors dilecta est jejunatori et yigilanti. Somnus naturalis non interficit dormientes, nec Hades interfecit aut interficit. Somnus suavis est, et ipse Hades quietus est, si comparatur cum altera morte, cui nullo modo effugi potest. ¹⁶ Nunquam somnus in lectis avare retinere studuit eum, qui dormitat et dormit; mox enim rursus exergiscitur. Sed nec Hades avarus fuit aut est, fratres mei. Ecce somnus haden transientem esse demonstrat; mane enim excitat dormientes et vox Domini resuscitat mortuos. Mors vera autem est mors libertatis, quae manibus suis omnem spem abscidit. ¹⁷ Ecce Deus, quando difficile est justitiae suae, praestat per gratiam suam, quamquam facile est voluntati nostrae, ut nos animum salvemus et ipse corpus resuscitet. Etiam si comederint illud vermes et bestiae, revertentur in terram manducata et manducatores, et secernetur, tamquam in catino, pulvis eorum in resurrectione. ¹⁸ Si enim hoc bonum videtur fabro, ut laboret et educat aurum in terra occultum, secernat et excipiat illud ex ea in catino, quanto magis purificabit creator corpus in resurrectione? In catino suo totum corpus segregabit, cum rejiciat et abjiciat pulverem bestiarum. ¹⁹ Ecce enim in mente ipsius creatoris nostri pulvis hominum segregatus est et signatus. Segregavit enim et sumpsit pulverem Adami, et finxit eum. Hoc modo segregatus et signatus est in mente ejus pulvis generis humani, et hunc solum resuscitabit. Videte initium, quod testatur finem! ²⁰ Aes corruptibile secernitur in pulvere suo, et antequam defaecatur, inspicitur a fabro, et si rursus incidit in terram suam, denuo in ea fulget. Quanto magis ergo omnisciens segregabit omnia, omnem pulverem ad genus suum? Ex omnibus autem maxime aestimabit pulverem hominis, quia vestis est dilecti filii sui. ²¹ Corpore indutus erat primogenitus, utebatur illo pro velo gloriae suae. Immortalis sponsus in hac veste splenduit. Vestes invitatorum similes sint illi vesti ejus. Splendeant corpora, vestes vestrae! Vinciebatur enim vir ille, cujus corpus inquinatum erat. Vide in convivio tuo maculas

meas in lumine tuo! ²² Videte autem, quot sinus corpus perumpit et relinquit, uterum in nativitate sua, sepulcrum in resurrectione sua. Vicit foveam bestiarum et fornacem; piscis, qui deglutiverat, illud reddere debuit. Ambulavit in mari et volavit in aëre, et consedit ad dexteram Dei, gloriâ coronatum. ²³ Quid illud corpus vincire, quid ligare posset? Quis esset sinus, qui id retinere posset? Si enim ne utero quidem pepercit, qui id genuit, sed cum doloribus eum scindit, egreditur et relinquit, ita ut uterus desertus sit ab eo, quia nunquam reversum rursus eum intrat, quanto magis haden desolabit egressus et resurrectio ejus. ²³ Fideles docet ascensio Eliae, una ascendisse in curru utrumque, corpus et animam, ad illam habitationem superiorem; et quod non reliquerit et deiecerit corpus suum in loco, testantur viri, qui egressi quaesiverunt eum, quia non invenerunt illud. Totus enim ascendit cum corpore, qui sanctus fuerat in corpore. ²⁵ Et rursus docet amiculum Eliae, adscititia et corruptibilia ab eo segregata et relictâ esse. Vestis enim temporaria redarguta est, recessit et humi projecta est, ut probaretur, corpus abreptum veram vestem esse, quae adhaeret induentibus eam. Amiculum recessit et decidit, corpus autem evolavit et ascendit. ²⁶ Etiam Jordanus refrenavit fluxum suum; aquae se ipsae coercuerunt et invicem retinuerunt fluxus suos. Reliquit fluxum solutum suum naturalem, et praeter naturam retrorsum fluxit, ut probaret, quemadmodum ipse infixus maneret et ascenderet ex mandato, ita etiam corpus in triumpho ad coelum evolasse et ascendisse. ²⁷ Si autem nimis difficile esset, ut resurgeret corpus obsoletum Noe, non minus quoque difficile esset, ut corpus Henoch omnino non dissolveretur. Docuit enim nos Deus, mortuos sibi vivos esse similiter ac Henoch. Per Moysen et Eliam, qui visi sunt, arguit perfidos, et sepultos vivos esse et eos, qui avolaverunt, superesse. Dignare me adventu tuo!

XLIV. Alterum carmen ejusdem modi.

¹ Bonus Deus ipse finxit corpus, ut doceret haereticos, quam magnum esset opus manuum suarum, et quam stabile in aeternum. Justus ipse inspiravit animam, ut doceret, quanto major esset, quam anima bestiarum, quam non inspiravit. Ea enim anima, quae non inspirata est, os habet silens et mutum; ea autem, quam os divinum inspiravit, habet etiam os loquens. (Responsorium: Anima et corpus, Domine, gaudeant in resurrectione tua!). ² Compara hominem cum bestiis in lancibus intelligentiae, et perspice in animo tuo, quod, quemadmodum bestia est pars corruptionis et tota omnimodo caduca, ita natura humana thesaurus est reservatus et tota in resurrectione pars vitae! ³ Inspice rursus compositionem animalium, et vide, eam in nullo perfectam esse. Totum animal in hoc adaequatum est, quod totum sine spe est. Ideo redarguuntur haeretici, qui bipartiunt naturam hominis, quamquam aequalis est, et alterum dimidium bonae spei, alterum desperatum esse fingunt. ⁴ Testatur remunerationem nostram jumentum, eo quod remuneratione fraudatur; labor enim ejus est sine spe et cursus ejus sine mercede et passio ejus sine promissione et totum animal sine resurrectione, unde homo discat, ut confidat, duo illa sub uno jugo posita, corpus scilicet et animam, pro cursu suo coronatum iri, pro labore suo promissionem consecutura esse et pro passione sua triumphatura esse. ⁵ Ecce autem duae res, quas mox enumerabo, propositae sunt debili, quibus persuadeatur, animalium cursum mercede non remunerari, et quibus persuadeatur, mercedem promissam esse homini, et quibus persuadeatur, creatorem nostrum non esse injustum, cum promiserit homini paradisum et gehennam, et multiplicaverit animalibus quietem sine peccatis. ⁶ Observa rursus bestias non affligi nec Deo aliquid mutuum dare, ita ut etiam nequeant dicere se remuneratione

XLIV. Ex comparatione hominis cum animalibus ostendit, justitiam divinam resurrectionem corporis flagitare.

fraudari. Corpus autem affligitur, cum mutuum det jejunium suum justitiae, ideoque fraudaretur, si non esset resurrectio, et silentium ejus magis quam sanguis Abel reclamaret depositum suum in terra coram remuneratore omnium. ⁷ Occide animal et discce, neminem te pro eo interficere, quia anima illius perit cum ipsius corpore et nihil omnino in eo inest, quod ad resurrectionem perveniat. Hoc verbum omnem altercationem solvit, quod, quemadmodum animalium animae eandem sortem habent, ac corpora eorum, ita etiam corpus nostrum reviviscet, sicut anima nostra. ⁸ Scriptura docet prudentes, natura perfidos, caduca ad tempus tantum servari, eum autem, qui non caducus est, in aeternum servari, et illum, qui talem occiderit, rursus occidi. Ipsa porro dissolutio ejus demonstrat, conjunctionem ejus in aeternum destinata esse, quia omnino ab omnibus maledicatur serpenti, quae decepit et dissolvit eum. ⁹ Ecce enim aves et pisces et bestiae cum benedictione mactantur et rursus cum ea comeduntur. Cum ea metitur seges, cum ea carpitur fructus, et minime maledictus est mactans aut carpens. Si ergo corpus hominis corruptioni destinatum esset, quomodo maledicti esse possent serpens et occisor. ¹⁰ Seges, quae deficit et decedit, fructus, qui corrumpitur et insipidus fit, accusant agricolam, quod tardaverit et non decerpserit, nec eduxerit et segregaverit semen ex stramento. Ergo secundum verba haereticorum etiam ille vituperandus esset, qui non interficeret senem, cujus intellectus insipidus factus est, ut solveret animam a gravi vinculo ejus. ¹¹ Ideo enim relinquuntur senes inutiles, ut doceat per eos Bonus mendaces veritatem. Quamquam enim gladius senem magna quiete affecturus esset, tamen, si juvenis stringeret gladium, adversus ipsum stringeretur. Occidit juventutem, quae occiderat senectutem, ut doceat, quam dilectum sit corpus plasmatori suo. ¹² Omnes expectant mortem senis, quem unanimiter testantur onus molestissimum esse, attamen nemo audet interficere eum. Quamquam valde optatur mors ejus, tamen valde timetur occisio ejus. Unde discere possumus, quam honestum sit corpus in ipsa humiliatione sua, et quanto magis honorabitur, cum sit in paradiso, et quanta erit gloria ejus post resurrectionem.

XLV. Tertium carmen ejusdem modi.

¹ Si anima ederet et jejunaret et inde remunerationem acciperet, vel tum oporteret, ut etiam corpus, qui cum ea jejunavit, remunerationem acciperet. Si autem manifestum est, corpus edere et jejunare, redarguuntur haeretici, ingensque eorum error demonstratur, qua docent, animam, quae non jejunavit, praemium accepturam esse, et corpus, quod jejunavit et laboravit, praemio fraudatum iri. (Responsorium: Inveniat per resuscitationem tuam corpus sociam suam!) ² Revera, etiam ipsa anima affligitur jejuniis et afflictionibus corporis; si autem anima commoda accipit ex passionibus, quas a corpore mutuas sumpsit, quanto magis ipsum salvabitur per castigationes membrorum suorum? Hoc enim non sine sacrilegio audiri potest, animam magnificari per odorem virtutum corporis, et non multo magis ipsum corpus glorificari per praemium studii sui. ³ Odiosum esset, hoc laborare et illam praemium auferre; odiosum esset, huic ignem et illi celebrationem destinata esse; stultum esset, huic gladium, illi autem coronam vitae deberi, et hoc, si interficitur propter creatorem suum, hinc vitam suam et illic resurrectionem suam perdere. O quam perversa est tota doctrina haeticorum! ⁴ Corporis enim est jejunium, vigiliae, sitis, quas merces sine ipso anima acquirere non possit. Fraudaret igitur mercatorem capite et usuris; ecce enim anima dives fit per lucrum talentorum corporis, et tamen stulti illi pro lucris ejus scribunt corpori chirographum debitorum, fraudantes id resurrectione. ⁵ Injustum esset, hoc famem tolerare et illam gloriari de jejunio ejus; injustum esset, hoc sitire et illam exaltari ob sitim ejus, illam mercedem pro operibus corporis acci-

XLV. Ostendit contra Manichaeos, quam injusta et absurda sit negatio resurrectionis.

⁵ Sub iis, qui docebant, corpus per ignem absumptum iri, Manetis potissimum discipuli intelligendi sunt, qui universam materiam in fine combustum et in scorias redactum iri contendebant. Hoc enim carmen specialiter contra Manichaeos directum esse, e versu undecimo apparet.

pere et hoc ab illa dimitti et relinqui. Et illi, qui dicunt corpus igne secerni, fraudant agricolam, quia auferunt omnes segetes ejus et relinquunt ei nihil praeter paleam et stramentum, quo comburatur. ⁶Justum est, hoc assequi gloriam et illam quoque honorem; justum est, hoc in vivis et illam quoque in vita manere; justum est, hoc in Eden et illam quoque in paradisum venire. Sacrilegum enim est, quod dicunt, dimidium hominis victurum esse in regno coelorum, et alterum dimidium sine peccato dejici ad cruciatum. ⁷Caeci sunt filii erroris, ut videre nequeant pugnam; victoriam enim sub nomine animae praedicant, et ignominiam nomini corporis affligunt. Ne mundanis quidem spectatoribus aequitate similes sunt, qui praedicant modo aurigam, modo equos, qui triumphaverunt. ⁸Si revera anima a puris pulchrisque substantiis deducitur, corpus autem exosum est, et ornari studet, tum, si odio dignum est, maledictum est, et dupliciter maledictum, si pulchrum est. Quamquam enim ipsum toleraret ictum cupiditatis, tamen animae esset virginitas et praemium castitatis; illa veniret et extolleret vocem suam in hora undecima. ⁹Quamquam autem animae est cupiditas et voracitas, tamen corpus ab ea accusatur, quod immergatur in turpitudines ejus. Si ipsa est turbulenta, libidinosa, obscœna, cur vituperatur corpus ob cupiditatem illius? Joseph accusatus siluit, sed vox dominae suae incitata erat; Naboth assecutus est lapidum acervum et Jezabel vineam. ¹⁰Et quomodo ullo modo corpus purgari posset, si inquinatum esset faece substantiae suae, et quomodo turbari posset pura natura animae? Corpus enim eam turbare nequit, quia nec lumen turbatur a tenebris, sed e contra, quando oritur, tenebras

⁶ Haec quoque doctrina Manichaeorum potius esse videtur, quam Bardesanis, quamquam S. Ephraem hunc quoque animas a substantiis, quas **ܠܚܝܬܐ** vocat, deduxisse contendit (cf. ed. rom. II 553 F. 555 E.). Quod num revera Bardesanes docuerit, dubium est (Merx, Bardesanes von Edessa, pag. 75). Ephraemi autem hac in re patrocinium suscepit Hilgenfeld (Bardesanes, der letzte Gnostiker, p. 62). Ad Marcionem spectare non potest, quippe qui totum hominem a Demiurgo creatum esse credidit. Manichaei vero animam ex substantia luminis, corpus ex hyle daemoniaca orta putabant.

absterget. ¹¹ Stulti perversi perversam narrationem protulerunt; dicunt enim, tenebras aliquando ausas esse lucem perturbare. Sed facillime redarguuntur ex ipsis, quos proferunt, testibus. Duo enim luminaria nobiscum migrantia semper videmus, sed nunquam immergitur lumen eorum in tenebris, sed econtra demergit nigredinem in ortu suo. ¹² Unum autem ex duobus sequentibus eligere debent filii erroris. Si corpus omnino purificari et expurgari nequit, tum etiam anima, habitans in eo, demersa est in coenum illius et frustra laborat, ut abstergeatur. Si autem corpus secundum naturam suam purificari potest, diabolus perturbavit eos, ut negent resurrectionem ejus. ¹³ Interrogemus perfidos, quisnam corpori vitae auctor fuerit, illudque antea vitae expers in existentiam vocaverit. Corpus utique per Deum, vitae suae auctorem, vivere potest. Si ergo Deus corpus primitus vita donavit, quanto magis resuscitabit illud, cui semel gustum vitae dederat? Pudefiant per difficilia ii, qui negant facilia! ¹⁴ Ille, qui vivificavit corpus ad paucum tempus, nonne poterit etiam vivificare illud in longum tempus? Et qui evocavit illud quasi e sepulcro, nonne rursus evocare studebit? Et si laetatur de creatione ejus, quanto magis de resurrectione ejus? Si illud antea sponte in vitam vocavit, quanto magis resuscitabit illud Justus, ut ei retribuatur? Redarguuntur per gratiam ii, qui negant justitiam. ¹⁵ Si autem corpus ex ipsa natura sua non potest ad resurrectionem pervenire, hoc antea interrogemus, quomodo tum fieri possit, ut vivat per animam. Illa enim voluntas, quae ei vitam praestat, quomodo vitam ei praestare posset, si corpus omnino vitae non capax esset? Ii ergo, qui negant resurrectionem ejus, refelluntur per ipsum factum vitae ejus. ¹⁶ Latro quoque ille, qui thesauros tuos expertus est, vicit silentium tuum, quod omnia vincit, et dives factus est in

¹¹ Hic versus ad solam Manetis doctrinam pertinere potest, secundum quam tenebrae lucem aggressae sint seque cum ea permiscuerint, ex qua permixtione mundus creatus sit.

¹³ — ¹⁴ Redarguit negatores resurrectionis per ipsum factum creationis corporis.

dextera parte, quia reprehendit sinistram partem. Mei quoque peccatoris miserere, Domine, quia credidi et reprehendi perfidos, qui positi sunt in parte sinistra. Hoc sit praemium verborum meorum, ut non revindices a me delicta mea!

XLVI. Quartum carmen ejusdem modi.

¹ Doceant filii erroris, quomodo immundum esse possit corpus salvatori nostro, qui ipse descendit et habitavit in Maria, et hominibus habitat in corporibus castorum et castarum. Si rex habitat in loco, eum liberum et praeclarum reddit; num ergo Deus, qui habitavit in corpore, hoc fortasse ei promiserit, ut resurrectione careret? (Responsorium: Non remuneratione fraudabitur corpus sepultum, quod in te credidit). ² Cum altissimus se humiliasset usque ad corpus, et lavisset pedes ejus et calces, ut honoraretur, demonstravit nobis, quanto magis caput glorificaturus sit in resurrectione. Sustulit et gestavit corpus in infantibus, assumpsit illud in pectus suum et amplexatus est in Joanne. Haec sufficiunt ad confutationem Bardesanis. ³ Drachma, quae similis est mortuo in imaginibus suis, et quae conflata est ex terra et rursus in eam incidit et amittitur, exacte resurrectionem repraesentat, quia similis est corpori terreno. Decet ergo, ut, sicut in parabola, etiam de corpore, quando rursus invenitur, laetetur gratia, quae valde laboravit et tandem invenit illud, quemadmodum mulier drachmam. ⁴ Minam et quadrantem viduae praedicavit; ipse erat ei spectator, testis, vades, et demonstravit, thesaurum accepisse collectam ejus. Disce ex quadrante, quem remuneratus est, Deum non posse remuneratione fraudare corpus, quod lucratum est talentum lucri per gladium persecutorum. ⁵ Imaginem insensibilem, monetam sine motu, staterem applicuit in os piscis ad glorificationem suam. Quanto magis ergo glorificatur per imaginem suam loquentem? In fine mandabit devoratori ejus, ut reddat, sicut staterem, imaginem illam, quae exacte pictori suo similis est.

⁶ Bonum illum oras, qui juribusjurandis affirmavit, se non sine remuneratione relicturum esse calicem aquae frigidae, in suo nomine donatum; quomodo ergo suo praemio fraudare poterit virginitatem corporis, quod bellum gessit per centum annos, quodque ne in somnio quidem laxare potuit hostis ejus? Quis non reclamaret, si hoc fraudaretur? ⁷ Tres vicerunt ignem illum in uno die, hoc autem vicit omni die ignem habitantem in ipso, qui urit, donec exstinguitur, et ardet, donec defervescit. Beatus ille, qui per sitim exstinguit illum; alius enim ignis, quando ardet, aqua exstinguitur; hic autem ignis, quando extinctus est, vino rursus refocillatur. ⁸ Si autem sollicitudo Domini persuadet nobis, quod sanavit totum hominem in omnibus, quod baptizavit eum spiritu sancto et nutrit medicamento vitae, quanto tum odio digni sunt Manes et Marcion et coecus Bardesanes, qui legunt et non intelligunt, quod tota imago humana rursus colligatur in resurrectione. ⁹ Si enim altissimus se inclinavit, ut attolleret et rursus infingeret aurem, quam Simon abscondit et abjecit, ne periret, quanto magis totum hominem investigabit in resurrectione, ne quidquam de pulvere ejus remaneat? Nec in fornace interiit ulla pars capitis, (Dan. 3) ut indicaret sollicitudinem, quam adhibebit in resurrectione. ¹⁰ Si autem mandavit, ut panis colligeretur, si studuit, ut frusta et reliquiae ejus coacervarentur, si cavet, ne quidquam periret de benedictione sua, quanto magis mandabit de corporibus, ut colligantur ossa eorum et adaptentur commissurae eorum et loquantur ora eorum gloriam resuscitatoris? ¹¹ Panis ejus sine ulla dubitatione testatur resurrectionem nostram. Si enim escae benedixit, quanto magis comedentibus? In duodecim panibus, quos post benedictionem fregit, benedixit et multiplicavit duodecim apostolos. Alium autem panem sumpsit et fregit, et eum quidem unicum,

¹¹ Rectam hujus loci de SS. Eucharistia explicationem in versione expressi. S. Ephraem enim minime eucharistiam figuram corporis Christi vocat, sed ait, Christum, sicut per numerum duodenarium panum apostolos significare voluerit, ita unicum tantum panem eucharisticum sumpsisse, ut etiam per hanc similitudinem numeralem corpus suum unicum in eo exprimeret.

ut inde unicum quoque corpus ex Maria ortum denotaretur.

¹² Lactificavit viduam, eum vivificaret dilectum filium ejus; si ergo verum esset, quod dicunt stulti, corpus a diabolo esse, Malum utique resuscitasset et diabolum lactificasset, et in filia Jairi, quam vivificavit, peccatum resuscitasset. Dicendo autem, eam dormire, redarguit perfidos, docens corpus nostrum rursus excitatum iri.

¹³ Cum enim Jonas in mare dejectus et immersus esset, omnes convectores et nautae desperabant, nec putabant, eum mentis compotem esse posse, qui diceret, Jonam rursus ascensurum esse, aut eum sapientem esse, qui de hac re vel litigare posset. Haec quidem dura et difficilia, uni autem facilia erant, qui mari innuit, ut quiesceret, et pisci mandavit, ut eructaret. ¹⁴ Seges super pulvere ejus testatur resurrectionem corporis, quia in ipsa mortalitate sua resurrectionem suam praedicat, et resuscitatio occulta in ipsis ruinis ejus est. Pluviâ resuscitatur et excitatur, quanto magis ergo resurrectione aspergetur pulvis noster rore, quo homo formatur et resuscitatur? ¹⁵ Si autem ipsa locusta, quae in terram implantata et quasi sine spe in pulvere occultata est, sinus terrae, tamquam sepulcra, implet et relinquit, pudefiunt perfidi, qui nec ipsi locustae similes sunt, quae operuit et occultavit infantem suum, ut sepeliatur et resuscitetur suo tempore ex mandato divino. ¹⁶ Et si avis infantes suos, immobilia cadavera, summo amore congregat et alis suis amplectitur, et vocem vitamque iis imprimit in mortalitate sua, ut ex aqua ovorum exornentur omnes formae, et resuscitat inclusos et quasi sepultos ex putaminibus, quanto magis aperientur sepulcra per vocem, quae omnia resuscitat? ¹⁷ Porro ex semine et in semine generis humani homo derivare potest imaginem resurrectionis suae, quia et ipse, sicut mortuus, reservatur in utero, resuscitatur et excitatur cum doloribus, et egreditur in lucem, quasi in alium mundum. Conceptio et nativitas ejus fidejussores sunt resurrectionis ejus.

¹² Bardesanes significari videtur, contra quem praecipue hoc carmen directum est. Certe Ephraem etiam ed. rom. II 553 F ait, Bardesanem corpus a diabolo deducere. Merx autem l. c. Bardesanem hoc omnino non docuisse contendit, cum Hilgenfeld hic quoque Ephraemi auctoritatem defendat.

XLVII. *Quantum carmen ejusdem modi.*

¹ Ignem occultum in ligno et silice vivificat et manifestat voluntas nostra per digitos suos. Si ergo voluntas nostra excitat creaturas, quanto magis voluntas omnipotens jubebit, ut anima rursus oriatur et splendeat in corpore, quod egressa reliquit? (Responsorium: Corpus et anima laudes tibi canant, Domine, in paradiso tuo!). ² Revindica, Domine, injuriam, quam passa est domus, in qua habitavit anima, incola ejus. Hanc enim mercedem habitationis dedit illa, cum egrederetur, quod destruxit et demolivit domum. Rursus ingressa habitet in ea, jubilet in habitatione ejus et canat in mansionibus ejus, et denuo audiatur sonus ejus a deserto aedificio! ³ Portio vitae animae tremit in membris corporis, agitationes cogitationum animae palpitant in sensibus ejus, thesauri aromatum illius spirant in commissuris ejus; sed reddidit corpus, quod ab anima mutuum sumpserat, ut eam remuneraretur. Per illud enim acquisivit anima divitias suas, per illud canit gloriam suam, quando illic quaeruntur cursus et opera eorum. ⁴ Per os illius anima preces obtulit ei, qui omnia audit, per manus illius eleemosynas mutuas dedit ei, qui remuneratur omnia, oculis illius legit scripturam, auribus illius audivit promissionem, pedibus illius in porta domus Dei ministravit, et videte, eam in tentatione omnino per corpus constantem manere. Laudetur ille, qui animam indigere fecit, ut glorificet corpus, socium ejus! ⁵ Voluntas creatoris ejus congregabit pulverem ejus, renovabit et faciet illud templum gloriae, introducet et consolabitur in thalamo ejus animam, sociam ejus, ut corpus contristatum in hunc laetetur et desperatum jubilet ob promissionem suam, et illud, de quo desperaverunt stulti, magnam assequatur misericordiam. ⁶ Pedes ejus, qui vineti erant, saltabunt

XLVII. Docet corpus propter arctam cum anima conjunctionem et propter multa beneficia, quae anima ab eo accepit, nullo modo vita futura privari posse.

in paradiso, manus ejus vinculis solutae decerpent omnes bonos fructus. Oculi ejus, qui clausi erant, videbunt illuminatorem omnium. Os ejus, quod siluerat, aperietur, et aures, quae clausae erant, audient tubam, et corpus, quod corruptum erat, splendet in gloria. ⁷ Etiam si revera ira, cupiditas, aviditas et reliqua vitia ex corpore emanarent, tamen, quia ea etiam reprimere potest per laborem voluntatis suae, confiteri debent ipsi perfidi, illud esse templum, et non erubescere spiritum habitare in coeno ejus, nec molestatum esse in eo, sicut Jeremias in fovea. ⁸ Redarguuntur perfidi, quia ipsorum verbis coaretantur. Se ipsos enim confutant, dum contendunt, spiritum sanctum habitare in ipsorum corpore detestando et vorace; itaque victi sunt, cum se vicisse putarent. Si enim corpus, quamquam adhuc sordidum est, pulchra est domus habitationis, quanto majorem gratiam consequetur post defaecationem suam in resurrectione? ⁹ Daemon habitans in corpore remanere cupit in eo, quamquam advena exosus et viator maledictus est. Jejunium tantum extirpare potest voracem, qui non libenter egreditur. Quanto magis ergo habitationem suam diligit anima, quae, si cum corpore concordat, una cum eo expellit incolam daemonem et invitat spiritum sanctum, ut inter utrumque habitet. ¹⁰ Et si ipse spiritus immundus habitat in libatione et insidet mortuo et catenis vincto, et communicat cum ligno idoli exsculpto, quod audire nequit, quanto magis spiritus sanctus diligit corpus, quod spei confisum immolatum est, quia idolis immolare noluerat? Apertum est, quod ipsa occisio ejus testatur resurrectionem ejus. ¹¹ Deus enim non est deus mortuorum, inquit Dominus noster. Mortui, qui mortuos suos sine spe sepeliunt, congregati sunt et disputaverunt cum vivificatore hominum; sed victi sunt in hac causa, quam construxerant. Recitavit enim iis scripturam et vivificavit iis mortuos, itaque et verbis et operibus confirmavit resurrectionem. ¹² Vocavit Lazarum, qui egressus condemnavit illos. Si enim mortuus fuisset Domino suo, non potuisset audire eum. In ipsa morte sua vivus erat voci illi, quae eum excitavit. Mortuus revixit, sed illi invidia ducti mortui sunt. Dominus noster flevit propter eos, quia vivi mortui erant, qui con-

tristabantur resurrectione, quae Lazarum laetificabat. ¹³ Mortuus, in quo occultata est secreta vita, vivit Deo jam antequam resuscitatus est. Ita etiam peccator mortuus est, antequam moritur. Mortuus perfidis demonstrat, quod ipsi mortui sunt, sepulti in vita sua, spiritu relictus in vestibulis suis, putrefactus in peccatis suis. ¹⁴ Ne videant me, Domine, cum ipsis in Gehenna, nec glorientur, me in nullo ipsis praestare! Ne sine praemio remaneat, quod lingua mea pro veritate disputavi! Ne, Domine, illi videant me apud se ipsos! Sciant, te propter hoc mei misertum esse in resurrectione, quod de resurrectione locutus sum, in quantum potui!

XLVIII. Sextum carmen ejusdem modi.

¹ Effloruit et adolevit virga levitica, quia summa voluntas resuscitavit eam, ut demonstraret per eam mysterium resurrectionis. Insusurravit nobis in silentio suo, induta est fructibus et foliis, germinibus suis jubilavit, quod Aaroni tributae sint vestes sacerdotii et ritus sancti ministerii. (Responsorium: In resurrectione tua, Domine, vindica injuriam, quam corpus passum est!) ² Intraverunt et positae sunt omnes virgae sicut corpora, sed cum elatae et inspectae essent, una tantum coronata erat, et aliae omnes nudae ignominiam portabant. In virgis vide typum ultimi iudicii, in quo corpora fornicatorum consistent in ignominia, et corpora sanctorum fulgebunt in gloria. ³ Haec autem virga posita est in arca sancta, et quamdiu ibi erat, floruit et exsultavit, quemadmodum etiam in paradiso corpora exsultant. Idem demonstrat manna, quae non aruit; quamquam enim in urna asservabatur, non computruit, ut foetida fieret, in typum mortaliū, qui nunquam moriuntur in Eden. ⁴ Virga filii Amram repente gemmas egit; si ergo haec praeter naturam suam formam et vitam accepit, quanto pulchrior erit naturalis forma corporis? Virga vivificata commovit se per verbum divinum, et si haec praeter con-

XLVIII. Multis typis ex historia sacra et ex natura sumptis resurrectionem carnis confirmat.

suetudinem suam acquisivit, quae ei non propria erant, quanto magis corpus sua propria recipiet in resurrectione? ⁵ Moyses asservavit ossa et confregit tabulas legis. Diligentius, quam tabulas, gestavit cadaver. Alias tabulas pro confractis sculpsit, ut doceret, iis non resurrectionem destinatum esse. Non autem aliud corpus, quam illud Lazari, egressum est, ut indicaretur, hoc ipsum corpus esse, quod resuscitabitur. ⁶ Si quis tangebatur ossa in deserto, Moyses eum quasi immundum proseripsit, ipsum autem ossa non inquinaverunt. Quadraginta enim annos circumtulit secum mortuum in castris, et pinxit illic typum ecclesiae, in qua praedicatur quotidie mors vivificatoris omnium, crucifixus vivus, qui ambulat in castris. ⁷ Digito pictoris et multis coloribus pingitur imago regis, et quia imago picta inveterascit, conflatur a sculptoribus simulacrum, quod non veterascit. Reges exaltant imagines suas; quis autem unquam vidit regem, qui mixtus est cum imagine sua, qui indutus est iconē sua et sedet, ut ob ipsum adoretur imago ejus? ⁸ Alius fecit imaginem sexaginta sex cubitorum, et cum ipse sibi nimis parvus videretur, per hoc simulacrum magnificari voluit. Collegit huic simulacro adorationem, quae reprehendebatur. Dominus autem noster miraculum fecit in adventu suo, et cum naturā infinitus esset, parvus factus est in imagine contempta, et collegit in hac imagine adorationem dispersam. ⁹ Adam rediit ad terram suam et confecit testamentum, scripsit illud et obnoxius factus est valde Morti et Peccato. Propter transgressionem praecepti Mors deglutivit eum tamquam pignus. Dominus venit, salvavit et resuscitavit eum; tum rescripsit Mors, et Hades eum ea se obligavit, ut omnia, quae diripuerant et decerpserant, reddere vellent in resurrectione. ¹⁰ Rursus costa, ex qua et in qua Eva crevit, hoc os procreavit ossa et sensus et commissuras. Erat sarmentum ex Adamo, in quo occulta erat pulchritudo huius aedificii. Ecce pulvis ejus in hade est; quanto facilius ergo erit architectae omnium, ut ex illo et in illo reaedificet illud per nutum adventus sui? ¹¹ Nascuntur in aquis pisces sine materna misericordia, et mare aliis exitiale vitam iis praestat in profunditate sua, et lactitat eos in sinibus suis, quamquam ama-

rum est valde. Omnes celebrant Dominum omnium; pisces enim in mari letifero exsultant, et suffocantur, si efferuntur in aerem vitalem. ¹² Ne pervertant te voces desperatae; est enim unus, per cujus mandatum ad vitam interfici potes, et per cujus nutum rursus ad mortem resuscitari potes. In thesauro voluntatis ejus omnia possibilia sunt. Mors justis est somnus in sepulcris eorum, sed vita peccatores occidit in gehenna.

XLIX. Septimum carmen ejusdem modi.

¹ Vide, mi fili, justitiam terrae, in quam injiciuntur triticum exutum et palmes denudatus, et quae utrumque portare facit escas et vestes. Reddit uvas, quas non mutuas accepit; caput et usuras reddit agricolae, quanto magis reddet Domino suo semina ejus sine usuris? (Responsorium: Veritas tua, quae in nobis est, fiat fermentum, quod attrahat nos!). ² Non enim seritur unicum corpus et oriuntur ex eo plura per resurrectionem, sicut in tritico fit; sed unam tantum spicam generationum nostrarum novit et resuscitat, ut demonstret haereticis, quam perfidi sint. Nisi enim induisset corpus nostrum, quomodo gustasset mortem nostram. Et nisi interfectum esset corpus ejus, fraudulenter confregisset panem suum. ³ Terra, quae secundum mandatum ipsas serpentes gignit et aculeos noxios in vitam proreptare facit, quanto magis gaudebit de filio suo revicturo et resuscitando, propter quem honorata est, quia in plasmatione ejus manus creatoris dignata est pulverem terrae, et quia propter eum Dominus noster se demisit et in terra ambulavit. ⁴ Sterilitas pejor est, quam Hades, si comparantur; in illius enim sinu suffocatur semen vitae, in Hade autem nunquam aliquid vivi sepultum est, sed corpus nonnisi post mortem cum intrat. Si ergo ipsa sterilitas restituit homines,

XJLIX. Ex analogiis naturae argumenta ad probandam resurrectionem profert.

² Docetarum errorem, quem etiam Marcion, Bardesaeus, Manes tuebantur, obiter refellit.

quanto magis reddet eos uterus terrae in resurrectione? ⁵ Durior est etiam ignis, quam hades, si explorantur; ignis enim vivos et mortuos devorat in fame sua. Et tamen secundum mandatum incolume servavit corpus in sinu suo, oppressor dedit et multiplicavit; caput cum usuris reddidit spectatoribus, quia pro tribus quatuor monstravit. ⁶ In ignem, qui multos perdidit aviditate sua, inciderunt tres et multiplicati sunt in sinu ejus. Ignis, qui avare retinere solebat omnia, quae comederat, plus retribuit Nabuchodonosoro, qui delere voluit, et qui mutuum dedit, ut perderet; retribuit ei, quamquam non poscebat. Plus accepit et pudefactus est, per acceptam restitutionem verecundatus est. ⁷ Similis est diabolo, qui et ipse mutuum dat et non reposcit. Pecuniam suam demergit ad mutuantem, mutuo dat et sibi foenus usurasque tantum educit. Ignis restituit Nabuchodonosoro, collegae suo, quod non repetiverat. Quanto magis reddet terra debitum suum in resurrectione Justo, qui repetit illud? ⁸ Corpus mortuum gignit vermes per generationem aequivocam. Si ergo ipsa mors vitam gignit, quanto magis vivificator omnium mortem vivificabit? Corpus mortuum gignit in hade, et si ipsa mors palpitat in vita, quanto magis palpitabunt ossa illius per vocem, quae omnes vivificat? ⁹ Propheta in campo doceat te, quomodo ossa immobilia mota sunt per mandatum divinum. Domus reaedicavit se ipsam, quia architecta ejus mandaverat ei, et Mors, quae in hade regnat, repente operata est, ut ossa applicaret et laboravit in reaedificatione templi illius, quod destruxerat. ¹⁰ Hiems immisericors latronum more egreditur et arbores vestibus suis exuit; contristat et denudat eas, quia vestes iis eripit. In omnibus imago est mortis. Sed Nisan rursus omnia efflorescere facit et, sicut vivificator omnium, floribus et arboribus restituit vestimenta eorum. ¹¹ Herbas et stipites, flores et calyculos excitat in splendoribus eorum et tingit eos coloribus. Si ergo gratia Boni tam sollicita est in omnibus de floribus, qui nihil ei mutuum dederunt, absit, ut justitia ejus corpora dilectorum suorum praemio fraudet eorumque

⁵ Cf. Daniel 3.

obliviscatur in glorioso adventu suo! ¹² Quis occultare potest solem in sinu suo, quis abscondere potest montem in fimbriis suis, quis operire potest veritatem disputatione sua? Est enim spes dormientibus; quis enim refellere potest congregationem probationum et Bonum, cujus arrhabones testantur resurrectionem? ¹³ Si Sara laetatur, quod rursus excipiet Abraham et fient ambo in regno coelorum una in puritate, quanto magis laetabitur anima, quod rursus accipiet socium suum? Separatio eorum testatur amorem eorum. Lacrimae, quas in separatione sua effundunt, persuadeant tibi, quod rursus se invicem videre desiderent in resurrectione. ¹⁴ Voca corpus ipsum, ut testetur resurrectionem suam! Cum enim formaretur Adam ex illa terra fusca, fons discretionum infusus est in pulverem. Hic pulvis mutatur in omnes formas, loquitur, videt, audit, olfacit, sentit, gustat, et peccare ausus est et cecidit, et misericordiam consecutus reviviscit et ascendit. ¹⁵ Petra et saxum, quae scindebantur per mandatum, quae percussa sunt, quamquam nihil intelligebant, et a quibus reposcebatur, quamquam nihil acceperant, omnibus hominibus potum praebebant, quamquam nihil ab hominibus mutuum sumpserant. Mors edax dirrumpetur per scissuram repentinam et per sonum cornus illius, quod vocat mortuos, ut obviam eant filio regis. ¹⁶ Et quemadmodum, si repente noctu accidit tonitru vehementissimum et scissura maxima, dormientes obstupescunt et excitantur et somno immersi commoventur; ita etiam per sonum ultimi cornus excitabuntur mortui, non propter vehementiam illius, sed quia mandatum divinum in eo habitat in resurrectione. ¹⁷ Et si repente resuscitati erunt, obstupescunt et perturbabuntur; alter enim meminerit peccati sui, alter immunditatis suae. Beatus ille, qui hujus horae memor est, in qua homines perturbati et territi erunt, quia flagella irae percutient peccatores. Orent pro me omnes iusti in illo tempore!

L. Ad modum: Tu, Domine, scripsisti.

¹ Dum vivo, laudabo te, nec ero tamquam existentiam non habens. Laudabo te in vita mea, nec ero mortuus in vita mea. Otiosus enim dupliciter mortuus est, quia terra avara agricolam defraudat. (Responsorium: Tibi, Domine, os meum fructifecit gloriam acceptabilem!) ² Tibi, Domine, os meum laudem tribuat ex silentio! Ne sit os nostrum sterile in glorificatione tua, nec orbentur labia nostra laude tua, sed gloria tua palpitet in nobis! ³ Figulati figulant pulverem, et terreni laborant in terra. Dilectum est nobis corpus, cognatus noster, sicut familiaris. Pulvis enim est radix nostra et rami nostri fructus laborum ejus portant. ⁴ Dictum est: noli sollicitus esse in diem crastinum, sed nos in annos solliciti sumus. Ille, qui omnes vestit, textrices vilipendit ob lilia; nutriens omnes, qui omnibus omnia praebet, arguit avidos per corvos avidos. ⁵ Aetas nostra similis est folio, quod, si decidit, explevit tempus suum. Hunc autem tam brevem terminum vitae nostrae prolonget gloria! Per eam enim possidebimus infinitam vitam, si magna fuerit extensio dilectionis nostrae. ⁶ Quia in Domino nostro insita est radix fidei nostrae, hic nobis vicinus est, quamquam remotus est. Nam per commixtionem charitatis, radices dilectionis nostrae ligatae sunt cum ipso, et extensiones gratiae ejus permixtae sunt nobiscum. ⁷ Corpus fiat, Domine, templum aedificatori suo, anima fiat arx gloriae architectae suo! Ne fiat, Domine, corpus nostrum fovea, nec anima nostra portus damnosus! ⁸ Et quando exstinguitur lumen hujus temporarii spiritus vitae, rursus illumina tempore matutino lucernam, extinctam in vespera. Sol veniens calore ortus sui excitet frigida, et illuminet extincta. ⁹ Decet nos laudare lumen illud, quod omnia illuminat. Mane enim lucerna exstinguitur, quia sol ascendit. Hic autem novus sol novum facit in hae, illuminando

L. Laudat Deum, quod eos, qui in Christo obdormiverant, rursus vivificat, eosque secundum corpus et animam vita donat immortalis.

lucernas extinctas. ¹⁰ Pro morte perfecta spirare fecit odorem mortis suae. Odor vivus vivificans omnia spirat in hade; mortui novam vitam hauriunt ex vitalitate ejus, quia mors in ipsis moritur. ¹¹ Typus erat, quod odor sepulti mortuum vivificavit. Mortuus recens hausit vitam ex mortuo vetere; odor vivus spiravit ex ossibus et intravit cadaver, praefigurans vivificatorem omnium. ¹² Jesus exposuit nobis mysteria, quae in hade erant. Nam ab hac lucerna extincta rursus illuminata est lucerna, et quamquam ipse prostratus erat, tamen resuscitavit ruinas; remansit et emisit testes adventus sui. ¹³ Quamquam te perscrutari vellem, Domine, non tamen possem explorare te. Nihil enim exploravit mens mea de absconditate tua, sed vidi solam imaginem apertam et illustrem, tibi similem; occulta est enim investigatio tua.

LI. Ad modum: O dator discretionis.

¹ Incidi in zizania, fratres mei, colore tritici induta, ut bonum semen impedirent, de quibus mandatum est agricolis: nolite abstollere aut exstirpare ea! Quamquam igitur agricolae rem non curabant, tamen convaluit semen prae zizaniis, crevit et multiplicavit, operuit et suffocavit illa. (Responsorium: Gloria sit tibi, vivificator omnium!). ² Venit mihi in manus liber Bardesanis, et ad horam contristatus sum. Polluit puras aures meas et fecit eas transitum sermonis blasphemiarum pleni. Itaque confestim ablui eas per claram puramque lectionem scripturarum divinarum. ³ Audivi per illam lectionem, quod blasphemat contra justitiam et ejus collegam, gratiam. Si enim corpus non resurgeret, summae ignominiae esset gratiae, quod illud creasset quasi ad corruptionem, et blasphemia esset in justitiam, quod illud projiceret tanquam ad interitum. ⁴ Contristat autem haec lectio animam et corpus pari modo; injicit enim inter hos amicos separationem sine ulla spe. Corpus defraudat resurrectione sua et animam socio suo, et damnum, quod intulit serpens, Bardesanes lucrum nomi-

¹¹ Alludit ad Elisaeum, qui mortuus mortuum resuscitavit.

L.J. Bardesanis blasphemias contra resurrectionem carnis refellit.

nat. ⁵ Et si ille, qui unum corpus interficere ausus est, mortis reus est, pro eo, qui occidit linguâ suâ omnium hominum corpora, nec ipsum mare magnum, si in illud demergeretur, spondere posset, quod mensurâ aquarum suarum satisfacturum esset pro homicidiis, quae perpetravit lingua ejus. ⁶ Quot occisores acerbi fuerunt corpori debili! Cain primus interfecit id et tradidit cruentum gladium suum aliis, ut ipsum imitarentur. Et ecce omnes discipuli ejus in arte ejus laborant, ut similes fiant magistro, qui a se ipso didicit. ⁷ Interfecerunt corpus gladii aperte et linguae secreto; astutus diabolus interfecit id primus et callidus haereticus postea. Serpens acerbus edulcavit linguam suam, cum interficeret illud; nec minus discipuli ejus acerbi interfecerunt id dulci lingua. ⁸ Benigna gratia plasmatoris tui exsurget, o corpus, contra oppressio-nem tuam. Serpens ejecit te ex paradiso et infantes ejus te ejicere student e regno coelorum; ille separavit te ab animalibus et hi a resurrectione. Adcurrit serpens in initio et discipuli ejus in fine. ⁹ Anima autem, quamdiu corpore induta est, valde provida est, ne ab invicem separentur in hac vita transeunte. Quomodo ergo perferre poterit, ut in fine sine ipso vivat. Non sinet amor ejus, ut se contineat a resurrectione illius. ¹⁰ Vide, quomodo se ipsos redarguunt et refutant in sermone suo! Timent enim haeretici gladium et serpentem letiferum. Filii serpentis timent serpentem propter mortiferum corpus, quamquam oporteret eos etiam vitam corporis odisse, quemadmodum oderunt resurrectionem ejus. ¹¹ Voluptates enim odiosae sunt; odio habentur et explorantur; illas lex reprehendit, illas judex persequitur, de illis poenitenti poenitentia imponitur. Corpus autem magni aestimatur in scriptura, diligitur etiam naturâ, et ipse homo pro eo sollicitus est. ¹² Poscit etiam creator interfectorem, qui corpus destruxit. Justus dissolvit compositionem ipsius, ut discat, quantum malum sit destructio imaginis, quam pinxit gratia. In corpore, quod dolore affecit, ipse dolore afficitur. In suo corpore discit interfecto, quod destruxit templum creatoris. ¹³ Interfecto autem si vindicatur, utique animam ejus, quem interfecit, non solvit et liberat, sicut illi dicunt. Si ergo talis solutor pro occisore habendus est, quor-

sum fugiet Bardesanes, qui in disputatione acuit linguam suam, et interficiendo ademit corpori vitam illam, quae in resurrectione donatur? ¹⁴ Primus interfecit corpus per consilium suum, et alter per doctrinam suam. Ille interfecit illud, tamquam curam gerens, et hi tamquam auxilium ferentes. Disputatores in astutia facti sunt socii serpentis; ita etiam pudefient filii serpentis, sicut primus pater eorum. ¹⁵ Per membra et sensus corporis anima omnia bona discit. Si ergo corpus odio dignum esset, quomodo anima per id bona opera perpetrare posset, et si naturâ suâ mendax esset, quomodo per id veritatem discere posset? Non enim datur artifice instrumentum, quod operi ejus non respondet. ¹⁶ Non enim scribit scriba librum falce vinitoris, nec pingit pictor serrâ fabri tignarii, nec sanat medicus oculum aculeo exoso scorpii, nec unquam incidit ulcus dente serpentis et cerastis. ¹⁷ Omnia enim firmiter cum discretione construuntur instrumento sibi cognato et sensu se participe. Porro si corpus sub peccato esset, nemo in eo justificari posset. Justi autem, qui triumphaverunt in eo, oppugnant calumniatores ejus.

III. De Diabolo et Morte.

Ad modum: O mors, noli superbire!

¹ Audiui Mortem et Diabolum magna voce disputare, uter alio potentior sit apud homines. (Responsorium: Gloria sit tibi, fili pastoris omnium, qui salvasti gregem tuum ab occultis lupis, qui devoraverunt eum, diabolo scilicet et Morte!) ² Mors monstravit potentiam suam, quae omnes vincit; Diabolus monstravit calliditatem suam, quae omnes ad peccandum inducit. ³ (Mors:) Tibi, Male, soli volentes obediunt; ad me autem volentes et nolentes venire debent. ⁴ (Diabolus:) Tu, o Mors, vim tantum inferis tyrannicam; ego autem laqueis et retibus astutiae utor. ⁵ M. Audi, Male, quod ii ipsi, qui astuti sunt, jugum tuum confringunt; meo autem jugo nemo resistere potest. ⁶ D. Tu, Mors, in aegrotis

LII. Diabolus et Mors altercantes introducuntur, uter eorum potentior sit.

potentiam tuam exeres, ego autem apud sanos multo potentior sum. ⁷ M. Malus non in omnes, qui ei maledicunt, potentiam habet, ad me autem omnes venire debent, qui mihi antea et nunc maledicunt. ⁸ D. Tu, o Mors, a Deo potestatem accepisti, sed me solum nemo adjuvat, quando peccare facio. ⁹ M. Tu, Male, tamquam debilis laqueos disponis; ego autem, tamquam rex, potentia mea utor. ¹⁰ D. Stultus es, Mors, quia non intelligis, me eo majorem esse, quod liberam voluntatem, reginam illam, capere possum. ¹¹ M. Tu, Male, sicut fur clam circumire soles, ego autem sicut leo omnes confringo et neminem timeo. ¹² D. Te, Mors, nemo colit vel adorat, me autem reges quasi deum sacrificiis colunt. ¹³ M. Mortem tamquam benignam multi advocant, te autem, Male, nemo unquam advocavit aut advocat. ¹⁴ D. Nonne vides, Mors, quot me invocant et mihi sacrificant diversis ritibus? ¹⁵ M. Exosum est nomen tuum, o diabole, nec illud emendare poteris. Omnes maledicunt nomini tuo; absconde ignominiam tuam! ¹⁶ D. Te surdastrum esse oportet, Mors, quia non audis, quod omnes homines de te gemunt. Absconde te! ¹⁷ M. Aperta est facies mea in mundo; non enim decipio sicut tu, qui sine dissimulatione tui remanere non potes. ¹⁸ D. Nihil aliud invenisti praeter veritatem, te hominibus non minus exosam esse, quam me. ¹⁹ M. Me omnes homines timent, tamquam dominum, te autem oderunt, tamquam malignum. ²⁰ D. In te, Mors, et nomen et opus tuum odio habetur; in me autem nomen quidem meum odio habetur, voluptates autem meae valde amantur. ²¹ M. Haec dulcedo tua mutatur in fel aspidum; poenitentia animae semper adhaeret voluptatibus tuis. ²² D. Hades exosus est, quia in eo ne poenitentia quidem agi potest, sed fovea illa deglutivit et avare custodit omnes motus. ²³ M. Hades est gurgis, in quo resuscitantur omnes, qui inciderunt in eum; peccatum autem exosum est, quia omnem spem homini adimit. ²⁴ D. Ego, quamquam moleste fero poenitentes, tamen locum poenitentiae relinquo; tu autem omnino absceidis spem peccatoris, si moritur in peccatis suis. ²⁵ M. A te ipso antea praeventus spe fraudatus est; qui enim non a te ad peccandum pellectus est, utique beate moritur. ²⁶ Laudetur ille, qui in alteru-

trum immisit servos maledictos, ut videremus illos, quemadmodum viderant nos et gloriati erant de nobis! ²⁷ Quod nunc spectamus eos, fratres mei, est arrhabo, quo certi fiamus, nos eos iterum cum gaudio spectaturos esse post resurrectionem nostram.

LIII. Alterum carmen ejusdem modi.

¹ Venite, audiamus certantes de victoria, reos, qui nunquam vicerunt, nec in posterum vincent. ² Mors Malo ait: In fine mea est victoria; Mors enim sicut victor finem vitae capit. ³ Diabolus: Tum demum vera mors esses, si hominem vivum occidere posses per cupiditates. ⁴ M. Ego omnes mortuos video, bonos et malos; ipsi justi, qui te, Male, contempserunt, me contemnere nequeunt. ⁵ D. Haec mors corporis somnus tantum temporarius est; noli te mortem putare, o Mors, quia tamquam umbra es. ⁶ M. Te, Male, justi vicerunt et vincent; ego autem vinco etiam illos, qui te vicerunt. ⁷ D. Etiam hoc, quod justos occidere potes, non ex tua potestate facis; propter Adamum enim, quem ego vici, hunc calicem bibere debent. ⁸ M. Ecce hades plenus est Sodomitis et Assyriis et gigantibus, qui in diluvio perierunt; quis est sicut ego? ⁹ D. Hi omnes, o Mors, a me occisi sunt; ego enim eos ad peccata pellexi, ut perirent. ¹⁰ M. Vici Josephum, qui te vicit, o diabolus! Vicit te in thalamo, sed ego vici eum et dejeci eum in sepulcrum. ¹¹ D. Quis in petra vicit Moysem, qui te, o Mors, per effusionem sanguinis in Aegypto vicerat? ¹² M. Elias, qui te non timuit, o diabolus, fugit Jezabel, quia me timebat. ¹³ D. Aaroni, qui te cohibuit, o Mors, per tus aromaticum, dedi inaures aureas et conflavit vitulum. ¹⁴ M. Descendisti ad pugnam cum Job, et vicit te et ascendit; ego autem, postquam te vicit, eum vici. ¹⁵ D. David sacco suo cohibuit pestem illam, sed ego vici in tecto victorem Goliath. ¹⁶ M. Jehu, qui destruxit domum Beli, templum diaboli, haden, arcem regni mei, destruere non potuit. ¹⁷ D. Salomonem,

LIII. In hoc quoque carmine Mors et diabolus de potiori potentia decertant.

qui eripuit ex ore tuo infantem in iudicio, feci cultorem altarium idolorum in senectute sua. ¹⁸ M. Samuel sprexit te in auro, o diabole, ego autem vici hunc victorem, qui vicerat corruptionem. ¹⁹ D. Samson contempsit te, o Mors, in catulo leonis, ego autem per Delilam, vas debile, in mola subjugavi eum. ²⁰ M. Josias jam a pueritia sua contempsit te, Male; me autem ne in senectute quidem sua superare potuit. ²¹ D. Ezechias superavit te, Mors, cum terminum vitae suae vinceret; ego autem incitavi eum, ut praeteriret miraculum et monstraret thesauros suos. ²² M. Joannes vicit te, Male, expiando et baptizando, ego autem exstinxī hanc lucernam, quae te detexerat. ²³ D. Simon vicit te, quia vivificavit illam beatam. Vicit te per mulierem, sed et ego per mulierem vici eum et adduxi ad negationem. ²⁴ Apostoli et prophetae uno ore maledixerunt tibi, o Mors: Ubi est victoria Mortis et aculeus Hadae? ²⁵ Dominum tuum in hade inclusisti, serve maledicte; te oderunt Deus et homines, sile! ²⁶ M. Ipsa voluntas vivificatoris omnium inclusit eum in hade; tu autem ad hoc commovisti eum, quia Adamum ad peccatum pellexisti. ²⁷ O collega Nabalis, qui in deserto conviciatus est dominum suum, maledictum sit os tuum, quod dixit: procumbe, adora me!

LIV. Tertium carmen ejusdem modi.

¹ Libertas, audi disputationem duorum servorum, quomodo ab alterutro arguuntur, quod debiles sint! (Responsorium: Gloria sit tibi, quia per humiliationem tuam exaltatus est Adam, et per mortem tuam resuscitatus est et rediit in Eden!) ² Si ergo Malus vincet te, magna tibi erit ignominia: Mors enim, collega ejus, ar-

¹⁸ Vox *debilis* syriace est ܕܠܝܠܐ (delila) unde lus verborum oritur, qui latine exprimi nequit.

LIV. Poeta observat primum, Mortem et Diabolum se invicem tamquam impotentes perstringere, ergo liberum hominis arbitrium omni excusatione carere, si ab iis vincatur aut seducatur. Tum rursus subjungit disputationem inter Mortem et Diabolum, in qua Diabolus quidem se fortiolem esse probat, cum ipse etiam mortis verus auctor sit, sed simul etiam prodit, se in malitia tantum excellere et omnia mala ad ipsum referenda esse.

guit eum, quod debilis sit. ³ Rursus etiam, si Mors te debilem reddit, erit tibi contumelia; diabolus enim, collega ejus, contempsit eam, quia tamquam umbra esset. ⁴ Disputatio eorum est tibi speculum, in quo videas, utrumque quasi paleam esse in afflatu tuo. ⁵ Etiam prophetae et apostoli docent te in promissionibus suis, utrumque sicut flores marcescere in ortu tuo. — ⁶ Diabolus: Te, o Mors, oderunt vivi et mortui, quia omnes conjunctiones solvis et destruis. ⁷ Mors: Mors aperta non occidit, o diabole; tua mors secreta homines occidit. ⁸ D. Non exosum est nomen meum, sicut tuum; ipse enim angelus in via comparavit se ipsum cum Satana coram Balaam. ⁹ M. Quam aptum est hoc nomen tuum, o Satana; quia ipse a via deflexisti et deflectere fecisti Adamum imperitum. ¹⁰ D. Noli evagari, sicut idiotae, et rem tuam perdere, sed disputa, Mors, si responsiones proferre potes. ¹¹ M. Scio te astutum esse, Satana, ita ut ex pulvere laqueum parare possis. ¹² D. Jam finita est disputatio tua, o Mors! is enim, qui vincitur, conviciari incipit, quando verba ejus deficiunt et finita sunt. ¹³ M. Apud omnes victor sum et per te vincor. Tamen Adam persuadeat tibi, quod ego eum vicerim, o diabole! ¹⁴ D. Ego vixi Adamum eumque tibi objeci; gigantem adiisti et de eo triumphasti, postquam per meas astutias victus est. ¹⁵ M. Ego novo modo coronavi me coronâ in mundo; Adamum enim, caput gigantum, inclusi in hâde. ¹⁶ D. Ego per mortem secretam interfeci Adamum, cum peccaret; tu, o Mors, mortuum tantum interfecisti, qui jam antea a me interfectus erat. ¹⁷ M. Cum cuperes vincere, o Male, te ipsum tantum odiosum reddidisti; significasti enim, te ipsum et Mortem et Diabolum esse, et hoc tibi adhuc parvum videtur. ¹⁸ D. Conticuisti ergo, o Mors, tamquam debilis, quia nec verbis nec operibus mihi resistere potuisti. ¹⁹ M. Malignitate tantum, o Male, superas me, si sapis; corona tua omnino ignominiosa est, si intelligis. ²⁰ Ego vincor, sed tu malediceris; malo equidem idiota esse, quam nebulo. ²¹ Laudetur Justus, qui

⁹ Eandem derivationem vocis Satanac a radice שָׂטָן S. Ephraem profert etiam ed. rom. II. 498 d.

divisit eos, qui tam concordēs fuerant; laudetur Bonus, qui nos concordēs facit antea divisos! ²² Vincam Malum cum venia tua, o miserator omnium; et vincam Mortem per resurrectionem tuam, o vivificator omnium!

LV. Quartum carmen ejusdem modi.

¹ Ecce Malus Morti conviciatur et rursus ab eo convicia audit; ex ipsis et in ipsis expostulationes audiuntur. (Responsorium: Gloria sit tibi, o fili Domini omnium, qui pro omnibus mortuus es et resuscitatus, ut omnes vivifices in die adventus tui!) ² Diabolus: Jonas, qui te vicit et ex hade rediit, mihi advocatus factus est, cum quaereret, cur peccatores in vita remanerent. ³ Mors: Ne calumnieris filium Amathi, o Male! Ideo enim faciem iratam monstravit, ut illi eo magis Deum laudarent. ⁴ D. Valde debilis est tota persuasio tua, o Mors tyrannica; nihil enim mihi placet ex omnibus, quae dixisti. ⁵ M. Quonam scilicet tempore unquam placuit tibi vox veritatis? Fovea est inter te et veritatem, o mendax! ⁶ Justus fui ab initio dierum mearum, nec poenitentia indigeo; ego tibi homines eripio. ⁷ D. Gaude de poenitentia tua, o Mors; pulchre advenisti. Ecce etiam Saul est inter prophetas, ignominia magna. ⁸ Si tu, o Mors, justificari poteris, tum ego nec de mea ipsius poenitentia desperare debeo. ⁹ M. Idolum coram Domino nunquam feci, o tu, qui oderis dominum tuum; tu autem per idola mortua vivos interficis. ¹⁰ D. Scio, o Mors, te meum et me tuum dimidium esse; dimidium meum poenitentiam agit; si autem hoc facit, ego obstupesco. ¹¹ M. Ego socius tuus in portione tantum sum, in peccato non item; ego accipio occisos, tu occisores, quos ad peccatum induxisti. ¹² D. Calliditas mea paene de se ipsa flere cogitur, quando tecum disputo; astutiae meae in me contristantur, quando ad te venio. ¹³ M. Ha-

LV. Mors conjunctionem suam cum diabolo solvere et se justificare studet. Diabolus respondet, eam non minus ream culpae esse, quam se ipsum, et tandem eam orat, ne tempus frustra per disputationes perdat, sed ut una cum ipso omnes vires in opus suum intendant.

riolos auguria exercentes et magos cum omnibus peccatis, illum ignem, quem incendisti in terra, ego exstinxī in hade. ¹⁴ D. O poenitens, qui excolas culices et deglutis justos, scindent te sancti, qui clamant ex ventre tuo. ¹⁵ M. In me tamquam in gazophylacio asservantur omnes justī; tibi autem, qui eos persecutus es, minatur resurrectio eorum. ¹⁶ D. Edax, quae universam creationem in intestinis suis portat, ecce gloriatur in me, qui opibus meis spoliatus sum. ¹⁷ M. Ante castigationem noli infremere; nondum enim adhuc ad te pervenit. Sed veniet dies, qua clamabis, ego autem audiam et gaudebo. ¹⁸ Veniet ignis, qui etiam tibi cutem detrahet, quemadmodum detraxisti per testam cutem Job. ¹⁹ D. Afflatus pigritiae mihi involitare coepit; videtur mihi somnium, quod vel per parvum momentum otiosus remansi. ²⁰ Non ideo silui, quia verba mihi deficerent, sed dolui de tempore frustra praeterlapso. ²¹ Multum mihi detrimentum intulit sermo tuus, utinam non audivissem eum! Omnis enim animus meus in opus meum intentus est. ²² Hoc quoque genus humanum, quod perit, cogitationum evagatio corrumpit; otium cum incuria illud subjugaverunt. ²³ Delirium cupiditatis licitatum est et emit divitias; contentio cum gloriatione fidejussores erant. ²⁴ Constantiā, non fortitudine pugno, et si per paucum tantum tempus pugnam negligo, nulla jam est mihi potentia. ²⁵ Per assidua stillicidia rupes scindo, et assidua commotio vel montem dissolvere potest. ²⁶ Consuetudo domina fit ipsi naturae; etiam leonem docet et ducit sicut jumentum. ²⁷ Per consuetudinem, quietem, lucrum, constantiam vincitur libertas, quamquam omnibus duriores. ²⁸ Si voluntas ejus invalescit, vincula confringit; si autem negligens fit, a reti debili capi potest. ²⁹ Si rugit libertas, dissipamur; si autem quiescit, congregamur, ut ei illudamus. ³⁰ Ne multum loquamur, ne forte etiam multum otiosi simus. Unanimitē cum muro pugnemus, et ecce scindetur. ³¹ Abi et inspicie aegritudines, ego autem inspiciam laqueos; mihi enim peccata et tibi pestes multam consolationem ferunt. ³² Ego, etsi quiesco, non cesso a sollicitudine mea. Voluntas enim mea nunquam otiosa, sed semper parata est.

LVI. Quintum carmen ejusdem modi.

¹ Mors: Cum libertate est tibi pugna, o Male, quae te fiscellâ capistrare potest, si ei placet. (Responsorium: Gloria sit tibi, per cujus victoriam fortitudinem nacti sumus, et per cujus resurrectionem etiam mortem contemnere possumus!) ² Ecce illi se rursus alterutrum detexerunt, quod debiles essent; Mors Malo in memoriam revocavit fortitudinem tuam, o libertas. ³ Diabolus: Ignis est in nido tuo, o Mors, quem tamen non sentis. Fides defunctorum est tibi dissipatio. ⁴ Ecce Mors et Malus praedicant fortitudinem tuam, o libertas; etiam Malus in memoriam revocat fidem tuam. ⁵ Si autem adversarii tui tuam defensionem suscipiunt, hoc certe magnum est, quod persecutores tui facti sunt praedicatores tui. ⁶ M. Ego confiteor, o Male, quod reservo thesauros regis tamquam usuras usque ad adventum ejus. ⁷ D. Ego autem abnego potius, o Mors; non enim Dei est hic thesaurus astutiae, quem collegi, ⁸ M. Fraude igitur comparatum est signaculum tuum, o diabole, ita ut in thesaurum Dei recipi nequeat. ⁹ D. Novum signaculum quasi rex imprimo; ecce mercatores mei damnum important in mundum. ¹⁰ Deus ex nihilo creavit omnia, et ego ex nihilo creavi magnum peccatum. ¹¹ M. Ocludatur et obturetur os tuum, Male, quia tam audax es, ut te cum creatore compares. ¹² D. Me, o Mors, talia audere et dicere licet; tua lingua servilis et timori subjecta est. ¹³ M. In posterum fovea erit inter nos, o diabole, ecce enim rabiose in Dominum tuum verbis irruisti. ¹⁴ D. O Mors, cur dubitas de concordia nostra? Es nobis amicus et membrum, tum regnabimus. ¹⁵ Veni, evaginemus utrumque gladium contra genus humanum, ego in secreto et tu in aperto, tum consumemus illud. ¹⁶ Peccatum et Hades consilium dederunt his duobus: Si divisi eritis, destruemini. ¹⁷ Videte aquas, quae, si dissipantur, humiliantur,

LVI. Diabolus ait, se solum a nemine dependere et peccatum, sicut Deum, ex nihilo creavisse; ideo Mors eum tamquam blasphemum detestatur. Sed diabolus eam rogat, ut, veteri amicitia servata, viribus unitis opus suum prosequantur.

si autem congregantur, roborantur, quemadmodum etiam vos. ¹⁸ Si divisi eritis, evanescetis, tamquam debiles, si autem vos conjunxeritis, regnabitis, tamquam fortes. ¹⁹ Concordia multos effundit sicut in fornacem et facit ex iis unum corpus magnum, quod omnia vincit. ²⁰ In eo sunt sapientia et astutia, potentia et fortitudo; multo majus est quam simulacrum sexaginta cubitorum. ²¹ Reconciliemur, congregemur, eamus in hanc partem, quae, dummodo concors erit, nunquam vinci poterit! ²² Haec locuti sunt turbulenti et congregati sunt et advenerunt. Tua dies, Domine, congreget eos in gehenna! ²³ Per gratiam tuam te, Domine, adorabo post resurrectionem meam; tempore tubae tuae laudabo filium tuum post expiationem meam!

LVII. Sextum carmen ejusdem modi.

¹ Audite, fratres mei, quomodo Mors irrisit diabolum, quia fecerat peccare auctorem et genitricem generis nostri. (Responso-rium: Gloria sit tibi, per cujus mansuetudinem victus est diabolus, et cujus humiliatio exaltavit Adamum humiliatum!) ² Mors: Videbunt filii Adami magnam tuam denudationem, quemadmodum irrisisti denudationem illius, cum eum ad peccatum pellexisses. ³ Eva relinquet serpentem illam et tibi conviciabitur; tu enim decepisti simplicitatem ejus, o draco! ⁴ Abel videbit Cainum, qui ad te venit; de magistro maledicto conqueretur discipulus irae ejus. ⁵ Diabolus: Noë, qui vicit diluvium sicut mortem, irrisi per os Cham, postquam vinum eum vicit. ⁶ M. Non Noe laesus est, sed tuum ipsius vas induit maledictiones, quia tu eum induceras, et factus est servus. ⁷ D. Lot vicerat quidem iram, quae erat typus tuus, o Mors; sed filiabus ejus consilia dedi, quae mihi placebant. ⁸ M. Etiam uxor Lot audivit consilium tuum, quia vas tuum erat. Exarescat dimidium saltem tuum, quia exaruit totum vas tuum! ⁹ Subvertatur Gehenna super caput tuum, quemadmodum malitia tua subvertit Sodoma super inhabitatores eorum! ¹⁰ Undae ignis

LVII. Mors describit cruciatus, quibus diabolus post judicium afficietur, ut pro suis contra homines malitia puniatur.

incitabuntur in te in resurrectione, quia populum incitasti in Moysem et Eliam. ¹¹ In fine irridebunt te justī et gaudebit Joseph, quem fratres irriserunt, quos perturbasti. ¹² Vapor fumi ascendet et suffocabit sensus tuos, quemadmodum aquae maris suffocaverunt sensus impiorum. ¹³ Etiam castae irridebunt te, quia per tuum consilium filiae Madian irriserunt stultum populum. ¹⁴ Flamma ardebit in capite tuo propter Samsonem, quia per mulierem detondisti crines hujus fortissimi leonis. ¹⁵ D. Saul, quem vici per invidiam, praevaluit tibi per hariolationem, quia poposcit et exire fecit Samuelem ex sepulcro suo. ¹⁶ M. Noli conviciari vivo mortuo; non enim ipse ascendit, sed tu ascendisti in pythone; hoc enim te decebat. ¹⁷ Super flammam suspendet te mandatum, Male, quia per te suspenderunt Absalon in arbore. ¹⁸ In igne videbis humiliationem tuam inter impuras, quia Salomo per te humiliatus est inter paganas. ¹⁹ Justitia adaptabitur tibi pro eo, quod inflammasti Jezabel, quae comedebat prophetas et a te incendebatur. ²⁰ In igne ardebis justo judicio, quia inebriasti duos illos, quos igne consumpsit Elias, cum eum aggredierentur et ascenderent. ²¹ Super te etiam carbones accumulabuntur; videbit et gaudebit Naboth ille, super quem accumulasti acervum lapidum. ²² Contumeliā indutus eris in die judicii coram spectatoribus, quia Giezi leprā induisti per furtum tuum. ²³ Fulmine percuteris pro telo, o diabole, quia tela infixisti in cor Josiae. ²⁴ In coenum gehennae immergeris, o diabole, quia Jeremiam in coenum foveae immersisti. ²⁵ Egressus est Daniel ex fovea, in quam tu eum injecisti; erit ei solatium, quando videbit te in aeternum in fovea ignea. ²⁶ Revertetur iniquitas tua in caput tuum, o osor hominum, sicut reversa est iniquitas ejus in caput Aman, collegae tui. ²⁷ Sponsa regis illudet te, sicut Esther, quando petes ab ea in die judicii, ut pro te intercedat. ²⁸ Dimisit ignis justos, quos vinxeras; tibi autem magnum erit vinculum, flamma ignea. ²⁹ Di-

²⁹ Mater septem fratrum vulgo machabaeorum (2 mach. 7) a Syris vocatur Semonitha مسمونثا, quod decurtatum puto ex مسمونثا Hasmonaea.

laniaberis et septem fratres videbunt humiliationem tuam, filii Semonithae, qui a lupis tuis dilaniati sunt. ³⁰ Illudet ignis cranio tuo, quemadmodum narraui, propter duo capita Nazaraeorum, filiorum matrum sterilium. ³¹ Narrabit ignis in capite tuo, quod mater et filia ejus illuserunt capiti Joannis, quia tu eas insanire fecisti. ³² Flamma illudet capiti tuo, o Male, quia illusisti capiti Joannis in patina.

LVIII. Carmen septimum ejusdem modi.

¹ Ecce Mors jam antea praevenit, ut irrideret diabolum, qui destinatus est, ut in fine irrideatur. (Responsorium: Gloria sit tibi, qui per crucifixionem tuam Malum vicisti et per resurrectionem tuam etiam de Morte victoriam reportasti!) ² Et pro Domino nostro locutus est, maledicens illi, qui erat causa ignominiae et crucifixionis ejus. ³ Fovea ignea sit tibi sepulcrum, o diable, quia blasphemasti contra vocem sepultam, quae aperuit sepulcra. ⁴ Ego novi Dominum meum et filium Domini mei; tu autem negasti Dominum tuum et crucifixisti filium Domini tui. ⁵ Hoc nomen: „interfector domini sui“ te decet; sed ille interficiet te, quem interfecisti, in apparitione sua. ⁶ Super te omnes quatient capita sua, quia per te principes quasserunt capita sua super Domino vitae. ⁷ Eris calamus confractus sub pedibus justorum, quia per te calamum dederunt in manum sustentatoris omnium. ⁸ Coronâ spinarum coronatus est, ut indicaret, se coronam regni a domo David abstulisse. ⁹ Coronâ spinarum coronatus est rex regum, sed abstulit coronam a regibus eorum, quia eum hac ignominia afficiebant. ¹⁰ Per vestes ludibrii, quas dederunt ei, ipse eos irrisit, abstulit enim vestem gloriae a sacerdotibus et regibus. ¹¹ Aceto cognata est memoria tua, o diable; acetum enim porrexisti sitienti, qui est fons vitae. ¹² Omnis homo elevabit manum

³⁰ Duo Nazaraci sunt Samson et Joannes Baptista.

LVIII. Pergit Mors, diabolo poenas describere, quae ei paratae sunt, quia Christo contumelias et mortem intulit; sed a diabolo rogatur, ne inutilibus disputationibus tempus perdat.

⁸ Cf. 2. Regg. 9, 31.

suam contra te, quia roborasti manum, quae ferivit illum, per cujus manum omnes creaturae sustentantur. ¹³ Caesus est manu et absedit manu a Cajapha; manus sacerdotii cessavit per defectum unctionis. ¹⁴ Rursus super columnam extenderunt ad castigationem illum, cujus columna praeiverat tribubus. ¹⁵ Columna flagellata est super columnam; profecta est e Sion et Sion ad interitum properavit. ¹⁶ Cum duo ligna ad crucem conjungerent, confregit duos baculos, custodes eorum. ¹⁷ Ezechiel conjunxit duo ligna in unitatem, sed per duo ligna crucis cessaverunt baculi eorum. ¹⁸ Duo ligna sicut alae populum portaverunt; ecce duo baculi ejus confracti sunt, sicut alae ejus. ¹⁹ Alas et sinum crucis extendit in misericordia; inclinatae sunt pennae alarum ejus et portaverunt gentes, ut iret in Eden cum iis. ²⁰ Cognata est enim crux arbori vitae, et ad cognatam suam perducit amicos suos, ut fructibus ejus in ramis ejus pascantur. ²¹ Abi, ulula, lacrimas funde, Male, de me et de vobis; nemo enim ex nobis intrabit in hortum vitae. ²² D. Nunc, postquam id ipsa confessa es, o Mors, eni! dicam tibi, quod tota haec oratio mihi infructuosa temporis jactura videtur. ²³ Abibo, inspiciam laqueos, quos disposui; tu quoque, o Mors, avola et inspice omnes aegrotos. ²⁴ Dominus noster abolevit utrumque in duobus lateribus; Malus abolitus est hic et Mors illic.

LIX. Octavum carmen ejusdem modi.

¹ Ecce Mors a diabolo vindictam pro nobis exigit. Eamus, audiamus ignominiam ejus et gaudeamus, quia et ipse gavisus est de ignominia nostra. (Responsorium: Gloria sit tibi a grege tuo, quia per te Mors et diabolus subjecti sunt sub pedes ejus!)

² Mors: Suspendentur mali sursum versus, tu autem deorsum;

¹³ Manus hic potestatem significat.

LIX. Hoc quoque carmine Mors diabolo poenas malitiae ejus destinatas recenset.

² S. Petrum capite deorsum verso secundum suam ipsius petitionem cruci affixum esse, testatur primus Origenes, tum Chrysostomus, Theodoretus, Prudentius, Hieronymus, Augustinus alique

deorsum enim Simonem in ligno crucifixisti. ³ Diabolus: De omnibus silui, o Mors, quia tempus meum jam ad finem inclinatur. Attamen hic Simon ipse obtestatus est: Hoc modo me crucifigite! ⁴ Si justi mihi maledicerent, utique non dolerem; sed indignatio Mortis mihi pejor est, quam ipsa gehenna. ⁵ M. Ignominiam Domini non commemoravi, quia nimis excelsa est ori meo, quam ut comparem et aequem passionem ejus cum tuo cruciatu. ⁶ Duodecim thronos eriget duodecim apostolis, ut per duodecim tribus condemneris. ⁷ Gratis laqueo suspendes te, o diabo, quia ille discipulus tuus suspendit se laqueo propter pretium, quod acceperat. ⁸ Fortasse gehenna evacuabitur per misericordiam, et tu solus remanebis in ea cum servis tuis. ⁹ Multae sunt maledictiones tuae et quomodo recensebo eas? Ecce omnes omnino maledictiones tuae implentur in membris tuis. ¹⁰ Pungent te mali in igne, quia tu eos malos fecisti; conquerentur de te: Cur nos huc adduxisti? ¹¹ Conviciabuntur tibi peccatores, et fortasse pejor erit tibi inimicitia eorum, quam ipsa gehenna. ¹² Hi omnes erunt tibi illic satanae, quemadmodum tu hic iis unus satanas fuisti. ¹³ Angeli prehendent et dejicient te, cum meminerint, homines per te Dominum suum ex alto in profundum dejecisse. ¹⁴ Omnes homines accurrent ad lapidandum te, cum non ignorent, per te accurrisse

⁸ Ex hac Mortis observatione suspicari posset, S. Ephraemum ἀποκατά-
 στασιν πάντων seu finem poenarum infernalium statuuisse. Sed locus hy-
 pothetice intelligendus est et significat, diabolum etiam tum poenis sub-
 jectum mansurum esse, si omnes ab eo seducti a Deo veniam impetrarent,
 ut enormitas criminis ejus inde quam clarissime appareat. Eodem modo ex-
 plicandus est alius locus huic similis in ed. rom. III 205 a, ubi ait poenas
 gehennae citius finituras esse, quam cruciatus scrutatorum. Ibid. 595 d
 non de reprobis agitur, sed, ut ex praecedentibus apparet, de iis, qui inter
 gehennam et paradysum reservantur et excruciantur, ut ante ingressum coeli
 plenam divinae justitiae satisfactionem dent. Etiam pag. 26 c. vel de iisdem
 agitur vel damnatis mitigatio tantum poenarum imploratur, quam etiam
 S. Augustinus credere videtur (Enchirid. § 112). Quod autem Ephraem pro
 Bardegane orare jubet, nil probat (ed. rom. II 558 f), cum de nemine cum
 certitudine sciri possit, num in statu gratiae mortuus sit necno. Ceterum
 S. doctorem aeternas poenas credidisse, aperte testantur plurimi loci, ut
 III 243 c. 311 a. b. 323 f. 638 c. 462 f. II 354c. 357 f—358 a.

populum insannum ad lapidandum creatorem. ¹⁵ In te, Male, ora omnia spuent cum indignatione, quia per te spuerunt in illum, qui sputo suo oculos coeci aperuit. ¹⁶ Tibi, Male, maledicetur ab omnibus linguis, quia per te blasphemaverunt in illum, qui aperuit ora clausa. ¹⁷ Laudetur ille, qui silens vindicavit oppressionem nostram, et per Mortem percussit Malum, ita ut vinceretur. ¹⁸ Jubilantes Osanna cantemus, fratres mei, sicut Gedeon, qui cum júbilaret, persecutores per se ipsos ceciderunt.

LX. Nonum carmen ejusdem modi.

¹ O stuporem, qui repente accidit diabolo, fratres mei, quia peccatrix correctae est et sapientiam acquisivit! (Responsorium: Gloria sit unico soli, quia vicit Malum, et eidem sit laus, quia praevaluit Morti!) ² Obstupuit Malus: Ubinam est risus ejus et ubi unguentum ejus? Ubi saltatio ornatusque apertus et malitia secreta? ³ Nam pro risu suo lascivo nunc sollicita est in fletu; crines suos abscidit, ut iis abstergeret pulverem a Jesu. ⁴ Nihil perduravit aut remansit in ea de doctrina mea. Evasit disciplinae nostrae et effudit omnia, quae eam docueram. ⁵ Abrenuntiavit etiam nobis et familiaritati nostrae, et, perinde ac si me nunquam vidisset, delevit imaginem nostram ex mente sua. ⁶ Vivum fermentum Jesu involitavit in eam; Jesus enim silebat, haec autem audax se intulit et intravit, quamquam non vocata. ⁷ Oblita est amoris nostri multorum annorum, et in uno temporis momento sustulit illum inter me et ipsam, et mortem in ejus loco posuit. ⁸ Nam pro risu fletu delectatur, et pro stibio pluvia lacrimarum, et pro elegantia aspectu contristato. ⁹ Zachaeum institui caput fraudatorum, et hanc caput lascivarum; Jesus autem utramque hanc alam meam confregit. ¹⁰ Si Zachaeus ab eo edoctus est, et si haec ei obedit, jam impediverunt artificia mea. ¹¹ Jam idola derisioni erunt, et sculptores eorum subsannationi et cultores eorum risui. ¹² Ego

LX. Diabolus conqueritur de conversione peccatricis et Zachaei, et timet, ne per mortem Jesu et praedicationem apostolorum sua in homines dominatio omnino tollatur.

hominibus oculos oclusi, ne perspicerent, illa sculptilia esse; Jesus autem aperit oculos, ut videant illa manufacta esse. ¹³ Si Jesus eligit sibi praedicatores, silentium imponetur nostrae praedicationi, qua plenus est mundus. ¹⁴ Ecce enim vexantur Chaldaei cum hariolis, et pythones cum magis, et pontifices cum omnibus malitiis. ¹⁵ Pontifices, jam finivistis et exspirastis! Jam abite harioli, agrum potius colite! Chaldaeus quoque libros suos plicet! ¹⁶ Si Hebraei facti sunt discipuli ejus, qui per omnia miracula subjugari non potuerant, quis ex gentibus ei non obediet? ¹⁷ Si incipit rectificare perversos, rem nostram dissolvit; certe non jam haesitabit adversus nos ille, qui increpat omnes homines. ¹⁸ Quod in omnibus templis adoratus sum, nunc nobis magis in contumeliam, quam in honorem evenit, quia omnes exspuunt in altaria nostra. ¹⁹ Caro sacrificata jam detestabilis facta est, et idola dissecantur; sculpturae comburuntur sub ollis hominum. ²⁰ Omne opus nostrum jam destinatum est irrisioni, et omnia, quae aedificavimus, dirutioni, et tota doctrina nostra perturbationi. ²¹ Mysteria secreta, quae eos docui graviter, detegentur in tectis. ²² De Aegyptiis magis superbus sum, quam de aliis omnibus populis, quia vel caepas et allium adorabant. ²³ Sed timeo, ne etiam hic, ubi error tam grandis est, veritati succedat, ut Jesus et hic multo magis regnet. ²⁴ Si enim cum puer adhuc esset, et fugeret, et descenderet, obstupuit Aegyptus et cantu suo blandita est ei et haec suffocatrix infantium hujus infantis miserta est, ²⁵ num fortasse descendit, ut ei arrhabonem daret, et sicut desponsans affirmaret, se, postquam adultus sit, eam in matrimonium accepturum esse? ²⁶ Pharao non potest pedem movere; non enim balbutiens est, quem decipiat, nec servus, quem mendaciis fallat. ²⁷ Aegyptii restiterunt, cum Moyses percuteret eos, et Hebraei rebellaverunt, cum populum castigaret; Jesus autem ipse caesus est et omnes vivificat. ²⁸ Mirum hoc est, quod ipse flagellatur et alius inde

²⁴ Jesu non resistere possunt Aegyptii, sicut Moysi.

²⁷ Verti quoque potest: et omnes percutit.

eruditur, ne per vim jugum suum resistantibus imponat. ²⁹ Sputum oris ejus abstersit et abstulit contumeliam Adami; per percussionem maxillarum suarum extirpavit iracundiam nostram e discipulis suis. ³⁰ Per clavos, quos accepit, me dolere fecit. Gaudebam, cum eum crucifigerem et nesciebam, quod me ipsum crucifixerim in crucifixione illius.

LXI. Decimum carmen ejusdem modi.

¹ Prudenter audiamus Mortem, o dilecti mei, quae nos accusat propter fletum et ululatum nostrum! (Responsorium: Gloria sit tibi, qui descendisti immersistique post Adamum et invenisti Adamum et in eo filios Adami!) ² Et merito forsitan ait: Occiditis sine misericordia, et fletis quasi misericordes. ³ Vos me fecistis perniciosam, o occisores, vos invicem enim sine me interfecistis. ⁴ Jam antequam mors advenire cupit, gladius eam praevenit. Videamus, contra quem sanguis interfectorum clamat. ⁵ Contra vos clamant strangulati vestri, qui coarctati erant; pudet enim me funis strangulationum vestrarum. ⁶ Omne otium mihi aufertis, quia sine me suffocati et interfecti vestri non possunt in haden intrare. ⁷ Ecce infantes vestri ejiciuntur, sicut in Aegypto; filios vestros daemonibus sacrificatis, o daemoniaci! ⁸ Antequam mors cupivit gustare de cadaveribus vestris, Cain primus implevit me sanguine humano. ⁹ Cum adhuc mortem Adami patienter expectare contendissem, vos ante legitimum tempus me dominare fecistis super corpora vestra. ¹⁰ Effregit Cain gladio suo portam hadae; clausa enim erat et ante definitum tempus praeaperuit eam. ¹¹ Via hadae etiam sine me trituram suam per vestros labores accipit; ego enim ambulo in via, quam vos mihi trivistis. ¹² Nongentos annos sedi et expectavi mortem Adami; Cain autem ne per unam quidem diem fratri suo vitam reliquit. ¹³ Latrones in viis me peiores sunt;

LXI. Reprehenduntur homines, quod tot lacrimis et lamentationibus de Morte conqueruntur, quamquam ipsi ea multo peiores sunt et socios suos interficiunt, antequam Mors eos abducere voluit.

ego dormio, illi autem vigilant, ut interficiant. ¹⁴ Ecce occisi vestri sunt in sepulcris et interfecti vestri in viis et strangulati vestri in palis vestris. ¹⁵ Si ego, inquit Jehu, rebellavi contra dominum meum et interfeci eum, quis percussit omnes hos? ¹⁶ Et si ego Mors abduco defunctos vestros, quis interficit strangulatos et interfectos et gladio occisos? ¹⁷ Vos vobis invicem estis Satanae, sed diabolus tantum odio habetur; vobis invicem estis pestes, sed Mors sola vituperatur. ¹⁸ Voluntas vestra est vobis diabolus et occisor, sed omnes accusant Mortem et diabolum. ¹⁹ Vos vobis invicem venenum mortis propinatis; quot mortes habetis praeter me! ²⁰ Doli, insidiae, laquei, gladium, venenum, quot mortes a vobis et in vobis gignuntur! ²¹ Judex in judicio altera est mors; hic interficit pro praemio secreto, ego autem gratis. ²² Vidi corruptelam et obstupui, quantum mihi praecurrit; quot enim occisos interficit largitio, et nemo animadvertit! ²³ Pudet me, quod imperite me gero; si enim vel unicum cadaver abduco, omnes animadvertunt. ²⁴ In domibus fletur et in plateis ululatur, et usque ad portam hadae de me gemunt. ²⁵ De vobismet ipsis gemite, quod odio tam digni estis et me odistis; Hades in posterum de vobis gemet, o occisores! ²⁶ Tormentis, flagellis, igne et lapidibus homines interficitis et insuper superbi estis. ²⁷ Ego sum vobis verecundior et misericordior et reverentior; cum reverentia enim abduco defunctos vestros. ²⁸ In lectis blandior aegroto et quiete eum somno temporario consopio.

LXII. Undecimum carmen ejusdem modi.

¹ Ecce mors, rex silentii, accusat nos, fratres mei, quod impleamus locum suum ululatu desperato. (Responsorium: Gloria magna sit tibi, qui descendisti ad nos inferiores, et passus es et resurrexisti et tuo corpore corpora nostra resuscitasti!) ² Nos,

LXII. Hoc quoque carmine Mors homines vituperat, quod, sicut pueri insipidi, de mortuis inutiliter flect; iisque consilium dat, ut potius pro mortuis orent.

qui flemus sicut insani in portis hadae, audiamus, quae ait Mors, increpans nos: ³ Pudet me, inquit Mors, quod me vicistis; dimidium hadae non sufficit ad hauriendos occisos vestros. ⁴ Aliena enim cadavera coacervata sunt in hade; duae partes ibi sunt, defuncti et occisi. ⁵ Ecce fletis, quamquam mihi conveniret conqueri, quod me superastis; vos enim contrivistis portam hadae et me laesistis. ⁶ Similes enim estis infanti, qui, dum flet, rursus ridet; hoc modo etiam vos mortuos vestros lugetis. ⁷ Insipidi enim estis in tristitia vestra, et amentes in risu vestro; infantibus ablactatis mihi similes esse videmini. ⁸ In una hora est fletus et lamentatio, et post paucum tempus rursus lusus et lascivia, sicut puerorum. ⁹ Non enim viri perfecti esse potestis sine fletu et sine risu, sicut prudentes. ¹⁰ Dolemus de libris vestris; ii enim, qui vobis haec scripta divina praelegunt, inutiliter conterunt ea. ¹¹ Lectores valde clamant, quia surdi estis; hic clamor docet vos sicut stipites esse. ¹² Cum enim lector et explicator magnopere clament, aut aures vestrae aut corda vestra debent esse surdastra. ¹³ Si enim esset vobis auris, cui persuaderi posset, deceret vos paucum audire et multum facere. ¹⁴ Quia autem clausus est auditus, quando eum pulsat illa vox, rursus redit ad illum, qui eam emisit. ¹⁵ Apud me non est clamor, quia non surdus sum, nec lector aut explicator, quia non hebetioris ingenii sum. ¹⁶ Spiratio Dei veritatis mihi pro praecepto est, et una cum mandato etiam exsecutio a me perficitur. ¹⁷ Non est apud me pigritia, nec ambages; puto, nec telum me praevenire posse. ¹⁸ Contemno autem voces vestras quando in desperatione fletis super sepulcris defunctorum vestrorum. ¹⁹ Si liceret aut permissum esset, ego exirem, quando fletis, ut vos in faciem objurgarem. ²⁰ Ego enim laboro, ut rationem mortuorum reddam; vestrae autem voces perturbant me, ut obliviscar rationis meae. ²¹ O gentes, ne sit mens vestra puerilis, sicut populi illius, cujus intelligentia nunquam magna fuit! ²² Nunquam enim apparuit in eo intelligentia, sicut in stulto, quia tene-

¹¹ Verti quoque potest: vos sicut onagros esse.

brosa erat cogitatio ejus sine prudentia. ²³ Infantes enim et pueri vestri primi egredientur in resurrectione, tamquam primitiae; ²⁴ post eos autem justī, tamquam victores, et ultimi egredientur peccatores, tamquam pudefacti. ²⁵ Etsi enim in uno temporis momento reviviscunt, tamen series eorum ordine ex hade egredientur. ²⁶ Egredientur prophetae et apostoli, et patres sancti post eos, ex ordine secundum mandatum. ²⁷ Ii, qui nunc promiscue sati sunt, exacto ordine reddentur sicut legumina. ²⁸ Quamquam enim homo promiscue seminat omnia semina, tamen illud, quod alio maturius est, aliud praevenit. ²⁹ Nec, quemadmodum permixtus erat descensus eorum, etiam perturbatus erit ascensus eorum ex terra, sed ordine dispositus. ³⁰ Ecce mihi ipse obfui per haec, quae dixi; arcana enim, quae non invenistis, a me didicistis. ³¹ Pro lacrimis inutilibus super sepulcro, effundite potius eas in ecclesiis in precatione. ³² Per has enim mortui et vivi utilitatem percipiunt. Nolite autem flere fletu, quo contristantur mortui et vivi!

LXIII. Duodecimum carmen ejusdem modi.

¹ Quis perpendet praemium Abrahami, quem admiratus sum, cum vinceret filium suum unigenitum. (Responsorium: Gloria sit tibi, o vox, quae vivificasti mortuos hadae, ut ascenderent et fierent praedicatores filii ejus, qui omnes vivificat!) ² In illo tempore anhelans exivi, ut viderem miraculum, quod strictus erat culter ejus contra dilectum ejus. ³ Collegi et multiplicavi undique reminiscencias meas, et animum meum collegi, ut admirarer illum nobilem. ⁴ Quomodo vos legere potestis magnam illius historiam? Dedecoratis enim lectionem ejus in auribus vestris. ⁵ Gladius

²³ De hac infantium prerogativa cf. quae dicta sunt in prolegomenis.

LXIII. Exemplis Abrahami, Jephthe, regis Moab, Job allatis Mors hominibus persuadet, ne fleant de mortuis; hortatur autem eos, ut per piam vitam bonam mortem sibi parent.

Jephthe condemnat lugentes; filia ejus erat ei speculum resurrectionis mortuorum. ⁶ Sicut illa dedit animam suam patri suo, sic et vos commendate vitam vestram patri omnium in ultima hora! ⁷ Nonne experti estis praefigurationem hadae in utero? In hade enim adhuc multo magis quieti estis, quam in utero. ⁸ Durum est, si insurgitis contra magnam voluntatem meam; ecce enim ad vestram ipsorum utilitatem abduco defunctos vestros. ⁹ Per regem Moab, qui propriis manibus filium suum mactavit, vituperatur is, qui ululat ob defunctum suum. ¹⁰ Ille erat paganus, sicut legitis; vos autem doctores et praeceptores, sicut creditis. ¹¹ Ille toleravit et vos lugentes insanitis contra voluntatem Domini omnium per fletum vestrum. ¹² Ego enim timeo, ne pertransire faciam historiam Job per hoc os meum debile, quia indignus sum. ¹³ Pari quoque modo caveo ab ossibus sanctorum, quamquam eum laudo, qui mihi concessit, ut ad me venirent. ¹⁴ Nolite peccatis dedecorare membra vestra; contempta enim sunt in hade ossa eorum, qui peccaverunt. ¹⁵ Si corpus mali alicujus video, conculco id et maledico etiam memoriae ejus. ¹⁶ Si autem video os alicujus justi, deduco et adorans honorifico illud. ¹⁷ Non intelligitis, o debiles, omnia instituta mea; apud vos perturbatae sunt institutiones, quia coeci estis. ¹⁸ Moysen tantum sicut me honorasse scio ossa Josephi, quem et ego magnifico. ¹⁹ Moyses autem unum tantum corpus purum honoravit, ego autem corpora et ossa omnium justorum. ²⁰ Splendent ossa prophetarum et apostolorum; lucernae sunt mihi in tenebris omnes justi. ²¹ Adoro eum, qui illuminavit mihi tenebras hadae; splendor Moysis erat mihi sol, quantusvis fuerit.

LXIV. Decimum tertium carmen ejusdem modi.

¹ Cur fletis, o debiles, super mortuis vestris, qui per mortem requiescunt ab aerumnis et peccatis? (Responsorium: Gloria sit

¹² Ideoque exemplum regis pagani potius adduco.

LXIV. Aut Mors, etiam diabolus magnopere ridere et gaudere de eo, quod homines mortuos suos immoderate lugent et deflent, de animarum autem salute minime solliciti sunt.

illi, qui toleravit omnia pro omnibus hominibus, et qui pro omnibus mortem gustavit, ut omnes resuscitaret!) ⁵ Revelabo vobis, quod etiam diabolus, cum valde quietus sit de lacrimis vestris, magnopere ridet tristitiam vestram. ³ Per ludibrium mihi nictat et nutat, sicut sannio: „Veni, rideamus peccatores, quod tam insani sunt! ⁴ Reliquerunt nimirum cogitationem illius ignis, quem ego occultavi iis, et inebriati sunt stulti fletu ob mortuos suos. ⁵ Flere deberent de eo, quod mortuos eorum tamquam sine viatico discidi et abduxerunt; sed ecce insani sunt. ⁶ Animae impiorum aerumnas sustinent usque ad diem iudicii; hi autem flent super sepulcris eorum sicut insani. ⁷ Non curant, quod per peccata sua fortasse jam crastino die ipsi cum magno pudore suo ad mortuos suos venient. ⁸ Et hoc modo similiter pudebunt omnes generationes; in hac frustra debiles poenitentiam agent. ⁹ Relinque ebrios et insanos usque in diem illum, in quo vinum excutiet, qui per ejus potum insanus est. ¹⁰ Ibo et congregabo illos, sicut infantes, ut narrent et insaniant, donec pereant.“ — ¹¹ Ecce aperui vobis etiam mysterium secretum collegae mei; egredimini igitur, abite, emendamini poenitentia! ¹¹ Nunc autem relinquit me, ego quoque abibo ad inspicienda negotia mea, ut Domino meo cum bona fiducia rationem reddere queam. ¹³ Scio quidem, ventum, cum spiraverit, ablaturum esse verba mea; vos enim adhuc iidem estis, quos jam saepissime exploravi. ¹⁴ Memini Jeremiae comparantis impudentiam cum Indo, cujus color mutari nequit, quamquam illa res est liberi arbitrii. ¹⁵ Haec est enim ipsa proprietas liberi arbitrii, quod se ipsum alligat per voluntatem, tamquam per naturalem necessitatem. ¹⁶ Voluntas enim tam potens est in libero, ut comparari possit in effectibus suis cum naturae necessitate.

LXV. Decimum quartum carmen ejusdem modi.

¹ Homo: O Mors, noli contemnere imaginem Adami, quae sicut semen terrae commendata est usque ad resurrectionem!

LXV. Resurrectio mortuorum Morti, quae eam negat, ab hominibus demonstratur.

(Responsorium: Laus sit tibi, qui descendisti et immersisti ad quaerendum Adamum, et extraxisti eum ex profundis hadae et induxisti eum in Eden!). ² Mors: Miror hoc, quod vos semen dicitis; ecce enim jam per quinque millia annorum nondum progerminavit. ³ H. Finietur haec habitatio ejus, tamquam hiems, et veniet quasi manipulus per resurrectionem in horreum vitae. ⁴ M. Vindemiam esse scio, nunquam autem vidi mortuos seminatos aut messos. ⁵ H. Erit messis, o Mors, quae te exinaniet, et egredientur angeli messores, qui te orbabunt. ⁶ M. Quando, quaeso, fui agricola pro vindemiatore? Quis haden, qui torcular est, agrum fecit? ⁷ H. Nonne docet te semen corruptum et perditum et desperatum, quod tamen per pluviam rursus spem accipit? ⁸ M. Vos debiles somnium vidistis resurrectionis mortuorum; vigiles enim non videtis resurrectionem. ⁹ H. Somnolentia tua impedit te, quominus videas multitudinem figurarum, quae reclamant resurrectionem. ¹⁰ M. Scio semina reviviscere, nunquam autem vidi ossa efflorescere in hade et progerminare et ascendere. ¹¹ H. Totus sermo tuus tibi similis est, ecce enim Ezechiel docuit te in campo, quomodo reviviscerent mortui. ¹² M. Vidi arbores in aestate rursus indui vestimentis suis; ossa autem nuda in hade jacent. ¹³ H. Moyses per splendorem suum confregit cor tuum, o Mors; filius Adami repetiit gloriam Adami et induit eam. ¹⁴ M. Observatio silentii est lex nostra in hade; vos loquimini et ego ago, o debiles! ¹⁵ H. Quomodo in vita relinqui possent senes, si tu ipse vindemiator hominum esses. Ille autem, qui te cohibet a vita eorum, omnes resuscitabit. ¹⁶ Foetus in utero sepultus redarguit te; nobis praedicat resurrectionem et tibi depraedationem. ¹⁷ Flos contemptus contemnit te; est enim inclusus et relictus, sed quamquam perditus videtur, non tamen perditus est, quia rursus efflorescit. ¹⁸ Pullus sepultus clamat ex ovo et aperiuntur sepulcra per vocem et existit corpus. ¹⁹ Nam etiam pullus in ovo corpus est; corpus ejus praedicat nostro corpori resurrectionem mortuorum. ²⁰ Per locustam ad nihilum redigitur et finitur causa tua, o Mors; illa enim ex pulvere egreditur, resurrectionem docens. ²¹ M. Mihi non ingratum fuisset, si jam pridem accidisset resurrectio; magis

quietus enim erit mihi dies resurrectionis, quam vestra judicia.
²² Misericors est filius altissimi, bonus et justus, nec vindicabit a me dure mortem Adami. ²³ Fortasse mente caretis, ut intelligere nequeatis, patrem vestrum hunc reatum mortis vobis imposuisse.

LXVI. Decimum quintum carmen ejusdem modi.

¹ Silete paululum, o mortales, inquit Mors, mihique similes estote, quae tam tacita sum in hade. (Responsorium: Gloria sit tibi, o vigil, qui descendisti ad dormientes et emisisti vocem in cruce et excitasti eos!). ² Laboratis et rursus fletis super mortuo, perinde ac si mihi molam in hade molere deberet. ³ Econtra autem magnam quietem praebeo fatigatis; non sicut vos laboro aut laborare facio. ⁴ Audio omnes maledictiones ab ingratis; filii enim Adami Adamo similes sunt, qui ingratus erat contra Dominum suum. ⁵ Sibi invicem contraria sunt voces vestrae et opera vestra, quia omni die voce fletis et opere pugnatis. ⁶ Fletum audiui et neminem laborare putavi; laborem vidi et neminem mori putavi. ⁷ Contentio et labor hominum me in opinionem induxit, eos immortales esse, fletus autem magnus eorum me credere fecit, eos crastino die morituros esse. ⁸ Audite, ero vobis consiliator, si vobis placet, haec enim duo onera sunt acerbissima. ⁹ Relinquire paululum et hunc laborem et fletum; laborate et flete sicut mortales, quorum vita cras finietur. ¹⁰ Insanitis in deflectione defunctorum vestrorum, et exhaustis vos in labore pro possessionibus vestris. ¹¹ Bene moriuntur et benedicti sunt mortui infantes, quia liberati sunt ab aerumnis, quibus vos subjecti estis. ¹² Relinquire me, ut abeam in haden et ibi loquar: ¹³ Beati estis, mortui silentes, quanta quiete perfruimini! ¹⁴ Audite conclusionem ex verbis vestris: si resurrectio est, ut ajebatis, nolite flere aut laborare, utpote hospites! ¹⁵ Laboratis, sicut homines, qui hic in aeternum victuri sint, et rursus fletis, sicut homines,

LXVI. Mors reprehendit homines, quod mortis sibi instantis immores, toto animo in inanes hujus vitae labores, aerumnas, contentiones intenti sint, et rursus quod mortuos suos fletu immoderato plangant.

qui non resuscitabuntur. ¹⁵ Audite verba mea, si adhuc audire potestis, et praeparate vobis viaticum, ut respondere possitis, quando vos vocabo! ¹⁶ Nam et ego obediam illi, qui me vocabit, et reddam corpora vestra cum thesauris vestris. ¹⁷ Pax sit inter nos usque ad illum diem, et quando egrediemini, exclamabo et loquar: Abite in pace! ¹⁸ Venite nunc, ut vos et ego laudem affleramus illi, qui occidit et vivificat, ut inde auxilium ferat! ¹⁹ Gloria sit tibi, Domine, ab omnibus nobis, o sacrificium vivum, qui per sacrificium corporis tui salvasti vivos et mortuos! ²⁰ Gloria sit illi, qui corpore nostro indutus mortuus est et resurrexit! Per nos mortuus est, et per illum vivificati sumus; laudetur is, qui misit illum!

LXVII. Carmen decimum sextum ejusdem modi.

¹ Venite, audiamus, quomodo Mors arguit populum judaicum, quod ejus gladius durior fuerit in justos, quam ipsa Mors. (Responsorium: Gloria sit tibi, qui per sacrificium tuum solvesti contumeliam nostram, et cujus mors pro omnibus mortibus est, quia omnes resuscitabit!). ² Non Mors Jesum crucifixit, sed populus; quanto ergo odio dignus erit populus, cum magis odibilis sit, quam ego! ³ In foveam lutulentam jecerunt Jeremiam, ego autem in hade honorem tribuo ossibus ejus. ⁴ Naboth lapidibus eliserunt tamquam canem; quanto melior ego sum, cum nec canem unquam eliserim. ⁵ Mulieres hebraeae in fame comederunt infantes suos; melior utique est Hades, qui eos liberat et sine difficultate reddit. ⁶ Viduae reddidi filium suum per Eliam, Sunamitidi dilectum suum per Elisaeum. ⁷ Mulieres hebraeae edaces comederunt infantes suos; Hades autem reddidit mortuos et didicit sobrium jejuniū.

¹⁶ Thesaurus idem est ac antea viaticum, bona scilicet opera, quibus homo post mortem adjuvatur.

LXVII. Mors demonstrat, populum judaicum multo magis nocentem esse, quam se ipsam.

⁸ Hades non est ipse hades, sed tantum figura ejus; Jezabel erat verus hades, quae devoravit justos. ⁹ Filios prophetarum et prophetas occidit et in haden deiecit; Elias a furore ejus in coelum effugit. ¹⁰ Quot mortes pro unica Morte fuerunt in populo, et quot hadae pro unico fuerunt ibidem! ¹¹ Samaria et filia ejus Jezrael in Israel, et Sion sororque ejus Jerusalem in Juda! ¹² In his duabus voraginibus suffocaverunt prophetas et justos, qui erant in Juda et in Israel. ¹³ Cur igitur solus Hades exosus est, cum multi alii odio magis digni sint, quam ille? ¹⁴ Mortui Judaeorum mihi valde exosi sunt; detestor etiam ossa eorum in Hade. ¹⁵ Utinam ejicere possem ossa eorum ex hade, quia foetere faciunt eum! ¹⁶ Miror, spiritum sanctum tam diu habitasse in populo, cujus odor aequae foetidus est ac mores ejus. ¹⁷ Cepae et allium praedicatores sunt operum illorum; mens enim populi hujus lascivi similis est escae ejus. ¹⁸ Per precationem omnium, qui genuflexi adorant patrem tuum, miserere mei, adoratoris tui, qui ingratus fui adversus amorem tuum! ¹⁹ Ab Hebraeis et Aramaeis et ab angelis sit tibi gloria et per te etiam patri tuo glorificatio! ²⁰ Pro eo, quod os fui Mortis, quae os non habet, filius, qui totus est os, occludat delicta mea patri suo!

LXVIII. Decimum septimum carmen ejusdem modi.

¹ Homo: O Mors, noli superbire, quia justī, filii domini tui, per ejus mandatum ad te venire debent. (Responsorium: Gloria sit tibi, per cujus mandatum regnavit Mors, et per cujus resurrectionem humiliatus est sicut mendicus!). ² Mors: Ex hoc, quod protulistis, ego adhuc magis glorificor, scilicet quod liberos conculco, cum ipsa serva sim. ³ II. Adam electus et dominus erat, et sub jugo ejus serviebatis, tu, o Mors, et diabolus, collega tuus. ⁴ M. Haec ipsa est gloria nostra, quod nos, qui antea servi eramus, domini facti sumus, et quod ego et diabolus, collega meus, con-

LXVIII. Mors primum de potestate sua cum hominibus disputat, tum iis demonstrat, se odio et inimicitiae eorum non dignum esse, sed per ipsorum tantum liberum arbitrium omnia mala mortis existisse.

culcavimus Adamum. ⁵ Ecce humiliationem tuam et collegae tui, o impii servi! Henoch enim vos duos conculcavit et evolavit et regnavit. ⁶ M. Etsiamsi Henoch me contristavit, consolationem ex eo accipio, quod in hade pulverem Noë conculco. ⁷ H. O Mors, time hominem; quamquam enim servus est, jugum dominationis ejus regnat super omnes creaturas. ⁸ M. Gaudendum mihi est igitur, quod non viles vici; quo magis enim exaltatur victus, eo magis magnificatur victor ejus. ⁹ H. Valde gemit vox tua, o Mors, de justis; Henoch enim et Elias confregerunt utramque alam tuam. ¹⁰ M. Scio me dolores meos consolationibus meis compensare posse; nam pro his duobus innumerabiles venerunt et adhuc veniunt. ¹¹ H. Omnes, qui ad te venerunt et veniunt, hospites tantum sunt; habitant et relinquunt domum tuam, sicut Lazarus. ¹² M. Haec vox vestra me multo magis sanavit, quam vulneravit; Lazarum enim, qui contra me rebellaverat, postea rursus subjeci. ¹³ H. O Mors, interrogationi responde et quaere, quatenam potuerit esse causa resurrectionis ejus, nisi ut per eam praefiguratio resurrectionis pingeretur? ¹⁴ M. In disputando bene versati estis, tamquam otiosi; ego autem in opere meo laborare debeo, ut dijudicem et perficiam illud! ¹⁵ H. Alias valde parata esse soles ad disputandum; quid nunc deterruit te? Veritas resurrectionis nostrae afflixit te, quando de ea disputatur. ¹⁶ M. Exosam me apud vos constituistis, quamquam odio non digna sum; ego enim quiete 'dono senes et afflictos vestros. ¹⁷ Perniciosam me reputatis, o mortales; Adam interfecit vos et ego calumniis petor. ¹⁸ Leniter tantum vos detegere volo, quia servus sum; vos autem per peccata vestra me regem super vos constituistis. ¹⁹ Voluntas Adami excitavit me, cum antea quievissem; mortua eram, et vos me vivificastis, ut per me moreremini. ²⁰ Accuso mendaces, qui interfecerunt et negaverunt; Adam enim se ipse interfecit et me culpavit. ²¹ Initium controversiae erat serpens maledicta, quae merito clauda facta est. Illa enim arreptavit, advenit et posuit disputationem inter me et vos. ²² Diabolum relinquitis et contra me litigatis; exite potius, pugnate cum Malo, qui vos superavit! ²³ Non nego quidem cum esse collegam meum, sed qua de causa

ego propterea conviciis petor, quia ille valde exosus est, praesertim cum eum jam abnegaverim? ²⁴ Audite verba mea, o mortales, ut vos consoler; ego contristavi vos et ego confiteor resurrectionem mortuorum. ²⁵ Incipit enim stillare in aures meas sonus praeparationis tubae, quae ipsa clangorem suum procurat. ²⁶ Audite verba mea et augete oleum lucernarum vestrarum; a me enim hac in re minime impediemini. ²⁷ Sciatis, quamquam haec dixi, tamen valde dilectum esse sermonem vestrum solitudini hadae. ²⁸ Perpendi enim hominem et magna est pax ejus, quia serpentes et pisces et aves ad eum veniunt. ²⁹ Miror autem, quod etiam angelis dilecta est conversatio ejus, immo quod ipse diabolus quaerit comitatum ejus in gehennam. ³⁰ Vobis, o mortales, erit vivificatio mortuorum, ego autem, quae orbavi, orbabor in hade. ³¹ Glorificatio ascendat tibi ab omnibus, o vivificator omnium, qui undique colligis pulverem Adami.

LXIX. Ad modum: Nuntius delirationem.

¹ Tu in initio finxisti pulverem per misericordiam et tradidisti ei donum tuum per caritatem. (Responsorium: Gloria sit dominationi tuae!). ² Tu, o Bone, creasti Adamum, quamquam sciebas, eum ingratum et tui obliturum esse, sed finxisti eum, ut per gratiam vinceret eum. ³ Lugens intuitus sum in corpus, contristatus in animam; tu enim commiscuisti ea in caritate, sed recesserunt et segregata sunt in dolore. ⁴ Fictum est corpus sapientiâ, insufflata anima bonitate, utrumque perfecte mixtum per dilectionem, sed serpens segregavit ea per malitiam. ⁵ Judicatur et corpus et anima, si alterutrum ad peccatum induxit collegam suum; peccatum iis commune est, quia et libertas communis est. ⁶ Te decet, o Benedicte, iterum misericordem te praestare, manu tua denuo fingere Adamum et digito tuo eum pingere. ⁷ Ecce enim, Domine,

²⁷ Valde me contristat, quod per resurrectionem consuetudine et societate vestra privabor.

LXIX. Laudat summam Dei bonitatem et misericordiam, qua corpus hominis restituet, eique, una cum anima, aeternam beatitudinem tribuet.

nunquam defecit eum gratia tua; dilexisti eum in initio, miserere ejus in fine! ⁸ Etsi enim jam non exsistit, tamen a te creatus est, ut exsistat, itaque renovabitur a te templum ejus, quod nunc factum est pulvis ejus. ⁹ Decet regem, si videt imaginem suam vetustate corruptam, pulcherrimis coloribus renovare imaginem obscuratam. ¹⁰ Aspectus erat stupendus, cum descenderet splendida altitudo tua in pulverem obscurum, ut pingeret imaginem illustrem. ¹¹ Hoc ultimum multo excelsius erat priore, quia pulverem jam non tantum creavisti, sed ipse eum induisti. ¹² Sciebat Altissimus, Adamum Deum fieri cupere, itaque misit filium suum humanitate indutum, ut satisfaceret cupiditati Adami. ¹³ Contristatus est diabolus, cum videret Adamum, quem detraxerat, in altiore potius gradum ascendere, ut pudefieret ille, qui detraxit eum. ¹⁴ Lactifica corpus per animam, animae restitue corpus, ut invicem gaudeant, quod post separationem rursus commixta sint. ¹⁵ Addue animam, ut ingrediatur in domum suam, et quieta sit habitatio ejus et luceat in ea lucerna ejus! ¹⁶ Habitet lux in oculis ejus, intret vox in aures ejus, sensus ejus destructi et desolati impleantur conversatione et pace! ¹⁷ Senectus exosa non videbitur in illis, nec dolores nec passionem, quia exuerunt haec in morte. ¹⁸ Hoc enim novum mors efficit in mortuis, ut per eam passionem exuant et gloriam induant. ¹⁹ Os mortui in Eden loquetur cum anima: Unde et quo et quomodo huc venisti? ²⁰ Lux, quae illic est, intinget corpus in colores suos, ut videat se ipsum quasi fulminibus vestitum. ²¹ Lumen est illic crucifixus, splendor ejus illuminabit illos, qui se hic signaverunt magno ejus signo. ²² Appropinquant se angeli ignei hominibus carneis, et in caritate delectantur iis, qui laboraverunt et nunc quiescunt. ²³ Appropinquant angeli, ut praedicent cursus justorum; commemorant virtutes eorum, magnificant eos in operibus eorum. ²⁴ Primitiae laudum recentes ascendent ex oribus obturatis, quae in hade conclusa sunt. ²⁵ Audit mors sonum, inclinat aurem suam timens, incidit in eam tremor, quia mortui incipiunt loqui. ²⁶ Deserent eam inclusi ejus, resistunt vincti ejus. Includens facta est inclusa, quia incluserunt eam in inclusione ejus. ²⁷ Gloria erit vobiscum! Do-

minus noster dignetur nos ad vos ascendere, o justi benedicti, quorum voces nunquam deficiunt! ²⁸ Gloria sit illi, qui fluere facit fontem in ore ocluso, ut contiue tribuat laudem per filium patri adorato!

LXX. Alterum carmen ejusdem modi.

¹ O quam amarus est, fratres mei, hic calix mortis, qui etiam sobrios inebriat, ut insaniant lacrimantes. (Responsorium: Laudetur ille, qui vivificat mortuos!). ² Per obitum mortui etiam vir gravis vincitur, ut intemperanter lamentetur ob dilectum suum, qui decessit. ³ Conqueritur enim in amore suo membrum relictum de amico suo, qui abscisus est, et cujus consuetudo et conversatio defecit. ⁴ Nimis debiles sunt, ita ut imitari nequeant Abrahamum, qui tam fortis erat, ut pro Domino suo fructum viscerum suorum in mortem traderet. ⁵ Illam firmam columnam, quae portabat pondus in populo, exagitabant undae doloris, sed non inclinata est firmitas ejus. ⁶ Ecce vinitorum, qui, cum videret fructum in vite sua sterili, obtulit uvam serotinam reservatam tamquam primitias. ⁷ Mirandum est etiam factum Jephthe, vinitoris, qui decerpit botrum adhuc immaturum et obtulit eum domino vineae. ⁸ Vicit, obtulit viscera sua et oppressit et expulit amorem suum, et non insanivit in dolore suo, quia fides sustentabat eum. ⁹ Vinum enim mortis est faex, quae per dolorem concitatur; lacrimis inebriat potatores suos et fletu invitatos suos. ¹⁰ Magnopere igitur consolatur magnus typus Jephthe, qui gladio obtulit thesaurum vitae Domino ejus. ¹¹ Dexteram suam extendit Jephthe et adduxit sacrificium. Columba vidit eum contristatum esse et animum ei addidit voce sua. ¹² Verus erat sacerdos, qui sacrificavit sanguine ex ipso orto, ut sit typus Domini sui, qui sacrificavit proprio suo sanguine. ¹³ Quicumque amore inebriatus est, sed per dilectionem

LXX. Exemplum Abrahami et Jephthe imitandum est, nec immoderate de mortuis lugendum, cum nobis certa spes vitae futurae proposita sit.

veritatis tristitiam vincit, sicut in somnio tantum videt dilectum suum morientem. ¹⁴ Accidit enim, quod in somnio amicum suum videt morientem; sed advenit tempus matutinum et consolatur eum de tristitia ejus in somnio. ¹⁵ Quam similis est defunctus huic mortuo in somnio, et mors somnio, et resurrectio tempori matutino! ¹⁶ Si exorta erit in nobis veritas, sicut lux in oculo, videbimus mortem similem esse terrori somnii. ¹⁷ Stultus enim est ille, qui videt, somnum finiri tempore matutino, et nihilominus credit de morte, hunc somnum in aeternum duraturum esse. ¹⁸ Oculus, si spem possidet, secreto videre potest hunc somnum mortis per illud tempus matutinum cessaturum esse. ¹⁹ Volabit mirabilis odor illius thesauri vitae in corpus, domum animae, quae egressa est ex eo, idque contempsit. ²⁰ Multipliciter exornabitur et decorabitur, quia erit dilectum templum spiritus, reconciliabitur corpus antea desertum et erit habitatio pacis. ²¹ Vox tubae acclamabit citharis silentibus: Exsurgite, canite, clara voce glorificate [sponsum! ²² Tumultus erit inter ora, quando aperientur sepulcra; alter alteri canet instrumento suo, et gloriam tribuet voce sua. ²³ Gloria sit tibi, qui magnificasti Adamum, cum adhuc purus esset; gloria sit tibi, qui humiliasti eum in hade, cum se exaltasset! ²⁴ Sit laus humiliatori et sit laus resuscitatori! Mea quoque cithara glorificet Dominum suum in resurrectione sua!

LXXI. De resurrectione.

Ad modum: Vivit Abel et interfectus est Cain.

¹ Spiritus per David locutus est: Remunerabor opera ipsorum Moysi et Aaroni et Samueli. Non dixit: remuneratus sum illos, sed potius: remunerabor illos. Laudetur ille, qui per parvam hanc differentiam revelavit gloriam resurrectionis eorum! (Responsorium:

LXXI. Necessitatem resurrectionis e justitia divina probat.

¹ Cf. psalm. 99, v. 8, ubi tamen nunc peschittha non habet futurum פֶּשַׁח, sed imperativum פֶּשַׁח.

Laudetur ille, qui in justis et prophetis pinxit typum resurrectionis mortuorum!). ² Propheta monstravit, Noë et Job et Daniele vivos esse, si auditor verba ejus recte intelligit. Si enim justi sunt et se ipsos salvare possunt, etiam a morte liberabuntur et ex hade salvabuntur. ³ Iis enim, qui persecutionem patiuntur, quid prodesset justitia sua, si mortui non reviviscerent? Stultum utique esset pro Deo interfici, si hic non vivificaret, sed tam ingratus esset in merita justorum, ut eos cum aliis omnibus hominibus in hade relinqueret. ⁴ Si resurgent Moyses et Samuel, tum tantum eos vivere monstravit, secundum rectam scripturae intelligentiam (Jerem. 15, 1). Cur porro laboraret in convertendis peccatoribus, si justi non viverent, et cur laboraret in convertendis impiis, si sancti non resuscitarentur? ⁵ Henoeh vixit propter Adamum, ne hic desperaret, quia audiverat, se pulverem esse et in eum redire, et ut monstraret, corpus in aeternum cum anima vivere posse. Laudetur ille, qui magnam consolationem per Henoeh tribuit patri nostro Adam! ⁶ Eliam remuneratus est in coelo, ne avidus populus crederet, in terra tantum remunerationem tribui. Jeremiam autem in fovea praemio suo fraudavit, ut meditarentur, ubinam ei retributurus esset. Incitavit eos, ut invenirent veram recompensationem. ⁷ Si nulla est resurrectio, quid prodest sanguis Abel, qui clamabat contra occisorem suum? Sacrificium, quod obtulit, ipsum interfecit, qui alias nongentos annos vivere potuisset. Si nova vita non esset, cur Deus perdi sineret proximos amicos suos? ⁸ Mortuum peccatorem non dedit primum Morti voraci, ne juste cum retinere posset, sed fecit, ut justum primum devoraret, quem in resurrectione rursus evomere deberet, ut si cructaretur primus justus, Mors simul ab omnibus ei superimpositis evacuaretur. ⁹ Laudetur ille, qui dedit asinae vocem apertam, tamquam stimulum,

² Cf. Ezech. 14, 14. 20.

⁶ Deus ideo Jeremiam per totam vitam suam aerumnis et doloribus cumulavit, ut populus inde concluderet, Deum, utpote qui injuste agere non possit, ei post mortem debitam remunerationem reservasse. — Codex C habet in fine: Ille enim, qui Eliam remuneratus est, non potest Jeremiam remuneratione fraudare.

quo verberavit dominum suum eo, quod ipse eam verberarat! Stultus ille mulus incaluit, cum vidisset cumulum argenti. Ne similes simus jumento desperantes de resurrectione nostra! ¹⁰ Septem fratres, qui mactati sunt sicut agni inter laniones, ubinam quaerent vitam suam, quonam pacto rejecerunt dona et promissiones? Laudetur ille, qui in fine reddet Semonithae coronam filiorum suorum! ¹¹ Si senex ille propheta credidit, Josiam sicut judicem distincturum esse inter ossa et ossa, haec, fratres mei, aperta est praefiguratio adventus Domini nostri resuscitaturi et distincturi opera defunctorum una cum ossibus eorum. ¹¹ Si resurrectio non erit, quid profuit Josiae, quod honoravit ossa prophetae? Leo confregerat illum, cum adhuc sentiret, Josias honoravit eum, cum non jam sentiret. Sed ossa reservata prophetae in mysterio praedicaverunt resurrectionem. ¹³ Leo, qui interfecit prophetam, non interfecit asinam, quae mandatum non contempserat. Per hanc asinam salvatam discat Eva interfecta, quod mandatum, quod spreverat, ipsam interfecerit; non enim injustus est iudex. ¹⁴ Idem ille, qui permisit leoni voraci, ut confringeret prophetam esurientem, qui per escam pellectus erat, mandavit etiam morti famelicae, ut devoraret Adamum voracem. Mors et leo abolebuntur, propheta et Adam resuscitabuntur. ¹⁵ Et si surdum illud altare auribus carens, quod Jeroboam fecerat, vocem prophetae audit et dirupit sinum suum et effudit cinerem suum, eodem modo etiam sepulcra aperientur; si enim lapis audit prophetam, audient utique ossa creatorem. ¹⁶ Ecce etiam in pisce illo typus latet, fratres mei; Jonas enim vixit Deo, quamquam mortuus erat hominibus. Ita etiam nobis mortui videntur defuncti, quamquam vivunt Deo; et dilectus noster, qui immersus est in haden, sicut Jonas rursus ex eo ascendet. ¹⁷ Incidit vivus in mortuum mare et loquens in foveam obsignatam et vincti in ignem solutum; mare et fovea et fornax fidejussores sunt mortuis, quod eodem modo respondebunt ex omni loco, quando convocabit eos resurrectio. ¹⁸ Consolata est nos fovea

¹⁷ Commemorantur hac stropha Jonas, Daniel, tres viri in fornace; sequens stropha de Daniele agit.

viri illius desideriorum, quem pro unica Morte vorace multa ora famelica circumdabant. Aperta est fovea, sicut sepulcra, et succubuerunt bestiae, sicut Mors, et ascendit sanctus praedicans resurrectionem sepultis.

LXXII. Alterum carmen ejusdem modi.

¹ Audite indeque consolationem accipite, fratres mei, quod piscis dispensator erat, qui accepit, reservavit et reddidit! Eodem modo etiam Mors, dispensator hadae, rationem reddet; Dominus enim noster, cum mortuos resuscitaret, vel palpebras oculorum ab ea reposit. (Responsorium: Gloria sit tibi, o rex Christe, qui excitabis dormientes per sonum tubae tuae!) ² Si Sephora circumcidit filium suum circumcisione temporaria et mors cessavit per circumcisionem, quanto magis cessabit mors per verum baptisma? Quicumque enim in Christum baptizatus est, induit vivum vivificantem omnium. ³ Quomodo Deus sine remuneratione relinquere posset Abrahamum post mortem ejus pro amore et justitia sua, aut quomodo mercede fraudare posset Isaac pro vinculis manuum et pedum ejus et pro cultro, quem oculus ejus repente in se ipsum strictum vidit? ⁴ Quomodo mercede fraudare posset prophetas, qui sicut agni catervatim jugulati sunt in ovilibus suis, quos Jezabel, lupa prophetarum, jugulavit, et illos centum prophetas, qui ei evaserunt, sed fame et siti exeruciati sunt? ⁵ Quomodo etiam debitum praemium Lot denegare posset, qui tradidit duas filias suas pro sanctis, qui in ipsius domum intraverant? De ore ignis liberavit eum, et in os hadae dejecit eum; quid ergo prodesset ei liberatio, si nulla futura esset resurrectio? ⁶ Ecce intueri infantes

LXXII. Hoc quoque carmine resurrectionem carnis e justitia divina necessario sequi demonstrat.

¹ De pisce, qui Jonam devoravit, sermo est, aut de eo, qui staterem in ore gestabat.

occisos et prophetas mactatos et filios Job obrutos et septem fratres exoriatos cum multis lapidatis; quomodo mercedem denegare poterit Deus omnibus his illustribus? ⁷ Immo per te ipsum judica, quomodo enim Deum precaris, tamquam remuneratorem aut tamquam fraudatorem? Si fraudator est, nihil laborabis, si autem remunerator est, laborare non cessabis. Num forte poscet et vindicabit mercedem mercenarii et fraudabit mercedem preactionis? ⁸ Si hic tantum Deus te remuneratur, malum finem praeparavit tibi. Immo, si resurrectionem tibi non faciet, ne hic quidem te remuneratur; tum enim tota habitatio tua quasi fumus est, nec in ulla re peccatoribus apud Deum praestas. ⁹ Tum latro te prudentior est et fur te praestantior et fornicator te quietior et peccator te validior et impius te locupletior, et si resurrectio non erit, vanus est cursus tuus, o debilis. ¹⁰ Et si de hac vita superbis, serpens et balaena multo longaeiores sunt te, et bestiae sunt saniores te et aquilae velociores et leones fortiores; qua de re ergo superbiere potes, o stulte? ¹¹ Narra nobis, o debilis, quae sit merces preactionis tuae et praemium jejunii tui. Votum tibi potius damnum est et sacrificium tuum detrimentum; si enim resurrectio non erit, aequaberis in hade omnibus hominibus. ¹² Et si gladium times, nec occidis, ne pereas, nec furaris, ne comburaris, ecce judex tuus homo est, et largitione corruptus tamen te interficere potest, quemadmodum jam antea innocentes interfecit et econtra noxios absolvit. ¹³ Rursus vero hanc quaestionem siste: Si a Deo est lex et justum iudicium, quomodo Deo magis placere potest justitia temporaria, quam justitia aeterna, si quidem nos resurrectione fraudat? ¹⁴ Si enim justus est, quomodo post mortem nostram mercedem denegare potest eleemosynis et preactionibus nostris? Si autem non diligit justitiam (quod absit, ut credamus), quomodo et per

¹² Sensus hic est: Tu ipse, qui resurrectionem negas, per abstinentiam a peccatis eandem testaris. Hoc enim non ob timorem iudicii civilis facere potes, quia iudices humani largitioni accessibiles esse solent, teque vel insontem damnare vel sontem abolvere possunt.

quenquam leges justae inceperunt observari in terra? ¹⁵ Si respondetur: per hominem, hic homo justior esse debet, quam creator ejus, quae impia sententia procul a nobis absit! Ecce enim homo peccator est et largitione corruptus dissolvit leges. Si autem respondetur, legem forte seu per fatum ortam esse, hae duae notiones, legis scilicet et fati, se invicem tollunt. ¹⁶ Deus, si justus est, non potest constitueresideranatalitia, quibus homines necessario peccatores fiunt, et quia benignus est, non potest odisse resurrectionem; valde enim malignum esset, si praemio suo fraudarentur justī, qui pro Deo mortem perpessi sunt. ¹⁷ Undique conclusum et inquisitum et perspectum est, mortuis resurrectionem fore. Quid inde perdis, o stulte, si erit resurrectio? Crede potius, te per bona opera, quae nunc, tamquam infidelis, frustra observas, aliquando in coelis regnaturum esse! ¹⁸ Ea, quae nunc frustra observare studes, metu gladii et tormentorum commotus, observa potius propter spem vitae futurae, et ea, quibus nunc vanam tantum gloriam affectas, fac propter resurrectionem; pro morte desperata morere morte spei plena! ¹⁹ Igne combusti sunt sancti, in aquis suffocati recti corde, gladiis mactati contristati, lapidati prophetae, in crucibus suspensi apostoli, et quomodo Justus mercede fraudare poterit myriades myriadum horum depositorum?

LXXIII. Tertium carmen ejusdem modi.

¹ Ecce, dilecti mei, sub terra sunt cadavera et corpora sepulchrorum, et in coelo sunt justī. Ecce enim utrumque portat deposita hominum, itaque terra et coelum clamarent, si justī praemio suo resurrectionis fraudarentur. (Responsorium: Gloria sit filio,

¹⁶ Eadem argumentatione ex incompatibilitate notionum legis seu ordinis et fati etiam alias utitur Ephraem, cf. ed. rom. II 453 f.

LXXIII. Poeta pergit, resurrectionem praecipue e notione justitiae divinae probare.

¹ Illic clarissime testatur S. doctor, animas justorum etiam ante diem judicii et corporum recuperationem in coelo esse, quare locus in codice C fraudulenter corruptus est. Qua de re prolixius dictum est in prolegomenis.

qui per sonum cornus sui aperiet sepulera et suscitabit mortuos!)

² Si justus mereator pecuniam mutuam sumpsit pro chirographo, successive augetur usura ejus; et si moritur possessor chirographi, viva manet post eum usura. Quis terminabit usuram sacrificii, quod Abel obtulit? ³ Quis non commodaret Deo, apud quem etiam post decessum nostrum vivit usura precationumstrarum? Chirographum gignit usuras, et terra continuum proventum et subolem, et thesaurus Dei multiplicat eleemosynas et precationes nostras.

⁴ Omnibus est una via, fratres mei; a nativitate usque ad mortem et a morte usque ad resurrectionem; sed inde incipiunt duae viae, altera in ignem et altera in Eden; unusquisque ergo oret pro mortuo suo, ut dignus habeatur via in Eden! ⁵ Indorum et Assyriorum hostium cadavera projecit in desertum et vivificavit ossa in campo Ezechielis. Non dirigimur, fratres mei, per necessitatem a potentia aliqua peregrina, sed libera voluntas nostra, quae omnibus potentior est, ipsa gignit et interficit et resuscitat nos.

⁶ Laeta annuntiatio erat pueris, Pharaonem, qui infantes suffocaverat, per liberationem populi suffocatum esse. Eodem quoque modo morietur Mors per resurrectionem, quae omnes lactificabit; et Mors cessabit ab infantibus, sicut Pharao. ⁷ Quomodo Deus fraudare poterit infantes, quos impii sicut congeriem locustarum mortuarum in flumen conjecerunt, quorumque patres videntes fleverunt et in coelum clamaverunt? Laudetur ille, qui monstravit iis per sanguinem paschatis resurrectionem infantium eorum! ⁸ Unus

⁴ Hic versus de solis corporibus, quorum resurrectio in his carminibus demonstratur, intelligendus est. Alias enim S. Ephraem aperte docet, animas jam ante resurrectionem in Eden constitutas esse, cf. ed. rom. III, pag. 225 d.

⁶ Secundum aliam lectionem: quae omnes vivificat.

⁸ Alludit ad Ezech. 9, ubi Dominus jubet justos littera Tau signare, quae typus s. Crucis creditur, cum eadem littera apud Phoenices et veteres Hebraeos crucis formam habuerit. — Verbum **مُتَمِّمٌ** pro vocalium diversitate dupliciter verti potest, aut „mortuos vestros“, aut „morientes vestros“, quorum ultimum praetuli. Ritus enim mortuos signo crucis signandi, nunquam, quantum scio, commemoratur. Versio autem „morientes vestros“,

ex angelis mandatum accepit et signavit signaculum salvationis in frontibus justorum. Circumcisio pudefacta est, cum videret sigillum secretum, quo vincebatur. Cruce signate morientes vestros, ut vincant alteram Mortem! ⁹ Malitia non utitur sapientissimus ille creator, nec aliquid constituit aut destruxit sine ratione. Si jam mortalis artifex nihil imprudenter perficit, absit, ut dicamus, Deum aliquid sine sapientia conglutinare aut dissolvere. ¹⁰ Et si homo loquens magni aestimat aurum silens, et anxius est, ne quid de eo amittatur, et pictor imaginem, quam pinxit, asservat, ne corrumpatur; quanto magis Bonus servabit imaginem, quam erexit ad gloriam suam? ¹¹ Si resurrectio non esset, vita consumeret justum; transiret per eam et abjiceretur, incideret in terram et finem suum inveniret, finiret vitam suam et omnino existere desineret. Absit hoc a justo remuneratore, qui justos suos mercede non defraudat.

LXXIV. Ad modum: O Domine, in hortis tuis.

¹ O quam magnus et splendidus erat Adam in creatione sua, o quam magna erat humiliatio ejus in tempore mortalitatis ejus! Rursus magnificet eum resuscitatio tua! (Responsorium: Renovet eum resuscitatio tua!). ² In conglutinatione ejus picta est sapientia creatoris ejus, in destructione ejus expressa est malitia deceptoris ejus. Pudefiat ille per renovationem ejus! ³ Electus et magnus

quamquam participium Poel prius cum suffixis jungitur, firmatur per locum S. Ephraemi II, 541 b, secundum quem sacerdotes super aegrotos preces fundunt eosque afflant et signant, id est sine dubio eos oleo in crucis forma illinunt. Si autem verteremus „mortuos vestros“, s. doctor doceret, mortuos per alios homines salvari posse, quod rationi non minus, quam fidei repugnaret.

XXIV. Describit, quomodo homines in vita sua opibus, industria, scientia, aliisque rebus excellunt, et quomodo haec omnia per mortem evanescent, oratque, ut per novam vitam consolationem accipiant. — Hoc carmen, una cum tribus sequentibus, ex parte usurpatum est ad canones quosdam necrosimos consarcinandos, qui falso S. Ephraemo adscribuntur; cf. prolegomena.

erat, cum perficeretur, et contemptus, cum moreretur; in vita sua tamquam aliquid, in morte sua tamquam nihil. Rursus magnifica eum, Domine! ⁴ Judicat et condemnat, inquit et absolvit, similitudo ejus divina est et mors ejus animalis; per te glorificetur imago tua! ⁵ Ecce verbum ejus magnum est et super omnia expansum; in terra loquitur et in hade ad silentium redigitur. Renova cantica ejus! ⁶ Et demergit se in mare et educit thesauros ex eo; quando autem immergitur in haden, retinet eum Mors. Per te, Domine, in altum evehatur! ⁷ Strenuus, cui mare et terra subjecta sunt, humiliatur in sepulcro et fit cadaver. Miserere, Domine! ⁸ Strenuum jugum ejus subjicit animalia, sed jugum Mortis ipsius libertatem humiliat. Per te, Domine, liberetur! ⁹ Frenis dirigit impetum currûs, sed Mors constringit ipsum et vincit in hade. Solvat eum solvens omnia! ¹⁰ Sedet in throno cum diademate et corona, sed Mors ei pompam eripit et ipsum confringit. Per te, Domine, honorem suum recuperet! ¹¹ Scribit et legit, studet et explicat, sed Morti non persuadere potest sapientiâ suâ. Per te, Domine, liberetur! ¹² Quamquam leonem includit et balaenam alligat, Mors tamen ipsum includit in fovea hadae. Educat eum sonus cornus tui! ¹³ Arborem abscidit et alterat et multiplicat, sed Mors ipsum separat ab omnibus dilectis suis. In tua gloria rursus videat illos! ¹⁴ Vulnera sanat medicamentis, quae invenit, sed vulneri Mortis nullum convenit medicamentum. Sanet eum medicamentum vitae! ¹⁵ Oleum et aromata ejus et multitudo unguentorum ejus tollere nequeunt odorem ipsius, postquam mortuus est. Tuo sale saliat! ¹⁶ Luminaria dividit in horas et tempora, sed nescit, quae sit hora mortis ipsius. Gloria sit omniscienti! ¹⁷ Terrena aggreditur et coelestia explorat, sed quando Mors ad eum venit, obliviscitur eorum et perturbatus est. Per te, Domine, liberetur! ¹⁸ Auget usuras et addit eas ad caput, poscit et colligit eas, sed postea spargit et haeredi relinquit eas. Gratia tua ditet eum! ¹⁹ Exstruit palatia aestiva et hiemalia, sed unicum sepulcrum pro aestate et hieme sufficit ei. In Eden laetificetur! ²⁰ Dividit et plus accipere quaerit, Mors autem subtrahit eum et dat ei tria cubita in

hade. Ut tibi, Domine, obviam eat, progerminet! ²¹ De-
 faecat vina et multiplicat convivia, Mors autem obturat ei os,
 ut non amplius pasci possit. Consoletur eum mensa tua!
²² Colligit et multiplicat avide thesauros, ut sibi coacervet, Mors
 autem abducit et reponit eum in hadn. Educat eum resuscitatio
 tua! ²³ Ambulat in semitis et revertitur in via; sed unam viam
 relinquit, ad quam postea nunquam reverti potest. Redeat ad
 paradisum tuum! ²⁴ Adducuntur vespillones et vocantur gestatores
 et homo pro spondis suis utitur arcâ defunctorum. Avolare faciat
 eum resurrectio! ²⁵ Laborat in palatiis amplis, quae postea amittet,
 et corpus ejus implet sepulcrum et pulvis ejus pugillum. Rursus
 innova eum!

LXXV. Alterum carmen ejusdem modi.

¹ Dies decessûs est dies acerbus, dies suspirii, dies lacrima-
 rum. Domine, esto solatium nostrum! (Responsorium: Domine,
 esto solatium nostrum!). ² Est dies, qui abscidit et aufert mem-
 brum a corpore concorde fratrum et cognatorum ejus. Per te,
 Domine, rursus infigatur! ³ Est dies, qui dolorem affert senibus
 ob filios suos, quia Mors confringit baculum senectutis eorum.
 Per te, Domine, fuleantur! ⁴ Est etiam dies, qui abducit filium
 unicum a matre sua et abscidit brachium, quod illam sustentavit.
 Tu, Domine, sustenta eam! ⁵ Est dies, in quo parentes expirant
 et decedunt et relinquunt infantes suos, orbos et ablactatos. Tu,
 Domine, educa eos! ⁶ Est etiam dies, qui separat fratrem a fratre
 suo, ut numerus deficiat et digiti imminuantur. Per te, Domine,
 rursus expleantur! ⁷ Est dies, qui filiam senis separat ab eo, ut
 excocetur oculus ejus, per quem vidit. Tuum lumen consoletur
 eum! ⁸ Est dies, in quo separatur maritus a costa sua, et orba-
 tur terra, quia jam non est caput corporis. Rursus videat eum

¹LXXV. Monstrat, quantam tristitiam mors cognatorum familiis affert,
 et lugentes hortatur, ut patienter resurrectionem expectent.

⁶ Comparatur hic familia cum manu, et singula ejus membra cum digitis.

in Eden! ⁹ Est etiam dies, qui separat uxorem a domo sua, ut inversa et effusa sit domus, quia periit ordinatio ejus. Consoletur eam regnum tuum! ¹⁰ Est dies, qui repente affert tristes annuntiationes, et in quo fama intrat et perturbat auditum. Pacem recuperet per vocem tuam! ¹¹ Est dies, qui incitat oculos ad fletum et manus ad planctum et os ad ululatum. Per te, Domine, reprehendatur! ¹² Est dies, qui advocat multas lacrimas, et qui os intrantis et exeuntis lamentationibus implet. Per bonitatem tuam consolationem accipiamus! ¹³ Est dies, in quo separatur amicus ab amico suo; hi duo boves, qui separati sunt a jugo concorde, rursus jungantur per amorem tuum! ¹⁴ Est dies, in quo separantur sponsi et sponsae, et pro saltatione est iis planctus. Utinam ad nuptias tuas perveniant! ¹⁵ Est dies, qui irritam facit firmam promissionem desponsantium, et pro thalamo sepulcrum sponsae parat. Dignare eam thalami tui! ¹⁶ Est etiam dies, qui separat filiam et sororem, ut proficiscantur sicut columbae e domo sua. Habitent in paradiso tuo! ¹⁷ Est etiam dies, qui separat filiulam a matre sua, ut contristetur vitis, quia uvis destituta est. Educetur in Eden! ¹⁸ Est dies, qui segregat multos infantes; quando venit, vitis obsoleta et desolata est, quia fructus ejus amputati sunt. Reserventur in horreo tuo! ¹⁹ Si decedit filius unicus, rami inclinantur, ut moveantur super fructum, qui decidit. Tibi, Domine, offeratur! ²⁰ Gloria sit illi, qui suffocavit mortem, eamque in medio posuit inter vitam et vitam, ut vos doceat, vestram mortem destructam esse! ²¹ Sumite vobis similitudines ex corpore et in corpore pro eo, quod secundum ordinem veniunt gradus et successiones ejus. Perficiet id ille, qui consummat omnia. ²² Homo murmurat in dolore et tristitia sua; da ei locum, Domine, ut temperetur moestitia ejus, ut tu in omnibus glorificeris! ²³ Perturbatum et inordinatum esset, si extemplo resuscitaremur; non autem hoc modo perturbatus et festinans est Bonus. Laudetur ille, qui patienter exspectat omnia! ²⁴ Si igitur omnia perturbaretis et fructus ante flores, nativitatemque ante conceptionem poneretis, tum demum juste flere possetis de eo, quod vivificator omnium nimis diu resurrectionem differret. ²⁵ Credat

tristitia nostra, nos visuros esse defunctos nostros et cum omnibus dilectis nostris praedicaturos esse perfectorem omnium, qui omnes suscitatur et vivificatur!

LXXVI. Tertium carmen ejusdem modi.

¹ Quis desideraret ornatum tuum, o corpus? Quis servili modo pulchritudinem tuam coleret? Per te, Domine, liberemur! (Responsorium: Per te, Domine, liberemur!). ² Illum, quem inter vivos pulchritudo tua captivatum tenebat, aspectus tuus inter mortuos in sepulcra nausea afficit. Te, Domine, desideremus! ³ Stulte egit sapiens ille, qui te exornare studuit et sermonem quoque suum expolivit, ut ex te laudem acciperet. Intuere, Domine, in servitium nostrum! ⁴ Sine Deo est ille, qui te colit; in decessu tuo cum pudore intelliget, cuinam decorus fuerit. Patri tuo per te decori simus! ⁵ Mors confringet velocem alam tuam, quae studuit, ut semper apud aurum habitaret. Ad te, Domine, volumus! ⁶ Aquila apud carnem et homo apud pecuniam invenitur. Gratulandum nobis est, quod aurum comedi nequit. Corpus tuum est medicamentum vitae. ⁷ Quamquam autem nemo aurum manducare potest, nemo tamen eo satiatur, quamquam esca non est, omnes tamen illud esuriunt. Tuum panem desideremus! ⁸ Mundus acclamat tibi: Veni, egredere ad laborem! Sepulcrum acclamat tibi: Veni, quiesce, o debilis! In tuo portu quiescamus! ⁹ Est dies, qui juvenes ad sepulcrum exornat et virgines coronat et ad haden mittit. Gaudeant in sacculis tuis! ¹⁰ Est dies, qui obscurat domum per fletum, et extendit super parietes ejus tenebras et lamentationes. Expellat eum consolatio tua! ¹¹ Increpa, Domine, Mortem voracem, quae nos depascit, vivosque deglutit et in ventre suo sepelit! Scindat eam tuba tua! ¹² Est dies, qui aufert ornamentum spondarum, ut pro ornamentis suis moestae sint in saccis. Tuus dies lactificet nos! ¹³ Mulierem educit e de-

LXXVI. Hortatur homines, ut mortis memores, luxuriam et avaritiam contemnant et saluti suae studeant; tum iis post mortem terribilem et tristem paratam esse resurrectionem ad vitam.

core domus ejus, ita ut omnia perversa et effusa et confusa red-
dantur, quia perierunt ordinationes ejus. Ordinemus animas nos-
tras! ¹⁴ Est dies, qui inclinatur et incurvat stabilia, in quo incli-
nantur cedri super cedros, quae ceciderunt. Per te, Domine, rursus
progerminemus! ¹⁵ Corpus corrumpitur, quia anima ex eo egressa
est, sal et vita sensuum et membrorum. Rursus per eam exor-
netur! ¹⁶ Est dies, in quo dives intuetur thesauros suos, et
videt, quod opes non adhaerent domino suo. Ditemur in aera-
rio tuo! ¹⁷ Est dies, in quo soli justi laetantur, qui possident
et collegerunt sibi viaticum eleemosynarum. Cura tua nobis
viaticum suppetit! ¹⁸ Detrahitur cutis, quae obducta est
super faciem, et erit facies nuda et indecora. Exornet eam re-
suscitatio tua! ¹⁹ Aures factae sunt foveae illi vermi hadae, et
oculi facti sunt nidi tineae in sepulcris. Vide, Domine, humilia-
tionem nostram! ²⁰ Homines de terra formati descendunt et in
turpe lutum convertuntur in sepulcro humiliati, qui antea tam
pulchri erant. Vide, Domine, devastationem nostram! ²¹ Est dies,
in quo decedunt reges in tristitia et dimittunt diademata sua et
descendunt in haden. Rex noster in coelis est. ²² Mors humiliat
omnes, mors depauperat omnes, mors destruit omnes, mors de-
pascit omnes. Expellat eam resuscitatio tua! ²³ Dies decessus est
dies acerbus, dies omnes ad fletum incitans, dies omnes contris-
tans. Tuus dies, Domine, vincat eum! ²⁴ Dies autem resurrectionis
congregat omnes, consolatur omnes, lactificat omnes. Tuus dies,
Domine, ad nos perveniat! ²⁵ Dies est, in quo videbunt parentes
liberos suos, est etiam dies, in quo fratres videbunt fratres suos.
Gloria sit vivificatori omnium!

LXXVII. Quartum carmen ejusdem modi.

¹ Per defunctum intelligamus, habitationem nostram sicut som-
nium esse; si enim possessor ita evanescit sicut spectrum, quanto

LXXVII. Mors nobis omnia adimit, ideoque nos docet, rebus terrenis
non confidendum esse. Resurrectio igitur nobis expectanda est, nec quae-
rendum, cur tam diu retardetur; Deus enim sapienter omnia secundum tem-
pus et ordinem distribuit.

magis possessio ejus? (Responsorium: Tu, Domine, resuscita illum!).
² Propter hunc diem, in quo cessabit conglutinatio nostra, venite, desinamus intueri mundum, qui cessabit! Venite, adoremus Dominum nostrum! ³ Est dies, qui silere facit os, ut non amplius sonet, quia consumpta est scaturigo verborum ejus et fons effatorum ejus. Per verbum tuum consolationem accipiamus! ⁴ Hic est dies, qui aures apertas obturat, quia mors eas oblinit, ut surdae fiant. Per tuam vocem aperiantur! ⁵ Est dies, qui claudit oculos claros, lucernas et lampades templi animarum. Videant tuum lumen! ⁶ Oculos claudit sicut fenestras, et obscurat domum, quia relinquit eam hospes anima. Rursus recipiat eam in resurrectione! ⁷ Hic est dies, qui ligat et otiosas facit manus. Homo inceptum finire non potest et gemitus edit. Per tuam virtutem confortetur! ⁸ Perdit gressus, efficitque, ut calces consuetam opem ferre recusent; non jam sunt passus, quia abscisae sunt viae. Saltent pedes in convivio tuo! ⁹ Dies est, qui impedit halitum, ne intret; ab intus coarctat et expellit eum, ut exeat. Expelle eum per resuscitationem! ¹⁰ Cogitationem, quae est rota omnium motuum, per stuporem ligat et per silentium quiescere facit. Digna sit regni tui! ¹¹ Est dies, in quo color in alium colorem mutatur, et pro colore vitae color mortuorum induitur. In tuo lumine illustretur! ¹² Comparetate gramina et corpora, et intuemini Bonum; si enim gramina resuscitat, quanto magis corpora vestra vivificabit ad glorificationem suam? ¹³ Horae ordinatae sunt, unaquaeque in tempore suo; eodem quoque modo ordinata sunt tempora a Domino omnium. Gloria sit ei, qui instituit omnia! ¹⁴ Hora decima praevenire nequit sextam; ita etiam non oportet vos petere tempora ante praecedentia tempora. Laudetur ille, qui omnia ordinavit! ¹⁵ In bono etiam ordine positi sunt menses, nec unquam unus mensis alios in numero praevenit. Laudetur ille in ordinationibus suis! ¹⁶ Perturbatio esset, si Nisan mensem Thisri praeveniret, et perturbatus est ille, qui interrogat: Ubi est resurrectio? Laudetur ille, qui ordinavit omnia! ¹⁷ Perturbatum esset, si messis sationem praeveniret, nec minus, si resurrectio mortem praeveniret. Gloria sit agricolae nostro! ¹⁸ Si enim finita et consummata erit

satio defunctorum, tum veniet tempus angelorum, ut exeant ad messem. Gloria sit satori nostro! ¹⁹ Recte igitur mortem antecedit nativitas, et recte resurrectio terminat mortem. Gloria sit omniscienti!

Finitus est liber hymnorum Nisibenorum beati Domini Ephraem, qui sunt numero septuaginta septem.

Gloria sit Patri et Filio et Spiritui sancto nunc et in omne tempus et in saecula saeculorum, Amen!

Inter utramque subscriptionem olim alia quaedam scripta erant, quae sine dubio scribae aetatem et patriam indicabant, sed a Moyse abbate erasa sunt, cf. prolegg. — Ceterum hic obiter notari potest, non solum hanc subscriptionem, sed etiam singulorum hymnorum titulos, melodias, totasque unitas (responsoria) rubro colore exaratas esse.

INDEX RERUM.

- Abraham episcopus Nisibenus, post a. 361, cf. prolegg. 5, carm. 17 — 21.
Aetate junior erat (18, 3, 5; 19, 2). Juliano restitit (18, 5 — 8).
Acta S. Ephraemi hymnos Nisibenos commemorant, pr. 2.
Anazit castelli expugnatio 10; p. 4.
Animarum status post mortem idem ac post resurrectionem 47, 5, 13; 64,
6; 69, 19; 73, 1; p. 6.
Apameensium acra p. 1.
Assyria nomen Persiae 6, 7.
Apocatastasis non docetur a S. Ephraemo 59, 8.
Baal Nisibi colitur 9, 6. 12. 16; 11, 15. 19. 21.
Babu episcopus Nisibenus post a. 338, cf. 17, 11; 19, 16; p. 5. Captivos
redimi curavit 14, 4. 23; 19, 16.
Bardesanes negat resurrectionem 46. 51. Corpus a diabolo deducit 46, 12,
cf. 45, 8. Fatum docet astrologicum 72, 13 — 16.
S. Barses Edessae episcopus falsis criminibus culpatur 29, 6 — 7; p. 5.
Canones necrosimi nonnulli non genuini sunt p. 2.
Chrisma in ordinatione sacerdotum usitatum 17, 2; 19, 2.
Constantinus 21, 20.
Constantius 13, 4 — 6; 21, 20; 29, 16.
Crucis signum 69, 21. Morientes eo a sacerdotibus signantur 73, 8.
Dei filius aeternus 14, 14; 38, 9.
Edessena ecclesia per Arianos turbata 26 — 30; p. 3. 5.
Episcopatus antiquitas apud Syros p. 5.
Eucharistia est verum Christi corpus 3, 7; 34, 10; 46, 8.
Festum commune Martyrum in 13. Maji 6, 30; p. 5. Cf. etiam addenda.
Festum ascensionis et natalitiorum Christi 6, 30.
Haran, urbs pagana 31 — 34; p. 5.
S. Jacobus episcopus Nisibenus † 338, cf. 13 — 14; p. 5. — Corpus ejus Ni-
sibi asservatur 13, 18 — 21.
Jovianus 21, 13. 20.
Julianus 18, 5. 6. 8; 21, 15 — 17.
Joannis Baptistae ossa Edessae asservata 33, 13.

- Limbus patrum per Christi descensum ad inferos evacuatus 38, 1. 5; 36, 12; 39, 2. 4. 6. 9. 18; 41, 15; p. 6.
- S. Maria immunis est a peccato originali 27, 8; p. 6.
- Martyres Edesseni 33, 13.
- Manichaei negant resurrectionem 45; 46, 8. Docent materiam igne absumtum iri 45, 5 et tenebras lucem aggressas esse 45, 11. Opinio eorum de origine animae et corporis 45, 8.
- Marcion resurrectionem negat 46, 8; Christum fingit Deum peregrinum, non creatorem 37, 9—11.
- Nisibis tertio a Sapore obsessa 1; p. 4. Obsessione liberata 2—3. Ejus fata in bello a. 359, cf. 4—12; p. 4.
- Paddan quid significet 31, 1; 33, 11.
- Peccatum originale et mors ex praevaricatione Adami orta sunt, 43, 14; 53, 7; 54, 14. 16; 65, 23; 68, 17. 19.
- Petrus deorsum crucifixus 59, 2—3. Ejus primatus 20, 6.
- Poenitentia canonica 21, 12.
- Preces pro defunctis 62, 31. 32; 73, 4; p. 6.
- Reliquiarum cultus 13, 18—21; 42; p. 6.
- Sacrificium missae 1, 2; 17, 6; 18, 12.
- Sanctorum intercessio 13, 18; 14, 25; 43, 8. 10—12; 49, 17.
- Saporis II bella contra Romanos p. 4. Incesta ejus matrimonia 6, 5.
- Thomae apud Indos praedicatio et martyrium 42, 1. Ossa ejus partim in India remanserunt, partim per mercatorem Edessam translata sunt 42, 1. 2. 4.
- Turis usus in sacris 17, 4.
- Unio hypostatica naturarum in Christo 35, 8; 38, 9.
- Virginitas praedicatur 1, 9; 19, 1.
- Vitus, Haranitarum episcopus 31—33, p. 5. Successit S. Barsae et patria Edessenus erat 33, 8. Multos labores sustinuit per idololatrias Carrhenses 31, 3. 27—29. 33—36; 33, 1. 5. 6, et per clericos haereticos 31, 30—32.
- Vologeses, episcopus Nisibis † 361, cf. 13—16; p. 5. Valde disertus et eloquens erat 14, 2—4. 15—16; 15, 7. 8; 17, 11; 18, 2. Episcopatus ejus per clericos haereticos turbabatur 7, 9—13; 15, 1. 2. 18—20.
-

עב אלה לזכר! לא אפד פדוהו מלפני פה (id est פדוהו) פה? עב אלה.
 אלה לזכר! לא אפד פדוהו מלפני פה? אלה לזכר! אלה לזכר!
 אלה לזכר! לא אפד פדוהו מלפני פה? אלה לזכר! אלה לזכר!
 אלה לזכר! לא אפד פדוהו מלפני פה? אלה לזכר! אלה לזכר!

In primo et ultimo folio vacuo scripta est oratio manu valde sera, sub
 titulo משה לזכר! אלה לזכר! אלה לזכר! et ineipiens לא אפד פדוהו מלפני פה?

Cod. F hanc habet subscriptionem אלה לזכר! אלה לזכר!
 אלה לזכר! אלה לזכר!

מַלְאָכָא. ⁶⁰ מַלְאָכָא מַלְאָכָא. לְמַלְאָכָא מַלְאָכָא. מַלְאָכָא מַלְאָכָא.
 אִתְּ. סָא סָא סָא סָא. סָא סָא סָא. ⁶⁵ אִתְּ אִתְּ אִתְּ.
 מַלְאָכָא מַלְאָכָא. מַלְאָכָא מַלְאָכָא. מַלְאָכָא מַלְאָכָא. מַלְאָכָא מַלְאָכָא.
 לְמַלְאָכָא. ⁷⁰ אִתְּ אִתְּ אִתְּ. מַלְאָכָא מַלְאָכָא. מַלְאָכָא מַלְאָכָא.
 לְמַלְאָכָא. מַלְאָכָא מַלְאָכָא. מַלְאָכָא מַלְאָכָא. ⁷⁵ מַלְאָכָא מַלְאָכָא.
 מַלְאָכָא. מַלְאָכָא מַלְאָכָא. מַלְאָכָא מַלְאָכָא. מַלְאָכָא מַלְאָכָא.
 מַלְאָכָא מַלְאָכָא. ⁸⁰ אִתְּ אִתְּ || לְמַלְאָכָא. מַלְאָכָא מַלְאָכָא. מַלְאָכָא מַלְאָכָא.
 מַלְאָכָא. מַלְאָכָא מַלְאָכָא. מַלְאָכָא מַלְאָכָא. מַלְאָכָא מַלְאָכָא.
⁸⁵ מַלְאָכָא מַלְאָכָא. מַלְאָכָא מַלְאָכָא. מַלְאָכָא מַלְאָכָא. מַלְאָכָא מַלְאָכָא.
 מַלְאָכָא מַלְאָכָא. מַלְאָכָא מַלְאָכָא. ⁹⁰ מַלְאָכָא מַלְאָכָא. מַלְאָכָא מַלְאָכָא.
 מַלְאָכָא מַלְאָכָא. מַלְאָכָא מַלְאָכָא. מַלְאָכָא מַלְאָכָא. ⁹⁵ מַלְאָכָא מַלְאָכָא.
 מַלְאָכָא מַלְאָכָא. מַלְאָכָא מַלְאָכָא. מַלְאָכָא מַלְאָכָא.

מַלְאָכָא מַלְאָכָא. מַלְאָכָא מַלְאָכָא. מַלְאָכָא מַלְאָכָא. מַלְאָכָא מַלְאָכָא.
 מַלְאָכָא מַלְאָכָא.

מַלְאָכָא מַלְאָכָא. מַלְאָכָא מַלְאָכָא. מַלְאָכָא מַלְאָכָא. מַלְאָכָא מַלְאָכָא.
 מַלְאָכָא מַלְאָכָא.

78 Cod. F incipit post *מַלְאָכָא* 78 F *מַלְאָכָא* 82 F omittit *מַלְאָכָא*
 83 F *מַלְאָכָא* 87 F *מַלְאָכָא* 89 F *מַלְאָכָא*

Inter utramque subscriptionem nonnulla erasa esse apparet, quibus haec
 ab abbate Moyse substituta sunt: *מַלְאָכָא מַלְאָכָא מַלְאָכָא*
מַלְאָכָא מַלְאָכָא מַלְאָכָא מַלְאָכָא מַלְאָכָא מַלְאָכָא מַלְאָכָא
מַלְאָכָא מַלְאָכָא מַלְאָכָא מַלְאָכָא מַלְאָכָא מַלְאָכָא מַלְאָכָא
מַלְאָכָא מַלְאָכָא מַלְאָכָא מַלְאָכָא מַלְאָכָא מַלְאָכָא מַלְאָכָא
מַלְאָכָא מַלְאָכָא מַלְאָכָא מַלְאָכָא מַלְאָכָא מַלְאָכָא מַלְאָכָא
מַלְאָכָא מַלְאָכָא מַלְאָכָא מַלְאָכָא מַלְאָכָא מַלְאָכָא מַלְאָכָא

Et infra subscriptionem alius scripsit haec, quae post voces *מַלְאָכָא*
מַלְאָכָא מַלְאָכָא מַלְאָכָא מַלְאָכָא מַלְאָכָא מַלְאָכָא מַלְאָכָא

LXXVII.

: חַרְכָּה :

עֲלִיבָא תְּסַבֵּחַ. חֲכָמִי אֲבוּ סַבְחָא. אֲ, יָחַד מְלִיכָא.
 אֲ יָחַד אֲבוּ סַבְחָא. ⁵ סַבְחָא עֲלִיבָא. [אֲתִּיבָא:] אֲלֵא חֲכָמִי
 נִסְתָּמִס. עֲלִיבָא עֲלֵא מְסַבְחָא. יְעֻבָּי דִּעְסָא. אֲלֵא יְעֻבָּי
 תְּסַבֵּחַ. ¹⁰ חֲכָמִי יְעֻבָּי כֵּס. חֲכָמִי אֲלֵא תְּסַבְחָא. מְסַבְחָא
 אֲ מְסַבְחָא. חֲכָמִי דִּעְסָא. יְעֻבָּי מְסַבְחָא עֲלִיבָא. ¹⁵ מְסַבְחָא
 עֲלִיבָא. עֲלִיבָא יְעֻבָּי. מְסַבְחָא אֲלֵא יְעֻבָּי. אֲתִיבָא עֲלִיבָא.
 יְעֻבָּי אֲלֵא מְסַבְחָא. ²⁰ עֲלִיבָא יְעֻבָּי. עֲלִיבָא יְעֻבָּי. מְסַבְחָא אֲלֵא
 יְעֻבָּי. מְסַבְחָא יְעֻבָּי. מְסַבְחָא יְעֻבָּי. ²⁵ יְעֻבָּי יְעֻבָּי.
 תְּסַבְחָא לֵאמֹר. יְעֻבָּי אֲבוּ חֲכָמִי. חֲכָמִי אֲלֵא חֲכָמִי.
³⁰ יְעֻבָּי אֲלֵא. יְעֻבָּי. יְעֻבָּי עֲלִיבָא. מְסַבְחָא אֲלֵא
 יְעֻבָּי. חֲכָמִי מְסַבְחָא. חֲכָמִי דִּעְסָא. ³⁵ מְסַבְחָא יְעֻבָּי. עֲלִיבָא
 יְעֻבָּי. מְסַבְחָא יְעֻבָּי. מְסַבְחָא יְעֻבָּי. כֵּס יְעֻבָּי. אֲלֵא יְעֻבָּי.
⁴⁰ יְעֻבָּי אֲלֵא. יְעֻבָּי עֲלִיבָא. מְסַבְחָא אֲלֵא יְעֻבָּי. יְעֻבָּי
 יְעֻבָּי. חֲכָמִי אֲלֵא. ⁴⁵ יְעֻבָּי יְעֻבָּי. יְעֻבָּי יְעֻבָּי. יְעֻבָּי יְעֻבָּי.
 עֲלִיבָא. מְסַבְחָא יְעֻבָּי. יְעֻבָּי אֲלֵא. ⁵⁰ עֲלִיבָא יְעֻבָּי. יְעֻבָּי
 יְעֻבָּי. עֲלִיבָא יְעֻבָּי. יְעֻבָּי אֲלֵא. ⁵⁵ יְעֻבָּי יְעֻבָּי.
 עֲלִיבָא יְעֻבָּי. יְעֻבָּי יְעֻבָּי. יְעֻבָּי יְעֻבָּי. יְעֻבָּי יְעֻבָּי.

LXXVII, inser. F עַרְכָּה s O. E. III 327 c יְעֻבָּי 10 O. E.

III 327 d חֲכָמִי 13 Post voce חֲכָמִי expunctum est עַרְכָּה 13 O.

E. III 327 d עֲלִיבָא 14 O. E. III 327 d עֲלִיבָא 16 O. E. III 327 d

יְעֻבָּי 29 Post עֲלִיבָא videtur sequi vox in codice, quae legi nequit,

fortasse עַרְכָּה 30 Cod. F rursus incipit post vocem עֲלִיבָא et desinit in v. 54

30 F habet עֲלִיבָא pro עַרְכָּה 31 F עֲלִיבָא 34 F עַרְכָּה

35 F עֲלִיבָא vel עַרְכָּה 44 F עַרְכָּה pro עַרְכָּה 48 F עַרְכָּה

b

61 Ab hoc versu incipit cod. F usque ad vocem حما in v. 81				65 F
حما	76 A حما	86 O. E. III 282 f حما	حما	Cod. F
incipit a voce حما in v. 109 et desinit in voce حما LXXVII, 4.				109 F
حما	110 F حما	114 F حما	115 O. E. III 292 f	
حما	116 O. E. III 293 a حما	118 F حما	حما	
119 F حما	120 F حما	126 F حما	حما	

לְחַמְּךָ שֶׁנִּתְּנָהּ. לְמֵהֵרָא דְלִיבְרִי. עֲלֵה שָׁל שְׂמִימָה. לֵדָּא¹²⁵
 חֲפֻצָּה שָׁל. לְמֵהֵרָא דְאִסְרָה שָׁל.

LXXVI.

וְזָר מְכֻסֶּה.

מִלֵּה בְּחֵרְעָלִי. לֵמֵלֵךְ חֲרִיבָא. מִלֵּה בְּחֵרְעָלִי. תַּעֲלֵב
 חֲרִיבָא. עֲזָר מִזֶּה לֵמֵלֵךְ. [חֲרִיבָא:] עֲזָר מִזֶּה לֵמֵלֵךְ. אִמְלָא
 בְּעֵמָה מִתָּא. מִעֲזָרָהּ חֲרִיבָא. עֲזָרָהּ עֵמָה חֲרִיבָא. ¹⁰חֲרִיבָא מִלֵּה
 כֵּס. כֹּחַ מִזֶּה לֵמֵלֵךְ. שָׁל עֵס שְׂמִימָה. לֵדָּא בְּכֹחַ לְעֵזָר.
 שָׁל אֵף מִשְׁכָּחִס. ¹⁵בְּחִיבָא לֵמֵלֵךְ. שָׁל מִזֶּה מִשְׁכָּחִס.
 לֵדָּא אִכְסֵי אִמְלָא. אִמְלָא בְּכֹחַ דְּכָס. חֲרִיבָא תַּעֲלֵב. ²⁰בְּחֵרְעָלִי
 חֲרִיבָא. לֵמֵלֵךְ עֲזָר מִזֶּה. מִלֵּה עֵס חֲרִיבָא. חֲרִיבָא
 מִלֵּה. לֵדָּא עֵס חֲרִיבָא. ²⁵לֵדָּא חֲרִיבָא חֲרִיבָא. חֲרִיבָא מִזֶּה חֲרִיבָא.
 לֵמֵלֵךְ חֲרִיבָא. חֲרִיבָא חֲרִיבָא. חֲרִיבָא חֲרִיבָא. חֲרִיבָא חֲרִיבָא.
³⁰חֲרִיבָא חֲרִיבָא. חֲרִיבָא חֲרִיבָא. חֲרִיבָא חֲרִיבָא. חֲרִיבָא חֲרִיבָא.
 חֲרִיבָא חֲרִיבָא. חֲרִיבָא חֲרִיבָא. חֲרִיבָא חֲרִיבָא. חֲרִיבָא חֲרִיבָא.
³⁵חֲרִיבָא חֲרִיבָא. חֲרִיבָא חֲרִיבָא. חֲרִיבָא חֲרִיבָא. חֲרִיבָא חֲרִיבָא.
 חֲרִיבָא חֲרִיבָא. חֲרִיבָא חֲרִיבָא. חֲרִיבָא חֲרִיבָא. חֲרִיבָא חֲרִיבָא.
⁴⁰חֲרִיבָא חֲרִיבָא. חֲרִיבָא חֲרִיבָא. חֲרִיבָא חֲרִיבָא. חֲרִיבָא חֲרִיבָא.
 חֲרִיבָא חֲרִיבָא. חֲרִיבָא חֲרִיבָא. חֲרִיבָא חֲרִיבָא. חֲרִיבָא חֲרִיבָא.
⁴⁵חֲרִיבָא חֲרִיבָא. חֲרִיבָא חֲרִיבָא. חֲרִיבָא חֲרִיבָא. חֲרִיבָא חֲרִיבָא.
 חֲרִיבָא חֲרִיבָא. חֲרִיבָא חֲרִיבָא. חֲרִיבָא חֲרִיבָא. חֲרִיבָא חֲרִיבָא.
⁵⁰חֲרִיבָא חֲרִיבָא. חֲרִיבָא חֲרִיבָא. חֲרִיבָא חֲרִיבָא. חֲרִיבָא חֲרִיבָא.

14 Cod. F rursus incipit in voce מִשְׁכָּחִס et desinit in voce
 חֲרִיבָא v. 35. 38 O. E. III 292 b חֲרִיבָא חֲרִיבָא 40 O. E. III
 292 b לֵדָּא 41 O. E. III 292 c חֲרִיבָא חֲרִיבָא 44 O. E. III 292 c
 חֲרִיבָא חֲרִיבָא 46 O. E. III 292 c חֲרִיבָא חֲרִיבָא 47 O. E. III 289 b
 חֲרִיבָא חֲרִיבָא 50 O. E. III 289 b חֲרִיבָא חֲרִיבָא 51 O. E. III 289 b
 חֲרִיבָא חֲרִיבָא

חֲסִידֵיכֶם לְיָדֵיכֶם. מִמֶּנִּים עַם בְּיָדֵיכֶם. חֲסִידֵיכֶם לְיָדֵיכֶם.
 עַם יִשְׂרָאֵל חֲסִידֵיכֶם לְיָדֵיכֶם. 55 עַמְּכֶם לְיָדֵיכֶם. עַם יִשְׂרָאֵל חֲסִידֵיכֶם.
 עַם יִשְׂרָאֵל חֲסִידֵיכֶם. 60 עַם יִשְׂרָאֵל חֲסִידֵיכֶם.
 עַם יִשְׂרָאֵל חֲסִידֵיכֶם. 65 עַם יִשְׂרָאֵל חֲסִידֵיכֶם.
 עַם יִשְׂרָאֵל חֲסִידֵיכֶם. 70 עַם יִשְׂרָאֵל חֲסִידֵיכֶם.
 עַם יִשְׂרָאֵל חֲסִידֵיכֶם. || עַם יִשְׂרָאֵל חֲסִידֵיכֶם. 75 עַם יִשְׂרָאֵל חֲסִידֵיכֶם.
 עַם יִשְׂרָאֵל חֲסִידֵיכֶם. 80 עַם יִשְׂרָאֵל חֲסִידֵיכֶם.
 עַם יִשְׂרָאֵל חֲסִידֵיכֶם. 85 עַם יִשְׂרָאֵל חֲסִידֵיכֶם.
 עַם יִשְׂרָאֵל חֲסִידֵיכֶם. 90 עַם יִשְׂרָאֵל חֲסִידֵיכֶם.
 עַם יִשְׂרָאֵל חֲסִידֵיכֶם. 95 עַם יִשְׂרָאֵל חֲסִידֵיכֶם.
 עַם יִשְׂרָאֵל חֲסִידֵיכֶם. 100 עַם יִשְׂרָאֵל חֲסִידֵיכֶם.
 עַם יִשְׂרָאֵל חֲסִידֵיכֶם. 105 עַם יִשְׂרָאֵל חֲסִידֵיכֶם.
 עַם יִשְׂרָאֵל חֲסִידֵיכֶם. 110 עַם יִשְׂרָאֵל חֲסִידֵיכֶם.
 עַם יִשְׂרָאֵל חֲסִידֵיכֶם. 115 עַם יִשְׂרָאֵל חֲסִידֵיכֶם.
 עַם יִשְׂרָאֵל חֲסִידֵיכֶם. 120 עַם יִשְׂרָאֵל חֲסִידֵיכֶם.

55 O. E. III 292 e לְיָדֵיכֶם 56 O. E. III 292 e עַם יִשְׂרָאֵל
 עַם יִשְׂרָאֵל 58 O. E. III 292 e חֲסִידֵיכֶם 60 O. E. III 292 e חֲסִידֵיכֶם
 עַם יִשְׂרָאֵל 61 O. E. III 292 e לְיָדֵיכֶם 62 O. E. III 293 b
 omittit עַם 63 O. E. III 293 b עַם יִשְׂרָאֵל 66 O. E. III 293 e
 עַם יִשְׂרָאֵל 74 O. E. III 292 f עַם יִשְׂרָאֵל 75 O. E.
 III 292 f עַם יִשְׂרָאֵל 76 O. E. III 292 f עַם יִשְׂרָאֵל

97—119 leguntur etiam in codice F. 107 F עַם יִשְׂרָאֵל 116 F עַם יִשְׂרָאֵל

[illegible]

[illegible]

LXXIV.

نُصَلِّاُ؟ اَمْ هُنَا عِيسٰى مَسْمُومٌ.

אֵל עֲלֵיךָ זֶה אֲנִי. מַעֲשֵׂה עֲצָתִי. אֵל מִלְּפָנֶיךָ זֶה מַעֲשֵׂה
 עֲלֵיךָ. מַעֲשֵׂה לִי. ⁵ לִפְנֵיכֶם לִשְׁמֹר. [חֲדָלְמָה:] לִשְׁבֹּת. לִשְׁמֹר
 לִפְנֵיכֶם. עֲשֵׂה מַעֲשֵׂה. מַעֲשֵׂה עֲצָתִי. מַעֲשֵׂה לִי. ¹⁰ מַעֲשֵׂה לִפְנֵיכֶם. לִפְנֵיכֶם מַעֲשֵׂה. לִפְנֵיכֶם מַעֲשֵׂה. לִפְנֵיכֶם
 מַעֲשֵׂה. לִפְנֵיכֶם מַעֲשֵׂה. ¹⁵ מַעֲשֵׂה לִי. לִפְנֵיכֶם מַעֲשֵׂה. לִפְנֵיכֶם מַעֲשֵׂה. לִפְנֵיכֶם
 מַעֲשֵׂה. לִפְנֵיכֶם מַעֲשֵׂה. ²⁰ מַעֲשֵׂה לִי. לִפְנֵיכֶם מַעֲשֵׂה. לִפְנֵיכֶם מַעֲשֵׂה. לִפְנֵיכֶם
 מַעֲשֵׂה. לִפְנֵיכֶם מַעֲשֵׂה. ²⁵ מַעֲשֵׂה לִי. לִפְנֵיכֶם מַעֲשֵׂה. לִפְנֵיכֶם מַעֲשֵׂה. לִפְנֵיכֶם
 מַעֲשֵׂה. לִפְנֵיכֶם מַעֲשֵׂה. ³⁰ מַעֲשֵׂה לִי. לִפְנֵיכֶם מַעֲשֵׂה. לִפְנֵיכֶם מַעֲשֵׂה. לִפְנֵיכֶם
 מַעֲשֵׂה. לִפְנֵיכֶם מַעֲשֵׂה. ³⁵ מַעֲשֵׂה לִי. לִפְנֵיכֶם מַעֲשֵׂה. לִפְנֵיכֶם מַעֲשֵׂה. לִפְנֵיכֶם
 מַעֲשֵׂה. לִפְנֵיכֶם מַעֲשֵׂה.

[illegible]

[illegible]

62 C. 10

LXXII.

כ מלח עז חכם

מַעֲבִידֵי דְאֵלֵּימָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ. אִיִּיִּי לַעֲבֹד זֶה עָמְלָהּ. לְהַבִּיט
 דְּבִיִּי דְעָלִיד דְּמִיִּי. חֲכָם מְלִיכָה שְׂמַעְתָּהּ. מַלְכָּה זֶה עָמְלָהּ
 מְעֵלָה. אִיִּי אִשָּׁה מְלִיכָה מְחַשְׁבֵּינָהּ. אִיִּי מְחַשְׁבֵּינָהּ לְעָמְלָהּ. [מְחַשְׁבֵּינָהּ]
 כֹּה מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ. מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ.
 10 אִיִּי מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ. מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ. מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ.
 מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ. מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ. מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ. 15
 109 מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ. מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ. מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ.
 מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ. מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ. מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ. 20
 מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ. מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ. מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ.
 מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ. מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ. מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ. 25
 מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ. מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ. מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ.
 מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ. מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ. מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ. 30
 מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ. מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ. מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ.
 מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ. מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ. מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ. 35
 מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ. מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ. מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ.
 מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ. מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ. מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ. 40
 מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ. מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ. מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ.
 מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ. מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ. מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ. 45
 מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ. מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ. מְחַשְׁבֵּינָהּ מְחַשְׁבֵּינָהּ.

LXXII, inscriptio deest in C. B habet מלח עז חכם 2 B זעלא

3 BC חלד 4 C אה 5 BC זעלא 8—9 Unitha omittitur in

cod. C. 8 מלח pro מלח legendum videtur. 16 B זעלא, C

מלח 17 C מלח 22 C מלח 24 C מלח 26 C מלח

מלח 29 C מלח 27 B מלח 28 C מלח 29 C מלח

מלח 32 BC מלח 36—37 C מלח 43 B מלח

מלח 44 C מלח

70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 8

LXXI.

٥٠

١٠٢

١٥
 ١٦
 ١٧
 ١٨
 ١٩
 ٢٠
 ٢١
 ٢٢
 ٢٣
 ٢٤
 ٢٥
 ٢٦
 ٢٧
 ٢٨
 ٢٩
 ٣٠
 ٣١
 ٣٢
 ٣٣
 ٣٤
 ٣٥
 ٣٦
 ٣٧
 ٣٨
 ٣٩
 ٤٠
 ٤١
 ٤٢
 ٤٣
 ٤٤
 ٤٥
 ٤٦
 ٤٧
 ٤٨
 ٤٩
 ٥٠
 ٥١
 ٥٢
 ٥٣
 ٥٤
 ٥٥
 ٥٦
 ٥٧
 ٥٨
 ٥٩
 ٦٠
 ٦١
 ٦٢
 ٦٣
 ٦٤
 ٦٥
 ٦٦
 ٦٧
 ٦٨
 ٦٩
 ٧٠
 ٧١
 ٧٢
 ٧٣
 ٧٤
 ٧٥
 ٧٦
 ٧٧
 ٧٨
 ٧٩
 ٨٠
 ٨١
 ٨٢
 ٨٣
 ٨٤
 ٨٥
 ٨٦
 ٨٧
 ٨٨
 ٨٩
 ٩٠
 ٩١
 ٩٢
 ٩٣
 ٩٤
 ٩٥
 ٩٦
 ٩٧
 ٩٨
 ٩٩
 ١٠٠

LXXI, inscriptio in C est 𐤀𐤏𐤁𐤓𐤕𐤌𐤔𐤃? 𐤍𐤏? 𐤎𐤏? 𐤊𐤏? 𐤋𐤏?
in B nihil praeter 𐤋𐤏? 3 C 𐤋𐤏𐤓𐤏𐤓𐤏𐤓𐤏, 𐤏𐤓𐤏𐤓𐤏 8 — 9 Total
unitha deest in C, sed ibi v. 6—7 rubro colore scripti sunt, hisque vox 𐤋𐤏𐤓𐤏
praefixa est. 9 𐤏𐤓𐤏 ejiciendum videtur. 12 C 𐤋𐤏𐤓𐤏 𐤋𐤏𐤓𐤏

[illegible]

عَمِ اَلْخَمَةِ. كَعَمَكَ مَعْدَا مَقْصُوعًا. عَمِي اَلْخَمَةِ. نَحْمُومُ
 نَحْمُومُ. ³⁰ اَلْخَمَةِ كَعَمَكَ. عَمِي نَحْمُومُ مَعْدَا مَقْصُوعًا. نَحْمُومُ
 نَحْمُومُ. نَحْمُومُ مَعْدَا مَقْصُوعًا. اَلْخَمَةِ. ³⁵ اَلْخَمَةِ
 عَمِي. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ مَعْدَا مَقْصُوعًا. اَلْخَمَةِ. نَحْمُومُ
 كَعَمَكَ. نَحْمُومُ. ⁴⁰ نَحْمُومُ مَعْدَا مَقْصُوعًا. اَلْخَمَةِ. نَحْمُومُ
 مَعْدَا مَقْصُوعًا. اَلْخَمَةِ. نَحْمُومُ مَعْدَا مَقْصُوعًا. اَلْخَمَةِ. اَلْخَمَةِ
 نَحْمُومُ. ⁴⁵ نَحْمُومُ مَعْدَا مَقْصُوعًا. اَلْخَمَةِ. نَحْمُومُ
 نَحْمُومُ. عَمِي نَحْمُومُ. || كَعَمَكَ مَعْدَا مَقْصُوعًا. ⁵⁰ نَحْمُومُ
 عَمِي. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ
 نَحْمُومُ. ⁵⁵ نَحْمُومُ مَعْدَا مَقْصُوعًا. اَلْخَمَةِ. نَحْمُومُ
 نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. ⁶⁰ نَحْمُومُ
 نَحْمُومُ. اَلْخَمَةِ. نَحْمُومُ مَعْدَا مَقْصُوعًا. اَلْخَمَةِ. نَحْمُومُ
 نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. ⁶⁵ نَحْمُومُ مَعْدَا مَقْصُوعًا. اَلْخَمَةِ. نَحْمُومُ
 نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ
 نَحْمُومُ. ⁷⁰ نَحْمُومُ مَعْدَا مَقْصُوعًا. اَلْخَمَةِ. نَحْمُومُ
 نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. ⁷⁵ نَحْمُومُ مَعْدَا مَقْصُوعًا. اَلْخَمَةِ. نَحْمُومُ
 نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ
 نَحْمُومُ. ⁸⁰ نَحْمُومُ مَعْدَا مَقْصُوعًا. اَلْخَمَةِ. نَحْمُومُ
 نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ

LXVIII.

م ع م

102 اَلْخَمَةِ. نَحْمُومُ. || اَلْخَمَةِ. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ
 اَلْخَمَةِ. [نَحْمُومُ]. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ
 نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. ¹⁰ نَحْمُومُ
 نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ. نَحْمُومُ

عَصَا بَلْتَقِيَنَّهٗ ۖ عَصَا سَحَابٍ ۖ اَحَدٌ مِّنْهُمَا اَوْ قَتَلَهُ ۖ ثُمَّ
 عَصَبَ اَنَابِهٖ ۖ لَقَدْ رَمٰهُ الْيَهُودُ ۚ اَلَيْسَ ۚ⁸⁰ اَقْتَتَلُوْهُ ۚ اَلَيْسَ
 كَيْفَ اَلَيْسَ اَلَيْسَ ۚ سَمِعْتُمْ قَتْلًا ۚ دُفِعُوْهُ اِلٰى كَيْدِ قَتْلِهِمْ ۚ اَلَيْسَ
 سَمْعُكُمْ ۚ اَلَيْسَ ۚ لَقِطْتُمْ اِلٰى تِلْكَ ۚ لَمَّا طَرَفْتُمْ ۚ اَمُوْهُ ۚ
 خَلَا ۚ اَلَيْسَ اَلَيْسَ ۚ مَلَاكُمْ شِدُوْكُمْ ۚ اَلَيْسَ لَكُمْ عَشْرُ عَدُوٍّ ۚ⁹⁰ اَمُوْهُ
 ۙ اَلَيْسَ ۚ سَمِعْتُمْ اَمُوْهُ ۚ مَلَاكُمْ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ⁹⁶
 ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ⁹⁵
 عَدُوٍّ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ¹⁰⁰ اَمُوْهُ
 عَدُوٍّ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ
 لَقِطْتُمْ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ¹⁰⁵
 عَدُوٍّ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ
 اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ¹¹⁰
 اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ¹¹⁶
 اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ
 اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ¹²⁰
 اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ¹²⁵
 اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ
 اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ¹³⁰
 اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ

LXIII.

مَدَّ عِزُّ مَكَّةَ ۚ

مَلَاكُمْ لَمَّا دَخَلُوا ۚ قَدُوْلَهُ ۚ اَمُوْهُ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ
 كَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ
 اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ
 اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ¹⁰
 اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ اَلَيْسَ ۚ¹⁵

عَلَّقَتْهُ خَقْلًا؟ اُغْمَدَ.. اِهْ قَلْبًا؟ نَبْ عَلَا طَلْعًا؟ اِنْلِيْلَمْ
 عَقْلَبُيْشَ.. 35 عَاتِبْ عَزْ يَلْبْ طَرْطَانَا. طَرْطَانَا! اِنْلَعَا. نَبْ عَلَا
 اِنْلِيْلَمْ نَدَسْ. اِبْصَلْ اَلْمَد. عَرْبُزْ مَعْدَلِيْلَمْ مَكْنِيْلَمْ لَبْ. 40 كَلْ
 طَرْطَانَا. نَحْنُ صَاتِبْ عَصْفَحْ. دَانِيْلَمْ اِبْعَثْ. اَسْبْ مَدَا
 نَبْ عَرْبُزْ اَعْلَا. طَرْبُزْ فَاَسَحْ. 45 نَحْنُ اِنْعَمْ اَنَسَا اِبْعَثْ.
 مَبْ عَلَا. عَا اِنَسَا اِبْ اِنْعَمْ. كَلْ. مَدَا اِنْلِيْلَمْ اِنْعَمْ
 قَلْبْ مَلَا طَعْمَا. 50 اَلْمَد اِبْصَلْ. صَاتِبْ اِبْ اِيْلَمْ مَعْدَلِيْلَمْ
 مَعْدَلِيْلَمْ لَبْ. اِبْعَثْ عَا اَنَسَا. عَقْبْ اِنْلِيْلَمْ مَبْ. 55 اِنْلِيْلَمْ
 اَبْصَلْ اِنْلِيْلَمْ اِنْلِيْلَمْ. كَمْعَلِيْلَمْ. 60 كَلْ عَقْلَبُيْشَ. اِيْلَمْ
 مَبْ اِنْلِيْلَمْ. كَلْ مَبْ اِنْلِيْلَمْ. طَلْعْ طَلْعْ. اِنْلِيْلَمْ كَمْعَلِيْلَمْ.
 اَبْصَلْ مَبْ. 65 اِنْلِيْلَمْ اَبْصَلْ. كَمْعَلِيْلَمْ. سَلْعَا طَلْعَا
 مَبْ. طَلْعْ طَلْعْ. سَلْعَا اِنْلِيْلَمْ. 70 عَقْبْ عَقْبْ.
 مَبْ اِنْلِيْلَمْ. كَمْعَلِيْلَمْ. مَبْ طَلْعَا. اِبْعَثْ. كَلْ. سَلْعَا
 مَبْ. 75 اَبْصَلْ مَبْ. مَبْ طَلْعَا. مَبْ سَلْعَا. مَبْ
 اِنْلِيْلَمْ. مَبْ اِبْعَثْ. طَلْعْ اِنْلِيْلَمْ. 80 مَبْ عَقْلَبُيْشَ. اَبْصَلْ
 مَبْ. مَبْ مَبْ طَلْعَا. مَبْ. 85 اِنْلِيْلَمْ
 عَا اِنْلِيْلَمْ. مَبْ اِنْلِيْلَمْ. 90 اِنْلِيْلَمْ مَبْ. مَبْ
 قَلْبْ طَلْعْ. مَبْ. 95 سَبْ اَبْصَلْ. اِيْلَمْ اَبْصَلْ. عَقْلَبُيْشَ
 عَقْلَبُيْشَ. اَبْ اِبْعَثْ. 100 كَلْ اَبْصَلْ. اَبْصَلْ اَبْصَلْ. مَبْ
 اِنْلِيْلَمْ. مَبْ مَبْ. اَبْ قَلْبْ. 105 عَقْلَبُيْشَ
 مَبْ. اَبْ عَقْلَبُيْشَ. مَبْ اَبْ. 110 اَبْ مَبْ. عَقْلَبُيْشَ
 اِنْلِيْلَمْ. كَمْعَلِيْلَمْ. 115 اَبْصَلْ. اَبْصَلْ. مَبْ
 مَبْ اِنْلِيْلَمْ. مَبْ. مَبْ اَبْ.

שָׁמַיִם. וְכֵן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ. ¹¹⁰ עֲבָדֶיךָ אֱלֹהִים. לְעֵדָה קְדֹשָׁה
 חֲמִשָּׁה יָמִים. וְנִשְׁמַע חֲכָמֶיךָ. עָלֶיךָ מִלְּפָנֶיךָ חַיִּים. וְנִשְׁמַע
 עֲבָדֶיךָ. ¹¹⁵ עֲבָדֶיךָ נִשְׁמַע לְךָ. לְעֵדָה קְדֹשָׁה. לְעֵדָה קְדֹשָׁה
 עֲבָדֶיךָ. נִשְׁמַע לְךָ. עֲבָדֶיךָ נִשְׁמַע לְךָ. ¹²⁰ אֱלֹהִים
 עֲבָדֶיךָ. לְעֵדָה קְדֹשָׁה. לְעֵדָה קְדֹשָׁה. אֱלֹהִים. עֲבָדֶיךָ נִשְׁמַע
 לְךָ. עֲבָדֶיךָ נִשְׁמַע לְךָ. ¹²⁵ אֱלֹהִים. עֲבָדֶיךָ נִשְׁמַע לְךָ. עֲבָדֶיךָ
 נִשְׁמַע לְךָ. עֲבָדֶיךָ נִשְׁמַע לְךָ. ¹³⁰ עֲבָדֶיךָ נִשְׁמַע לְךָ. עֲבָדֶיךָ
 נִשְׁמַע לְךָ. עֲבָדֶיךָ נִשְׁמַע לְךָ. עֲבָדֶיךָ נִשְׁמַע לְךָ.

LVIII.

1 עַל מַכָּה

מִן מַכָּה קְדֹשָׁה. לְעֵדָה קְדֹשָׁה. עֲבָדֶיךָ נִשְׁמַע לְךָ. עֲבָדֶיךָ
 נִשְׁמַע לְךָ. [לְעֵדָה קְדֹשָׁה]. ⁵ לְעֵדָה קְדֹשָׁה. עֲבָדֶיךָ נִשְׁמַע לְךָ. עֲבָדֶיךָ
 נִשְׁמַע לְךָ. עֲבָדֶיךָ נִשְׁמַע לְךָ. עֲבָדֶיךָ נִשְׁמַע לְךָ. עֲבָדֶיךָ
 נִשְׁמַע לְךָ. ¹⁰ עֲבָדֶיךָ נִשְׁמַע לְךָ. עֲבָדֶיךָ נִשְׁמַע לְךָ. עֲבָדֶיךָ
 נִשְׁמַע לְךָ. עֲבָדֶיךָ נִשְׁמַע לְךָ. ¹⁵ עֲבָדֶיךָ נִשְׁמַע לְךָ. עֲבָדֶיךָ
 נִשְׁמַע לְךָ. עֲבָדֶיךָ נִשְׁמַע לְךָ. עֲבָדֶיךָ נִשְׁמַע לְךָ. עֲבָדֶיךָ
 נִשְׁמַע לְךָ. ²⁰ עֲבָדֶיךָ נִשְׁמַע לְךָ. עֲבָדֶיךָ נִשְׁמַע לְךָ. עֲבָדֶיךָ
 נִשְׁמַע לְךָ. עֲבָדֶיךָ נִשְׁמַע לְךָ. ²⁵ עֲבָדֶיךָ נִשְׁמַע לְךָ. עֲבָדֶיךָ
 נִשְׁמַע לְךָ. עֲבָדֶיךָ נִשְׁמַע לְךָ. עֲבָדֶיךָ נִשְׁמַע לְךָ. עֲבָדֶיךָ
 נִשְׁמַע לְךָ. ³⁰ עֲבָדֶיךָ נִשְׁמַע לְךָ. עֲבָדֶיךָ נִשְׁמַע לְךָ. עֲבָדֶיךָ
 נִשְׁמַע לְךָ. עֲבָדֶיךָ נִשְׁמַע לְךָ. ³⁵ עֲבָדֶיךָ נִשְׁמַע לְךָ. עֲבָדֶיךָ
 נִשְׁמַע לְךָ. עֲבָדֶיךָ נִשְׁמַע לְךָ. עֲבָדֶיךָ נִשְׁמַע לְךָ. עֲבָדֶיךָ
 נִשְׁמַע לְךָ. ⁴⁰ עֲבָדֶיךָ נִשְׁמַע לְךָ. עֲבָדֶיךָ נִשְׁמַע לְךָ. עֲבָדֶיךָ
 נִשְׁמַע לְךָ. עֲבָדֶיךָ נִשְׁמַע לְךָ. ⁴⁵ עֲבָדֶיךָ נִשְׁמַע לְךָ. עֲבָדֶיךָ
 נִשְׁמַע לְךָ. עֲבָדֶיךָ נִשְׁמַע לְךָ. עֲבָדֶיךָ נִשְׁמַע לְךָ. עֲבָדֶיךָ
 נִשְׁמַע לְךָ. ⁵⁰ עֲבָדֶיךָ נִשְׁמַע לְךָ. עֲבָדֶיךָ נִשְׁמַע לְךָ. עֲבָדֶיךָ
 נִשְׁמַע לְךָ. עֲבָדֶיךָ נִשְׁמַע לְךָ.

[illegible]

⁴⁰ לָאֵלֹהִים מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים לֹא יַעֲשֶׂה אִם הָיָה יָדָיו. וְכֵן מַעֲשֵׂה
 אֱלֹהִים מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים. כִּתְּשֵׁהוּ. ⁴⁵ מִיָּד אֲנִי יָדָיו. אֵל שֶׁלֹּא
 לַעֲשֹׂתָהּ כִּי שָׁלָל מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים. אֶפְסָה כִּי יִשְׁמַע מַעֲשֵׂה. ⁵⁰ אֲנִי
 יִשְׁמַע. כִּי לִי שָׁלָל מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים. מִיָּד מַעֲשֵׂה. וְכֵן מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים
 אֲנִי. וְכֵן מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים. ⁵⁵ לִי שָׁלָל מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים. אֵל שֶׁלֹּא
 אֲנִי. וְכֵן מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים. לִי שָׁלָל מַעֲשֵׂה. מִיָּד מַעֲשֵׂה. וְכֵן מַעֲשֵׂה
⁶⁰ אֲנִי. אֲנִי. אֲנִי. אֲנִי. וְכֵן מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים. ⁶⁵ אֲנִי. מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים
 לִי שָׁלָל מַעֲשֵׂה. אֲנִי. מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים. ⁷⁰ לִי שָׁלָל מַעֲשֵׂה. אֲנִי. מַעֲשֵׂה
 אֱלֹהִים. כִּי. מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים. מִיָּד מַעֲשֵׂה. ⁷⁵ לִי שָׁלָל מַעֲשֵׂה. אֲנִי. מַעֲשֵׂה
 אֱלֹהִים. מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים. ⁸⁰ אֲנִי. מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים. אֲנִי. מַעֲשֵׂה
 אֱלֹהִים. אֲנִי. מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים. ⁸⁵ לִי שָׁלָל מַעֲשֵׂה. אֲנִי. מַעֲשֵׂה
 אֱלֹהִים. אֲנִי. מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים. ⁹⁰ אֲנִי. מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים. אֲנִי. מַעֲשֵׂה
 אֱלֹהִים. מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים.

IV.

! עַל עֲשֵׂה

⁸⁵ אֲנִי. מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים. מִיָּד מַעֲשֵׂה. מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים. מַעֲשֵׂה
 אֱלֹהִים. ⁹⁰ אֲנִי. מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים. מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים. מַעֲשֵׂה
 אֱלֹהִים. מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים. ⁹⁵ אֲנִי. מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים. מַעֲשֵׂה
 אֱלֹהִים. מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים.

LIII.

עב עב מכה

בַּעַל תִּבְעֵשׁ עַבְדִּי מִלְּפָנֶיךָ. כֵּן אֲשַׁדָּא. שָׁמָּה בַּל אֲבֵעַ
 בַּעַל מַדְבָּח. || אִם לֹא אֲנִי. ⁵ מַדְבָּח חֲשֵׁבָה אֲנִי כֵס. חֲשֵׁבָה
 מִלְּפָנֶיךָ. מַדְבָּח אֲנִי אֲשֶׁר עָלָיו. אֲנִי אֲנִי. מַדְבָּח מַדְבָּח
 מִלְּפָנֶיךָ. ¹⁰ אִם שָׁמָּה אֲנִי. מַדְבָּח מִלְּפָנֶיךָ אֲנִי מִלְּפָנֶיךָ. עַתָּה מִלְּפָנֶיךָ
 אֲנִי מַדְבָּח מִלְּפָנֶיךָ אֲנִי. מִלְּפָנֶיךָ מַדְבָּח. ¹⁵ אֲנִי מַדְבָּח מַדְבָּח מַדְבָּח
 כֵּס לֹא עָלָיו. מִלְּפָנֶיךָ מַדְבָּח מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ מַדְבָּח. לֹא עָלָיו
 מַדְבָּח מַדְבָּח אֲנִי. ²⁰ אֲנִי מִלְּפָנֶיךָ אֲנִי. כֵּס עָלָיו מַדְבָּח מַדְבָּח
 אִם אֲנִי כֵס. אֲנִי מִלְּפָנֶיךָ מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ אֲנִי. ²⁵ אִם
 כִּתְּיָן מַדְבָּח אֲנִי. כֵּס מִלְּפָנֶיךָ. מִלְּפָנֶיךָ אֲנִי. מִלְּפָנֶיךָ
 מַדְבָּח מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ מַדְבָּח. ³⁰ מִלְּפָנֶיךָ מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ
 מַדְבָּח מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ מַדְבָּח. כֵּס מִלְּפָנֶיךָ
 מַדְבָּח. ³⁵ אֲנִי אֲנִי מִלְּפָנֶיךָ. אֲנִי מִלְּפָנֶיךָ. מִלְּפָנֶיךָ מַדְבָּח
 מַדְבָּח. אִם מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ מַדְבָּח. ⁴⁰ מִלְּפָנֶיךָ מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ
⁸³ מַדְבָּח מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ
 מַדְבָּח מַדְבָּח. ⁴⁵ מִלְּפָנֶיךָ מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ
 מַדְבָּח מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ
⁵⁰ מַדְבָּח מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ
 מַדְבָּח מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ
⁵⁵ מַדְבָּח מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ
 מַדְבָּח מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ
⁶⁰ מַדְבָּח מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ
 מַדְבָּח מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ
⁶⁵ מַדְבָּח מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ
 מַדְבָּח מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ
⁷⁰ מַדְבָּח מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ מַדְבָּח. מִלְּפָנֶיךָ

55. כְּלֵלָהּ בְּחַיֵּי כָס. וְאִם לְחַפְּתָּהּ שָׁמַיְמִי.
 כְּלֵלָהּ בְּחַיֵּי מַלְאָכָהּ שָׁמַיְמִי. וְאִם לְחַפְּתָּהּ בְּחַיֵּי
 לְחַפְּתָּהּ. 60. מִיָּה שֶׁמֶלֶךְ מִלְּפָנֶיךָ. וְאִם לְחַפְּתָּהּ שָׁמַיְמִי.
 וְאִם לְחַפְּתָּהּ. וְאִם לְחַפְּתָּהּ. 65. וְאִם לְחַפְּתָּהּ שָׁמַיְמִי. וְאִם לְחַפְּתָּהּ
 לְחַפְּתָּהּ. 70. וְאִם לְחַפְּתָּהּ שָׁמַיְמִי. וְאִם לְחַפְּתָּהּ
 80. וְאִם לְחַפְּתָּהּ שָׁמַיְמִי. וְאִם לְחַפְּתָּהּ
 וְאִם לְחַפְּתָּהּ שָׁמַיְמִי. 75. וְאִם לְחַפְּתָּהּ שָׁמַיְמִי. וְאִם לְחַפְּתָּהּ
 וְאִם לְחַפְּתָּהּ שָׁמַיְמִי. 80. וְאִם לְחַפְּתָּהּ שָׁמַיְמִי. וְאִם לְחַפְּתָּהּ
 וְאִם לְחַפְּתָּהּ שָׁמַיְמִי. 85. וְאִם לְחַפְּתָּהּ שָׁמַיְמִי. וְאִם לְחַפְּתָּהּ
 וְאִם לְחַפְּתָּהּ שָׁמַיְמִי. 90. וְאִם לְחַפְּתָּהּ שָׁמַיְמִי. וְאִם לְחַפְּתָּהּ
 וְאִם לְחַפְּתָּהּ שָׁמַיְמִי. 95. וְאִם לְחַפְּתָּהּ שָׁמַיְמִי. וְאִם לְחַפְּתָּהּ
 וְאִם לְחַפְּתָּהּ שָׁמַיְמִי. 100. וְאִם לְחַפְּתָּהּ שָׁמַיְמִי. וְאִם לְחַפְּתָּהּ
 b וְאִם לְחַפְּתָּהּ שָׁמַיְמִי. 105. וְאִם לְחַפְּתָּהּ שָׁמַיְמִי. וְאִם לְחַפְּתָּהּ
 וְאִם לְחַפְּתָּהּ שָׁמַיְמִי. 110. וְאִם לְחַפְּתָּהּ שָׁמַיְמִי. וְאִם לְחַפְּתָּהּ
 וְאִם לְחַפְּתָּהּ שָׁמַיְמִי. 115. וְאִם לְחַפְּתָּהּ שָׁמַיְמִי. וְאִם לְחַפְּתָּהּ
 וְאִם לְחַפְּתָּהּ שָׁמַיְמִי. 120. וְאִם לְחַפְּתָּהּ שָׁמַיְמִי. וְאִם לְחַפְּתָּהּ

עֲשֶׂהְךָ. לְעֵשָׂה בְּתוּלָהּ. מִיִּשְׁעָ עֲשֶׂהְךָ. מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ עֲשֶׂהְךָ.
 30 בְּלֵא וְנִלְשָׁם. בְּעִלְיָה נִמְלָה אֶלְיָהָ. אִמְרָה בְּעֵזְרָה. מִיִּשְׁעָ
 חֲבִיבִי. עֲשֶׂהְךָ מִיִּשְׁעָ. 35 אֶלְיָה עֲשֶׂהְךָ. מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ
 מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ עֲשֶׂהְךָ. אֶלְיָה בְּעֵזְרָה. מִיִּשְׁעָ עֲשֶׂהְךָ
 עֲשֶׂהְךָ. 40 עֲשֶׂהְךָ מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ
 מִיִּשְׁעָ. 45 מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ. אֶלְיָה עֲשֶׂהְךָ. מִיִּשְׁעָ עֲשֶׂהְךָ. מִיִּשְׁעָ
 מִיִּשְׁעָ. 50 מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ
 76 מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ
 מִיִּשְׁעָ. 55 מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ
 מִיִּשְׁעָ. 60 מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ
 מִיִּשְׁעָ. 65 מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ
 70 מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ
 מִיִּשְׁעָ. 75 מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ
 מִיִּשְׁעָ. 80 מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ
 מִיִּשְׁעָ. 85 מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ
 מִיִּשְׁעָ. 90 מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ
 95 מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ
 מִיִּשְׁעָ. 100 מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ
 מִיִּשְׁעָ. 105 מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ מִיִּשְׁעָ. מִיִּשְׁעָ

כִּסְיָאָהּ. לְחַדְלָהּ לְחַדְלָהּ. 95 חָדָהּ חָדָהּ. לְחַדְלָהּ לְחַדְלָהּ.
 מִן, אִלּוּ עָשָׂה לְחַדְלָהּ. מִן, אִלּוּ עָשָׂה. לְחַדְלָהּ לְחַדְלָהּ. 100
 חָדָהּ. 105 חָדָהּ חָדָהּ. לְחַדְלָהּ לְחַדְלָהּ. 105 חָדָהּ חָדָהּ.
 75 חָדָהּ חָדָהּ. לְחַדְלָהּ לְחַדְלָהּ. 110 חָדָהּ חָדָהּ. לְחַדְלָהּ לְחַדְלָהּ.
 חָדָהּ חָדָהּ. לְחַדְלָהּ לְחַדְלָהּ. 115 חָדָהּ חָדָהּ. לְחַדְלָהּ לְחַדְלָהּ.
 חָדָהּ חָדָהּ. לְחַדְלָהּ לְחַדְלָהּ. 120 חָדָהּ חָדָהּ. לְחַדְלָהּ לְחַדְלָהּ.
 חָדָהּ חָדָהּ. לְחַדְלָהּ לְחַדְלָהּ. 125 חָדָהּ חָדָהּ. לְחַדְלָהּ לְחַדְלָהּ.
 חָדָהּ חָדָהּ. לְחַדְלָהּ לְחַדְלָהּ. 130 חָדָהּ חָדָהּ. לְחַדְלָהּ לְחַדְלָהּ.
 חָדָהּ חָדָהּ. לְחַדְלָהּ לְחַדְלָהּ. חָדָהּ חָדָהּ. לְחַדְלָהּ לְחַדְלָהּ.

XLIX.

חָדָהּ חָדָהּ.

חָדָהּ חָדָהּ. לְחַדְלָהּ לְחַדְלָהּ. חָדָהּ חָדָהּ. לְחַדְלָהּ לְחַדְלָהּ.
 חָדָהּ חָדָהּ. לְחַדְלָהּ לְחַדְלָהּ. 10 חָדָהּ חָדָהּ. לְחַדְלָהּ לְחַדְלָהּ.
 חָדָהּ חָדָהּ. לְחַדְלָהּ לְחַדְלָהּ. 15 חָדָהּ חָדָהּ. לְחַדְלָהּ לְחַדְלָהּ.
 חָדָהּ חָדָהּ. לְחַדְלָהּ לְחַדְלָהּ. 20 חָדָהּ חָדָהּ. לְחַדְלָהּ לְחַדְלָהּ.
 חָדָהּ חָדָהּ. לְחַדְלָהּ לְחַדְלָהּ. 25 חָדָהּ חָדָהּ. לְחַדְלָהּ לְחַדְלָהּ.

102 — XLIX, 46 desunt in B. 124 — 134 habentur in B, sed post XLIX,
 156 inserta. 124 E חָדָהּ חָדָהּ. 134 E חָדָהּ חָדָהּ.

עֲרֹן מִצְרַיִם מִן הַבְּרִיטָנִים. 15 בְּמִצְרַיִם מִן הַבְּרִיטָנִים. 20
 מִצְרַיִם מִן הַבְּרִיטָנִים. 25
 מִצְרַיִם מִן הַבְּרִיטָנִים. 30
 מִצְרַיִם מִן הַבְּרִיטָנִים. 35
 מִצְרַיִם מִן הַבְּרִיטָנִים. 40
 מִצְרַיִם מִן הַבְּרִיטָנִים. 45
 מִצְרַיִם מִן הַבְּרִיטָנִים. 50
 מִצְרַיִם מִן הַבְּרִיטָנִים. 55
 מִצְרַיִם מִן הַבְּרִיטָנִים. 60
 מִצְרַיִם מִן הַבְּרִיטָנִים. 65
 מִצְרַיִם מִן הַבְּרִיטָנִים. 70
 מִצְרַיִם מִן הַבְּרִיטָנִים. 75
 מִצְרַיִם מִן הַבְּרִיטָנִים. 80
 מִצְרַיִם מִן הַבְּרִיטָנִים. 85
 מִצְרַיִם מִן הַבְּרִיטָנִים. 90

מִיָּדָה לְחַיִּים שֶׁ. עֲבָרָתָם חַיִּים וְזֶה אֲדָרָה לְחַיִּים שֶׁ. ⁴⁰ עֲתִידָם
 מִיָּדָה שֶׁ. עַל לִבָּם לְחַיִּים שֶׁ. עֲתִידָם לִבָּם וְזֶה עֲתִידָם מִיָּדָה.
 עֲבָרָה עֲתִידָם. אֵת מִיָּדָה שֶׁ. ⁴⁵ עֲבָרָה לְחַיִּים שֶׁ. לִבָּם
 לְחַיִּים שֶׁ. רָעָה עֲתִידָם. מִיָּדָה לְחַיִּים שֶׁ. מִיָּדָה עֲתִידָם כֵּן.
⁵⁰ מִיָּדָה לְחַיִּים שֶׁ. מִיָּדָה עֲתִידָם. מִיָּדָה לְחַיִּים שֶׁ. מִיָּדָה
 עֲתִידָם לְחַיִּים שֶׁ. ⁵⁵ מִיָּדָה עֲתִידָם. מִיָּדָה עֲתִידָם.
 עֲתִידָם לְחַיִּים שֶׁ. לְחַיִּים שֶׁ. מִיָּדָה לְחַיִּים שֶׁ. וְזֶה עֲתִידָם
 לְחַיִּים שֶׁ. ⁶⁰ עֲבָרָתָם לְחַיִּים שֶׁ. עֲתִידָם לְחַיִּים שֶׁ. עֲתִידָם
 לְחַיִּים שֶׁ. מִיָּדָה לְחַיִּים שֶׁ. עֲתִידָם לְחַיִּים שֶׁ. ⁶⁵ עֲתִידָם
 עֲתִידָם לְחַיִּים שֶׁ. ^b מִיָּדָה לְחַיִּים שֶׁ. עֲתִידָם לְחַיִּים שֶׁ. || מִיָּדָה
 עֲתִידָם לְחַיִּים שֶׁ. עֲתִידָם לְחַיִּים שֶׁ. ⁷⁰ עֲתִידָם לְחַיִּים שֶׁ. עֲתִידָם
 לְחַיִּים שֶׁ. מִיָּדָה לְחַיִּים שֶׁ. עֲתִידָם לְחַיִּים שֶׁ. עֲתִידָם
 לְחַיִּים שֶׁ. ⁷⁵ עֲתִידָם לְחַיִּים שֶׁ. עֲתִידָם לְחַיִּים שֶׁ. עֲתִידָם
 לְחַיִּים שֶׁ. עֲתִידָם לְחַיִּים שֶׁ. ⁸⁰ עֲתִידָם לְחַיִּים שֶׁ. עֲתִידָם
 לְחַיִּים שֶׁ. עֲתִידָם לְחַיִּים שֶׁ. עֲתִידָם לְחַיִּים שֶׁ. עֲתִידָם
 לְחַיִּים שֶׁ. ⁸⁵ עֲתִידָם לְחַיִּים שֶׁ. עֲתִידָם לְחַיִּים שֶׁ. עֲתִידָם
 לְחַיִּים שֶׁ. עֲתִידָם לְחַיִּים שֶׁ. עֲתִידָם לְחַיִּים שֶׁ. עֲתִידָם
 לְחַיִּים שֶׁ. ⁹⁰ עֲתִידָם לְחַיִּים שֶׁ. עֲתִידָם לְחַיִּים שֶׁ. עֲתִידָם
 לְחַיִּים שֶׁ. עֲתִידָם לְחַיִּים שֶׁ. ⁹⁵ עֲתִידָם לְחַיִּים שֶׁ. עֲתִידָם
 לְחַיִּים שֶׁ. עֲתִידָם לְחַיִּים שֶׁ. עֲתִידָם לְחַיִּים שֶׁ. עֲתִידָם
 לְחַיִּים שֶׁ. ¹⁰⁰ עֲתִידָם לְחַיִּים שֶׁ. עֲתִידָם לְחַיִּים שֶׁ. עֲתִידָם
 לְחַיִּים שֶׁ. עֲתִידָם לְחַיִּים שֶׁ. ¹⁰⁵ עֲתִידָם לְחַיִּים שֶׁ. עֲתִידָם
 לְחַיִּים שֶׁ. ⁷³ עֲתִידָם לְחַיִּים שֶׁ. עֲתִידָם לְחַיִּים שֶׁ. עֲתִידָם
 לְחַיִּים שֶׁ. עֲתִידָם לְחַיִּים שֶׁ. ¹¹⁰ עֲתִידָם לְחַיִּים שֶׁ. עֲתִידָם
 לְחַיִּים שֶׁ. עֲתִידָם לְחַיִּים שֶׁ. עֲתִידָם לְחַיִּים שֶׁ. עֲתִידָם

40 E שֶׁ

41 E לְחַיִּים שֶׁ

44 A מִיָּדָה

47 E עֲתִידָם

52 E מִיָּדָה

62 E לְחַיִּים שֶׁ

69—112 desunt in E.

72 B לְחַיִּים

80 A לְחַיִּים

89 B עֲתִידָם

103 A עֲתִידָם

عَلَيْهِمْ سَلَامٌ أَمْ لَمْ يَأْتِ الْبَلَاءَ بِمَعْنَى. صَفِّ عَجَبًا. وَهَذَا نَسَبُ
مَعْنَى. مَعْنَى. لَمْ يَأْتِ. 95 مَعْنَى نَسَبًا. مَعْنَى. مَعْنَى
عَلَيْهِمْ سَلَامٌ. مَعْنَى نَسَبًا. لَمْ يَأْتِ. أَمْ لَمْ يَأْتِ. مَعْنَى
مَعْنَى. 100 مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى
عَجَبًا. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. 103 مَعْنَى. مَعْنَى
مَعْنَى. لَمْ يَأْتِ. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى
مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. 110 مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى
مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. 115 مَعْنَى
مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى
مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. 120 مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى
مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. 125 مَعْنَى
مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. 130 مَعْنَى
مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. 135 مَعْنَى
مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. 140 مَعْنَى
مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. 145 مَعْنَى
مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. 150 مَعْنَى
مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. 155 مَعْنَى
مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. 160 مَعْنَى
مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. 165 مَعْنَى
مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى. مَعْنَى.

101 A **أُجِبَ** 108 D **عَمِلَ**, BD **عَمِلَ** pro **حَمِلَ** 113 — 123 desunt
in cod. D. 121 A **أَسْبَغَا** 122 B **قَالَ** 127 In voce **بَدَلُ** desinit
cod. D. 131 B **لَسَا** 146 — 167 desunt in cod. B.

140 145 69
 150 155 160 165 170 175
 176

XLVI.

عَنْ مَكْحَسٍ :

137 B 145 D 153 D 156 AB
 168—178 desunt in D.
 176

137 B 145 D 153 D 156 AB
 168—178 desunt in D.
 176

שִׁנְיָהּ. וְאֵלֶּיךָ יָבֹא מִשְׁמַעֲלֵי. שִׁנְיָהּ מִן הַיָּם וְהַיָּם מִן הַיָּם. אֵלֶּיךָ יָבֹא
 || אֲחֵרֵיכֶם. מִן הַיָּם יָבֹא מִן הַיָּם. 65 וְהַיָּם יָבֹא מִן הַיָּם. אֵלֶּיךָ יָבֹא
 תִּשָּׁא מִשְׁמַעֲלֵי. וְהַיָּם יָבֹא מִן הַיָּם. 70 אֲחֵרֵיכֶם מִשְׁמַעֲלֵי. וְהַיָּם יָבֹא
 מִן הַיָּם. 75 וְהַיָּם יָבֹא מִן הַיָּם. וְהַיָּם יָבֹא מִן הַיָּם. וְהַיָּם יָבֹא
 מִן הַיָּם. וְהַיָּם יָבֹא מִן הַיָּם. 80 וְהַיָּם יָבֹא מִן הַיָּם. וְהַיָּם יָבֹא
 מִן הַיָּם. וְהַיָּם יָבֹא מִן הַיָּם. 85 וְהַיָּם יָבֹא מִן הַיָּם. וְהַיָּם יָבֹא
 מִן הַיָּם. וְהַיָּם יָבֹא מִן הַיָּם. 90 וְהַיָּם יָבֹא מִן הַיָּם. וְהַיָּם יָבֹא
 מִן הַיָּם. וְהַיָּם יָבֹא מִן הַיָּם. 95 וְהַיָּם יָבֹא מִן הַיָּם. וְהַיָּם יָבֹא
 מִן הַיָּם. וְהַיָּם יָבֹא מִן הַיָּם. 100 וְהַיָּם יָבֹא מִן הַיָּם. וְהַיָּם יָבֹא
 מִן הַיָּם. וְהַיָּם יָבֹא מִן הַיָּם. 105 וְהַיָּם יָבֹא מִן הַיָּם. וְהַיָּם יָבֹא
 מִן הַיָּם. וְהַיָּם יָבֹא מִן הַיָּם. 110 וְהַיָּם יָבֹא מִן הַיָּם. וְהַיָּם יָבֹא
 מִן הַיָּם. וְהַיָּם יָבֹא מִן הַיָּם. 115 וְהַיָּם יָבֹא מִן הַיָּם. וְהַיָּם יָבֹא
 מִן הַיָּם. וְהַיָּם יָבֹא מִן הַיָּם. 120 וְהַיָּם יָבֹא מִן הַיָּם. וְהַיָּם יָבֹא
 מִן הַיָּם. וְהַיָּם יָבֹא מִן הַיָּם. 125 וְהַיָּם יָבֹא מִן הַיָּם. וְהַיָּם יָבֹא
 מִן הַיָּם. וְהַיָּם יָבֹא מִן הַיָּם. 130 וְהַיָּם יָבֹא מִן הַיָּם. וְהַיָּם יָבֹא
 מִן הַיָּם. וְהַיָּם יָבֹא מִן הַיָּם. 135 וְהַיָּם יָבֹא מִן הַיָּם. וְהַיָּם יָבֹא

62 B שִׁנְיָהּ 74 B מִשְׁמַעֲלֵי 75 B אֵלֶּיךָ 102 Inde a voce יָבֹא
 rursus incipit codd. D. 103 BD מִשְׁמַעֲלֵי 113—123 desunt in D.
 120 B מִשְׁמַעֲלֵי

כִּלְכִּל כִּסְיָא דְּמַלְכָּא. ⁶⁵ וְהָאֵלֶּיךָ בָּרְכָהּ. מַלְכָּא
 מַלְכָּא אֲנִי. וְהָאֵלֶיךָ בָּרְכָהּ. מַלְכָּא מַלְכָּא. מַלְכָּא
 מַלְכָּא. ⁶⁰ וְהָאֵלֶיךָ בָּרְכָהּ. מַלְכָּא מַלְכָּא. מַלְכָּא
 מַלְכָּא. ⁷⁵ וְהָאֵלֶיךָ בָּרְכָהּ. מַלְכָּא מַלְכָּא. מַלְכָּא
 מַלְכָּא. ⁸⁰ וְהָאֵלֶיךָ בָּרְכָהּ. מַלְכָּא מַלְכָּא. מַלְכָּא
 מַלְכָּא. ⁸⁵ וְהָאֵלֶיךָ בָּרְכָהּ. מַלְכָּא מַלְכָּא. מַלְכָּא
 מַלְכָּא. ⁹⁰ וְהָאֵלֶיךָ בָּרְכָהּ. מַלְכָּא מַלְכָּא. מַלְכָּא
 מַלְכָּא. ⁹⁵ וְהָאֵלֶיךָ בָּרְכָהּ. מַלְכָּא מַלְכָּא. מַלְכָּא
 מַלְכָּא. ¹⁰⁰ וְהָאֵלֶיךָ בָּרְכָהּ. מַלְכָּא מַלְכָּא. מַלְכָּא
 מַלְכָּא. ¹⁰⁵ וְהָאֵלֶיךָ בָּרְכָהּ. מַלְכָּא מַלְכָּא. מַלְכָּא
 מַלְכָּא. ¹¹⁰ וְהָאֵלֶיךָ בָּרְכָהּ. מַלְכָּא מַלְכָּא. מַלְכָּא
 מַלְכָּא. ¹¹⁵ וְהָאֵלֶיךָ בָּרְכָהּ. מַלְכָּא מַלְכָּא. מַלְכָּא
 מַלְכָּא. ¹²⁰ וְהָאֵלֶיךָ בָּרְכָהּ. מַלְכָּא מַלְכָּא. מַלְכָּא
 מַלְכָּא. ¹²⁵ וְהָאֵלֶיךָ בָּרְכָהּ. מַלְכָּא מַלְכָּא. מַלְכָּא
 מַלְכָּא. ¹³⁰ וְהָאֵלֶיךָ בָּרְכָהּ. מַלְכָּא מַלְכָּא. מַלְכָּא
 מַלְכָּא. וְהָאֵלֶיךָ בָּרְכָהּ. מַלְכָּא מַלְכָּא. מַלְכָּא

77 מַלְכָּא 103 Cod. מַלְכָּא 119 Inde a voce מַלְכָּא rursus incipit
 cod. B.

65
 240
 245
 250
 255
 260
 265
 270
 275
 280
 285
 290
 295

[illegible]

עֲלֵיכֶם עֲנִי. אִם לֹא עֲנֵה מִלְּךָ. אִם שָׁמַעְתָּ אֶת ה' עֲלֵיךָ
 לְמַעַן מִשְׁמָע. ¹⁷⁵ הֲיִנְיָ מִנְּךָ? מִתְּנָה. מִלְּךָ מִשְׁמָע מִנְּךָ. מִשְׁמָע
 מִן ה' מִשְׁמָע. ¹⁸⁰ הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע. הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע. הֲיִנְיָ
 מִן ה' מִשְׁמָע. מִשְׁמָע מִן ה' מִשְׁמָע. מִן ה' מִשְׁמָע. ¹⁸⁵ הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע.
 הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע. הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע. הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע. ¹⁹⁰ הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע.
 הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע. הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע. הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע. ¹⁹⁵ הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע.
 הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע. הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע. הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע. ²⁰⁰ הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע.
 הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע. הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע. הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע. ²⁰⁵ הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע.
 הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע. הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע. הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע. ²¹⁰ הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע.
 הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע. הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע. הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע. ²¹⁵ הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע.
 הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע. הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע. הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע. ²²⁰ הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע.
 הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע. הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע. הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע. ²²⁵ הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע.
 הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע. הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע. הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע. ²³⁰ הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע.
 הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע. הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע. הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע. ²³⁵ הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע.
 הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע. הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע. הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע.

- 171 C מִן ה' מִשְׁמָע 177 C הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע 179 Abhinc incipit cod. D. 181 D
 מִן ה' מִשְׁמָע 186 D מִן ה' מִשְׁמָע 188 אִם עֲנֵה 195 C מִן ה' מִשְׁמָע
 196 C מִן ה' מִשְׁמָע 203 A מִן ה' מִשְׁמָע 204 C הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע
 219 C הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע et omittit 221 D הֲיִנְיָ מִן ה' מִשְׁמָע 233—255 desunt in
 cod. D. 224 C omittit מִן ה' מִשְׁמָע 227 A מִן ה' מִשְׁמָע 229 C מִן ה' מִשְׁמָע

[illegible]

46 A ܐܠܗܐ 49 B ܐܠܗܐ 54 B omittit ܐܠܗܐ 67 — 79 Haec
strophæ invenitur etiam in cod. G 68 G ܐܠܗܐ 71 G ܐܠܗܐ 72 G
ܐܠܗܐ 74 G ܐܠܗܐ 76 G ܐܠܗܐ 112 A ܐܠܗܐ

[illegible]

25 אֲשֶׁר לִי. לִי עֵת עֵתָּה עֵתָּה עֵתָּה. אֲשֶׁר לִי
 מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ.
 30 לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ.
 35 לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ.
 40 לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ.
 45 [לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ.]
 57 לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ.
 50 לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ.
 55 לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ.
 60 לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ.
 65 לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ.
 70 לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ.
 75 לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ.
 80 לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ.
 85 לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ.
 b לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ. לִי מִן הַמֶּלֶךְ.

25-A מֶלֶךְ 32 B לִי 39 Fortasse ֶלֶד legendum est. Desinit
 hic cod. B. 45 Ille versus metrum disturbat et videtur esse addititius; sed,
 salvo sensu, acgre desiderari potest.

185 מִלֵּךְ זֶלֶק. לְעֹשֶׂה שָׁמַיִם.
 וְעֹשֶׂה שָׁמַיִם, וְעֹשֶׂה שָׁמַיִם וְעֹשֶׂה שָׁמַיִם. מִלֵּךְ זֶלֶק. לְעֹשֶׂה שָׁמַיִם.
 190 לְעֹשֶׂה שָׁמַיִם וְעֹשֶׂה שָׁמַיִם. לְעֹשֶׂה שָׁמַיִם וְעֹשֶׂה שָׁמַיִם.
 195 שָׁמַיִם וְעֹשֶׂה שָׁמַיִם. לְעֹשֶׂה שָׁמַיִם וְעֹשֶׂה שָׁמַיִם.
 200 מִלֵּךְ זֶלֶק. לְעֹשֶׂה שָׁמַיִם. מִלֵּךְ זֶלֶק. לְעֹשֶׂה שָׁמַיִם.
 205 מִלֵּךְ זֶלֶק. לְעֹשֶׂה שָׁמַיִם. מִלֵּךְ זֶלֶק. לְעֹשֶׂה שָׁמַיִם.
 210 מִלֵּךְ זֶלֶק. לְעֹשֶׂה שָׁמַיִם. מִלֵּךְ זֶלֶק. לְעֹשֶׂה שָׁמַיִם.
 215 מִלֵּךְ זֶלֶק. לְעֹשֶׂה שָׁמַיִם. מִלֵּךְ זֶלֶק. לְעֹשֶׂה שָׁמַיִם.
 220 מִלֵּךְ זֶלֶק. לְעֹשֶׂה שָׁמַיִם. מִלֵּךְ זֶלֶק. לְעֹשֶׂה שָׁמַיִם.
 225 מִלֵּךְ זֶלֶק. לְעֹשֶׂה שָׁמַיִם. מִלֵּךְ זֶלֶק. לְעֹשֶׂה שָׁמַיִם.
 230 מִלֵּךְ זֶלֶק. לְעֹשֶׂה שָׁמַיִם. מִלֵּךְ זֶלֶק. לְעֹשֶׂה שָׁמַיִם.
 235 מִלֵּךְ זֶלֶק. לְעֹשֶׂה שָׁמַיִם. מִלֵּךְ זֶלֶק. לְעֹשֶׂה שָׁמַיִם.
 240 מִלֵּךְ זֶלֶק. לְעֹשֶׂה שָׁמַיִם. מִלֵּךְ זֶלֶק. לְעֹשֶׂה שָׁמַיִם.
 245 מִלֵּךְ זֶלֶק. לְעֹשֶׂה שָׁמַיִם. מִלֵּךְ זֶלֶק. לְעֹשֶׂה שָׁמַיִם.

188 C עֹשֶׂה שָׁמַיִם 193 C וְעֹשֶׂה שָׁמַיִם 196 A וְעֹשֶׂה שָׁמַיִם 199 C וְעֹשֶׂה שָׁמַיִם

202 C addit post עֹשֶׂה 203 A וְעֹשֶׂה שָׁמַיִם 204 AB וְעֹשֶׂה שָׁמַיִם

205 C מִלֵּךְ 213 B וְעֹשֶׂה שָׁמַיִם, C וְעֹשֶׂה שָׁמַיִם 214 B וְעֹשֶׂה שָׁמַיִם, C habet עֹשֶׂה pro עֹשֶׂה

222 C מִלֵּךְ 233 C וְעֹשֶׂה שָׁמַיִם 235 C וְעֹשֶׂה שָׁמַיִם 241 B וְעֹשֶׂה שָׁמַיִם

245 deest in C.

مَرَّوْنَا. عَفِيفٌ مَرَّوْنَا. سَجَّابٌ مَرَّوْنَا. مَرَّوْنَا لِقَعْمًا مَرَّوْنَا
 لِقَعْمًا مَرَّوْنَا. مَرَّوْنَا كَرَّوْنَا مَرَّوْنَا. 125 مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا
 مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا. مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا. مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا. مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا
 مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا. 130 مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا. مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا. مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا
 مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا. 135 مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا. مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا. مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا
 مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا. 140 مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا. مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا. مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا
 مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا. 145 مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا. مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا. مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا
 مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا. 150 مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا. مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا. مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا
 مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا. 155 مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا. مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا. مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا
 مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا. 160 مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا. مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا. مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا
 مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا. 170 مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا. مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا. مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا
 مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا. 175 مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا. مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا. مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا
 مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا. 180 مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا. مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا. مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا
 مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا. 183 مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا. مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا. مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا

لجاء كد pro صاء C habet addunt صاء post

123 AB addunt صاء post 125 C addit صاء post 140 C صاء 144 C صاء

153 C مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا 152 B مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا

156 C مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا 160 B مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا 169 C addit مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا

175 AB مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا 173-174 C مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا

180 B omittit alterum مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا 183 مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا addunt مَرَّوْنَا مَرَّوْنَا post

[illegible]

XXXIX. Inscriptio in BC est: 6 B אב, 13 C אב
23 B אב, 32 C אב
 14 Unitha deest in C.
 40 BC habent 41 C אב pro אב, B אב
 43 C אב A. 55 עתה

[illegible]

33 C دھندلایا 32 C صے 31 B متاع 25 C قلم
 43 C داف 40 C لکھ مکھ 39 B متاع 35 C متاع
 48 B محض 38 C صحت 45 C متاع 44 C متاع
 64 C متاع 61 C متاع 59 B متاع 57 B متاع 56 C متاع
 78 C متاع 71 B متاع 70 C متاع 69 C متاع 68 C متاع
 83 C متاع 79 A متاع 78 C متاع 77 C متاع

٥٥
 ٥٦
 ٥٧
 ٥٨
 ٥٩
 ٦٠
 ٦١
 ٦٢
 ٦٣
 ٦٤
 ٦٥
 ٦٦
 ٦٧
 ٦٨
 ٦٩
 ٧٠
 ٧١
 ٧٢
 ٧٣
 ٧٤
 ٧٥
 ٧٦
 ٧٧
 ٧٨
 ٧٩
 ٨٠
 ٨١
 ٨٢
 ٨٣
 ٨٤
 ٨٥
 ٨٦
 ٨٧
 ٨٨
 ٨٩
 ٩٠
 ٩١
 ٩٢
 ٩٣
 ٩٤
 ٩٥
 ٩٦
 ٩٧
 ٩٨
 ٩٩
 ١٠٠

53 C **ḥabēt** ḥabēt 59 C **ḥabēt** ḥabēt 64 C **ḥabēt** ḥabēt 85 C **ḥabēt** ḥabēt
66 C **ḥabēt** ḥabēt 74 A **ḥabēt** ḥabēt 92 C **ḥabēt** ḥabēt 100 C **ḥabēt** ḥabēt
97 C **ḥabēt** ḥabēt 102 C **ḥabēt** ḥabēt 103 C **ḥabēt** ḥabēt 110 B **ḥabēt** ḥabēt
114 B **ḥabēt** ḥabēt

שְׁתַּחֲוֶה אֶת־יְהוָה בְּדַעַתְךָ כִּי־אֵלֶּיךָ יִשְׁתַּחֲוֶה עַל־לִבְּךָ יִשְׁתַּחֲוֶה
 מִדַּעַתְךָ ¹⁹⁰ בְּשִׁתְּךָ לִפְנֵי מַלְאָכָיו אֱמַתְךָ. וְיִתְּנָה לְךָ מַלְאָכָיו
 לֵב־כֶּסֶד. וְאִם מִן־לִבְּךָ מִצְוָה לְךָ לֵב־כֶּסֶד. וְיִתְּנָה לְךָ
 חַיִּי־לִבְּךָ. ¹⁹⁵ אֲנִי מִלְּפָנֶיךָ דֹּאֲמִימָה. וְעִשְׂתָּהּ לִפְנֵי לֵב־לֵב־
 חַיִּי־לִבְּךָ. לֵב־לֵב־כֶּסֶד. תַּעֲשֶׂה לְךָ. וְיִתְּנָה לְךָ ²⁰⁰ מַלְאָכָיו
 מִדַּעַתְךָ. מִלְּפָנֶיךָ יִשְׁתַּחֲוֶה לְךָ. וְיִתְּנָה לְךָ מַלְאָכָיו
 אֱמַתְךָ. מִלְּפָנֶיךָ יִשְׁתַּחֲוֶה לְךָ. וְיִתְּנָה לְךָ מַלְאָכָיו ²⁰⁵ אֱמַתְךָ
 מִלְּפָנֶיךָ יִשְׁתַּחֲוֶה לְךָ. וְיִתְּנָה לְךָ מַלְאָכָיו אֱמַתְךָ. וְיִתְּנָה לְךָ
 מַלְאָכָיו ⁴⁹ לְיָדֶיךָ || עֲמִיתְךָ. עַל־מִתָּה לִבְּךָ אֱמַתְךָ. וְיִתְּנָה לְךָ
 מַלְאָכָיו. ²¹⁰ מִלְּפָנֶיךָ יִשְׁתַּחֲוֶה לְךָ. וְיִתְּנָה לְךָ מַלְאָכָיו
 אֱמַתְךָ. וְיִתְּנָה לְךָ מַלְאָכָיו ²¹⁵ אֱמַתְךָ. וְיִתְּנָה לְךָ מַלְאָכָיו
 מִלְּפָנֶיךָ יִשְׁתַּחֲוֶה לְךָ. וְיִתְּנָה לְךָ מַלְאָכָיו אֱמַתְךָ. וְיִתְּנָה לְךָ
 מַלְאָכָיו מִלְּפָנֶיךָ יִשְׁתַּחֲוֶה לְךָ. וְיִתְּנָה לְךָ מַלְאָכָיו ²²⁰ אֱמַתְךָ
 מִלְּפָנֶיךָ יִשְׁתַּחֲוֶה לְךָ. וְיִתְּנָה לְךָ מַלְאָכָיו אֱמַתְךָ. וְיִתְּנָה לְךָ
 מַלְאָכָיו ²²⁵ אֱמַתְךָ. וְיִתְּנָה לְךָ מַלְאָכָיו אֱמַתְךָ. וְיִתְּנָה לְךָ
 מַלְאָכָיו. וְיִתְּנָה לְךָ מַלְאָכָיו ²³⁰ אֱמַתְךָ. וְיִתְּנָה לְךָ מַלְאָכָיו
 מִלְּפָנֶיךָ יִשְׁתַּחֲוֶה לְךָ. וְיִתְּנָה לְךָ מַלְאָכָיו ²³⁵ אֱמַתְךָ. וְיִתְּנָה לְךָ
 מַלְאָכָיו. וְיִתְּנָה לְךָ מַלְאָכָיו אֱמַתְךָ. וְיִתְּנָה לְךָ מַלְאָכָיו
 מִלְּפָנֶיךָ יִשְׁתַּחֲוֶה לְךָ. וְיִתְּנָה לְךָ מַלְאָכָיו אֱמַתְךָ. וְיִתְּנָה לְךָ

יִשְׁתַּחֲוֶה 202 C מִלְּפָנֶיךָ 194 C יִתְּנָה 191 A

לִפְנֵי 204 C pro לִפְנֵי addit 203 C post

עֲמִיתְךָ 220 C et עֲמִיתְךָ 217 C אֱמַתְךָ 209 C יִתְּנָה 207 C

230 C יִתְּנָה 229 C יִתְּנָה 228 C omittit לִפְנֵי 233 C pro לִפְנֵי

לִפְנֵי

125 ¹²⁵ כֵּן אֲמַלְתָּהּ מִלְּפָנֶיךָ אֱלֹהִים
 לִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם
 48 ¹³⁰ וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם
 135 ¹³⁵ וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם
 140 ¹⁴⁰ וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם
 145 ¹⁴⁵ וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם
 150 ¹⁵⁰ וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם
 155 ¹⁵⁵ וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם
 160 ¹⁶⁰ וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם
 165 ¹⁶⁵ וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם
 170 ¹⁷⁰ וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם
 175 ¹⁷⁵ וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם
 180 ¹⁸⁰ וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם
 185 ¹⁸⁵ וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵיכֶם

135 ¹³⁵ ejiciendum videtur. 138 C וְלִפְנֵיכֶם? 142 C וְלִפְנֵיכֶם

148 A וְלִפְנֵיכֶם 150 C וְלִפְנֵיכֶם 152 C וְלִפְנֵיכֶם

153 C וְלִפְנֵיכֶם 163 C וְלִפְנֵיכֶם 166 C וְלִפְנֵיכֶם 177 C וְלִפְנֵיכֶם

182 C וְלִפְנֵיכֶם 183 C וְלִפְנֵיכֶם

9 C 30 AB
 17 C 29 B
 36 C omittit
 42 C 44 A
 47 C omittit
 51 C
 58 C
 Cod. A habet adscripta in
 margine paginae 47:
 اخراج الماء من الصورة وانبع شعبة في البرية
 خلق انسان كصورته فخر قومنا وعزنا وعزيزنا وتاج راسنا وجامع
 شملنا الغنم العزيز والذهب الابريز والجوهر المريد

عَمَّ قَدَّ دَاوُدَ نَفْسَ. ²⁴⁵ سَفَا مَ كَ رَمَ. سَهَتَا
 لَسَعَتَا مَ سَ. دَا سَا مَ كُو أَو مَلَا. مَ كَ مَلَا
 كَمَلَا مَلَا كُو. تَعَا مَلَا. ²⁵⁰ مَ مَلَا مَ. مَلَا أَلَا
 أَلَا. دَا مَلَا نَفْسَ. أَمَلَا رَمَ. مَلَا كَمَلَا مَلَا. مَ
 نَ نَعَا مَلَا مَلَا. ²⁵⁵ مَ رَمَا. مَلَا نَفْسَ. مَلَا كَ
 أَلَا. مَلَا مَلَا. أَلَا مَلَا كَمَلَا مَلَا. أَلَا أَلَا
 كَمَلَا مَلَا. أَلَا مَلَا. ²⁶⁰ مَلَا مَلَا مَلَا. مَلَا
 مَلَا مَلَا. مَلَا مَلَا. مَلَا مَلَا. مَلَا مَلَا
 مَلَا. ²⁶⁵ مَلَا مَلَا. مَلَا مَلَا. مَلَا مَلَا
 46 مَلَا مَلَا. مَلَا مَلَا. مَلَا مَلَا. مَلَا مَلَا
 مَلَا. ²⁷⁰ مَلَا مَلَا. مَلَا مَلَا. مَلَا مَلَا
 مَلَا مَلَا. مَلَا مَلَا. مَلَا مَلَا. مَلَا مَلَا
 مَلَا. ²⁷⁵ مَلَا مَلَا. مَلَا مَلَا. مَلَا مَلَا
 مَلَا. مَلَا مَلَا. مَلَا مَلَا. مَلَا مَلَا
 مَلَا. ²⁸⁰ مَلَا مَلَا. مَلَا مَلَا. مَلَا مَلَا
 مَلَا. مَلَا مَلَا. مَلَا مَلَا. مَلَا مَلَا
 مَلَا. ²⁸⁵ مَلَا مَلَا. مَلَا مَلَا. مَلَا مَلَا
 مَلَا. مَلَا مَلَا. مَلَا مَلَا. مَلَا مَلَا

XXXVI.

مَلَا مَلَا

مَلَا مَلَا. مَلَا مَلَا. مَلَا مَلَا. مَلَا مَلَا
 مَلَا مَلَا. مَلَا مَلَا. مَلَا مَلَا. مَلَا مَلَا
 مَلَا مَلَا. مَلَا مَلَا. مَلَا مَلَا. مَلَا مَلَا

255 C مَلَا 261 In fine versus addit C مَلَا

et omittit C مَلَا 266 B مَلَا مَلَا مَلَا

280 C مَلَا 281 C مَلَا

282 B مَلَا 283 A مَلَا 287 C مَلَا

XXXIV. C مَلَا 3 C مَلَا 4 B مَلَا

8 B مَلَا

וְזָכַרְתָּ שֶׁנִּי מְזַכֵּר וְעוֹרֵךְ אֶת מִלֵּי אֵלֶיךָ. ¹⁸⁵ כִּי לֹא מִלֵּי
 אֵלֶיךָ כִּי מִלֵּי. אֵלֶיךָ כִּי שֶׁנִּי. זֶלֶךְ בְּמִי חֲצִיבֵי קִשְׁמִים
 מְחַכֵּם. וְיִי שֶׁנִּי אֵלֶיךָ לֹא מִלֵּי. ¹⁹⁰ שֶׁנִּי בְּמִי כִי לֹא
 מְחַכֵּם. וְעוֹרֵךְ אֶת מִלֵּי שֶׁנִּי. לֹא מִלֵּי כִי מִלֵּי אֵלֶיךָ.
 וְזָכַרְתָּ שֶׁנִּי אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ. ¹⁹⁵ שֶׁנִּי אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ. כִּי
 לֹא מִלֵּי אֵלֶיךָ עוֹרֵךְ אֶת מִלֵּי. לֹא מִלֵּי אֵלֶיךָ. וְזָכַרְתָּ
 מְחַכֵּם. ²⁰⁰ מִלֵּי אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ. || שֶׁנִּי אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ
 אֵלֶיךָ. שֶׁנִּי אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ. שֶׁנִּי אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ.
 וְזָכַרְתָּ שֶׁנִּי אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ. ²⁰⁵ שֶׁנִּי אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ.
 B 48 a וְזָכַרְתָּ שֶׁנִּי אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ. || שֶׁנִּי אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ.
 וְזָכַרְתָּ שֶׁנִּי אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ. ²¹⁰ שֶׁנִּי אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ.
 וְזָכַרְתָּ שֶׁנִּי אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ. שֶׁנִּי אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ.
 וְזָכַרְתָּ שֶׁנִּי אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ. ²¹⁵ שֶׁנִּי אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ.
 וְזָכַרְתָּ שֶׁנִּי אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ. שֶׁנִּי אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ.
 וְזָכַרְתָּ שֶׁנִּי אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ. ²²⁰ שֶׁנִּי אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ.
 וְזָכַרְתָּ שֶׁנִּי אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ. שֶׁנִּי אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ.
 וְזָכַרְתָּ שֶׁנִּי אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ. ²²⁵ שֶׁנִּי אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ.
 וְזָכַרְתָּ שֶׁנִּי אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ. ²³⁰ שֶׁנִּי אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ.
 וְזָכַרְתָּ שֶׁנִּי אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ. שֶׁנִּי אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ.
 A 45 b || שֶׁנִּי אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ. ²³⁵ שֶׁנִּי אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ.
 וְזָכַרְתָּ שֶׁנִּי אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ. שֶׁנִּי אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ.
 וְזָכַרְתָּ שֶׁנִּי אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ. ²⁴⁰ שֶׁנִּי אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ.
 וְזָכַרְתָּ שֶׁנִּי אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ. שֶׁנִּי אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ אֵלֶיךָ.

183 B habet עתה pro וְזָכַרְתָּ 193 C omittit וְזָכַרְתָּ 196 B post
 זָכַרְתָּ addit וְזָכַרְתָּ 200 B וְזָכַרְתָּ 205 AB וְזָכַרְתָּ 207 AB וְזָכַרְתָּ
 209 C וְזָכַרְתָּ 211 C וְזָכַרְתָּ 216 C וְזָכַרְתָּ
 וְזָכַרְתָּ 218 A וְזָכַרְתָּ C וְזָכַרְתָּ 222 C וְזָכַרְתָּ 226 C וְזָכַרְתָּ
 וְזָכַרְתָּ 233 C וְזָכַרְתָּ 238 C וְזָכַרְתָּ 240 AB וְזָכַרְתָּ 243 AB וְזָכַרְתָּ

כִּי? אִיִּי שָׁמַיִם מִלֵּוֹלֵכֶיךָ || פֶּה פֶּה שִׁמְעִיךָ. ⁵⁵ שִׁמְעִי דִּנְפִיךָ. 44
 מִלֵּוֹלֵכֶיךָ מִן כִּי. מִן מִנְּךָ. מִן מִנְּךָ מִלֵּוֹלֵכֶיךָ מִנְּךָ
 מִן. אִיִּי מִנְּךָ אִיִּי מִן. ⁶⁰ אִיִּי מִן? מִן מִן מִן מִן. מִן מִן
 אִיִּי מִן מִן. מִן מִן מִן מִן. מִן מִן מִן. מִן מִן מִן. מִן מִן
 מִן מִן. מִן מִן. ⁶⁵ מִן מִן מִן מִן. מִן מִן מִן מִן. מִן מִן
 מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. ⁷⁰ מִן מִן. מִן מִן
 מִן. מִן. מִן מִן מִן מִן. מִן מִן מִן. מִן מִן מִן. מִן מִן
 מִן מִן מִן מִן. מִן מִן מִן. מִן מִן מִן. ⁷⁵ מִן מִן
 מִן מִן מִן. מִן מִן מִן. מִן מִן מִן. מִן מִן מִן. מִן מִן
 מִן מִן מִן. מִן מִן מִן. מִן מִן מִן. מִן מִן מִן. ⁸⁰ מִן
 מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן
 מִן מִן. ⁸⁵ מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן
 מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן
 מִן מִן. ⁹⁰ מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן
 מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן
 מִן מִן. ⁹⁵ מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן
 מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן
 מִן מִן. ¹⁰⁰ מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן
 מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן
 מִן מִן. ¹⁰⁵ מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן
 מִן מִן. ¹¹⁰ מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן
 מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן
 מִן מִן. ¹¹⁵ מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן
 מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן
 מִן מִן. ¹²⁰ מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן. מִן מִן
 מִן מִן.

58 B אִיִּי מִן 63 A אִיִּי מִן 77 A מִן 101 A מִן 107 Indo
 a voce מִן incipit cod. C. 110 A omittit מִן 111 C מִן
 112 C מִן 113 C מִן 121 C מִן

אֲשַׁמְּתִי. אִם בְּחַדְכָּם. ¹⁰⁰ אִם בְּלִמְתָּם. חֲצֹטֶה לְקֹדֶם. אִם בְּחַדְכָּם.
 בְּמִלָּה בְּעִזָּה. בְּזִלְבָּדָה בְּזִלְבָּדָה. ¹⁰⁵ מִדְּבַר אֲשַׁמְּתִי. מִדְּבַר
 מִדְּבַר מִדְּבַר. מִדְּבַר מִדְּבַר מִדְּבַר. מִדְּבַר מִדְּבַר מִדְּבַר. מִדְּבַר
 מִדְּבַר מִדְּבַר. ¹¹⁰ מִדְּבַר מִדְּבַר. מִדְּבַר מִדְּבַר. מִדְּבַר מִדְּבַר.
 מִדְּבַר מִדְּבַר. ¹¹⁵ מִדְּבַר מִדְּבַר. מִדְּבַר מִדְּבַר. מִדְּבַר מִדְּבַר.
 מִדְּבַר מִדְּבַר. ¹²⁰ מִדְּבַר מִדְּבַר. מִדְּבַר מִדְּבַר. מִדְּבַר מִדְּבַר.
 מִדְּבַר מִדְּבַר. ¹²⁵ מִדְּבַר מִדְּבַר. מִדְּבַר מִדְּבַר. מִדְּבַר מִדְּבַר.
 מִדְּבַר מִדְּבַר. ¹³⁰ מִדְּבַר מִדְּבַר. מִדְּבַר מִדְּבַר. מִדְּבַר מִדְּבַר.
 מִדְּבַר מִדְּבַר. ¹³⁵ מִדְּבַר מִדְּבַר. מִדְּבַר מִדְּבַר. מִדְּבַר מִדְּבַר.
 מִדְּבַר מִדְּבַר. ¹⁴⁰ מִדְּבַר מִדְּבַר. מִדְּבַר מִדְּבַר. מִדְּבַר מִדְּבַר.
 מִדְּבַר מִדְּבַר. ¹⁴⁵ מִדְּבַר מִדְּבַר. מִדְּבַר מִדְּבַר. מִדְּבַר מִדְּבַר.
 מִדְּבַר מִדְּבַר. ¹⁵⁰ מִדְּבַר מִדְּבַר. מִדְּבַר מִדְּבַר. מִדְּבַר מִדְּבַר.
 מִדְּבַר מִדְּבַר. ¹⁵⁵ מִדְּבַר מִדְּבַר. מִדְּבַר מִדְּבַר. מִדְּבַר מִדְּבַר.
 מִדְּבַר מִדְּבַר. ¹⁶⁰ מִדְּבַר מִדְּבַר. מִדְּבַר מִדְּבַר. מִדְּבַר מִדְּבַר.
 מִדְּבַר מִדְּבַר. ¹⁶⁵ מִדְּבַר מִדְּבַר. מִדְּבַר מִדְּבַר. מִדְּבַר מִדְּבַר.
 מִדְּבַר מִדְּבַר. ¹⁷⁰ מִדְּבַר מִדְּבַר. מִדְּבַר מִדְּבַר. מִדְּבַר מִדְּבַר.
 מִדְּבַר מִדְּבַר.

102 B בְּחַדְכָּם? 105 B מִדְּבַר 111 A מִדְּבַר 127 B מִדְּבַר

133 B מִדְּבַר 134—146 Haec stropa bis exstat in cod. B. Primo enim scriptor per errorem pro vv. 144—146 scripserat vv. 131—133, ideoque maluit, stropham denuo correctam exhibere. 135 B מִדְּבַר? 137 B מִדְּבַר

חֲבִיבִי. לִי יְהוָה, חֲבִיבִי לִי. כִּי אֶחָד שָׁמַיִם. ⁴⁵ תִּשְׁמְרֵנִי חֲסִיד שִׁי.
 חֲבִיבִי? וְעַתָּה. וְעַתָּה אֶחָד שָׁמַיִם. לִי יְהוָה, חֲבִיבִי. לִי יְהוָה, חֲבִיבִי.
 חֲבִיבִי לִי. ⁵⁰ מִלְּמִסְּתֵי חֲבִיבִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי.
 חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי.
⁵⁵ אֶחָד שָׁמַיִם. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי.
 חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי.
⁶⁰ חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי.
 חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי.
⁶⁵ חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי.
 חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי.
⁷⁰ חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי.
 חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי.
⁷⁵ חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי.
 חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי.
⁸⁰ חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי.

XXXIV.

חֲבִיבִי לִי

חֲבִיבִי לִי

חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי.
 חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי.
¹⁰ חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי.
 חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי.
¹⁵ חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי.

73 Hic versus videtur esse additicius, quia constructionem disturbat et strophæ 68—74 uno versu abundat.

XXXIV. Hoc carmen cum sequentibus habetur etiam in cod. B. — Inscriptio est in B חֲבִיבִי לִי, melodia? חֲבִיבִי לִי, in margine חֲבִיבִי לִי. A habet in margine חֲבִיבִי לִי.

14 — 15 B. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי. חֲבִיבִי לִי.

[illegible]

204 205 Pro ,ooo? in utroque versu legendum est ,oo?, deleta
vocali ptacha super '.

عَفَا أَعْتَفَا. ۝ أَلَمْ يَحْفَظْ مَنَاجِرُ. ۝ كَذَلِكَ عَرِشَ غَدَائِرُ. ۝ ٢٣٩
 بِمَعْنَاهُ. ۝ أَلَمْ يَحْفَظْ مَنَاجِرُ. ۝ قَالُوا كَذِبٌ مُّذَبَّرٌ. ۝ أَفَأَمْسَكْتُمْ
 أَشْجُونًا. ۝ لَا تَنْبِرُ أَعْيُنُكُمْ. ۝ ٢٤٠ مَبْرُورًا عَفَا عَفَا. ۝ طَلَعَ النَّارُ أَشْرَارًا
 عَارِفًا. ۝ بِمَقْصُودَةٍ. ۝ تَعْلَمُونَ أَنَّهُ عَلَّمَ. ۝ فَأَمْسَكْتُمْ عِلْمَ مَقْصُودَةٍ. ۝
 ٢٤١ تَعْلَمُونَ أَنَّهُ عَلَّمَ. ۝ تَعْلَمُونَ أَنَّهُ عَلَّمَ. ۝ تَعْلَمُونَ أَنَّهُ عَلَّمَ. ۝ تَعْلَمُونَ أَنَّهُ عَلَّمَ. ۝

XV.

○ ۛ ۛ ۛ

١٠ مَقَرَّ يَنْتَظِرُ. عَمِلًا سَعَى. سَأَلَ أَزْوَاجَ صَفْوَانٍ. انْتَهَى صَاحِبُ
 عَمَلٍ. عَجَبٌ سَبَّ بِسُكَاةٍ. ١٥ انْتَهَى بِكُفْرَةٍ. سَمِعُوا عَصْفًا
 مَعْدَمًا لَعَنُوا. صَبَّحْتُ لَمَسْمَا. اسْلَا عَصَا. ٢٠ يَنْتَظِرُ
 عَمَلٌ بِمَنْ. يُرْمِي صَفْوَانٍ || عَمَلٌ. عَجَبٌ عَمَلٌ عَمَلٌ
 صَبَّحْتُ بِمَنْ. سَأَلَ لَعَنًا لَعَنًا. ٢٥ سَأَلَ عَمَلًا لَعَنًا
 دَامَ أَلَمُ يَنْتَظِرُ. عَمَلًا يَنْتَظِرُ. ٣٠ عَمَلًا يَنْتَظِرُ. عَمَلًا يَنْتَظِرُ
 عَمَلًا. لَعَنًا يَنْتَظِرُ. لَعَنًا يَنْتَظِرُ. ٣٥ عَمَلًا يَنْتَظِرُ
 يَنْتَظِرُ لَعَنًا. لَعَنًا يَنْتَظِرُ. ٤٠ عَمَلًا يَنْتَظِرُ. عَمَلًا يَنْتَظِرُ
 يَنْتَظِرُ. عَمَلًا يَنْتَظِرُ. ٤٥ عَمَلًا يَنْتَظِرُ. عَمَلًا يَنْتَظِرُ
 عَمَلًا يَنْتَظِرُ. عَمَلًا يَنْتَظِرُ. ٥٠ عَمَلًا يَنْتَظِرُ. عَمَلًا يَنْتَظِرُ
 عَمَلًا يَنْتَظِرُ. عَمَلًا يَنْتَظِرُ. ٥٥ عَمَلًا يَنْتَظِرُ. عَمَلًا يَنْتَظِرُ

כְּכִלְיָהּ: "וְאִמְרָהּ בְּלִחְצֹתָהּ. אֲחִיזְבֹר חַיִּי מִעַל. 155 מִסְּמִי מִסְּמִי
 וּמִסְּמִי. מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי. מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי. מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי. 160 מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי.
 אֲחִיזְבֹר בְּחִיזְבֹר. וְאִמְרָהּ לִפְעַם לִפְעַם. מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי. מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי.
 מִסְּמִי מִסְּמִי: 165 מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי. מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי. מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי.
 מִסְּמִי מִסְּמִי. מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי. מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי. 170 מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי.
 מִסְּמִי מִסְּמִי: מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי. מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי. מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי.
 מִסְּמִי מִסְּמִי. מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי. 175 מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי. מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי.
 מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי. מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי. מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי. 180 מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי.
 מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי. מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי. מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי. 185 מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי.
 מִסְּמִי מִסְּמִי. מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי. מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי. מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי.
 חֲמִימִימִי: || מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי. 190 מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי. מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי.
 מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי. מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי. 195 מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי. מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי.
 מִסְּמִי מִסְּמִי. מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי. 200 מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי. מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי.
 חֲמִימִימִי: מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי. 205 מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי. מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי.
 מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי. מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי. 210 מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי. מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי.
 מִסְּמִי מִסְּמִי. מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי. 215 מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי. מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי.
 מִסְּמִי מִסְּמִי. מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי. 220 מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי. מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי.
 מִסְּמִי מִסְּמִי. מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי. 225 מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי. מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי.
 מִסְּמִי מִסְּמִי. מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי. 230 מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי. מִסְּמִי מִסְּמִי מִסְּמִי.

166 Cod. לִפְעַם 172 Cod. מִסְּמִי 191 Cod. omittendum videtur.

195 Post מִסְּמִי expunctum exstat מִסְּמִי 209 מִסְּמִי

70 ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² ⁴⁷³ ⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ ⁴⁷⁸ ⁴⁷⁹ ⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ ⁴⁸² ⁴⁸³ ⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ ⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ ⁴⁸⁸ ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹² ⁴⁹³ ⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ ⁴⁹⁶ ⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ ⁵⁰⁰ ⁵⁰¹ ⁵⁰² ⁵⁰³ ⁵⁰⁴ ⁵⁰⁵ ⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷ ⁵⁰⁸ ⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ ⁵¹¹ ⁵¹² ⁵¹³ ⁵¹⁴ ⁵¹⁵ ⁵¹⁶ ⁵¹⁷ ⁵¹⁸ ⁵¹⁹ ⁵²⁰ ⁵²¹ ⁵²² ⁵²³ ⁵²⁴ ⁵²⁵ ⁵²⁶ ⁵²⁷ ⁵²⁸ ⁵²⁹ ⁵³⁰ ⁵³¹ ⁵³² ⁵³³ ⁵³⁴ ⁵³⁵ ⁵³⁶ ⁵³⁷ ⁵³⁸ ⁵³⁹ ⁵⁴⁰ ⁵⁴¹ ⁵⁴² ⁵⁴³ ⁵⁴⁴ ⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ ⁵⁴⁷ ⁵⁴⁸ ⁵⁴⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ ⁵⁶¹ ⁵⁶² ⁵⁶³ ⁵⁶⁴ ⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ ⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸ ⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ ⁵⁷¹ ⁵⁷² ⁵⁷³ ⁵⁷⁴ ⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ ⁵⁷⁷ ⁵⁷⁸ ⁵⁷⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ ⁵⁹⁹ ⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ ⁶⁰² ⁶⁰³ ⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵ ⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ ⁶⁰⁸ ⁶⁰⁹ ⁶¹⁰ ⁶¹¹ ⁶¹² ⁶¹³ ⁶¹⁴ ⁶¹⁵ ⁶¹⁶ ⁶¹⁷ ⁶¹⁸ ⁶¹⁹ ⁶²⁰ ⁶²¹ ⁶²² ⁶²³ ⁶²⁴ ⁶²⁵ ⁶²⁶ ⁶²⁷ ⁶²⁸ ⁶²⁹ ⁶³⁰ ⁶³¹ ⁶³² ⁶³³ ⁶³⁴ ⁶³⁵ ⁶³⁶ ⁶³⁷ ⁶³⁸ ⁶³⁹ ⁶⁴⁰ ⁶⁴¹ ⁶⁴² ⁶⁴³ ⁶⁴⁴ ⁶⁴⁵ ⁶⁴⁶ ⁶⁴⁷ ⁶⁴⁸ ⁶⁴⁹ ⁶⁵⁰ ⁶⁵¹ ⁶⁵² ⁶⁵³ ⁶⁵⁴ ⁶⁵⁵ ⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷ ⁶⁵⁸ ⁶⁵⁹ ⁶⁶⁰ ⁶⁶¹ ⁶⁶² ⁶⁶³ ⁶⁶⁴ ⁶⁶⁵ ⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ ⁶⁶⁸ ⁶⁶⁹ ⁶⁷⁰ ⁶⁷¹ ⁶⁷² ⁶⁷³ ⁶⁷⁴ ⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ ⁷⁰⁵ ⁷⁰⁶ ⁷⁰⁷ ⁷⁰⁸ ⁷⁰⁹ ⁷¹⁰ ⁷¹¹ ⁷¹² ⁷¹³ ⁷¹⁴ ⁷¹⁵ ⁷¹⁶ ⁷¹⁷ ⁷¹⁸ ⁷¹⁹ ⁷²⁰ ⁷²¹ ⁷²² ⁷²³ ⁷²⁴ ⁷²⁵ ⁷²⁶ ⁷²⁷ ⁷²⁸ ⁷²⁹ ⁷³⁰ ⁷³¹ ⁷³² ⁷³³ ⁷³⁴ ⁷³⁵ ⁷³⁶ ⁷³⁷ ⁷³⁸ ⁷³⁹ ⁷⁴⁰ ⁷⁴¹ ⁷⁴² ⁷⁴³ ⁷⁴⁴ ⁷⁴⁵ ⁷⁴⁶ ⁷⁴⁷ ⁷⁴⁸ ⁷⁴⁹ ⁷⁵⁰ ⁷⁵¹ ⁷⁵² ⁷⁵³ ⁷⁵⁴ ⁷⁵⁵ ⁷⁵⁶ ⁷⁵⁷ ⁷⁵⁸ ⁷⁵⁹ ⁷⁶⁰ ⁷⁶¹ ⁷⁶² ⁷⁶³ ⁷⁶⁴ ⁷⁶⁵ ⁷⁶⁶ ⁷⁶⁷ ⁷⁶⁸ ⁷⁶⁹ ⁷⁷⁰ ⁷⁷¹ ⁷⁷² ⁷⁷³ ⁷⁷⁴ ⁷⁷⁵ ⁷⁷⁶ ⁷⁷⁷ ⁷⁷⁸ ⁷⁷⁹ ⁷⁸⁰ ⁷⁸¹ ⁷⁸² ⁷⁸³ ⁷⁸⁴ ⁷⁸⁵ ⁷⁸⁶ ⁷⁸⁷ ⁷⁸⁸ ⁷⁸⁹ ⁷⁹⁰ ⁷⁹¹ ⁷⁹² ⁷⁹³ ⁷⁹⁴ ⁷⁹⁵ ⁷⁹⁶ ⁷⁹⁷ ⁷⁹⁸ ⁷⁹⁹ ⁸⁰⁰ ⁸⁰¹ ⁸⁰² ⁸⁰³ ⁸⁰⁴ ⁸⁰⁵ ⁸⁰⁶ ⁸⁰⁷ ⁸⁰⁸ ⁸⁰⁹ ⁸¹⁰ ⁸¹¹ ⁸¹² ⁸¹³ ⁸¹⁴ ⁸¹⁵ ⁸¹⁶ ⁸¹⁷ ⁸¹⁸ ⁸¹⁹ ⁸²⁰ ⁸²¹ ⁸²² ⁸²³ ⁸²⁴ ⁸²⁵ ⁸²⁶ ⁸²⁷ ⁸²⁸ ⁸²⁹ ⁸³⁰ ⁸³¹ ⁸³² ⁸³³ ⁸³⁴ ⁸³⁵ ⁸³⁶ ⁸³⁷ ⁸³⁸ ⁸³⁹ ⁸⁴⁰ ⁸⁴¹ ⁸⁴² ⁸⁴³ ⁸⁴⁴ ⁸⁴⁵ ⁸⁴⁶ ⁸⁴⁷ ⁸⁴⁸ ⁸⁴⁹ ⁸⁵⁰ ⁸⁵¹ ⁸⁵² ⁸⁵³ ⁸⁵⁴ ⁸⁵⁵ ⁸⁵⁶ ⁸⁵⁷ ⁸⁵⁸ ⁸⁵⁹ ⁸⁶⁰ ⁸⁶¹ ⁸⁶² ⁸⁶³ ⁸⁶⁴ ⁸⁶⁵ ⁸⁶⁶ ⁸⁶⁷ ⁸⁶⁸ ⁸⁶⁹ ⁸⁷⁰ ⁸⁷¹ ⁸⁷² ⁸⁷³ ⁸⁷⁴ ⁸⁷⁵ ⁸⁷⁶ ⁸⁷⁷ ⁸⁷⁸ ⁸⁷⁹ ⁸⁸⁰ ⁸⁸¹ ⁸⁸² ⁸⁸³ ⁸⁸⁴ ⁸⁸⁵ ⁸⁸⁶ ⁸⁸⁷ ⁸⁸⁸ ⁸⁸⁹ ⁸⁹⁰ ⁸⁹¹ ⁸⁹² ⁸⁹³ ⁸⁹⁴ ⁸⁹⁵ ⁸⁹⁶ ⁸⁹⁷ ⁸⁹⁸ ⁸⁹⁹ ⁹⁰⁰ ⁹⁰¹ ⁹⁰² ⁹⁰³ ⁹⁰⁴ ⁹⁰⁵ ⁹⁰⁶ ⁹⁰⁷ ⁹⁰⁸ ⁹⁰⁹ ⁹¹⁰ ⁹¹¹ ⁹¹² ⁹¹³ ⁹¹⁴ ⁹¹⁵ ⁹¹⁶ ⁹¹⁷ ⁹¹⁸ ⁹¹⁹ ⁹²⁰ ⁹²¹ ⁹²² ⁹²³ ⁹²⁴ ⁹²⁵ ⁹²⁶ ⁹²⁷ ⁹²⁸ ⁹²⁹ ⁹³⁰ ⁹³¹ ⁹³² ⁹³³ ⁹³⁴ ⁹³⁵ ⁹³⁶ ⁹³⁷ ⁹³⁸ ⁹³⁹ ⁹⁴⁰ ⁹⁴¹ ⁹⁴² ⁹⁴³ ⁹⁴⁴ ⁹⁴⁵ ⁹⁴⁶ ⁹⁴⁷ ⁹⁴⁸ ⁹⁴⁹ ⁹⁵⁰ ⁹⁵¹ ⁹⁵² ⁹⁵³ ⁹⁵⁴ ⁹⁵⁵ ⁹⁵⁶ ⁹⁵⁷ ⁹⁵⁸ ⁹⁵⁹ ⁹⁶⁰ ⁹⁶¹ ⁹⁶² ⁹⁶³ ⁹⁶⁴ ⁹⁶⁵ ⁹⁶⁶ ⁹⁶⁷ ⁹⁶⁸ ⁹⁶⁹ ⁹⁷⁰ ⁹⁷¹ ⁹⁷² ⁹⁷³ ⁹⁷⁴ ⁹⁷⁵ ⁹⁷⁶ ⁹⁷⁷ ⁹⁷⁸ ⁹⁷⁹ ⁹⁸⁰ ⁹⁸¹ ⁹⁸² ⁹⁸³ ⁹⁸⁴ ⁹⁸⁵ ⁹⁸⁶ ⁹⁸⁷ ⁹⁸⁸ ⁹⁸⁹ ⁹⁹⁰ ⁹⁹¹ ⁹⁹² ⁹⁹³ ⁹⁹⁴ ⁹⁹⁵ ⁹⁹⁶ ⁹⁹⁷ ⁹⁹⁸ ⁹⁹⁹ ¹⁰⁰⁰

١٥ صِرَافٍ
 ٢٠ لَسَا
 ٢٥ دَاغِ
 ٣٠ دَاغِ
 ٣٥ دَاغِ
 ٤٠ لَقَدْ
 ٤٥ بَحْرٍ
 ٥٠ كَرِ
 ٥٥ لَقَدْ
 ٦٠ دَاغِ
 ٦٥ دَاغِ
 ٧٠ لَقَدْ
 ٧٥ دَاغِ
 ٨٠ دَاغِ
 ٨٥ دَاغِ
 ٩٠ دَاغِ
 ٩٥ دَاغِ
 ١٠٠ دَاغِ

אֲנִי מְבַרְכֶּנּוּ. אִם דְּלִי אִם עִי קִדְּשָׁהּ. ²⁰⁵ מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ
 מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ. תִּבְרָכָה אִשְׁתִּי כְּתִיבָהּ. מִתְּחִלָּה לְבָרְכָהּ. מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ
 מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ. אִם מִתְּחִלָּה אִשְׁתִּי. ²¹⁰ עִי מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ
 מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ. מִתְּחִלָּה לְבָרְכָהּ. מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ
 מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ. ²¹⁵ מִתְּחִלָּה לְבָרְכָהּ. מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ
 מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ. מִתְּחִלָּה לְבָרְכָהּ. מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ
 מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ. ²²⁰ עִי מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ
 מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ. מִתְּחִלָּה לְבָרְכָהּ. מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ
 מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ. ²²⁵ מִתְּחִלָּה לְבָרְכָהּ. מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ
 מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ. מִתְּחִלָּה לְבָרְכָהּ. מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ
 עִי מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ. ²³⁰ מִתְּחִלָּה לְבָרְכָהּ. מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ

XXII — XXV (desunt).

XXVI.

A 28a? עִי אִשְׁתִּי מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ. מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ.
 מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ. מִתְּחִלָּה לְבָרְכָהּ. ⁵ מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ
 מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ. מִתְּחִלָּה לְבָרְכָהּ. מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ
 מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ. ¹⁰ מִתְּחִלָּה לְבָרְכָהּ. מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ
 מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ. ¹⁵ מִתְּחִלָּה לְבָרְכָהּ. מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ
 מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ. מִתְּחִלָּה לְבָרְכָהּ. מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ
 מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ. ²⁰ מִתְּחִלָּה לְבָרְכָהּ. מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ
 מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ. מִתְּחִלָּה לְבָרְכָהּ. מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ
 מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ. ²⁵ מִתְּחִלָּה לְבָרְכָהּ. מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ
 מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ. ³⁰ מִתְּחִלָּה לְבָרְכָהּ. מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ

עִי מִמֶּנּוּ 220

Carmina post XXI. sequentia non exhibet cod. B. In medio carmine XXVI. rursus incipit cod. A, cui aliud praescriptum erat ejusdem melodiae. Sed et huic ipsi tres alios hymnos deperditos praefixos fuisse, docet numerus LXXVII hymnorum in fine cod. A commemoratus.

B451.

עָלָיו. אִתְּךָ לְפָנַי דְּחַמְדָּה לִי. ⁶⁵ מִלֵּי קִנְדָּלָא? אִתְּךָ. חֲמִשָּׁה
 B45a מְחַמְדִּים שְׂמִינִתִּי. מִלֵּי חֲבִיבִי חֲמִשָּׁה. || לְמִלֵּי לְבָבִי חֲמִשָּׁה. ⁶⁶ סוֹס
 מְחַמְדִּים גְּבִיבִי דֵּן? ⁷⁰ חֲמִשָּׁה. אִתְּךָ מִלֵּי שִׁמְעִי. חֲמִשָּׁה עֲתִידָא
 לְמַחְמִדִּים. קִבְלָא תַּחְתָּא פִּי לְמִלֵּי. לְמַחְמִדִּים לְמִלֵּי דְּסוֹסִי. ⁶⁷ סוֹס
 לְמַחְמִדִּים דְּסוֹסִי. ⁷⁵ סוֹסִי פִּי לְמַחְמִדִּים. חֲמִשָּׁה מְחַמְדִּים מְחַמְדִּים.
 חֲמִשָּׁה דְּאִגְרָא מְחַמְדִּים. ⁷⁸ מִלֵּי חֲמִשָּׁה מְחַמְדִּים. סוֹסִי חֲמִשָּׁה
 חֲמִשָּׁה. ⁸⁰ חֲמִשָּׁה לְמַחְמִדִּים מְחַמְדִּים לִי. מִלֵּי גְבִיבִי חֲבִיבִי. אִתְּ
 מְחַמְדִּים דְּסוֹסִי גְבִיבִי. מְחַמְדִּים דְּסוֹסִי חֲבִיבִי. מְחַמְדִּים דְּסוֹסִי חֲבִיבִי.
⁸⁵ מְחַמְדִּים מְחַמְדִּים מְחַמְדִּים. פִּי תַּחְתָּא תַּחְתָּא דְּסוֹסִי. מְחַמְדִּים מְחַמְדִּים
 מְחַמְדִּים. אִתְּ כִּי תַּחְתָּא מְחַמְדִּים דְּאִגְרָא. מְחַמְדִּים תַּחְתָּא מְחַמְדִּים.
⁹⁰ חֲמִשָּׁה? אִתְּ מְחַמְדִּים. חֲמִשָּׁה מְחַמְדִּים אִתְּ. חֲמִשָּׁה
 מְחַמְדִּים אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ.
⁹⁵ מְחַמְדִּים מְחַמְדִּים מְחַמְדִּים. מְחַמְדִּים? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ.
 מְחַמְדִּים. סוֹס חֲמִשָּׁה מְחַמְדִּים? אִתְּ. מְחַמְדִּים סוֹס חֲמִשָּׁה לִי.
¹⁰⁰ תַּחְתָּא מְחַמְדִּים מְחַמְדִּים. חֲמִשָּׁה מְחַמְדִּים מְחַמְדִּים. מְחַמְדִּים מְחַמְדִּים
 מְחַמְדִּים. חֲמִשָּׁה? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ.
¹⁰⁵ מְחַמְדִּים מְחַמְדִּים מְחַמְדִּים. חֲמִשָּׁה? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ.
 מְחַמְדִּים? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ. ¹¹⁰ חֲמִשָּׁה
 סוֹס חֲמִשָּׁה? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ.
 מְחַמְדִּים. אִתְּ? חֲמִשָּׁה? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ. ¹¹⁵ חֲמִשָּׁה
 חֲמִשָּׁה מְחַמְדִּים. סוֹסִי חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה. מְחַמְדִּים סוֹסִי מְחַמְדִּים. חֲמִשָּׁה
 סוֹסִי? אִתְּ מְחַמְדִּים. מְחַמְדִּים מְחַמְדִּים. ¹²⁰ חֲמִשָּׁה? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ.
 חֲמִשָּׁה? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ.
 חֲמִשָּׁה? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ. ¹²⁵ חֲמִשָּׁה
 חֲמִשָּׁה? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ.
 חֲמִשָּׁה? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ.
 סוֹס דְּסוֹסִי מְחַמְדִּים. מְחַמְדִּים אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ. ¹³⁰ חֲמִשָּׁה? אִתְּ.
 חֲמִשָּׁה? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ.
 חֲמִשָּׁה? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ. חֲמִשָּׁה? אִתְּ.

A.M.

مَنْ عَمِلَ خَيْرًا

[illegible]

[illegible]

XX.

منه عن فكه

[illegible]

B43a

100
 105
 110
 115
 120
 125
 130
 135
 140
 145
 150
 155
 160
 165
 170
 175
 180
 185
 190
 195
 200
 205
 210
 215
 220
 225
 230
 235
 240
 245
 250
 255
 260
 265
 270
 275
 280
 285
 290
 295
 300
 305
 310
 315
 320
 325
 330
 335
 340
 345
 350
 355
 360
 365
 370
 375
 380
 385
 390
 395
 400
 405
 410
 415
 420
 425
 430
 435
 440
 445
 450
 455
 460
 465
 470
 475
 480
 485
 490
 495
 500
 505
 510
 515
 520
 525
 530
 535
 540
 545
 550
 555
 560
 565
 570
 575
 580
 585
 590
 595
 600
 605
 610
 615
 620
 625
 630
 635
 640
 645
 650
 655
 660
 665
 670
 675
 680
 685
 690
 695
 700
 705
 710
 715
 720
 725
 730
 735
 740
 745
 750
 755
 760
 765
 770
 775
 780
 785
 790
 795
 800
 805
 810
 815
 820
 825
 830
 835
 840
 845
 850
 855
 860
 865
 870
 875
 880
 885
 890
 895
 900
 905
 910
 915
 920
 925
 930
 935
 940
 945
 950
 955
 960
 965
 970
 975
 980
 985
 990
 995
 1000

XVIII.

عَنْ عَكَّةَ

1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

תִּכְּוֹתֵיכֶם וְשִׁמְרֵיכֶם אֲבִיבִים שְׂדֵדִים. אִם כִּלְכִּמְעֵיכֶם יִשְׁמְרֵיכֶם
 כִּלְכִּמְעֵיכֶם וְשִׁמְרֵיכֶם ⁸⁰ אֲבִיבִים בָּשִׁים כִּם שְׂדֵדִים. עֲשֵׂהוּ
 דִּלְיָא בְּלִמְעֵיכֶם מִרְעֵיכֶם בְּשִׁמְרֵיכֶם אֲבִיבִים שְׂדֵדִים. עֲשֵׂהוּ
 מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים שְׂדֵדִים ⁸⁵ מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. אֲבִיבִים
 אֲבִיבִים מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. אֲבִיבִים מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. אֲבִיבִים
 עֲשֵׂהוּ מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. אֲבִיבִים מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. ⁹⁰ אֲבִיבִים
 מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. מִרְעֵיכֶם
 שְׂדֵדִים. מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. ⁹⁵ מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים.
 מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. מִרְעֵיכֶם
 מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. ¹⁰⁰ מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. מִרְעֵיכֶם
 מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. מִרְעֵיכֶם
 מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. ¹⁰⁵ מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. מִרְעֵיכֶם
 מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. מִרְעֵיכֶם
 מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. ¹¹⁰ מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. מִרְעֵיכֶם

XVII.

כִּי אֲבִיבִים אֲבִיבִים לְרִשְׁטֵיכֶם

כִּי מִלָּא אֲבִיבִים שְׂדֵדִים

אֲבִיבִים מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. מִרְעֵיכֶם
 מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. ⁵ מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. מִרְעֵיכֶם
 מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. מִרְעֵיכֶם
 מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. ¹⁰ מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. מִרְעֵיכֶם
 מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. מִרְעֵיכֶם
 מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. ¹⁵ מִרְעֵיכֶם שְׂדֵדִים. מִרְעֵיכֶם

26a
 40
 45
 50
 55
 60
 65
 70
 75
 80
 85
 90
 95
 100
 105
 110
 115
 120
 125
 130
 135
 140
 145
 150
 155
 160
 165
 170
 175
 180
 185
 190
 195
 200
 205
 210
 215
 220
 225
 230
 235
 240
 245
 250
 255
 260
 265
 270
 275
 280
 285
 290
 295
 300
 305
 310
 315
 320
 325
 330
 335
 340
 345
 350
 355
 360
 365
 370
 375
 380
 385
 390
 395
 400
 405
 410
 415
 420
 425
 430
 435
 440
 445
 450
 455
 460
 465
 470
 475
 480
 485
 490
 495
 500
 505
 510
 515
 520
 525
 530
 535
 540
 545
 550
 555
 560
 565
 570
 575
 580
 585
 590
 595
 600
 605
 610
 615
 620
 625
 630
 635
 640
 645
 650
 655
 660
 665
 670
 675
 680
 685
 690
 695
 700
 705
 710
 715
 720
 725
 730
 735
 740
 745
 750
 755
 760
 765
 770
 775
 780
 785
 790
 795
 800
 805
 810
 815
 820
 825
 830
 835
 840
 845
 850
 855
 860
 865
 870
 875
 880
 885
 890
 895
 900
 905
 910
 915
 920
 925
 930
 935
 940
 945
 950
 955
 960
 965
 970
 975
 980
 985
 990
 995
 1000

12-60 desunt in B. Illud tamen folium, quod in A deest, circiter sex
strophas ante v. 42, ut ex spatio apparet, continuit. Hae, cum etiam in B
omissae sint, restitui non possunt. 71 A 72 A

עַל אֵלֶּה הַיְּשׁוּבָה תֵּשֶׁב עִמָּנוּ לְעַד כִּסְיִי׃ אִמְעָא דְלִשְׁמַיָּא דְמִצְוָה
 יְהִי אֲלֵיכֶם וְאִלְלִיךְ לָא אִמְרִיכֶם אֲשַׁמְרִיכֶם׃ ⁶⁹ שְׁמוֹ דְלִיךְ שְׁתַּחֲסִיכֶם
 דְאִתְּשִׁיב עִמָּנוּ עַד כִּסְיִי׃ מִשְׁכַּח לְשִׁמְיָא עֲלֵיכֶם׃ אִמְרִיכֶם
 שְׁתַּחֲסִיכֶם אֲלֵיכֶם׃ דְּלָא אִתְּשִׁיב אֲלֵיכֶם׃ ⁷⁰ מַלְּךְ דְּכָל עַלְמֵי אֲלִילִין מַלְּךְ
 אֲשַׁמְרִיכֶם עַלְמֵי אֲלִילִין׃ כְּחָזְרָא עֲלֵיכֶם דְּלָא כֵּס עֲלֵיכֶם לְעַמָּא
 דְּנֹסֵם׃ עֲלֵיכֶם לְשִׁמְיָא דְלָא אִתְּשִׁיב׃ ⁷¹ דְּכָל אֲשַׁמְרִיכֶם לְשִׁמְיָא דְלִשְׁמַיָּא
 מִלְּךְ אֲשַׁמְרִיכֶם׃ מַלְּךְ אֵיךְ דְּלָא אִתְּשִׁיב׃ דְּכָל עַלְמֵי אֲלִילִין
 אֲשַׁמְרִיכֶם שְׁתַּחֲסִיכֶם אִמְרִיכֶם׃ ⁷² דְּכָל עַמָּא לְשִׁמְיָא דְלִשְׁמַיָּא׃ שְׁתַּחֲסִיכֶם
 עֲלֵיכֶם׃ אֲתֵיב רַחֵם לְשִׁמְיָא דְלָא אִתְּשִׁיב׃ אֲשַׁמְרִיכֶם עֲלֵיכֶם כֵּס עֲלֵיכֶם
 A25b לְשִׁמְיָא אֲלֵיכֶם לְעַמָּא דְלָא אִתְּשִׁיב׃ ⁷³ אֲשַׁמְרִיכֶם כֵּס שְׁתַּחֲסִיכֶם׃ אֲשַׁמְרִיכֶם
 עֲלֵיכֶם׃ עַלְמֵי אֲלִילִין שְׁתַּחֲסִיכֶם עֲלֵיכֶם׃ דְּלָא אֲשַׁמְרִיכֶם עֲלֵיכֶם׃ לְשִׁמְיָא
 אֲשַׁמְרִיכֶם שְׁתַּחֲסִיכֶם׃ דְּלָא אִתְּשִׁיב׃ ⁷⁴ דְּכָל אֲשַׁמְרִיכֶם לְשִׁמְיָא
 אֲשַׁמְרִיכֶם׃ דְּלָא אִתְּשִׁיב׃ אֲשַׁמְרִיכֶם לְשִׁמְיָא דְלִשְׁמַיָּא׃ אֲשַׁמְרִיכֶם
 אֲלֵיכֶם׃ דְּלָא אִתְּשִׁיב׃ אֲשַׁמְרִיכֶם לְשִׁמְיָא דְלִשְׁמַיָּא׃ אֲשַׁמְרִיכֶם
 עֲלֵיכֶם׃ דְּכָל עַמָּא לְשִׁמְיָא דְלִשְׁמַיָּא׃ אֲשַׁמְרִיכֶם עֲלֵיכֶם׃ דְּכָל
 עַמָּא לְשִׁמְיָא דְלִשְׁמַיָּא׃ אֲשַׁמְרִיכֶם עֲלֵיכֶם׃ דְּכָל עַמָּא לְשִׁמְיָא
 דְלִשְׁמַיָּא׃ אֲשַׁמְרִיכֶם עֲלֵיכֶם׃ ⁷⁵ דְּכָל עַמָּא לְשִׁמְיָא דְלִשְׁמַיָּא׃ אֲשַׁמְרִיכֶם
 עֲלֵיכֶם׃ דְּכָל עַמָּא לְשִׁמְיָא דְלִשְׁמַיָּא׃ אֲשַׁמְרִיכֶם עֲלֵיכֶם׃ ⁷⁶

XVI.

עַל עַלְמֵי אֲלִילִין

עַלְמֵי אֲלִילִין עַלְמֵי אֲלִילִין אֲשַׁמְרִיכֶם עֲלֵיכֶם׃ אֲשַׁמְרִיכֶם עֲלֵיכֶם
 עַלְמֵי אֲלִילִין׃ אֲשַׁמְרִיכֶם עֲלֵיכֶם׃ ⁷⁷ אֲשַׁמְרִיכֶם עֲלֵיכֶם׃ אֲשַׁמְרִיכֶם
 עֲלֵיכֶם׃ [דְּכָל עַמָּא לְשִׁמְיָא דְלִשְׁמַיָּא׃] אֲשַׁמְרִיכֶם עֲלֵיכֶם׃ דְּכָל
 עַמָּא לְשִׁמְיָא דְלִשְׁמַיָּא׃ אֲשַׁמְרִיכֶם עֲלֵיכֶם׃ ⁷⁸

72 B דְּכָל עַמָּא

74 B אֲשַׁמְרִיכֶם

87—91 desunt in B.

99 B אֲשַׁמְרִיכֶם

9 Post דְּכָל עַמָּא deest unum folium in codice A, quod maxima ex parte per cod. B restitui potest. A rursus incipit in v. 42.

100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611

1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110

[illegible]

VIII. (deest)

IX.

16

... جَعَلُوا أَسْرَافًا مَعَهُ. فَهَؤُلَاءِ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ. ١
عَلَيْهِمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ. ٢ ٥ أَلَمْ يَكُنْ لَهُ الْإِتْقَانُ. تِلْكَ كِتَابُ الْغَيْبِ. أَلَمْ يَكُنْ لَهُ
فُتُونًا. تَصَدَّقَ كَيْفَ شَاءَ. فَحَقَّقْنَا كِتَابَنَا. ١٠ ١٢ وَبَارِئًا دِينًا. ١٣
عَلَيْهِمْ تَبَيَّنَ. تَصَدَّقَ أَتَى بِهِ. مَعَهُ عَمَلُهُ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ
١٥ سَاءَ فُتُونُ الْغَيْبِ. كَذَبُوا بِهَا. سَاءَ فُتُونُ الْغَيْبِ. تِلْكَ كِتَابُ الْغَيْبِ.
٢٠ ٢٢ وَبَارِئًا دِينًا. تِلْكَ كِتَابُ الْغَيْبِ. تِلْكَ كِتَابُ الْغَيْبِ. تِلْكَ كِتَابُ الْغَيْبِ.
٢٥ عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ.
٣٠ عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ.
٣٥ عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ.
٤٠ عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ.
٤٥ عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ.
٥٠ عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ.
٥٥ عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ. عَمَلُهُمْ.

75 Supple vocem **٢٧** aut **٢٨**. Post **٢٩** complura folia in codice A deesse videntur. Sequenti enim carmini alia est melodia, cui et ipsi aliud ejusdem melodiae antecessit. Hoc inde patet, quod manus multo serior ad marginem carminis sequentis adscripsit: **٣٠**, et quod carmen X. tertium ejusdem modi nominatur. 26 **٣١**

[illegible]

[illegible]

[illegible]

V.

نَا قُلْنَا : نَعَمْ سَمِعْنَا .

11
 أَصْلُهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. لَمَّا بَدَأُوا. بِجَدِّهِ مُعَاوِيَةَ. أَذِنُوا
 لَهُمْ أَنْ يَكُونُوا. لَهُمْ دَلِيلًا. لَمَّا بَدَأُوا. || [أَخْبَرَنَا] نَعْقُصُ
 عَنْهُمْ. فَدَعَا لَهُمْ. عَنْهُمْ عَمَلًا. 10 أَخْبَرَنَا عَنْهُمْ.
 لَأَكْبَرُ أَنْ يَكُونَ. عَنْهُمْ عَمَلًا. بَدَأُوا. لَهُمْ
 كَسْبُهُمْ. 15 كَسْبًا مِنْ بَدَأُوا. عَنْهُمْ عَمَلًا. عَنْهُمْ
 عَنْهُمْ. عَنْهُمْ عَنْهُمْ. 20 عَنْهُمْ.
 أَنْ يَكُونَ عَنْهُمْ. عَنْهُمْ عَنْهُمْ. عَنْهُمْ
 عَنْهُمْ. عَنْهُمْ عَنْهُمْ. 25 عَنْهُمْ عَنْهُمْ. عَنْهُمْ
 عَنْهُمْ. عَنْهُمْ عَنْهُمْ. عَنْهُمْ

10

2 BICKELL.

[illegible]

IV.

عَنْ فُكَّهٍ بَعْلَمٍ بِأَقْدَمٍ:

أَكْمَرُ النَّاسِ صُفْرًا. أَزْهَمُ نَوًى عَمَلًا. بِإِكْفَادِ لَحْظٍ مُبْتَدَأٌ.
أَعْلَى صَبْرِيَّةً. أَزْهَبُ صَبْرِيَّةً. [أَعْلَى] صَبْرًا مَجْرُومًا قَدْرًا.

١٤٥
 ١٥٠
 ١٥٥
 ١٦٠
 ١٦٥
 ١٧٠
 ١٧٥
 ١٨٠
 ١٨٥
 ١٩٠
 ١٩٥
 ٢٠٠
 ٢٠٥

II.

לֵךְ עֲדָמָהּ בְּחֵדָהּ

עַן מִכָּהּ: בְּעָמָה עֲמֵהָ לְחֵדָהּ

אֲנִי עֲמֵהָ עֲמֵהָ מִכָּהּ. עֲמֵהָ לְחֵדָהּ. עֲמֵהָ בְּחֵדָהּ. לְחֵדָהּ
 עֲמֵהָ עֲמֵהָ. ⁵ אֲנִי עֲמֵהָ לְחֵדָהּ. עֲמֵהָ לְחֵדָהּ. עֲמֵהָ מִכָּהּ עֲמֵהָ
 עֲמֵהּ. עֲמֵהָ אֲנִי עֲמֵהָ עֲמֵהָ. ¹⁰ עֲמֵהָ עֲמֵהָ
 עֲמֵהָ עֲמֵהָ. עֲמֵהָ [עֲמֵהָ] עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ
 עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ. ¹⁵ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ
 עֲמֵהָ עֲמֵהָ. עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ
 עֲמֵהָ עֲמֵהָ. ²⁰ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ
 עֲמֵהָ עֲמֵהָ. עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ
²⁵ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ
 עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ
 עֲמֵהָ עֲמֵהָ. ³⁰ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ
 עֲמֵהָ עֲמֵהָ. ³⁵ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ
 עֲמֵהָ עֲמֵהָ. עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ
 עֲמֵהָ עֲמֵהָ. ⁴⁰ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ
 עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ
 עֲמֵהָ עֲמֵהָ. ⁴⁵ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ
 עֲמֵהָ עֲמֵהָ. ⁵⁰ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ
 עֲמֵהָ עֲמֵהָ. ⁵⁵ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ
 עֲמֵהָ עֲמֵהָ. ⁶⁰ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ עֲמֵהָ

17 120 3 121 95 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000

[illegible]

١٦٦. — P. 53¹, l. 35 ١٦٦. — P. 55¹, l. 2 ١٦٦ proprie vacuum,
 inane esse, tum capacem esse, *capere, in se recipere*, (III 165 c), in-
 cludere, coercere, cogere (2, 137; 6, 121). — P. 55¹, l. 17 ١٦٦
 Pa. proprie afflando purgare. — P. 56¹, l. 29—31 dele et substitue:
 ١٦٦ *institor, propola, proxeneta*, cf. chald. ܡܢܚܝܪ, II 459 d, III
 662 e. f. 666 d. e. — P. 56¹, l. 33 ١٦٦. — P. 57¹, l. 11. 12:
Prima litera utriusque lineae in excudendo locum suum
cum altera permutavit. Legendum igitur est ١٦٦ pro ١٦٦
 et ١٦٦ pro ١٦٦. — P. 57¹, l. 16 jacens. — P. 57¹, l. 26 cf. ar.
 ١٦٦ IV parare, disponere. — P. 57¹, l. 28 ١٦٦. — P. 59¹, l. 23 cf.
 ١٦٦ origo, stirps, radix, sed fortasse ١٦٦ rectius per commissuras
 explicandum est. — P. 59², l. 23 adde 35, 54. — P. 59², l. 24
 ١٦٦. — P. 59², l. 32—33 dele et substitue: *dimittere* III 589 c. —
 P. 60¹, l. 27 ١٦٦. — P. 61¹, l. 12 ١٦٦. — P. 62¹, l. 28 ١٦٦
 Ethpa. implicari, cf. hebr. ܡܝܬܐ corbis, canistrum. — P. 62¹, l. 35 for-
 tasse *lamentari*, cf. ar. ١٦٦. — P. 62², l. 33 ١٦٦. —
 P. 63¹, l. 17 *perferre (tolerare)* pro proferre. — P. 63¹, l. 24
 adde: ١٦٦ geniculum, articulus festucae II 169 a. — P. 63¹, l. 34:
 ١٦٦ 19, 91 non cum ١٦٦, sed cum ١٦٦ constructum invenitur. —
 P. 63², l. 21 ١٦٦. — P. 63², l. 30 dele et substitue: *in rationem*
inductus (angerechnet) III 242 e. — P. 64¹, l. 1 Ethpa. melius *frangi*,
aegrotare, animam agere II 541 a, cf. ar. ١٦٦. — P. 64¹, l. 9 me-
 lius *annuntiare*. — P. 65¹, l. 30 ١٦٦. — P. 65², l. 16 cf. Jes. 5, 11
 targum. — P. 65², l. 23 ١٦٦. — P. 67², l. 16 jacens. — P. 78¹,
 l. 24 melius *flamma, ardor, furor, dolor*, cf. ١٦٦. — P. 69¹, l. 11
 adde 36, 37 (deest in cod. C.) — P. 69², l. 23 adde 36, 125.

In versione. P. 78, l. 22 meas. — P. 79, l. 6 videt. — P. 90,
 l. 31 veris pro „vernīs“. — P. 93, l. 13 solvuntur. — P. 121, l. 5
stabilita pro „honorifice cognominata“. — P. 142, l. 29 lamentata
 est. — P. 147, l. 6 *ad portam Hadae adducuntur* pro „portam
 Hadae frangere debent“. — P. 159, l. 6 vestes pro „vasa“. —
 P. 168, l. 26—29: *Aes corruptibile discerni potest in pul-*
vere suo, et jam antequam defaceatur, videri potest a fa-
bro etc. Quanto magis ergo omnisciens discernere poterit
omnia etc. — P. 197, l. 33 ١٦٦ Hasmonaea. —

In textu syriaco. P. 16, l. 17 ١٦٦. — P. 22, l. 19 ١٦٦. —
 P. 33, l. 22 ١٦٦. — P. 46, l. 25 ١٦٦. — P. 47, l. 10 ١٦٦. —
 P. 54, l. 12 ١٦٦. — P. 90, l. 19 ١٦٦. — P. 92, l. 7 ١٦٦. —
 P. 105, l. 18 ١٦٦. —

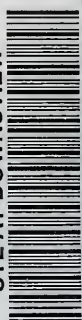

University of Toronto
Library

DO NOT
REMOVE
THE
CARD
FROM
THIS
POCKET

Acme Library Card Pocket
Under Pat. "Ref. Index File"
Made by LIBRARY BUREAU

UTL AT DOWNSVIEW

D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 11 26 07 04 009 2